HEXAGLOTTON GEMINUM, Docens Linguas,

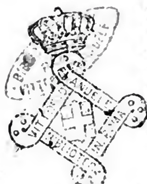
GALLICAM, ITALICAM, HISPANICAM, GRÆCAM, HEBRAICAM, CHALDAICAM, ANGLICAM, GERMANICAM, BELGICAM, LATINAM, LUSITANICAM, SYRIACAM:

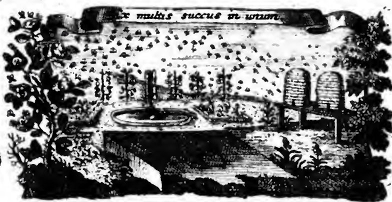
ut intra breviſſimum tempus, ope Lexici, omnia explicare diſcas.

Acceſſit ubique Appendix
De Pronunciatione harum XII Linguarum.

AUCTORE
IGNATIO WEITENAUER, S. J.
Ling. Hebr. & Græc. in Alma Leopoldina Oeniponti P. P. O.

Cum Approbatione.

AUGUSTÆ VIND. & FRIBURG. BRISG.
Sumptibus Fratrum WAGNER, Bibliopol. MDCCLXII.

HEXAGLOTTI PRIMI

PARS I,

QUÆ

LIBROS

GALLICOS, ITALICOS,

ET

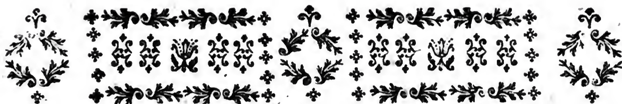
HISPANICOS,

INTRA DIEM UNUM,

SI VELIS,

INTELLIGERE ET EXPLICARE DOCET.

PRÆFATIO.

Multi ſunt, qui etſi cum Gallis, Italis, Hiſpanis, ſermonem conferre non cupiant, optimis tamen eorum libris uti vehementer deſiderant. Ne vero iidem ſive magiſtrorum voce, ſive librorum grammaticorum præſidio juvari poſſint, alios magnitudo ſumptuum, alios operis difficultas, pleroſque temporis egeſtas prohibet & abſterret. Horum ego honeſtiſſimæ utiliſſimæque cupiditati ut conſulam, paucas has paginas offero, quæ, ſi Lexicon quodcunque bonum acceſſerit, ſpe citius voti ſui compotes faciant. In græca primum lingua, tum hebraica, & chaldaica experimento capto, idem in italica, gallica, hiſpanicaque, eodem plurium ſucceſſu tentavi. Nulla harum fuit, in qua non intra alteram tertiamve horam, DEO dante, audientem eo perducerem, ut interpretari libros per ſe ipſe, & ope Lexici explicare poſſet. Fuere, quibus & ſemihora ſufficeret. Rem usque adeo commodam ut juris publici facerem, & hortati ſunt multi, & boni communis amor perſuaſit. Tantam celeritatem profeſſo, in Præfatione hærendum non eſt: unum addo, niſi te laboris pœniteat, amice Lector, fore, ut intra biduum ſex harum linguarum omnium libris intelligendis idoneum te ſine magiſtro efficias. Latinitatis filias, gallicam, italicam, atque hiſpanicam, priore hac parte complexus ſum; altera græcæ, hebraicæ, chaldaicæque deſtinata. Vale, & hoc temporis & impenſæ compendio fruere.

INSTI-

INSTITUTIONES
GALLICÆ.

1. Articulus Gallorum definitus respondet germanico der, die. Masculinus est *le*, Femininus *la*, Neutro carent. Flectitur hunc in modum:

Mascul. Singularis.			*Femin. Singularis.*		
Nom. & Accus.	*Genit. & Ablat.*	*Dat.*	*Nom. & Acc.*	*Gen. & Abl.*	*Dat.*
Le, der, den.	*du*, des, von dem.	*au*, dem.	*La*, die.	*de la*, der, von der.	*à la*, der.

Pluralis utrique communis.

Nom. & Accus.	*Gen. & Abl.*	*Dat.*
Les, die.	*des*, der, von den.	*aux*, den.

2. Præter articulum definitum habent & indefinitum, qui tum fere usurpatur, cum Germani articulo prorsus abstinent, ut ante pronomina, ante nomina propria, ante articulum unitatis (ein, eine.) Articulus hic brevissimis duobus vocabulis circumscribitur, *de* & *à*, quorum illud in utroque numero genitivi & ablativi, hoc dativi nota est. *Maitre de langue*, Sprachmeister. *Un bois de mirte*, ein Myrtenwald. *Il parle de vous*, er redet von euch. *à notre ville*, unsrer Stadt. *à qui?* wem? *à Pierre*, Petro. *La tête d'un homme*, das Haupt eines Menschen.

3. Casus nominum per Articulos intelliguntur, ipso nomine haud mutato. Pluralis numerus e singulari fit adjecto *s*. *table*, mensa: *tables*, mensæ. *marchand*, mercator: *marchands*, mercatores. Si ipse singularis finiatur litera *s*, vel cognata, *x*, aut *z*, plurali nihil additur. *avis*, monitum, & monita. *doux*, dulcis, & dulces. *é* facit *és* vel *ez*. *conté*, numeratus: *contés* vel *contez*, numerati. *eau*, *eu*, *ou*, assumunt *x*. *peau*, pellis: *peaux*, pelles. *feu*, ignis: *feux*, ignes. *al*, *ail*, *el*, sæpe mutant *l* aut *il* in *ux*. *mal*, malum: *maux*, mala. *travail*, labor: *travaux*, labores. *ciel*, cœlum: *cieux*, cœli. *nt* in *ns*. *pont*, pons: *pons*, pontes. *parlant*, loquens: *parlans*, loquentes.

4. Adjectiva masculina fiunt feminina adjuncto *e*. *grand*, magnus: *grande*, magna. *ajouté*, additus: *ajoutée*, addita. *bati*, ædificatus: *batie*, ædificata. Fit nonnunquam levis mutatio aut geminatio literæ ultimæ. *faux*, falsus: *fausse*, falsa. *doux*, *douce*, suavis. *heureux*, *heureuse*, felix. *sec*, siccus: *seche*, sicca. *long*, longus: *longue*, longa. *chetif*, malus: *chetive*, mala. *public*,

publicus: *publique*, publica. *bas*, *basse*, humilis. *bon*, bonus: *bonne*, bona. *nul*, nullus: *nulle*, nulla. *quel*, *quelle*, qualis. *sot*, stolidus: *sotte*, stolida. Communis generis sunt, quæ in *e* desinunt, ut *aimable*, amabilis; *bonnête*, honestus, honesta.

5. Comparativum indicat particula *plus* ante adjectivum posita: Superlativum eadem, si articulus definitus eam præcedat *long*, longus: *plus long*, longior: *le plus long*, *la plus longue*, longissimus, longissima. Idem fit in adverbiis. *vite*, cito: *plus vite*, citius: *le plus vite*, quam citissime.

6. Verborum conjugationes sunt quatuor, ex infinitivo dignoscendæ: primæ enim infinitivus desinit in *er*, secundæ in *ir*, tertiæ in *oir*, postremæ in *re*. Has vocemus characteristicas conjugationum, quas omnes in una tabella junctas in conspectu simul ponam. Solas ponam terminationes, quas si in characteristicæ locum substituas, verborum perfectorum tempora omnia legitime formabis. Sic e. g. in Præsenti Indicativi personam primam pluralis numeri pro conjugatione prima assignat tabella *ons*. Rejice igitur ex *aimer*, amare, syllabam *er* characteristicam, in ejusque locum repone *ons*: & intelliges, *aimons* significare *amamus*. Vicissim, si reperias *batissons*, deprehendes ex tabella, terminationem *issons* soli convenire secundæ conjugationi, in persona prima pluralis numeri in imperativo. Muta ergo hoc *issons* in characteristicam *ir*, & habebis verbum *batir*. Id quoniam ex Lexico disces idem esse ac ædificare, relinquitur, vocem propositam significare *ædificemus*. Sic etiam ex quarta characteristica conjugabis *vendre*, vendere: *vends*, vendo, vendis: *vend*, vendit: *vendons*, vendimus, &c.

7. Quoniam vero Galli, Germanorum more, in Verbis conjugandis utuntur ope auxiliarium, *habeo*, & *sum*, totam horum formam prius oculis subjiciamus.

8. Conjugatio Verbi *Avoir*, Habere.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicat. Præsens.	*ai*,	*as*,	*a*:	*avons*,	*avez*,	*ont*.
Imperfectum.	*avois*,	*avois*,	*avoit*:	*avions*,	*aviez*,	*avoient*.
Præter. simplex.	*eus*,	*eus*,	*eut*:	*eumes*,	*eutes*,	*eurent*.
Præt. composit.	*ai eu*,	*as eu*,	*a eu*:	*avons eu*,	*avez eu*,	*ont eu*.
Plusquamperf. I.	*avois eu*,	*avois eu*,	*avoit eu*:	*avions eu*,	*aviez eu*,	*avoient eu*.
Plusquamperf. II.	*eus eu*,	*eus eu*,	*eut eu*:	*eumes eu*,	*eutes eu*,	*eurent eu*.
Futurum.	*aurai*,	*auras*,	*aura*:	*aurons*,	*aurez*,	*auront*.

Impe-

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Imperativus.		*aye:*		*ayons,*	*ayez.*	
Conjunctivi Præsens.	*aye,*	*ayes;*	*ait:*	*ayons,*	*ayez,*	*ayent.*
Imperfect. I.	*aurois,*	*aurois,*	*auroit:*	*aurions,*	*auriez,*	*auroient.*
Imperfect. II.	*eusse,*	*eusses,*	*eût:*	*eussions,*	*eussiez,*	*eussent.*
Præteritum.	*aye eu,*	*ayes eu,*	*ait eu:*	*ayons eu,*	*ayez eu,*	*ayent eu.*

Plusquamperf. I. & II. ut Imperf. I. & II. addito tantum ubique *eu.*

Futurum. ut Futurum Indicativi, addito ubique *eu.*

Infinitivi Præsens. *avoir.* Præterit. *avoir eu.* Particip. Præs. *ayant.* Præteriti. *ayant eu.* Supinum. *eu.*

9. Conjugatio Verbi *Etre*, Esse.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicativi Præsens.	*suis,*	*es,*	*est:*	*sommes,*	*êtes,*	*sont.*
Imperfectum.	*étois,*	*étois,*	*étoit;*	*étions,*	*étiez,*	*étoient.*
Præter. simplex.	*fus,*	*fus,*	*fut:*	*fumes,*	*futes,*	*furent.*
Præt. composit	*ai été,*	*as été,*	*a été:*	*avons été,*	*avez été,*	*ont été.*
Plusquamperfecta. ambo, ut in *Avoir*, nisi quod pro Supino *eu* ponitur *été*, gewesen.						
Futurum.	*serai,*	*seras,*	*sera:*	*serons,*	*serez,*	*seront.*
Imperativus.		*sois:*		*soyons,*	*soyez.*	
Conjunctiv. Præs.	*sois,*	*sois,*	*soit:*	*soyons,*	*soyez,*	*soient.*
Imperfect. I.	*serois,*	*serois,*	*seroit:*	*serions,*	*seriez,*	*seroient.*
Imperfect. II.	*fusse,*	*fusses,*	*fût:*	*fussions,*	*fussiez,*	*fussent.*
Præteritum.	*aye été,*	*ayes été,*	*ait été:*	*ayons été,*	*ayez été,*	*ayent été.*
Plusquamp. I.	*aurois été,*	*aurois été,*	*auroit été:*	*aurions été,*	*auriez été,*	*auroient été.*
Plusquamp. II.	*eusse été,*	*eusses été,*	*eût été:*	*eussions été,*	*eussiez été,*	*eussent été.*
Futurum.	*aurai été,*	*auras été,*	*aura été:*	*aurons été,*	*aurez été,*	*auront été.*

Infinitivi Præsens. *etre.* Præter. *avoir été.* Particip. Præs. *étant.* Præteriti. *ayant été.* Supinum. *été.*

10. Tabella IV Conjugationum.

		Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicativi Præsens.	1.	*e* —	*es* —	*e:* —	*ons* —	*ez* —	*ent.*
	2.	*is*	*is*	*it:*	*issons*	*issez*	*issent.*
	3.	*ois*	*ois*	*oit:*	*ons*	*ez*	*ent.*
	4.	*s*	*s*	—	*ons*	*ez*	*ent.*
Imperfectum.	1.	*ois* —	*ois* —	*oit:* —	*ions* —	*iez* —	*oient.*
	2.	*issois*	*issois*	*issoit:*	*issions*	*issiez*	*issoient.*
	3.	*ois*	*ois*	*oit:*	*ions*	*iez*	*oient.*
	4.	*ois*	*ois*	*oit:*	*ions*	*iez*	*oient.*
Præter. simplex.	1.	*ai* —	*as* —	*a:* —	*ames* —	*ates* —	*erent.*
	2.	*is*	*is*	*it:*	*imes*	*ites*	*irent.*
	3.	*us*	*us*	*ut:*	*umes*	*utes*	*urent.*
	4.	*is*	*is*	*it:*	*imes*	*ites*	*irent.*

		Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Præt. compositum.		ai —	as —	a: —	avons —	avez —	ent.
		1. é.	2. i.	3. u.	4. u.		
Plusquamperfect. I.		avois —	avois —	avoit —	avions —	aviez —	avoient.
		1. é.	2. i.	3. u.	4. u.		
Plusquamperf. II.		eus —	eus —	eut —	eumes —	eutes —	eurent.
		1. é.	2. i.	3. u.	4. u.		
Futurum.	1.	erai	eras —	era: —	erons —	erez —	eront.
	2.	irai	iras	ira:	irons	irez	iront.
	3.	rai	ras	ra:	rons	rez	ront.
	4.	rai	ras	ra:	rons	rez	ront.
Imperativus.	1.		e: —		ons	ez.	
	2.		is:		issons	issez.	
	3.		ois:		ons	ez.	
	4.		s:		ons	ez.	
Conjunctivi Præsens.	1.	e —	es —	e: —	ions —	iez —	ent.
	2.	isse	isses	isse:	issions	issiez	issent.
	3.	e	es	e:	ions	iez	ent.
	4.	e	es	e:	ions	iez	ent.
Imperfect. I.	1.	erois —	erois —	eroit: —	erions —	eriez —	eroient.
	2.	irois	irois	iroit:	irions	iriez	iroient.
	3.	rois	rois	roit:	rions	riez	roient.
	4.	rois	rois	roit:	rions	riez	roient.
Imperfect. II.	1.	asse —	asses —	at: —	assions —	assiez —	assent.
	2.	isse	isses	ît:	issions	issiez	issent.
	3.	usse	usses	ût:	ussions	ussiez	ussent.
	4.	isse	isses	ît:	issions	issiez	issent.
Præteritum.		aye —	ayes —	ait: —	ayons —	ayez —	ayent.
		1. é.	2. i.	3. u.	4. u.		

Plusquamperf. utrumque, & Futurum, ex Verbo *Avoir*, addito Supino, videlicet

1. *é.* 2. *i.* 3. *u.* 4. *u.*

Infinitivi Præs.	Præter.	Particip. Præs.	Particip. Præt.	Supin.
1. er.	*avoir.* 1. é.	1. ant.	1. é.	1. é.
2. ir.	2. i.	2. issant.	*ayant* 2. i.	2. i.
3 oir.	3. u.	3. ant.	3. u.	3. u.
4. re.	4. u.	4. ant.	4. u.	4. u.

11. Verbum Passivum nihil est aliud, nisi Verbum auxiliare *Etre* cum Supino ejus Verbi, cujus vox passiva petitur. *Je suis aimé*, ego amor. *Je serois aimé*, ego amarer.

12. Verba reciproca, & alia quædam, loco Verbi *Avoir*, construuntur cum Auxiliari altero *Etre*. Sed id ad sensum nihil refert. *Je me suis efforcé*, ich habe mich bemühet. *Il s'est couché*, er hat sich niedergelegt. *Il est tombé*, er ist gefallen.

13. Anomala omnia, & quidquid in usitatis Dictionariis non reperitur, in Spicilegio reperies, mox subjungendo, ubi ordine alphabeti commodissi-

odissime occurrent singula. Antequam Lexicorum & Spicilegii usum do-cam, libet quædam animadvertere.

14. Litera *t*, vocabulis interposita, euphoniæ tantum servit, sensui nihil adjicit. *va-t-on?* geht man? *parle-t-il?* redet er?

15. Partitivum articulum tum usurpant Galli, cum Germani nullum adhibent iis nominibus, quibus alioqui articulus definitus debetur: tum Galli præponunt genitivum ordinarii articuli, qui partitivus appellatur. *Donnez-moi du pain, du vin*, gebt mir Brod, Wein. *Avez-vous de l'argent?* habt ihr Geld? *C'est un lieu plutot pour des bêtes, que pour des hommes*, das ist ein Ort mehr für unvernünftige Thiere, als für Menschen. *Vous m'obligez par de nouveaux bienfaits*, ihr verbindet mich durch neue Gutthaten.

16. In alloquendo seu DEO, seu hominibus, personam secundam pluralem *vous* Galli amant.

17. Quoties infinitivum præcedunt particulæ *de*, *à*, *pour*, explicandum id est vel per latinum gerundium, vel per modum loquendi gerundio finem. *La raison de le dire*, ratio id dicendi. *Il s'amuse à chanter*, occupat cantando. *Je viens pour vous avertir*, venio ad admonendum te. *Il est trop savant pour le croire*, doctior est, quam ut hoc credat, er ist zu gelehrt solches zu glauben.

18. Participia, tum activa (in *ant*) tum passiva (quæ idem sunt cum supino) duplicem usum habent: nunc enim sunt connexa, ut apud Latinos; nunc pendentia, quæ per ablativum absolute positum explicantur. Connexum est; *Le Roi, entendant le bruit, demanda*, &c. Rex, audiens strepitum, interrogavit, &c. Pendentia sunt: *Durant la guerre, j'ai perdu tout*, durante bello, perdidi omnia. *Son pere, les yeux toujours attachés sur lui, attendoit sa réponse*, pater ejus, oculis semper in illum defixis, responsum exspectabat.

19. Negatio plerumque geminatur. Prima est *ne*, altera *pas*, *point*, *jamais*, *rien*, *personne*, &c. *je ne veux pas*, non volo. *Vous ne savez rien*, nihil scis. *Personne ne l'a vu*, nemo eum vidit. *Rien n'est si sal*, nihil est tam sordidum.

De usu Lexicorum, & Spicilegii nostri.

20. Apostrophus plerumque significat deesse literam *e*. sic *m'*, *d'*, *qu'*, pro *me*, *de*, *que*. *s'* initio *si*, in medio *se* significat; *l'* nunc *le*, nunc *la*, prout res poscit. Quæ si truncata occurrunt, integra quærenda sunt. Huc voco articulum definitum *l'*, *de l'*, *à l'*, qui tam ante masculina, quam femi-

feminina ponitur, si prima eorum litera sit vocalis, aut *h* mutum. *l'amé*, anima. *de l'homme*, hominis.

21. Promiscue usurpata reperies *i* & *y*, ac in fine vocabulorum *és* & *ez*. itemque *z* & *s*. sic *fuyant*, & *fuïant*, fugiens, *foudroïant*, & *foudroyant*, fulminans. *hazarder*, & *hasarder*, exponere periculo, experiri. Orthographiam enim Gallia non eandem semper adamavit.

22. Ex literis geminatis alteram sæpissime omittunt recentiores libri. Utrumque igitur leges, *connoitre* & *conoitre*, nosse, cognoscere; *honnoré* & *honoré*, honoratus; *souffrir* & *soufrir*, pati; *combattre* & *combatre*, pugnare. Quorum alterutro non invento, ad alterum confugere necesse erit.

23. Idem observa in literis quiescentibus, quæ cum jam olim non pronunciarentur, denique scribi etiam desiere. Sic olim *sçavoir*, *sçavant*, *maistre*, *estant*, *s'acquitter*, *acquerir*: hodie *savoir*, *savant*, *maitre*, *etre*, *s'aquiter*, *aquerir*. *J'entens*, *vens*, idem est ac *j'entends*, *vends*.

24. Idem dic de diphthongis *aa* & *eu*, in *á* vel *a* & *ú* vel *u* conflatis. *aagé* & *agé*, *seur* & *sûr*, *malheureux* & *malhureux*, *deumes* & *dumes*.

25. In conjugatione verborum in *cer* & *ger*, ante *a* & *o* nunquam scribitur *c* aut *g*, sed anaphoniæ gratia *ç* & *ge*: quæ tamen in Lexicis per *cer* & *ger* constanter quærenda sunt.

26. Si compositum non reperias, quære simplex. Quod ut facilius possis, ad finem Spicilegii subjicio ordine alphabeti particulas omnes, verbis gallicis præfigi solitas. Ne compositis onerarem Spicilegium, simplicia quædam posui, in se ipsis haud usitata, quæ tamen in compositis usurpantur. Tale est *querir* & *soudre*: e quorum illo nata sunt *aquerir*, *conquerir*, *requerir*, *s'enquerir*; ex hoc *absoudre*, *resoudre*, *dissoudre*. Ejusdem brevitatis studio, non omnes omnium vocabulorum sensus adjeci, qui sæpe plures sunt: iidem tamen ut e justis Dictionariis peti possint, vocabuli Thema seu Radix ubique a me indicabitur.

27 Magnam etiam vocabulorum turbam e Spicilegio excludet sequens tabella, affinitatem ostendens certorum temporum, quæ omnia a Participio Præsentis derivo, eo quod illud, utpote in *ant* desinens, alphabeti ordine præ ceteris in oculos inquirentium incurrere necesse sit. Characteristica igitur hujus tabellæ est *ant*, quæ in subjectas formas sic mutabitur:

Ego

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicat. Præs.	*	*	*	*ons*	*ez*	*ent.*
Imperfect.	*ois*	*ois*	*oit:*	*ions*	*iez*	*oient.*
Præt. simpl.	*is*, vel *us*	*is*, *us*	*it*, *ut:*	*imes* vel *umes*	*ites*, *utes*	*irent*, *urent.*
Imperativus.	*	*	*	*ons*	*ez*	
Conj. Præs.	*e*	*es*	*e:*	*ions*	*iez*	*ent.*
Imperfect. 2.	*isse*, vel *usse*	*isses*, *usses*	*ît*, *ût:*	*issions*, *ussions*	*issiez*, *ussiez*	*issent*, *ussent.*

Quod si exempli gratia legas *nuisit* aut *craignirent*, neutrum horum in Spicilegio invenies: occurret tamen ibidem *nuisant* & *craignant*, facta etiam Affinium ex tabella hac mentione. In hac autem tabella vides, *it* esse Præteriti tertiam singularem, *irent* pluralem; ac proinde sensum prioris esse *nocuit*; posterioris *timuerunt*. In iis porro Verbis, quæ ab hac tabella aliquando deflectunt, in Spicilegio ipso cavebitur, ne hospes hujus linguæ a vero sensu aberret. Tu vero, Amice Lector, omisso in præsens Spicilegio, statim ad Exercitationem ipsam transi; quam ei subjectam reperies.

SPICILEGIUM

eorum,

QUÆ IN LEXICIS

reperiri non solent.

A.

A. præter dicta § 2 & 17, significat etiam in, zu, bey. *Il est à l'eglise*, est in templo. *J'irai à mon pere*, ibo ad patrem meum. *Il imploroit les dieux à leurs autels*, obsecrabat deos ad eorum aras.

Aille, eat. ab *aller*.

Aillent, eant. ab *aller*.

Aperçois, animadverto, animadvertis, animadverte. ab *apercevoir*, seu *appercevoir*, quod plerique conjugant ut reciprocum.

Aperçoit, animadvertit. ab eodem.

Aperçoive, *es*, *e*: animadvertam, as, at. ab eodem.

Aperçoivent, animadvertunt, animadvertant. ab eodem.

Aperçu, Supinum ejusdem.

Aperçus &c. Præteritum simplex, ab eodem.

Aperçusse &c. Imperf. II Conjunctivi, ab eodem.

Assaillant, invadens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *assaillir*.

Assaus, invado, invadis, invade. ab eodem.
Assaut, invadit. ab eodem. item, assultus.
Asséerai, vel *assérai* &c. sedebo &c. a *s'asseoir*.
Asséerois, vel *assérois* &c. sederem &c. ab eodem.
Asseyant, sedens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Asseyerai, *asseyerois*, ut *assérai*, & *assérois*.
Assied (*il s'*) sedet. ab eodem.
Assieds (*je m'*) sedeo; (*tu t'*) sedes: *assieds-toi*, sede. ab eodem.
Assis &c. sedi &c. item, Supinum ab eodem.
Assisse &c. sederem &c. ab eodem.

B.

Bel, pro *beau*, sequente vocali: formosus.
Belle, femininum a *beau*: formosa.
Benoit, Benedictus.
Boit, bibit. a *boire*.
Boive, bibam, bibat. *boivent*, bibunt, bibant. *boives*, bibas. ab eodem.
Bouillant, elixans; cum Affinibus. (v. § 27.) a *bouillir*.
Bous, elixo, elixas, elixato seu elixa. ab eodem.
Bout, elixat. ab eodem.
Brai, Supinum a *braire*, rudere.
Brait, rudit. ab eodem. est & Supinum ejusdem Verbi.
Brayant, rudens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Brayassant, rudens. ab eodem.
Brayasse &c. ruderem &c. ab eodem.
Bu, Supinum a *boire*, bibere.
Bus, *bus*, *but*, &c. Præteritum simplex ab eodem.
Busse &c. biberem &c. ab eodem.
Buvant, bibens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.

C.

Ce, hic, hunc. 2. *ce qui*, *ce que*, id quod. *ce dont*, id, cujus; id, a quo. 3. *à ce que*, ut, quemadmodum. e. g. *je suis, à ce que je vois, trompé*: sum, ut video, deceptus. 4. *c'est*, est ist: *c'est la vertu, qu'il cherche*: virtus est id, quod quærit. Dicunt &: *c'est moi*, ego sum: *c'est vous, qui &c.* tu es, qui &c. *C'est .... que* plerumque omnium expeditissime per pleonasmum explicatur, id est, omnino prætermittitur. e. g. *c'est alors qu'il trembla*, tum intremuit: *est-ce ainsi que vous me servez?* siccine tu mihi servis? 5. *c'est à dire*, id est. 6. *n'est-ce pas?* nonne? nicht wahr? 7. *si ce n'est que*, nisi, nisi quando.
Ceci, hoc, istud.
Ceignant, cingens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *ceindre*.
Ceins, cingo, cingis, cinge. ab eodem.
Ceint, cingit. item, Supinum ab eodem.
Cela, hoc.
Celle, illa, illam.
Ces, hi, hæ; hos, has.
Cet (pro *ce*, cum vocalis sequitur) hic, hunc.
Cette, hæc, hanc.
Ceux, illi, ii; illos, eos.

Charles, Carolus.
Chéant, cadens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *choir*.
Chéerai &c. & *chéerois* &c. cadam &c. caderem &c. ab eodem.
Clouis, Clodoveus.
Combien y a-t-il que....? quam pridem..? Alios sensus vocabuli *combien* habes in Lexicis obviis.
Conclu, Supinum a *conclure*, concludere, statuere.
Concluant, decernens, concludens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
Conclus, statuo, statuis, statue. item, Præteritum simplex. ab eodem.
Conclut, decernit, decrevit. ab eod.
Conçois, concipio, concipis, concipe. a *concevoir*.
Conçoit, concipit. ab eodem.
Conçoive, *ves*, *ve*, concipiam, as, at. ab eodem.
Conçoivent, concipiunt, concipiant. ab eodem.
Conçu, Supinum. ab eodem.
Conçus &c. concepi &c. ab eodem.
Conçusse &c. conciperem &c. ab eod.
Connois, *Connu*, &c. v. mox scripta per simplex *n*.
Conois, cognosco, cognoscis, cognosce. a *conoitre*.
Conoissant, cognoscens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Conu, Supinum. ab eodem.
Conus &c. cognovi &c. ab eodem.
Conusse &c. cognoscerem &c. ab eod.
Contraignant, cogens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *contraindre*.
Contrains, cogo, cogis, coge. ab eodem.
Contraint, cogit. item, Supinum. ab eodem.
Courant, currens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *courir*.
Courrai &c. *courrois* &c. curram &c. & currerem &c. ab eodem.
Cours, curro, curris, curre. ab eod. item, cursus.
Court, currit. ab eodem. item, curtus.
Couru, Supinum. ab eodem.
Cousant, nens, consuens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *coudre*.
Cousu, Supinum. ab eodem.
Couvert, Supinum. a *couvrir*, tegere.
Couvrant, tegens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Couvre, tego, tege. *couvres*, tegis. ab eodem.
Creignant, timens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *craindre*.
Crains, timeo, times, time. ab eodem.
Craint, timet. item, Supinum. ab eodem.
Crois, cresco, crescis, cresce. a *croitre*. Est & a *croire*: credo, credis, crede: sed id legitimum est ad quartæ conjugationis formam.
Croissant, crescens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *croitre*. Est & substantivum, quod incrementum, & lunam bicornem significat.
Croit, credit. a *croire*. item, crescit, a *croitre*, sed legitime ductum.
Croyant, credens; cum Affinibus. (v. § 27.) e *croire*.
Cru, Supinum, a *croire*, credere. *Crû*, Supinum verbi *croitre*, crescere.
Crue, cruda. Femininum a *crud*.

Crus &c. credidi &c. a *croire*. *Crús* &c. crevi &c. a *croitre*.

Crusse &c. crederem &c. a *croire*. *Crússe* &c. crescerem &c. a *croitre*.

Cueillant, colligens, decerpens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *cueillir*.

Cueille, colligo, colligis, collige. ab eodem.

Cuisant, coquens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *cuire*.

Cuit, coquit. item, Supinum. ab eod.

D.

De. præter dicta § 1, 2, 15, & 17, poni solet post *combien*, *beaucoup*, *peu*, *plus*, *moins*, *tant*, *autant*, *point*, *gueres*, hoc modo: *plus d'argent*, *moins de sagesse*: plus pecuniæ, minus sapientiæ.

Denis, Dionysius.

Detruisant, destruens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *detruire*.

Detruit, destruit. item, Supinum. ab eodem.

Dis &c. dixi &c. a *dire*. Est etiam, ab eodem, dico, dicis, dic; sed legitime.

Disant, dicens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.

Disse &c. dicerem &c. ab eodem.

Dit, dicit, dixit. item, Supinum. ab eodem.

Dois, debeo, debes, debe. a *devoir*.

Doit, debet. ab eodem.

Doive, *ves*, *ve*: debeam, as, at. *doivent*, debent, debeant. ab eodem.

Dont, cujus, quorum, quarum; a quo, a qua, a quibus.

Dormant, dormiens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *dormir*.

Dors, dormio, dormis, dormi. ab eodem.

Dort, dormit. ab eodem.

Dú, Supinum verbi *devoir*, debere.

Duisant, addicens, dedens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *duire*, quod fere exolevit, composita tamen reliquit usitatissima.

Duit, addicit, dedit. ab eodem.

Dus &c. debui &c. a *devoir*.

Dusse &c. deberem &c. ab eodem.

E.

Ecrit, scribit. item, Supinum. ab *ecrire*.

Ecrivant, scribens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.

Elle, illa, ea; illam, eam. *elles*, eæ, illæ; eas, illas.

Empreignant, imprimens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *empreindre*.

Empreins, imprimo, imprimis, imprime. ab eodem.

Empreint, imprimit. item, Supinum. ab eodem.

En multiplicem habet usum. 1. ante substantiva positum significat *in*, aut *ceu*. e. g. *en chemin*, in via. *en Roi*, ceu Rex. instar Regis. 2. ante Participia, respondet latino gerundio in *do*. ut, *en jouant*, jocando. *en passant*, transeundo. *en sortant*, exeundo, cum exiret. 3. ante verba (vel in interrogatione post illa) est particula relativa, quæ alios aliosque sensus induit, omnes tamen ejusmodi, ut in sermone germanico exprimi per aliquam particulam possint, cujus initium sit

da

da vel dar: videlicet daraus, dadurch, davon, damit, dafür, darum, daran, darüber. *J'en prendrai*, ich werde davon nehmen. *Il en fit une vigne*, er hat ein Weingut daraus gemacht. *Je vous en remercie*, ich danke euch dafür, darum. *Je m'en souviens*, ich gedenke daran. Nonnunquam est merus pleonasmus, ita ut in germanico latinove sermone nulla ei particula necessario respondeat. *Combien avez-vous d'habits? J'en ai trois, j'en ai quatre:* quot habes vestimenta? Habeo terna, habeo quaterna. *J'aime les historiens: en avez-vous quelqu'un?* Amo historicos, aliquemne habes?

Epreignant, stringens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *epreindre*.

Epreins, stringo, stringis, stringe. ab eodem.

Epreint, stringit. item, Supinum. ab eodem.

Eteignant, extinguens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *éteindre*.

Eteins, extinguo, extinguis, extingue. ab eodem.

Eteint, extinguit. item, Supinum. ab eodem.

Etienne, Stephanus.

Etreignant, premens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *etreindre*.

Etreins, premo, premis, preme. ab eodem.

Etreint, premit. item, Supinum. ab eodem.

Eux, ii, illi; eos, illos.

F.

Faillant, deficiens, errans; cum Affinibus. (v. § 27.) a *faillir*. Est & Participium Præsentis a *faloir*, oportere, necessarium esse.

Faille, oporteat, necesse sit. a *faloir*. item, deficiat, erret. a *faillir*.

Faisant, faciens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *faire*.

Fait, facit. item, Supinum. ab eod. Substantive, factum.

Faites, facitis, facite. a *faire*.

Fasse &c. faciam &c. ab eodem.

Faudra, oportebit. *Faudroit*, oporteret. a *faloir*.

Faut, oportet. ab eodem.

Feignant, fingens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *feindre*.

Feins, fingo, fingis. finge. ab eodem.

Feint, fingit. item, Supinum. ab eod.

Ferai &c. faciam &c. *Ferois* &c. facerem &c. a *faire*.

Fesant. faciens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.

Fis &c. feci &c. ab eodem.

Fisse &c. facerem &c. ab eodem.

Font, faciunt. ab eodem.

Fort, ante Adjectiva & Adverbia, valde, admodum.

François, Franciscus. item, Gallus; gallicus.

Frit, Supinum a *frire*, frigere, torrere, ut ova, pisces.

Fuyant, fugiens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *fuir*.

G.

Gentilshommes, Nobiles.

Gisent, jacent. a *gesir*, verbo extincto.

Git, jacet. ab eodem. *Cy git*, hic situs est. formula epitaphii.

Guillaume, Guilielmus.

H.

Hai, vel *hais*, odi: odisti. ab *haïr*.
Hait, odit. ab eodem.
Hugues, Hugo.

I.

Jacque, *Jacques*, Jacobus.
J. C. id est, *Jesus-Christ*, Jesus Christus.
Je, ego.
Jean, Joannes.
Jerome, Hieronymus.
Il, is, ille. 2. es. 3. *il faut*, man muß. oportet.
Ils, ii, illi.
Inscrit, inscribit. item, Supinum. ab *inscrire*.
Inscrivant, inscribens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Instruisant, docens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *instruire*.
Instruit, Supinum. ab eodem. item, docet: sed hoc legitime.
Joignant, jungens, assequens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *joindre*.
Joins, jungo, jungis, junge; assequor, eris, ere. ab eodem.
Joint, jungit, assequitur. item, Supinum. ab eodem.
Irai, *iras* &c. ibo, ibis &c. *Irois* &c. irem &c. ab *aller*.
Issu, Supinum abrogati verbi *issir*, exire, emanare, oriri.

L.

La. 1. Articulus, die. 2. Pronomen, sie. e. g. *la fuite*, die Flucht. *Il la fuit*, er flieht sie.
Le. 1. der, den. ut, *le nœud*, nodus, nodum. 2. ihn. *Je le vois*, ich sehe ihn. 3. es. *Je le savois*, ich wuste es. *Si je veux etre heureux, je le suis*, will ich glücklich seyn, so bin ich es.
Les. 1. die. 2. sie.
Leur. 1. ihnen. e. g. *il leur dit*, er hat ihnen gesagt. 2. ihr, suus, eorum, earum, ut, *leur fils*, eorum filius; *leur academie*, eorum academia; *leur abbesse*, earum antistita; *ils lui dirent leur sentiment*, suam ei sententiam exposuerunt.
Leurs, ihre. e. g. *leurs maisons*, suas, eorum, vel earum ædes.
Lisant, legens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *lire*.
Lit, legit. ab eodem. Substantivum *lit*, lectus, alveus.
Louis, Ludovicus.
Lu, Supinum verbi *lire*, legere.
Lui. 1. ihm. 2. er.
Luisant, lucens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *luire*.
Luit, lucet. item, Supinum. ab eod.
Lus &c. legi &c. a *lire*.
Lusse &c. legerem &c. ab eodem.

M.

Ma, mea, meam.
Matthieu, Matthæus.
Me, mihi, me.
Mens, mentior, mentiris, mentire. a *mentir*.
Ment, mentitur. ab eodem.
Mentant, mentiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Mes, mei, meæ, mea; meos, meas, mea.

Mes-

Mesdames, Dominæ meæ. Eodem modo *Mesdemoiselles* de feminis, quæ cælibes sunt.
Messieurs, Domini mei.
Met, ponit, mittit. a *mettre.*
Mettant, ponens, mittens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Meure &c. moriar &c. Conjunctivi præsens. a *mourir.*
Meurent, moriuntur, moriantur. ab eodem.
Meurs, morior, moreris, morere. ab eodem.
Meurt, moritur. ab eodem.
Meus, moveo, moves, move. a *mouvoir.*
Meut, movet. ab eodem.
Meuve &c. moveam &c. ab eodem.
Meuvent, movent, moveant. ab eod.
Mis &c. posui, misi &c. a *mettre.*
Misse &c. ponerem, mitterem, &c. ab eodem.
Moi, ego; mihi, me.
Moindre, minor. *le*, *la moindre*: minimus, minima.
Moins, minus. *le moins*, minime.
Mon, meus; sequente vocali, etiam mea. ut, *mon ame*, anima mea.
Mort, mors. item, Supinum a *mourir*, mori.
Moulant, molens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *moudre.*
Moulu, Supinum. ab eodem.
Mourai, *Mourois*. v. *Mourrai*, *Mourrois.*
Mourant, moriens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *mourir.*
Mourrai &c. moriar, eris, etur &c.
Mourrois &c. morerer &c. ab eod.
Mu, Supinum a *mouvoir*, movere.
Mus &c. movi &c. ab eodem.
Musse &c. moverem &c. ab eodem.

N.

Nais, nascor, nasceris, nascere. a *naitre.*
Naissant, nascens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Naquis &c. natus sum &c. *Naquisse* &c. nascerer &c. ab eodem.
Ne, non. 2 *ne* .... *que*, non nisi, tantum. ut, *je ne le conois que par renommée*, ego eum non nisi ex fama novi. *Il ne songe qu'à vous tromper*, decipere tantum te cogitat.
Né, Supinum a *naitre*, nasci.
Nos, nostri, nostræ, nostra, nostros, nostras, nostra.
Nous, nos, wir; nobis, nos, uns.
Nouvel, novus; sequente vocali, pro *nouveau.* a quo etiam *nouvelle*, nova.
Nue, nuda; a *nud*, nudus. item, nubes.
Nuisant, nocens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *nuire.*
Nuit, nocet. ab eodem.

O.

Offert, Supinum, ab *offrir*, offerre.
Offrant, offerens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Offre, offero, offers, offer. ab eodem. item, res quæ offertur.
Oignant, ungens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *oindre.*
Oins, ungo, ungis, unge. ab eodem.
Oint, ungit. item, Supinum. ab eodem.

Oirois,

Oirois &c. audirem &c. ab *ouïr.*
Ois, audio, audis. ab eodem.
Oisse &c. audirem &c. ab eodem.
Oit, audit. ab eodem.
On, *l'on*, man.
Ouvert, Supinum verbi *ouvrir*, aperire.
Ouvrant, aperiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Ouvre, aperio, aperis, aperi. ab eodem.
Oyant, audiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab *ouïr.*

P.

Pais, pasco, pascis, pasce. a *paitre.* Sed *païs*, quod rectius *pays* scribitur, regio.
Paissant, pascens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem *paitre.*
Paquis &c. pavi &c. *Paquisse* &c. pascerem &c. ab eodem.
Parois, appareo, appares, appare. a *paroitre.*
Paroissant, apparens; cum Affinibus (v. § 27.) ab eodem.
Pars, discedo, is, e; partior, iris, ire. a *partir.*
Part, discedit, partitur. ab eodem. Item, pars, portio.
Partant, discedens, dividens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Paru, Supinum verbi *paroitre*, apparere.
Parus &c. apparui &c. *Parusse* &c. apparerem. ab eodem.
Pas un, nemo, neminem.
Peignant, pingens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *peindre.* Est & legitimum, pectens, a *peigner.*
Peins, pingo, pingis, pinge. a *peindre.*
Peint, pingit. item, Supinum. ab eod.
Peus, potes. a *pouvoir.*
Peut, potest. ab eodem.
Peuvent, possunt. ab eodem.
Peux, potes. olim & possum. ab eod.
Pierre, Petrus. item, lapis.
Plaignant, conquerens, miserans; cum Affinibus. (v. § 27.) a *plaindre.*
Plains, conqueror, eris, ere; miseror, aris, are. ab eod.
Plaint, conqueritur; miseratur. item, Supinum. ab eodem.
Plaisant, placens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *plaire.* Est & lepidus.
Plait, placet. ab eodem *plaire.*
Pleut, pluit. a *pleuvoir*, seu *pluvoir.*
Plu, Supinum. Tum ab eodem; tum a *plaire*, placere.
Plus &c. placui &c. a *plaire.* item, plus, magis. *plus* .... *plus* .... quanto .... tanto .... quo modo serviat gradibus comparationis, dixi § 5.
Plusse &c. placerem &c. a *plaire.*
Plût, pluit. Præteritum a *pluvoir.* item, plueret. ab eod. *Plût-il à Dieu!* o utinam!
Poignant, pungens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *poindre.*
Poins, pungo, pungis, punge. ab eodem.
Point, pungit. item, Supinum. ab eodem. item, punctum; neutiquam, non. cum *de*, nihil, nullus.
Pollu, maculatus. a *polluer.*
Ponnant, ova pariens; cum Affinibus. (v. § 27.

(v. § 27.) a *pondre*. Dicitur etiam *pondant*, cum suis Affinibus.

…nu, (dicitur & *pondu*) Supinum. ab eod.

…ur ce qui est de .... quod attinet ad ....

…urai, *Pourois*. v. *Pourrai*, *Pourrois*.

…urquoi, cur. *c'est pourquoi*, quapropter.

…urrai &c. potero &c. *Pourrois* &c. possem &c. a *pouvoir*.

…enant, accipiens, capiens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *prendre*.

…enne &c. accipiam, capiam. *prennent*, accipiunt, ant. ab eod.

…escrit, præscribit. item, Supinum. a *prescrire*.

…escrivant, præscribens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.

…s &c. cepi, accepi &c. item, Supinum. a *prendre*.

…sse &c. caperem, acciperem &c. ab eod.

…, Supinum; tum verbi *pouvoir*, posse; tum etiam, sed rarissimum, verbi *paitre*, pascere.

…ant, male olens; cum Affixis. (v. § 27.) a *puir*.

…s, possum, potes. a *pouvoir*. item, deinde, postea.

…sse &c. possim &c. ab eod.

… &c. potui &c. a *pouvoir*. item, fœteo, fœtes. a *puir*.

…sse &c. possem &c. a *pouvoir*.

…, fœtet. a *puir*. sed *put*, potuit, & *…ût*, posset, a *pouvoir*.

Q.

…e. 1. ut, quod, quam. 2. relativum, quem, quam, quod; quos, quas, quæ. 3. interrogativum, quid? & sequente *de* quantum? e. g. *que de maux ai-je à soufrir?* wie viel Unglück habe ich zu leiden? 4. est & pleonasmus, seu elegantiæ tantum gratia positum. ut, *que les livres soient votre entretien*, libri tua sint occupatio.

Que ce soit, post relativa, & alias quasdam particulas, idem est, quod Latinorum *cunque*. e. g. *qui que ce soit*, quicunque. *quoi que ce soit*, quidquid. *quand*, vel *ou*, *que ce soit*: quandocunque, ubicunque.

Quel, & *Quelque*, sequente *que*: qualiscunque, quantumvis.

- - *querant*, Participium præsentis a *querir*, de quo dictum § 26.

- - *querrai*, Futurum; & *querrois*, Imperfectum primum Conjunctivi: ab eod.

Qui. 1. qui, quis? &c. 2. *qui* .... *qui* .... *qui* .... ut, *ils sont morts tous, qui dans la guerre, qui au lit, qui sur la mer*, mortui sunt omnes, alius in bello, in lecto alius, alius mari.

- - *quiere* &c. Conjunctivi præsens. a *querir*, de quo § 26.

- - *quierent*, ultima persona Præsentis Indicat. & Conjunct. ab eod.

- - *quiers*, persona prima & secunda Præsentis Indic. item, Imperativi secunda singularis. ab eod.

- - *quiert*, persona tertia præs. indic. ab eod.

- - *quis*, Supinum. item, *quis* &c. præteritum simplex. ab eod.

R.

Reçois, recipio, recipis, recipe. ab *recevoir*.
Reçoit, recipit. ab eod.
Reçoive &c. recipiam, as, at. *reçoivent*, recipiunt, recipiant. ab eod.
Reçu, Supinum. ab eod.
Reçus &c. recepi &c. *Reçusse* &c. reciperem &c. ab eod.
Repens (je me) pœnitet me; *(tu te)* pœnitet te: *repens-toi:* pœniteat te. a verbo reciproco *se repentir*.
Repent (il vel *elle se)* pœnitet illum, illam. ab eod.
Repentant (se) pœnitens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
Riant, ridens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *rire*.
Ris, Supinum. item, rideo, rides, ride: quæ tamen legitima sunt. ab eod. Substantive, risus.

S.

Sa, sua, suam, ejus.
Sachant, sciens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *savoir*.
Sache, *saches*, scito. ab eod.
Sai, vel *sais*, scio, scis. ab eod.
Sait, scit. ab eod.
Saurai &c. sciam, es, et &c. *Saurois* &c. scirem &c. item, possum &c. ab eod.
Sçachant, *sçai*, *sçaurai* &c. v. modo *Sachant*, *sai*, *saurai* &c.
Se, sibi, se.
Sens, sentio, sentis, senti. a *sentir*, quod etiam olere significat.
Sent, sentit. ab eod.
Sentant, sentiens, olens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
Sers, servio, servis, servi. a *servir*.
Sert, servit. ab eod.
Servant, serviens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
Ses, sui, suæ, suos, suas, sua; ejus.
Soi, Pronomen sui sibi se:
- - *solu*, Supinum. ab antiquato *soudre*, de quo dixi § 26.
- - *solvant*, Participium præsentis; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
- - *solus* &c. Præteritum simplex. ab eodem.
Son, suus. &, sequente vocali, sua, ut, *son ambition*. item, ejus. Substantive, sonus, furfur.
Sors, exeo, exis, exi, a *sortir*.
Sort, exit. ab eod. Substantive, sors.
Sortant, exiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
- - *soudrai* &c. Futurum . . . . *soudrois* &c. Imperf. primum Conjunctivi. a dicto *soudre*.
Soufert, Supinum. a *soufrir*, pati.
Soufrant, patiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
Soufre, patior, patere. *soufres*, pateris. ab eod.
- - *sous*, solvo, solvis, solve. ab inusitato *soudre*.
Souscrit, subscribit. item, Supinum. a *souscrire*.
Souscrivant, subscribens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
- - *sout*, solvit. a supra dicto *soudre*.
Su, Supinum. a *savoir*, scire.
Sufi, Supinum. a *sufire*, sufficere.

ſſant, ſufficiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
ſit, ſufficit. ab eodem.
, *ſuis*, ſequor, ſequeris, ſequere. a *ſuivre*. Eſt & verbum auxiliare, ium.
t, ſequitur. ab eodem *ſuivre*.
vant, ſequens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
vi, Supinum. ab eodem.
&c. ſcivi &c. a *ſavoir*. item, ſuper, ja, age.
crit, ſupra inſcribit. item, Supinum. a *ſuſcrire*.
crivant, inſcriptionem addens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
ſe &c. ſcirem &c. a *ſavoir*.

T.

, tua, tuam.
ſant, (*ſe*) tacens; cum Affinibus. (v. § 27.) a verbo *ſe taire*, tacere.
t (*ſe*) tacet. ab eodem.
, tibi, te.
gnant, tingens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *teindre*.
ns, tingo, tingis, tinge. ab eod.
nt, tingit. item, Supinum. ab eodem. Subſtantive, color, ſpecies oris.
ant, tenens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *tenir*.
u, Supinum. ab eodem.
, tui, tuæ, tuos, tuas, tua.
ndrai &c. tenebo &c. *Tiendrois* &c. tenerem &c. a *tenir*.
nne, *es*, *e*: teneam, as, at. *tiennent*, tenent, teneant. ab eodem.
ns, teneo, tenes, tene. ab eodem.
nt, tenet. ab eodem.

Tins, tenui, tenuiſti: *tint*, tenuit: *tinmes*, *tintes*, *tinrent*: tenuimus, iſtis, erunt. ab eod.
Tinſe, aut *Tinſſe*, &c. tenerem &c. ab eodem.
Toi, tu, te.
Ton, tuus. &, ſequente vocali, tua. e. g. *ton arrivée*, deine Ankunft.
Tous, omnes. *tous les hommes*, omnes homines. *à tous les hommes*, omnibus hominibus.
Tout. 1. cum articulo definito poſt ſe, omnis. *tout le royaume*, totum regnum: *toutes les écoles*, omnes ſcholæ: *tout le monde*, omnes, omnis terra. 2. ſequente particula *un*, *une*, ſignificat idem ac totus. *toute une ville*, tota urbs. 3. per modum adverbii, omnino, prorſus. 4. *tout . . . . que*, quantumvis. *tout adroit qu'il étoit*, ſo geſchickt er auch war: *tout Docteurs que vous êtes*, quanticunque Doctores eſtis, tamen &c.
Trais &c. traxi &c. a *traire*, trahere, mulgere: quod in ſolis fere compoſitis uſitatum eſt.
Trait, mulget, trahit. item, Supinum. ab eod. Subſtantive, forma, linea, telum.
Tranſcrit, tranſcribit. item, Supinum. a *tranſcrire*.
Tranſcrivant, tranſcribens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eodem.
Trayant, trahens, mulgens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *traire*.
Très ante adjectiva & adverbia, valde, admodum.
Treſſaillant, exultans; cum Affinibus. (v. § 27.) a *treſſaillir*.

Tressaus, exulto, exultas, exulta. ab eodem.
Tressaut, exultat. ab eodem.
Tu, tu. *Tû*, Supinum verbi *se taire*, tacere.
Tus &c. tacui &c. *Tusse* &c. tacerem &c. ab eodem.

V.

Va, it, i. ab *aller*.
Vaillant, valens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *valoir*.
Vainquant, vincens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *vaincre*.
Vais, eo. ab *aller*.
Vas, eo, is, i. ab eodem.
Vaudrai &c. valebo &c. *Vaudrois* &c. valerem &c. a *valoir*.
Vaut, valet. ab eod. *il vaut mieux*, præſtat, ſatius eſt.
Vaux, valeo, vales. ab eod.
Vécu, Supinum a *vivre*, vivere.
Vécus &c. vixi &c. ab eod.
Vecuſſe &c. viverem &c. ab eod.
Venant, veniens; cum Affinibus. (v. § 27.) a *venir*.
Vens, vendo, vendis, vende. a *vendre*.
Venu, Supinum. a *venir*, venire.
Vêquiſſe &c. &c. viverem &c. a *vivre*.
Verai, ſeu *verrai* &c. videbo &c. *Verois*, *verrois* &c. viderem &c. a *voir*.
Verte (Femininum a *verd*) viridis, immatura.
Vet, veſtit. a *vêtir*.
Vêtant, veſtiens; cum Affinibus. (v. § 27.) ab eod.
Vets, veſtio, veſtis, veſtito. ab eod.
Vêtu, Supinum. ab eod.
Veuille &c. velim &c. a *vouloir*.
Veulent, volunt. ab eod.
Veut, vult. ab eod.
Veux, volo, vis. ab eod.
Viendrai &c. veniam, es, et &c. *Viendrois* &c. venirem &c. a *venir*.
Vienne, *es*, *e*: veniam, as, at. *viennent*, veniunt, ant. ab eodem.
Viens, venio, venis, venito. ab eod.
Vient, venit. ab eod.
Vins, veni, veniſti: *vint*, venit: *vinmes*, *vintes*, *vinrent*: venimus, veniſtis, venerunt. ab eod.
Vinſe, aut *vinſſe* &c. venirem &c. ab eodem.
Vis, vivo, vivis, vive. a *vivre*. *Vis* &c. vidi &c. a *voir*.
Viſſe &c. viderem &c. a *voir*.
Vit, vivit. a *vivre*.
Voi, video, vide. a *voir*.
Vont, eunt. ab *aller*.
Vos, veſtri, veſtræ, veſtros, veſtras, veſtra.
Voudrai &c. volam &c. *Voudrois* &c. vellem &c. a *vouloir*.
Vous, vos, ihr; vobis, vos, euch.
Voyant, videns; cum Affinibus. (v. § 27.) a *voir*.

Y.

Y, particula relativa, fere ſignificat motum ad locum, vel quaſi locum; aut quietem in loco, vel quaſi loco. ad priorem ſenſum pertinent e. g. *il y va*, eo abit. *j'y ai ſongé*, eo cogitationem intendi. *j'y ſuis obligé*, officio ad id obſtringor. ad alterum hac: *il y eſt*, eſt ibi. *votre frere vous y attend*, frater tuus illic te opperitur. *je m'y plais bien* peu

ıeu, parum oppido mihi in ea re placeo. *je n'y manquerai pas*, in ea re officio haud deero. 2. *il y a*, eſt ibi, ſunt ibi. e. g. *il y a du danger*, ineſt periculum. *il y avoit des ſoldats*, aderant eo loco milites. *y a-t-il des livres?* ſuntne illic libri? 3. *il y a*, cum de tempore intelligitur, reſpondet noſtro ſeit, inde a. *il y a deux mois*, inde a duobus menſibus. *il y a ſix mois*, ſexto abhinc menſe.

Yeux, oculi. ab *œil*.

ATALOGUS PARTICULARUM,

quæ Verbis compoſitis præfiguntur.

- *batre*, decutere.
- *uſer*, abuti.
ſ - *tenir*, abſtinere.
- *juger*, adjudicare.
- *prendre*, diſcere.
ar (*Appar*) - *tenir*, pertinere.
- *ſervir*, ſervituti ſubjicere.
- *tendre*, expectare.
n - *faire*, benefacere.
ı - *mettre*, committere.
- *courir*, concurrere.
tre - dire, contradicere.
- *couvrir*, detegere.
: - *armer*, exarmare.
'a (*Deſap*) - *prendre*, dediſcere.
- *penſer*, relaxare, lege ſolvere.
con - venir, diſſentire.
couler (*s'*), effluere.
- *preſſer*, urgere.
- *chanter*, incantare.
re - prendre, aliquid aggredi.
- *traire*, in epitomen colligere.
- *faire*, peccare.
- *prouver*, improbare.
former, docere.
r-rompre, interrumpere.
o - duire, introducere.
in - tenir, tueri, aſſerere.
il - traiter, tractare aſpere.
Mau - dire, maledicere.
Me - conter, numerando errare.
Mes - offrir, pretium æquo minus offerre.
Mi - partir, bifariam dividere.
O - mettre, omittere.
Ob - tenir, obtinere.
Op - preſſer, opprimere.
Par - venir, pervenire.
Per - mettre, permittere.
Por - traire, effigiem exprimere.
Pour - voir, proſpicere.
Pre - venir, prævenire.
Pro - jetter, deſignare.
R' aſſeoir, deferveſcere.
Ra - baiſſer, deprimere.
Re - courir, recurrere.
Recon - duire, comitari revertentem.
Rem - porter, referre.
Ren - dormir, ſopire iterum.
Res - ſembler, ſimilem eſſe.
Reſou - venir (*ſe*) meminiſſe.
Se - duire, pervertere.
Sou (*ſous*) - *tenir*, ſuſtinere, tueri.
Sub - venir, ſuccurrere.
Sup - porter, tolerare.
Sur - paſſer, ſuperare.
Tres - ſaillir, exultare.

EXERCITATIO,

ipso facto demonstrans, posse ex paucissimis his, quæ præmisi, obviam quamque libri gallici partem, ope Lexici, recte explicari.

Ex libro ultimo Telemachi.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
Enfin Minerve prononça ces paroles: Fils d'Vlysse! écoutez-moi pour la derniere
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28
fois. Je n' ai instruit aucun mortel avec autant de soin que vous. Je vous ai
29 30 31 32 33 34 35
mené par la main au travers des naufrages, des terres inconnues, des guerres
36 37 38 39 40 41 42 43 44 45
sanglantes, & de tous les maux, qui peuvent eprouver le cœur de l'homme. Je
46 47 48 49 50 51 52 53
vous ai montré par des experiences sensibles les vraïes & les fausses maximes, par
54 55 56 57
les quelles on peut regner.

Compendii gratia *D.* significabit *Dictionarium*, obvium qualecunque, modo non deterrimæ notæ; *Sp.* meum *Spicilegium;* § 1, § 2, &c. numerum Institutionum, quas proposui.

1) D. demum, tandem.

2) Minerva.

3) D. *prononcer*, proferre. Cum igitur Characteristica *er* indicet conjugationem primam (§ 6), terminatio *a* in Tabella Conjugationum (§ 10) docet, esse personam tertiam singularem Præteriti simplicis: *protulit.* Cur *c* mutetur in *ç*, dixi (§ 25.)

4) Sp. ita explicat: [hi, hæ; hos, has.] quorum ultimum huc pertinere, vocabulum proximum docebit.

5) D. *parole*, vox, verbum. Additum *s* (§ 3) numerum pluralem significat. Itaque constructio hæc oritur: *Demum Minerva protulit has voces.*

6) D. filius. 7) Apostrophus indicat, deesse literam *e* (§ 20.) *De* autem est articulus indefinitus (§ 2) ante nomen proprium, hic genitivi nota.

8) Vlysses. *Fili Vlyssis!*

9) D. *écouter*, audire. Characteristica *er* (§ 6) primæ conjugationis: in qua (§ 10) terminationem *ez* bis reperies, in Præsenti Indicativi, & Imperativo. Sententia Imperativum exigit: audi. Gallice quidem est *au-*

dite:

dite: sed perpetuus hic est & solennis Gallicismus, ut unum duntaxat alloquentes (§ 16) numero tamen plurali utantur.

) Sp. me.

) D. pro. 12) Articulus definitus. (§ 1.) 13) D. *dernier*, ultimus. Additum *e* (§ 4) nota est generis Feminini: nam id genus est Substantivi sequentis. 14) D. vice, mal. Höre mich für das letzte mal.

) Sp. ego. 16) Apostrophus loco *e* elisi. (§ 20.) *Ne.* Sp. non. 17 & 18) D. *instruire*, docere, instituere. Sp. *instruit*, Supinum ab *instruire*. Supinum autem cum verbo auxiliari *ai* facit Præteritum compositum Indicativi. (§ 10.) Prodit ergo sensus, *institui*, *docui*, ich habe unterrichtet.

) D. aliquis, ullus. 20) D. mortalis, homo. *Ego non docui ullum mortalem.*

) D. cum. 22) D. tantum, so viel. 23) Sp. *de* poni solitum post *autant*. 24) D. cura, sollicitudo. *Tanta cum sollicitudine.*

) Sp. quam. 26) Sp. euch, te. Tota igitur Minervæ ad Telemachum oratio est: *Fili Vlyssis! audi me jam nunc postremo. Ego non erudii ullum mortalium tanta cum sollicitudine, quanta te.*

) Sp. ego. 28 & 29) D. *mener*, ducere. *ai* cum Supino in *é* est (§ 10) Præteritum compositum Indicativi, *duxi*. Proinde *vous* Sp. te. *Ego te duxi.*

) D. *par*, per; *main*, manus. *la* articulus, (§ 1.) bey der Hand, an der Hand, manu te duxi.

) D. *travers* cum *à* vel *au*, trans, per medium. Si bonum sit Lexicon, videbis, particulam hanc regere Genitivum: atque hujus nota in plurali est *des* (§ 1.) quod ter deinceps sequitur.

) D. *naufrage*, naufragium. *s* plurale. (§ 3.) idem *s* occurrit in vocabulis proximis. 33) D. *terre*, terra, regio. 34) D. *inconnu*, ignotus. *e* Femininum (§ 4.) 35) D. *guerre*, bellum. 36) D. *sanglant*, cruentus. *e* Femin. ut n. 34. 37) D. &. 38) Sp. omnes. Præcedens *de* est articulus indefinitus, (§ 2.) sequitur articulus definitus, quemadmodum in exemplis Spicilegii. 39) Pluralis a *mal*, malum, (§ 3.) Collige jam: *per medium naufragiorum, regionum ignotarum, cruentorum bellorum, malorumque omnium.*

) Sp. quæ. i. e. mala. 41) Sp. possunt. 42) D. probare, tentare. 43) D. cor. præcedit articulus, (§ 1.) 44) D. homo. cum articulo genitivi, (§ 1.) *Quæ tentare cor hominis possunt.* Itaque: *Ego te manu duxi per media naufragia, per regiones ignotas, per cruenta bella, & mala omnia, quæ periclitari humanum animum possunt.*

45) Sp.

45) Sp. ego. 46 & 47) D. *montrer*, oftendere. Præteritum compofitum Indicativi, ut n. 29. *oftendi. Vous*, tibi.

48) D. per. 49) D. *experience*, experimentum. *s* plurale, (§ 3.) articulus eft partitivus (§ 15.) 50) D. *fenfible*, manifeftus, perfpicuus. *s* plurale.

51) D. *vrai*, verus. cum *e* feminino, & *s* plurali (§ 4 & 3.) articulus accufativi pluralis (§ 1.) 52) A mafculino *faux*, falfus (§ 4.) articulus, ut modo n. 51. 53) D. *maxime*, axioma, doctrina. *s* plurale.

54) D. *quel* cum articulo definito, qui, quæ, quod. In feminino habet *quelle* (§ 4.) Senfus; *per quas*. 55) Sp. man. 56) Sp. poteft. 57) D. regnare. Tota fententia eft: *Ego tibi oftendi per experimenta manifefta veras falfasque doctrinas, fecundum quas regnari poteft.*

58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72
Vos fautes ne vous ont pas été moins utiles, que vos malheurs. Car quel eft
73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87
l'homme, qui peut gouverner fagement, s' il n' a jamais foufert, & s' il n' a
88 89 90 91 92 93 94 95
jamais profité des foufrances, où fes fautes l' ont précipité?

58) Sp. veftri. per Gallicifmum ordinarium (§ 16) tui. 59) D. *faute*, error. *s* plurale: de quo, brevitatis ergo, deinceps mentionem haud faciam, articulum etiam definitum ob eandem cauffam filentio præteriturus.

60) Sp. non. 61) Sp. tibi. 62 & 64) fuerunt. Præteritum compofitum verbi auxiliaris *Etre*. (§ 9.) 63) Secunda negatio. (§ 19.) 65) D. minus. 66) D. *utile*, utilis. 67) Sp. quam. 68) Sp. tuæ. 69) D. ærumnæ. Conftruendum proin: *Errores tui non minus tibi fuere utiles, quam ærumnæ.*

70) D. nam. 71) D. qualis, quisnam. 72) eft. (§ 9.) 73) D homo. 74) Sp. qui. 75) Sp. poteft. 76) D. regere, gubernare. 77) D. fapienter. 78) fi. De apoftropho particulæ *fi* dixi § 20. 79) Sp. ille, et. 80 & 82) nunquam. Duplex negatio (§ 19) pro more. 81 & 83) Sp. *foufert*, Supinum a *foufrir*, pati. ergo: *paffus eft:* nam Supinum cum verbo auxiliari *a* Præteritum compofitum efficit (§ 10.) *Nam quis eft homo, qui poffit fapienter regere, fi nunquam paffus eft?*

84) & fi. ut n. 78. 85) ut n. 79. 86 & 88) ut n. 80 & 82. 87 & 89) D. *profiter*, proficere. Præteritum compofitum (§ 10.) *profecit.* 90) D. calamitas; *des*, nota ablativi. (§ 1.) *ex calamitatibus*. Antiquiora Lexica habent geminum *f*, *fouffrance*, ut monui § 22.

91) D.

) D. quorsum, quo. 92) Sp. fui. 93) D. errores. 94) Sp. eum pro *le*, per apostrophum (§ 20.) 95) D. *précipiter*, præcipitare. Præteritum compositum primæ conjugationis (§ 10.) Itaque: *& si nunquam profecit ex calamitatibus, in quas sui eum errores præcipitarunt?*

ı6 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107
rsque vous regnerez, mettez toute votre gloire à renouveller l'age d'or: écoutez tout
108 109 110 111 112 113 114 115
monde: croyez peu de gens: gardez-vous bien de vous croire trop vous-même.

) D. Quando, cum. 97) Sp. vos. id est, tu. de quo deinceps non admoneo. 98) D. *regner*, regnare. Futurum primæ conjugationis (§ 10.) regnabis. 99) Sp. *mettant*, ponens. ex cujus Affinibus (§ 27) Imperativus facit *ez*. pone, colloca. 100) D. omnis, totus. *e* femininum. omnem, totam. 101) D. tuam. 102) D. gloriam. 103) D. instaurare, renovare ob particulam *à* (§ 17.) Sic expone: *Cum imperabis, omnem tuam gloriam colloca in instauranda ætate aurea.* nam 104) D. ætas. (in antiquioribus Lexicis quærendum *aage* (§ 24.) & 105) D. *or*, aurum. *d'or*, aureus.

) D. *écouter*, (antiquis *escouter*, § 23.) audire. Imperativus primæ conjugationis (§ 10.) audi. 107) Sp. *tout le monde*, omnes.

) Sp. *croyant*, credens. *ez* inter Affinia (§ 27) est Imperativus. crede. 109) D. parum, wenig. 110) D. homines, Leut. Sp. *de* post *peu* poni solitum. Glaube wenig Leuten.

) D. *garder*, custodire, hüten. *se garder*, cavere, sich hüten. Imperativus primæ conjug. (§ 10.) cave, hüte dich. 112) D. bene, studiose. 113) D. credere. *vous*, dir: *de*, zu. dir zu glauben (§ 17.) 114) D. nimis. 115) D. ipse. *vous*, repetitum ad emphasin, dir. dir selbsten. Construe: *Audi omnes: crede paucis: cave utique tibimet nimium credere.*

16 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126
mez les peuples, n'oubliez rien pour en être aimé. La crainte est nécessaire,
7 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137
nd l'amour manque, mais il la faut toujours employer à regret, comme les
38 139 140
edes les plus violens, & les plus dangereux.

) D. *aimer*, amare. ama: ut n. 106. 117) D. populos. 118 & 120) gemina negatio (§ 19.) 119) D. *oublier*, oblivisci. nihil oblivifcere. Imperativus, ut n. 106. 121) Vide § 17. amoris obtinendi caussa: ut ameris.

122 & 123) D. *aimer*, amare. *être aimé*, amari: nam *être* cum supino Verbi est ejusdem Passivum (§ 11.) Sp. *en*, davon, videlicet a populis. Vergiß nichts, um davon (von ihnen) geliebt zu werden.

124) D. timor. 125) est (§ 9.) 126) D. necessarius. 127) D. quando. 128) D. amor. 129) D. *manquer*, deesse. Præsens Indicativi (§ 10.)

130) D. sed. 131 & 133) Sp. man muß, oportet. 132) Sp. sie, die Furcht: nam *la crainte* est femininum. 134) D. semper. Vetustiora Dictionaria habent *tousjours* (§ 23.) 135) D. usurpare, adhibere. 136) D. invito animo. 137) D. sicut. 138) D. remedia. 139) D. *violent*, violentus. Pluralis mutat *nt* in *ns*, (§ 3.) *les plus*, nota superlativi (§ 5), etiam in sequente vocabulo. 140) D. periculosus. Collige: *Timor est necessarius, cum amor deficit: sed illum adhibere semper oportet invito animo, ut remedia vehementissima, & periculosissima.*

141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151
Sur tout soyez en garde contre votre humeur. C'est un ennemi, que vous porte-
152 153 154 155 156 157 158 159 160 161
rez par tout avec vous jusqu'à la mort. Il entrera dans vos conseils, & vous
162 163 164 165 166 167 168 169
trahira, si vous l'écoutez. L'humeur fait perdre les occasions les plus importantes;
170 171 172 173 174 175 176
elle donne des inclinations & des aversions d'enfant, au prejudice des plus grands
177 178 179 180 181 182 183 184 185 186
interets. Elle fait decider des plus grandes afaires par les plus petites raisons. Elle
187 188 179 190 191 192 193 194 195
obscurcit tous les talens, rend un homme inégal, foible, vil, & insuportable.
196 197 198
Defiez-vous, de cet ennemi.

141) D. super omnia, præ omnibus. 142) esto. Verbi *Etre* (§ 9) Imperativus. 143) DD. in excubiis, auf guter Hut. 144-146) DD. contra tuum genium, quem vulgo etiam *humorem* dicunt. *Ante omnia contra innatum tibi impetum excuba.*

147) Sp. Es ist, est hic. 148) D. hostis. 149) Sp. quem. 150) Sp. tu. 151) D. *porter*, ferre. Futurum primæ conjug. (§ 10.) feres. 152) D. quaquaversus; per omnem locum, per omnia. 153 & 154) D. cum. Sp. tu. tecum. 155 & 156) DD. usque ad mortem. *Hostis est, quem tecum ubique circumferes ad mortem usque.*

157) Sp. Ille. nimirum hostis. 158) D. *entrer*, intrare. Futurum primæ conjug. (§ 10.) intrabit, irrepet. 159) D. in. 160) Sp. tua. 161) D. consi-

consilia. 162) D. *trahir*, prodere. Futurum secundæ conjug. *ira* (§ 10.) **teque prodet.** 163) D. si. 164) D. *écouter*, audire. Indicativi præsens (§ 10.) *l'* pro le. Sp. eum. *Irrepet ille in tua consilia, teque prodet, si eum audis.*

165) D. genius, propensio. 166) Sp. facit. 167-169) DDD. amittere occasiones gravissimas. nam *les plus* superlativum indicat (§ 5.) 170) Sp. illa propensio. 171) D. *donner*, dare. Indicativi præsens conjug. primæ (§ 10.) dat. 172 & 173) DD. voluntatis inclinationes & aversationes. Articulus *des* est partitivus (§ 15.) 174) D. *enfant*, infans, puer. *d'enfant*, puerilis. 175) D. detrimentum. articulus *au* respondet dativo incommodi apud Latinos: zum Nachtheil, in detrimentum. 176 & 177) DD. maximorum commodorum. nam *des plus* Superlativum efficit (§ 5.) *Propensio facit, ut omittamus occasiones gravissimas: illa suggerit inclinationes animi aut aversationes pueriles, in detrimentum maximorum sæpe commodorum.*

178) Sp. illa. 179) Sp. facit. 180-185) DD. decernere de negotiis maximis ex rationibus tenuissimis.

186) Sp. illa. 187) D. *obscurcir*, obscurare. Indicativi præsens secundæ conjug. (§ 10.) obscurat. 188) Sp. omnes. 189) D. naturæ dotes. vulgo *talenta.* 190) D. *rendre*, efficere, reddere. Quoniam *re* Characteristica quartæ conjug. est (§ 6), eademque in vocabulo *rend* omnino perit absque ulla compensatione, vides (§ 10) id esse præsens Indicativi in eadem quarta conjugatione. reddit. 191) D. hominem, *einen* Menschen. 192-195) DDD. reddit hominem inæqualem, debilem, abjectum, & intolerabilem.

196) D. *defier (se de ...)* diffidere. Imperativus primæ conjug. (§ 10.) additur *vous*, quia Verbum reciprocum est. 197) Sp. huic. 198) D. hosti. *Diffide huic hosti.*

199 200 201 202 203 204 205 206 207
Craignez les Dieux, o Telemaque: cette crainte est le plus grand trésor du cœur de
208 209 210 211 212 213 214 215 216 217
l'homme: avec elle vous viendront la sagesse, la justice, la paix, la joye, les plaisirs
218 219 220 221 222 223 224 225
purs, la vraye liberté, la douce abondance, & la gloire sans tache.

199) Sp. *craignant*, timens. inter cujus Affinia (§ 27) ez in Imperativo occurrit. time. 200) D. Deos, a *Dieu.* nam *eu* in plurali assumit *x* (§ 3.) 201) o Telemache.

202) Sp. hæc. 203) D. formido. 204) est (§ 9.) 205) Superlativus (§ 5.) maximus. 206 & 207) DD. thesaurus cordis. 208) D. hominis.

 209)

209) D. cum. 210) Sp. illa. 211) Sp. tibi. 212) Sp. *viendrai*, veniam. Ejus temporis ultima perſona (§ 10.) venient. 213) ſqq. DDD. ſapientia, juſtitia, pax, gaudium, voluptates puræ, vera libertas, dulcis (a maſculino *doux*, § 4) abundantia, & gloria absque macula. Totius igitur clauſulæ hæc eſt ſententia: *Time Deos, Telemache: hic timor eſt theſaurus humani cordis præcipuus; cum hoc tibi obtingent ſapientia, juſtitia*, cet.

EXERCITATIO ALTERA,
POETICA.

Petri Cornelii Cleopatra, regina ambitioſa & effera, ita ſecum ipſa loquitur, & odium in Rodogunam effundit, virginem ex regio Parthorum ſanguine genitam, & deſtinatam Antiocho Cleopatræ filio Sponſam. *Rodogunæ Tragœdiæ Act. II Scen. I.*

1 2 3 4
Sermens fallacieux, ſalutaire contrainte,
5 6 7 8 9 10 11 12
Que m' impoſa la force, & qu' accepta ma crainte;
13 14 15 16
Heureux déguiſemens d'un immortel couroux,
17 18 19 20
Vains fantomes d'état, évanouiſſez-vous.

1) D. Juramenta. *nt* in plurali fit *ns* (§ 3.) 2) D. fallacia, fraudulenta. Literæ *x* in plurali nil additur. 3 & 4) DD. ſalutaris violentia, heilſamer Zwang. 5) Sp. quam. nimirum violentiam. 6) Sp. mihi. pro *me*. 7) *impoſer*, imponere, injungere. Præteritum ſimplex primæ conjug. (§ 10.) injunxit, impoſuit. 8) D. vis. 9) ut n. 5. & quam. 10) D. *accepter*, acceptare, accipere. acceptavit. ut n. 7. 11) Sp. mea. 12) D. formido. *O juramenta fallacia, & ſalutaris violentia, quam mihi vis injunxit, & timor meus acceptavit!*

13-16) DDD. Felices diſſimulationes immortalis iræ. 17-19) DDD. vana phantaſmata Principatus. 20) D. *évanouir*, & *s'évanouir*, evaneſcere. Imperativus ſecundæ conjug. Characteriſtica *ir* mutata in *iſſez* (§ 10.) evaneſcite. *vous* ob Verbum reciprocum. Verziehet euch.

21 22 23 24 25 26 27
Si d'un péril preſſant la terreur vous fit naitre,
28 29 30 31 32 33 34 35
Avec ce péril même il vous faut diſparoitre,

Sem-

36 37 38 39 40 41
Semblables à ces vœux dans l'orage formez,
42 43 44 45 46 47 48
Qu'efface un promt oubli, quand les flots ſont calmez.

21-24) DDD. ſi periculi urgentis terror. 25) Sp. vos. Alloquitur Cleopatra per figuram Apoſtrophes juramenta ſua, ceteraſque artes, paulo ante ab ſe recenſitas. 26) Sp. *fis*, feci. cujus tertia perſona ſingularis eſt *fit* (§ 10 in Præterito ſimplici.) 27) D. naſci. Antiqua Lexica habent *naiſtre* (§ 23.)

28) D. cum. 29-31) DDD. hoc periculo ipſo. 32 & 34) Sp. oportet. 33) Sp. vos. 35) D. evaneſcere.

36) D. ſimiles. 37) Sp. his, illis. 38) D. *vœu*, votum. Pluralis ſibi aſciſcit *x*, quia nomen in *eu* deſinit (§ 3.) votis. *ſimiles iis votis.* 39-41) DDD. in tempeſtate factis. *Former*, facere, Supinum ſeu Participium habet *formé* (§ 10.) ejus pluralis eſt *formez* (§ 3.) 42) Sp. quæ. 43) D. *effacer*, delere, obliterare. Præſens Indicativi in prima conjug. (§ 10.) obliterat. 44 & 45) DD. velox oblivio. 46 & 47) DD. quando fluctus. 48) D. *calmer*, ſedare. Supinum ſeu Participium, ſedati, ut *formez* n. 41. *ſont*, ſunt, (§ 9.) Tota proin ſententia eſt: *Si periculi urgentis terror vos produxit (naſci fecit), cum hoc ipſo periculo evaneſcere vos oportet, ſimiles illis votis in tempeſtate ſuſceptis, quæ celeris oblivio delet, cum fluctus ſedati ſunt.*

49 50 51 52 53 54 55 56
Et vous, qu' avec tant d'art cette feinte a voilée,
57 58 59 60
Recours des impuiſſans, haine diſſimulée,
61 62 63 64 65 66
Digne vertu des Rois, noble ſecret de Cour,
67 68 69 70 71 72
Eclatez, il eſt tems, & voici notre jour.

49) Sp. Et tu. 50) Sp. quod, relativum. 51) D. cum. 52 & 53) DD. tanta arte. *Tant d'art* proprie eſt *tantum artis.* Sp. *de.* 54) Sp. hæc. 55) D. ſimulatio. 56) D. *voiler*, velare. Præteritum compoſitum primæ conjug. (§ 10.) velavit. Supino in *é* additur *e* femininum (§ 4), quia refertur ad *haine*, n. 59, quod generis eſt feminini. 57-60) DDD. refugium imbellicorum, odium clandeſtinum. 61-66) DDD. digna virtus Regum, nobile arcanum Palatii. 67) D. *éclater*, erumpere. Imperativus primæ conjug. (§ 10.) erumpe. 68) Sp. *eſt* iſt. 69) D. tempus. 70) D. & en, & ecce. 71 & 72) DD. noſtra dies. *Et tu* (odium) *quod tanto artificio fraus*

hæc mea velavit, præsidium imbecillium, odium dissimulatum, digna Regum virtus, nobile arcanum Regiæ, erumpe, tempus jam est: nam ecce diem nostrum!

73 74 75 76 77 78 79 80
Montrons-nous toutes deux, non plus comme sujettes,
81 82 83 84 85 86 87 88 89
Mais telle que je suis, & telle que vous êtes.
90 91 92 93 94 95 96
Le Parthe est éloigné, nous pouvons tout oser,
97 98 99 100 101 102 103
Nous n' avons rien à craindre, & rien à déguiser.

73) D. *montrer*, ostendere. Imper. primæ conjug. (§ 10) ostendamus. 74) Sp. nos. 75 & 76) DD. alle bende. nam *deux* est duo, ambo: *tout* autem ratione generis feminini acquirit *e*, ratione pluralis numeri *s*. 77 - 80) DDD. non jam (non amplius) ut subditas. 81) D. sed. 82) D. *tel*, talis. Femininum duplicat *l*, ut *nulle* & *quelle*, (§ 4.) talem. 83) Sp. wie. latino more, quia præcessit *talem*, dicendum est *qualis*. 84) Sp. ego. 85) sum, (§ 9.) 86) & talem. ut n. 82. 87) qualis, ut n. 83. 88) Sp. tu. 89) es, (§ 9.)

90) Parthus. 91) est, (§ 9.) 92) D. remotus, procul distans. 93) Sp. nos. 94) D. *pouvoir*, posse. Characteristica tertiæ conjugationis *oir*, (§ 6.) rejecta, & substituto *ons*, oritur Indicativi præsens: possumus. 95 & 96) DD. omnia audere. 97) Sp. nos. 98 & 100) nihil. gemina negatio, (§ 19.) 99) habemus, (§ 8.) 101) D. timere. *à* (§ 17) zu fürchten. 102 & 103) DD. und nichts zu verbergen. *Ostendamus nos ambæ* (ego, & tu, o odium meum) *non jam ut subditas, sed talem me, qualis sum, & tale te, quale es. Parthus abest procul: licet audere omnia: nihil jam vel timendum est, vel celandum.*

104 105 106 107 108 109 110 111
Je hai, je regne encor. Laissons d'illustres marques;
112 113 114 115 116 117 118 119
En quittant, s' il le faut, le haut rang des Monarques:
120 121 122 123 124 125
Faisons-en avec gloire un départ éclatant,
126 127 128 129 130 131
Et rendons-le funeste à celle qui l'attend.

104 & 105) Sp. Sp. ego odi. 106) Sp. ego. 107) D. *regner*, regnare. Indicativi præsens (§ 10.) regno. 108) D. adhuc, etiam nunc.

109) D. *laisser*, relinquere. Imperativus (§ 10.) relinquamus. 110 & 111) DD. illustria vestigia. *d'* est articulus partitivus (§ 15.) 112) D. *quitter*, dese-

deferere. *En* Sp. nota gerundii in *do.* deferendo. 113) fi. pro *fi*, utpote initio conftructionis (§ 20.) 114 & 116) Sp. oportet, neceffe eft. 115) Sp. **es. Wann man es thun muß.** 117-119) DDD. fublimem gradum imperantium.

120) Sp. *faifant*, faciens. Inter ejus Affinia (§ 27) eft Imperativus: faciamus. 121) Sp. inde, davon. ab hoc regio gradu. 122-125) cum gloria, difceffum fplendidum. 126) D. *rendre*, efficere. Imperativus quartæ conjug. mutata ejus Characteriftica *re* in *ons*: efficiamus. 127) Sp. eum. id eft, difceffum. 128) D. funeftum. 129) Sp. *celie*, illa. *à celle*, illi. 130) Sp. quæ. Rodogunam intelligit. 131) D. *attendre*, exfpectare. Indicativi præfens in quarta conjugatione, Characteriftica *re* deleta fine ulla compenfatione, exfpectat. *L'* pro *le*, Sp. eum. difceffum nempe. *Odi & impero etiam nunc. Illuftria relinquamus veftigia, dum deferimus, fiquidem ita opus eft, fublimem imperii gradum. Apparemus (faciamus) inde cum gloria difceffum fplendidum, eumque (difceffum) funeftum efficiamus Rodogunæ, quæ illum exfpectat.*

A P P E N D I X

De Pronunciatione

Linguæ Gallicæ,

quatenus a latina differt.

1. *Ai* pronunciatur ut æ vel é. Sic *aimai*, amavi; *plaire*, placere; *faire*, facere; lege, æmé, plær, fær. Sed *faifant*, *faifons*, *faifois* &c. ab eodem verbo *faire*, (quæ rectius per *e* fimplex fcribuntur) raptim per *e* breviffimum proferenda funt.

2. *Aou* pronunciatur ut u. *Aout*, Auguftus menfis; lege tantum u.

3. *Au* ut o. *aune*, ulna; l. on; *faute*, error; l. fot.

4. *Aya*, *ayé*, *ayez*, *ayon*, ut eya, eyé, eyon. *ayant*, habens; *payé*, perfolutus; *effayez*, facite periculum, experimini; *rayon*, radius; l. eyán, peyé, effeyé, reyón. (Quid fibi velit hoc *n*, dicetur paulo poft, § 17.)

5. *B* in fine nominum propriorum, ubi per Regulam Finalem (afferendam § 48) effe mutum debebat, æque fonat ac in principio aut medio. *Caleb*, *Segoub*; l. Caléb, Segúb.

6. *Ce*, *ci*, ut *fe*, *fi*. *capacité*, capacitas; *concevez*, concipite; l. capafité, confevé. (*n*, ut § 4, feu § 17.) *c'eft*, id eft; l. fe.

7. *C* cum exigua cauda, five *ç*, ut s. *plaça;* collocavit; l. plafă.

8. *Ch* ut fch. *vache*, vacca; *ficher*, affigere; l. vafch, fifché. In quibusdam tamen peregrinis *ch* fonat ut c feu lene k. *Christ*, Chriftus; *Echo*, Echo; l. Crift, Eco.

9. *D* finale, fi fimul pronuncietur vocabulum fequens, quod a vocali inchoatur, fonat ut t. *grand homme*, magnus vir; *quand avez-vous diné?* quando pranfus es? l. grant hom; cant avé·vu diné? (*n* ut § 4, feu § 17.)

10. *E* gallicum triplex, a quibusdam etiam quadruplex diftinguitur. Incipienti fufficiet noffe, aliud effe *e* fonorum, aliud obfcurum aut mutum. Sonorum eft, quoties vel accentu notatur, vel vox eft monofyllaba in confonantem definens, vel poft illud *e* fequitur *l*, *r*, *t*, aut litera quæcunque duplex. Exempla primi generis funt: *marqué*, fignatus; *après*, poft; *fête*, feftum; l. marké, apræ, fæt. fic & *géant*, vel etiam *geant*, ubi accentus occulte intelligitur; l. fchéán. (*n* ut § proxime fuperiore.) Secundi generis funt: articuli *les* & *des; ses*, fui, fuæ; *sec*, ficcus; l. læ, dæ, fæ, fæc. Tertii: *mortel*, mortalis; *parler*, loqui; *objet*, fcopus; *effroyable*, terribilis; l. mortæl, parlé, obfchæ, effroyabl. eademque ratione *lisez*, legite; *examiner*, examinare; l. lifé, examiné: nam *x* & *z* tantundem valent, quantum cs vel gs, & ts.

11. In ceteris cafibus *e* obfcurum aut mutum eft, ita ut vel omnino taceatur, vel certe non nifi tenuiffime proferatur. *Jean*, Joannes; *s'asseoir*, federe; *mangeons*, comedamus; *bourgeois*, civis; *percea*, ut olim fcribebatur, perforavit, penetravit; *vive*, vivat; *vie*, vita; l. Schan, s' affóar, manfchón, burfchóa, perfá, viv, vi. Facile apparet, in his e mutum effe, quippe quod penitus omiffum fit. Quid autem fit e obfcurum, aut quo modo fonet, e quotidiano fermone germanico declarari poteft. In vocabulis gelossen, gefasset, besuchet, Kirche, & fexcentis fimilibus, alii vocalem *e* fimpliciter omittunt, ut muta permaneat; alii tam obfcure & breviter efferunt, ut, fi ita dicere licet, femifyllaba tantum videri poffit. Hunc E obfcuri fonum, difcriminis ergo, deinceps per *e* (*curfivum*) indicabo. Talia funt: *de* & *le* articuli; *se*, fibi, fe; *me*, mihi, me; *ne*, non; l. *de*, *le*, *se*, *me*, *ne*.

12. Privilegium E muti eft, quod, fi in duabus continenter fyllabis occurrat, fecundum quidem obmutefcat, primum vero aperte pronuncietur. *parle-je?* loquorne? *mene*, ducit; l. parléfch, mén.

12. Futurum Indicativi & Imperfectum Conjunctivi ante literam *r* E mutum habent. *trouverai*, inveniam; *louerai*, laudabo; *paierois*, folverem,

'em, persolverem; l. truvræ, luræ, pæræ. Nisi tamen r duplicatum sit. *;errai*, videbo; l. værræ.

14. Pronomina *cet*, hic, & *cette*, hæc, E ante *t* mutum habent. *cet* *rticle*, hic articulus; *cette paix*, hæc pax; l. s'tarticl, ste pæ. Sic etiam *bo-* *ëteté*, honestas, urbanitas, alterum E obscurum habet, etiamsi *t* sequatur. . onætеté.

15. *Eau* pronunciatur ut o. *l'eau*, aqua; *peau*, pellis; l. lo, po.

16. *Ei* ut é. *pleine*, plena; *Seine*, Sequana fluvius; l. plén, Sén.

17. *Em*, *en*, si sint in eadem syllaba, E sonat ut a, *n* vero fit *nasale*, ıt Galli appellant, eodemque prorsus modo *m* pronunciatur. Exemplum amiliare hujus *n nasalis* in pluribus Germaniæ provinciis millies uno die uditur, dum *n* præsertim in fine vocis non plene aut firmiter, sed remisse k liquescens veluti per nares effertur: mein, dein, schon, davon. Hunc onum per *n* (*cursivum*) indico, quo facilius distingui possit. Itaque *en-* *èmble*, simul; *en prendre*, inde accipere; l. a*n*sa*n*bl, a*n* pra*n*dr. at *prenons*, ccipimus, accipiamus, nec E in a mutat, nec *n* nasale habet: quia *en* ıon est in eadem syllaba: idémque ob eandem rationem accidit in *semer*, eminare, omnibusque similibus: sic enim syllabæ destinguuntur, *pre-nons*, *è-mer*, l. pre-non, se-mé: cum in superioribus E & nasalis intra eandem yllabam cohæreant, *en-sem-ble*, *pren-dre*.

18. Non tamen liquescunt post E vocalem literæ n & m, si eas aliud ı vel m sequatur. *femme*, mulier, *emmener*, abducere; *ennui*, fastidium; . fam, ammené, annui per u obscurum, seu medium inter u & i, de quo § 43. Si post *enn* sequitur E, sonat ut latinum enn. *ennemi*, hostis; l. ;nnemí.

19. *Em* & *en* in nominibus peregrinis, & in *ien*, *yen*, *éen*, non mu- :ant E in A. *Memnon*, *Mentor*, *examen*; l. Memno*n*, Mentor, examen. *ıien*, bene; *rien*, nihil; *Troyen*, Trojanus; *Européen*, Europæus; l. bie*n*, 'ie*n*, Troje*n*, Européе*n*, diphthongo tamen *eu* in postremo vocabulo ad :um modum deflexa, quem § 22 exponam.

20. Syllaba finalis *ent*, cum in quocunque Verborum Tempore ter- :iam personam pluralis numeri terminat, non auditur. *ils aiment*, amant; *ls portent*, ferunt, ferant; l. is æm, i port. Quod si proxime sequatur vo- :alis, & eodem spiritu seu uno tractu pronuncietur, ultimum *t* Verbi au- ditur. *disent-ils*, dicunt; *diroient-ils*, dicerent; l. dis' ti, diræt i.

21. Vocabulum *est*, latine quoque Est, *s* semper habet mutum, *t* ve- ro tunc solum profertur, cum vocalis proxime sequens eodem tractu

E pro-

pronunciatur. *il est vrai*, est verum; *est-il vrai?* estne verum? l. il e vræ, &-i vræ. Particula *&* autem, ad discrimen vocabuli *est*, constanter *t* mutum servat. *Pierre & Paul*, Petrus & Paulus; *Jaques & André*, Jacobus & Andreas, l. Pierr e Pol, Schak e André.

22. *Eu* habet sonum affinem diphthongo germanicæ ö, revera tamen medium inter hoc ö & simplex e. Quoties occurret soni hujus necessitas, eum per *œ* indicabo, *cursivum* tamen, ut meminerit Lector, non esse hunc verum & proprium ejus sonum, sed vicinum duntaxat. *ceux*, illi; *leur*, eis; l. sœ, lœr. De syllaba *eu*, cum ut vocalis *u* legitur, commodius ibidem agetur.

23. *F* initio vocum & medio valide, in fine leniter pronunciatur. *fort bien*, valde bene, optime; *tardif*, tardus; *chef*, caput, persona princeps; l. for bien per f forte, tardif & chef per f lene. Sed *chef d'œuvre*, opus perfectum, & *clef*, clavis, semper sine f pronunciantur; sché d'œvr, clé. In nominibus *œuf*, ovum, *bœuf*, bos, & *nerf*, nervus, f in plurali nunquam auditur, in singulari tum, cum vocalis sequitur.

24. *G* cum in fine vocabulorum profertur, sonum literæ k induit. *sang & eau*, sanguis & aqua; l. sank e o.

25. *Ge*, *gi*, ut sche, schi. *engagé*, obstrictus; *gorge*, guttur; l. angasché, gorsch.

26. *Gn* ut in italico; sive ut *n con tilde* apud Hispanos, aut *nh* apud Lusitanos. Sonus hic, Germanis ignotus, conflatur e tribus literis; g blæso seu imperfecto (quod ad discrimen veri seu perfecti g per *g cursivum* indicabo) litera n, & j consonante. *gagner*, lucrari; *daigner*, dignari; *feignons*, fingamus; *mignon*, gratiosus; l. gagnjé, dægnjé, fégnjón, mignjón. Si ante *gn* præcedat diphthongus *oi*, *i* hujus diphthongi non auditur. *oignon*, cepa; l. ognjón. Si vero post *gn* scriptum sit *i*, aut *e* finale mutum, j consonans non pronunciatur. *feignis*, finxi; *digne ami*, dignus amicus; l. fégní, dign' amí.

27. *Gue*, *gui*, ut ge, gi. *guerre*, bellum; *longue*, longa; *languissant*, languidus; l. gerr, long, langissán. Excipe *aiguille*, acus; *aiguiser*, acuere; & composita: in quibus syllaba *gui* ita sonat, ut in latino *pinguis* aut *distinguimus*.

28. *H* mutum est post apostrophum, & generatim in iis vocabulis, quæ a latino proxime oriuntur; excepto tantum nomine *héros*. *l'Harpie*, Harpyia; *d'Hollande*, Bataviæ; *d'Hongrie*, Hungariæ; *humanité*, virtus aut schola humanitatis; *humilier*, deprimere; l. l'arpí, d'olánd, d'ongrí, umanité.

té, umilié, *u* tamen fic temperato, ut § 43 dicetur. *le héros*, heros; *héroïne*, heroina; *l'héroïsme*, virtus heroica; l. le héro, l'éro-in, l'éro-issm. In iis, quæ a latino vel omnino non proveniunt, vel tantum longius derivantur, *h* more latino fonat. *hazard*, cafus, fors; *hideux*, horridus; *hérisson*, herinaceus feu hericius; *haut*, olim *hault*, altus. l. hafár, hidæ, hérisson, ho.

29. Confonans *j* ut fch. *déja*, jam; *jour*, dies; l. déſchá, fchur.

30. Triphthongus *ieu* eundem habet fonum, quem diphthongus *eu*, de qua dictum § 22 præpofito tantum *i*, & in unam fyllabam coalefcente. *lieu*, locus; *Monfieur*, dominus, domine; l. liœ, monfiœ.

31. *Il* finale præcedente *a*, *e*, *œ* & *ue*; itemque *ill*, *aill*, *eill*, *ouill*, *euill*, *ill*, *œill*, *uill*; eundem fonum habent, quem *gl* Italorum, *ll* Hifpanorum et *lh* Lufitanorum. Refpondet fonus hic ei, quem paulo ante de literis in § 26 explicavimus; videlicet coalefcit ex g blæfo, & litera l, quæ fi vocabulum non finiat, auditur poft eam j confonans. Blæfum illud feu imperfectum g hic quoque per *g curfivum* defignabo. *travail*, labor; *foleil*, sol; *œil*, oculus; *cercueil*, fandapila; l. travagl, folegl, egl, ferkegl. *briller*, corufcare; *fille*, filia, puella; *tailler*, fcindere; *s'éveiller*, expergifci; *rouiller*, rubiginofum fieri; *veuille*, velim, velit; *cueillir*, colligere; *œillet*, caryophyllon flos; *cuilliere*, cochleare; l. briglјé, figl; taglјé, s'évegljé, rugljé, vegl, keglí, églјé, cugliér per *u* gallicum, de quo infra fua loco. In quibus exemplis vides, j confonantem evanefcere tum, cum poft *ll* vel e mutum, vel i vocalis fequitur.

32. Excipe vocabula, quæ ab *ill* inchoantur, ut *illégitime*, nothus; & nomina *mille*, mille, ac *ville*, urbs; in quibus *il* more latino profertur. Omitto cetera, quibus pro antiquo *ill* orthographia melior duntaxat *il* fimplex reliquit.

33. *Im*, *in*, fi fint in eadem fyllaba, fonant ut *en*. *imparfait*, imperfectus; *inconftant*, inconftans; *couffin*, pulvinar; l. enparfæ, enconftan, couffen. contra *miner*, fuffodere; *rimer*, rhythmica facere; *inimitié*, inimicitia; l. miné, rimé, inimitié: quia m & n non ad eandem fyllabam pertinent, fed proximam poft i inchoant: mi-né, ri-mé, i-ni-mi-tié. *Imm* et *inn* ut i fonant, eo tamen difcrimine, quod m geminum auditur, n unicum. *immobile*, immobilis; *innocent*, innocens; l. immobil, inofán.

34. *L* in *quelque*, aliquis, *quelqu'un*, quifpiam, ab aliis omittitur, ab aliis non minus eleganter pronunciatur. *Sol*, nummi genus; *fol*, ftultus, et fimilia, rectius fcribuntur *fou*, *fou*, &c. l. fu, fu. Sequente tamen vocali, *le fol amour*, ftultus amor; l. le fol amúr.

35. *M* & *n*, quoties non sequitur in eodem spiritu seu in eodem pronunciandi tractu vocalis, liquescunt, seu fiunt nasalia, eo sensu, quem § 17 explanavimus. *promt oubli*, celeris oblivio; *son nom*, nomen suum, nomen ejus; *contre*, contra; l. pront ubli, son non, contr. vicissim *honoré*, honoratus; *bonheur*, felicitas, *aimable*, amabilis; *mon épée*, gladius meus; *je l'en avertis*, eum de re admonui; plenum & germanum sonum sui m & n retinent, onoré, bonœr, æmabl, mon épé, sche l'an averti: quia eodem spiritu continenter pronunciatur sequens vocalis. Imo idem fit, si e mutum sequatur. *ramener*, reducere; *l'ame*, anima; *peine*, labor; l. ramné, l'am, pén.

36. Triphthongus *œu*, ut diphthongus *eu* § 22. *cœur*, cor; *sœur*, soror; l. kœr, sœr.

37. *Oi* seu *oy* sonum efficit inter óa & óe medium, unius tamen duntaxat syllabæ. Ego eum per *oa cursivum* significabo. *gloire*, gloria; *croire*, credere; *Roy & loy*, Rex & lex, nunc *Roi & loi*; l. gloar, croar (vel etiam crær) roa, loa. Excipiuntur, & ut æ vel é pronunciantur Imperfecta Verborum, Verba in *oitre*, nomina gentilia; & *adroit*, solers; *endroit*, locus; *foible*, imbecillis; *étroit*, angustus; *froid*, frigidus; *droit*, dexter; cum suis quæque derivatis. Sic *pouvoit*, poterat; *batiroit*, ædificaret; *paroitre*, apparere; *paroissoit*, apparebat; *François*, Gallus; *Anglois*, Anglus; *Milanois*, Medialonensis; l. puvæ, batiræ, parætre, paræssæ, Fransæ (sed *François*, Franciscus, l. Fransoa) Anglæ, Milanæ. *Crois*, credo, & *croit*, credit; cræ, vel croa. *Sois*, sim, sis, & *soit*, sit, sonat ut æ; sed *soit*, esto, vel instar adverbii pro *sive*, ut *oa*. *soit que cela soit, ou non*, sive hoc ita sit, sive non; l. soa ke sla sæ, u non.

38. *Ou* ut u. *la tour*, turris; l. la tur.

39. *Qu* semper sine u pronunciatur. *quand*, quando; *quel*, qualis; l. can, kel. In nomine *cinq*, quinque, auditur q sequente vocali, & in fine sententiæ; alibi mutum est. *cinq hommes*, quinque viri; *nous étions cinq*, eramus quinque; *cinq mille*, quinque millia; l. senk om, nus étion senk, sen mill.

40. *R* in *notre*, noster, *votre*, vester, nunquam sonat, dum Substantivum sibi conjunctum habent; sed tum tantum, cum sine Substantivo & articulo munita ponuntur. *Notre Pere*, Pater noster; *votre ame*, anima tua; *le notre*, noster; *la votre*, vestra; l. not per, vot am, le notr, la votr. Sic etiam *quatre Louis d'or*, quatuor nummi aurei Ludoviciani; l. cat lui d'or.

41. S

41. *S* inter duas vocales lenem sibilum habet more latino; alibi, & ost syllabam *pré*, durum & pæne duplicatum auditur. *raison*, ratio; *savoir*, cire; *préſentir*, præsentire; l. ræson, ssavoar, pressanti.

42. *Ti* sequente vocali, in iis vocabulis, quæ Latini ut *ci* efferunt, onat ut ss; in aliis ut ti. *action*, actio; *patience*, patientia; *prophetie*, vaticinatio; l. acssion, passians, professí. contra *question*, quæstio; *étions*, eramus; *tien*, tuus; *partie*, pars; l. kestion, étion, tien, partí.

43. Vocalis *u* sono quodam medio inter i & u latinum pronunciatur, qualem Græci ypsilo, Hebræi suo u brevi seu kibbúds tribuerunt. Signum ejus apud me erit *u cursivum*. Sic *du*, genitivus articuli; *dû*, debitus; *une*, una; *rue*, platea; sonant ut *du*, *un*, *ru*. Diphthongus *eu* in Supinis seu Participiis, in Præterito simplici, & Imperfecto Conjunctivi, ut *u* modo explicatum profertur, & in plerisque ad melioris orthographiæ leges etiam per *u* simplex scribitur. *emeu*, commotus; *eut*, habuit; *eusse*, haberem; *veu*, visus, visum; & ab eo derivatum substantivum *veue*, conspectus; l. em*u*, *u*, *u*ss, v*u*.

44. In consonante *v* cavendum, ne vel tam aspere, quam v consonans Germanorum; vel tam leniter, quam eorundem w, efferatur: vera enim ejus pronunciatio est eadem penitus, quam *v* italicum, hispanicum, lusitanicum, ipsumque etiam latinum exposcit. *vie*, vita; *vers*, versiculus; l. vi, ver, non si, fer, sed sono mitiore, inter f & w medio.

45. *X* leniter pronuncia. *exaucer*, preces audire; *exil*, exilium; l. egsosé, egsíl. Si in fine jus sonandi acquirit ob sequentem vocalem, fit s. *aux amis*, amicis; *dix écus*, decem nummi scutati; l. os amí, dis écú. Idem contingit in numeralibus, *dixiéme*, decimus; *sixiéme*, sextus; *soixante*, sexaginta; *soixantiéme*, sexagesimus; l. disiém, sisiém, soasánt, soasantiém.

46. *Y* sono cum *i* convenit, atque illud etiam cum eo commune habet, quod inter duas vocales positum consonans fit. *moyen*, remedium, ratio; *envoyer*, mittere; l. mojen, anvojé. quæ & scripta reperies *moïen*, *envoïer*.

47. *Z* ut *s*. *azur*, color cæruleus; l. asúr.

48. Regula finalis est hæc, consonantes generatim (exceptis *l* & *r*, de quibus postea) in fine vocum mutas esse, nisi vocalis occurrat initio sequentis vocabuli, idque uno tractu seu eodem spiritu pronuncietur. *nous ſavons*, nos scimus; *ses freres*, sui fratres; *deux doigts*, duo digiti; *vingt livres*, viginti libræ; *corps mort*, cadaver; *leur respect envers Jesus-Christ*, eorum reverentia erga Christum Servatorem; l. nu ssavon, sæ frer, dœ doa,

ven livr, cor mor, lær respé anvér Schesu - Cri. at in sequentibus reviviscunt consonantes finales, ob adhærentem sibi vocalem: *nous avons*, nos habemus; *ses amis*, sui amici; *deux horloges*, duo horologia; *vingt écus*, viginti nummi scutati; *agréables entretiens*, jucunda colloquia; *leurs yeux*, eorum oculi; *sans artifice*, sine artificio; l. nus avón, sæs amí, dœs orlosch; vent écu, agréabls antr-tien, lærs iœ, sans artifiss. De finalibus *b*, *d*, *f*, g, *m*, *n*, *q*, *x*, dictum est suo loco supra.

49. *L* finale passim sonat. *martial*, martialis; *miel*, mel; *tel*, talis; l. marssial, miel, tel. *Il*, ipse, & *ils*, ipsi, sequente consonante fiunt i, sequente vocali *il* & *is*. *il court*, currit; *ils jouent*, ludunt; *il a*, habet; *ils ont*, habent; l. i cur, i schu, il a, is on.

50. *R* finale post diphthongum, & in monosyllabis, auditur. *pour*, pro, propter; *clair*, clarus; *voir*, videre; *cœur*, cor; *par*, per; *car*, nam; l. pur, clær, voar, cœr, par, car. At *Monsieur*, Dominus, Domine; l. mońsiœ. Infinitivi in *er* & *ir* semper habent *r* mutum, si sequatur consonans: *ir* totum auditur sequente vocali: idemque accidit nominibus in *ir*, quæ e Verbis oriuntur. *fatiguer*, fatigare; *batir la maison*, ædificare domum; *batir une ville*, ædificare urbem; *le plaisir*, voluptas; *le repentir*, pœnitentia; *plaisir innocent*, voluptas insons; l. fatigé, batí la mæson, batír un vill, le plési, le repantí, plésír inosán. Silet etiam *r* in *danger*, periculum; *métier*, ars; *etranger*, externus; & similibus.

51. Ad Regulam Finalem pertinent nomina composita, *Messieurs*, Domini; *Mesdames*, Dominæ; *Mesdemoiselles*, Virgines; quorum *mes* suum *s* amittit. l. mæsiœ, mædám, mædmoasell.

52. *Tréma* (id est, duo puncta supra vocalem) idcirco imponitur, ut pronunciandi ambiguitas tollatur. *païs*, regio; *aiguë*, acuta; *ambiguë*, ambigua; *obéïr*, obedire; *reüssir*, eventu optato potiri; *poësie*, poesis, poema; pé-í, ægú, anbigú, obé-í, réussí, poésí. Eandem pronunciationem alii indicant per é: *obéir*, *réussir*, *poésie*.

53. Literæ in meliore orthographia extinctæ, ubi in antiquioribus libris adhuc exaratæ occurrunt, ubique omittendæ sunt. *acquerir*, acquirere; *maistre*, magister, dominus; *escole*, schola; *sçavant*, doctus; *connoitre*, cognoscere; *souffrir*, pati; *battre*, cædere; *nepveu*, nepos; l. akerí, mætr, écol, ssaván, conætr, sufrí, batr, névœ. Sic, etsi legas *pourra*, poterit; *pourrois*, possem; *pardonnera*, ignoscet; *infidellité*, infidelitas; *condamné*, damnatus; *honnoré*, honoratus: tamen pronunciabis purá, puræ, pardonerá, enfidelité, condané, onoré.

54. Pe-

54. Peculiarem attentionem poſcit litera *s*, quæ e plurimis vocabu-s ante conſonantes ejecta, in multis tamen jus ſuum obtinet. Catalogum ɔrum, in quibus hæc litera etiam nunc ſcribitur & auditur, in Peplieri rammatica extat P. I c. 1. Sed omni erroris periculo vacabit is, qui ptimos & noſtræ ætatis libros ſibi legendos ſumet, & Lexico non anti-ɿo utetur.

55. Poemata & orationes publicæ compluribus literis ſonum conce-unt, quibus eum ſermo quotidianus adimit: ibi enim etiam E alioqui mu-ɪm, & finales pleræque conſonantes pronunciantur, ſi proxime ſequatur ocalis. Exemplum addam celeberrimi Reſtalti (*Reſtaut, Principes de la rammaire Françoiſe*) quo nemo accuratius linguam hanc perſecutus eſt:

O que d'écrits obſcurs, de livres ignorés,
Furent en ce grand jour de la poudre tirés!

) quot ſcripta obſcura & libri ignoti fuere magna illa die e pulvere pro-acti! l. O ke d'écrí obſcúr, de livres ignjoré *furet* a*n ce* gra*n* ſchur de la udr*e* tiré.

56. Unum ſupereſt, de quo Lectorem admoneam, multas hic mi-utias a me prætermiſſas, non oblivione aut caſu, ſed eo conſilio, ne co-ia incipientes obruerem, & ſtudium diſcendi infringerem: juvat quædam ;norare principio, præſertim quæ & raro occurrunt, & uſu facilius quam egulis addiſcuntur.

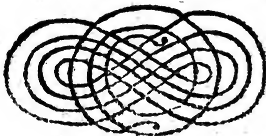
EXEMPLUM.

Segaud, in Laudatione Funebri Leopoldi Ducis Lotharingiæ.

Je le vois au premier bruit d'une guerre ſainte, emporté par une ardeur bien
chel vo*a* o premié brui d'un gerr ſænt, anporté par un ardœr bien
ipérieure & au feu de l'âge, & à l'aiguillon du ſang: je le vois voler au ſecours
ıpériœr e o fæ de l'âſch, e a l'ægwigljón *du* ſſa*n*: ſchel vo*a* volé o ſecur
e la Religion menacée. Ni les délices d'une Cour Impériale qu'il abandonne, ni
le la reliſchio*n* menaſé. Ni læ déliſs d'un cur enpérial kil abandón, ni
s tendreſſes d'une Reine mere dont il s'éloigne, ni la fatigue des pénibles marches
æ tandreſs d'*un* rén mer dont is élogn, ni la fatig dæ pénibl marſch
ux quelles ils n'eſt point fait, ni l'horreur des périls inévitables où il court, rien
okell in é poe*n* fæ, ni lorrœr dæ périls inévitabl, u i cur, rie*n*
n'arrêt

n'arrête son rapide essor, dès que la cause de Dieu l'appelle. Il prend pour conseil
narræt son rapíd essór, dé ke la cos de Diœ l'appell. I pran pur consegl
son courage, ses Lorrains pour compagnons, pour drapeau son nom, & son zéle pour
son curasch, sæ Lorræn pur conpagnjón, pur drapó son non, e son sæl pur
guide. Qui est-ce qui l'anime? qui est-ce qui l'instruit? qui est-ce qui l'arme? qui
gid. Ki é-ski lanim? ki é-ski lenstrui? ki é-ski larm? ki
est-ce qui l'aguerrit? La piété.
é-ski lagærrí? La piété.

Video illum, ad primum de bello sacro rumorem, abripi ardore, & ætatis ignem, & stimulum sanguinis longe superante: avolare illum video ad opem periclitanti Religioni ferendam. Nec deliciæ palatii Cæsarei, quas derelinquit; nec amor tenerrimus Reginæ matris, à qua discedit; nec difficilium itinerum labor, cui nondum par est; nec inevitabilium, quibus occurrit, periculorum horror, nihil rapidum ejus abitum remoratur, mox ut caussa DEI vocat. Fortitudine animi pro consilio utitur: Lotharingos suos comites, suum ipsius nomen pro vexillo, cælestem ardorem pro duce habet. Quis eum animat? quis docet? quis armat? quis eum bello aptat? Pietas.

INSTI-

INSTITUTIONES ITALICÆ.

Articulus definitus idem est Italis, quod nobis der & die. Masculinus il & lo, Femininus la, (neutro carent.) sic declinantur:

	Singularis.	Pluralis.	Singularis.	Pluralis.	Singularis.	Pluralis.
Nom. & Acc.	*il*, der, den.	*i*, *li*, die.	*lo*, der, den.	*gli*, die.	*la*, die.	*le*, die.
Genit.	*del*, des.	*dei*, *de'*, der.	*dello*, des.	*degli*, der.	*della*, der.	*delle*, der.
Dativo.	*al*, dem.	*ai*, *a'*, den.	*allo*, dem.	*agli*, den.	*alla*, der.	*alle*, den.
Ablat.	*dal*, von dem.	*dai*, *da'*, von den.	*dallo*, von dem.	*dagli*, von den.	*dalla*, von der.	*dalle*, von den.

2. Articulus indefinitus est nota casuum, iis fere nominibus præponi solita, quæ apud Germanos articulum ante se nullum habent: qualia sunt nomina propria, pronomina, articulus unitatis seu ein, eine. Genitivus est *di*, Dativus *a*, Ablativus *da*: Nominativo & Accusativo caret. e. g. *guerre di Cesare*, bella Julii Cæsaris. *a noi*, nobis. *da Parigi*, Parisiis. *un poco di pane*, ein wenig Brod. *il tetto d'una casa*, das Dach eines Hauses.

3. Hi articuli casus indicant, quibus nomina Italorum carent. Pluralis e Singulari fit mutato *a* feminino in *e*, masculino in *i*; *e*, *o*, plerumque & *io*, in *i*. *Ala*, ala: *ale*, alæ. *Profeta*, vates: *profeti*, prophetæ. *Pesce*, piscis: *pesci*, pisces. *Nodo*, nodus: *nodi*, nodi. *Figlio*, filius: *figli*, filii. *à*, *è*, *ì*, & *ù* sunt immobilia.

4. Adjectiva in *o* feminina fiunt mutato *o* in *a*. Cetera sunt generis communis.

5. Comparativus fit præposito adverbio *più*; Superlativus, præmisso articulo definito, & eodem *più*. Est & Superlativus in *issimo*. Comparativus Genitivum regit. e. g. *facondo*, facundus: *più facondo di Cicerone*: Tullio eloquentior: *facondissimo*, valde disertus: *il più facondo*, omnium disertissimus. Par est ratio in adverbiis: *presto*, cito; *più presto*, citius. *dottamente*, docte; *dottissimamente*, doctissime.

6. Verba omnia ad tres Conjugationes revocari possunt, quarum primæ Infinitivus in *are*, alterius in *ere*, tertiæ in *ire* definit. Has ipsas syllabas characteristicas si substitueris in earum locum, quas in Tabella Conjugationum mox proponam, Lexici ope significationem legitimam facile invenies. Sed hoc in Exercitatione perspicuum faciam. Nunc Verba duo

 auxi-

Auxiliaria videamus, e quibus Itali, ut nos Germani, ceterorum omnium Verborum tempora coagmentant.

7. Conjugatio Verbi *Avere*, Habere.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicat. Præf.	*ho,*	*hai,*	*ha:*	*abbiamo,*	*avete,*	*anno.*
Imperfect.	*avevo (eva)*	*avevi,*	*aveva:*	*avevamo,*	*avevate,*	*avevano.* *
Præt. fimpl.	*ebbi,*	*avesti,*	*ebbe:*	*avemmo,*	*aveste,*	*ebbero.*
Præt. Comp.	*ho avuto,*	*hai avuto,*	*ha avuto:*	*abbiamo avuto,*	*avete avuto,*	*anno avuto.*
Plusquamp.	*aveva* &c. ut Imperfectum addito ubique *avuto.*					
Futurum.	** *averò,*	*averai,*	*averà:*	*averemo,*	*averete,*	*averanno.*
Imperativ.		*abbi:*		*abbiamo,*	*abbiate.*	
Conj. Præf.	*abbia,*	*abbi (abbia)*	*abbia:*	*abbiamo,*	*abbiate,*	*abbiano.*
Imperf. I.	*avessi,*	*avessi,*	*avesse:*	*avessimo,*	*aveste,*	*avessero.*
Imperfect. II.	** *averei,*	*averesti,*	*averebbe (averia):*	*averemmo,*	*avereste,*	*averebbero (iano).*
Præteritum.	*abbia* &c. ut Præfens, addito ubique *avuto.*					
Plusquamp.	*avessi* &c. ut Imperf. I, addito ubique *avuto.*					
Futurum.	*averò* &c. ut Futurum Indicativi, addito ubique *avuto.*					

Infinitivi Præfens. *avere.* Præterit. *avere avuto.* Particip. Præfentis, *avendo;* Præteriti, *avendo avuto.* Supinum. *avuto.*

* Sæpe in hoc Tempore omittitur alterum *v*, fcribiturque *avea*, *aveano.*

** In utroque horum Temporum paffim omittitur *e* poft *v*: *avrò, avrai* &c. *avrei, avresti* &c.

8. Conjugatio Verbi *Effere*, Effe.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicat. Præf.	*fono,*	*fei,*	*è:*	*fiamo,*	*fiete (fete)*	*fono.*
Imperfect.	*era (ero)*	*eri,*	*era:*	*eravamo (eramo)*	*eravate (erate)*	*erano.*
Præter. fimpl.	*fui,*	*fusti (fosti)*	*fu:*	*fummo,*	*fuste (foste)*	*furono.*
Præt. Comp.	*fono ftato,*	*fei ftato,*	*è ftato:*	*fiamo ftati,*	*fiete (fete) ftati,*	*fono ftati.*
Plusquamp.	*era (ero) ftato,*	*eri ftato,*	*era ftato:*	*eravamo (eramo) ftati,*	*eravate (ate) ftati,*	*erano ftati.*
Futurum.	*farò,*	*farai,*	*farà:*	*faremo,*	*farete,*	*faranno.*
Imperativus.		*fii (fia):*		*fiamo,*	*fiate.*	
Conjunct. Præf.	*fia,*	*fia (fii)*	*fia:*	*fiamo,*	*fiate,*	*fiano (fieno, fiino).*
Imperfect. I.	*foffi (fuffi)*	*foffi (fuffi)*	*foffe (fuffe):*	*foffimo (fuffimo)*	*fofte (fufte)*	*foffero (fuffero).*

Imper-

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Imperfect. II.	ſarei,	ſareſti,	ſarebbe (ſaria):	ſaremmo,	ſareſte,	ſarebbero (ebbono, iano).
Præteritum.	ſia ſtato,	ſii (ſia) ſtato,	ſia ſtato:	ſiamo ſtati,	ſiate ſtati,	ſiino &c. ſtati.
Plusquamp.	foſſi (fuſſi &c. ſtato),	foſſi ſtato,	foſſe ſtato:	foſſimo ſtati,	foſte ſtati,	foſſero ſtati.
Futurum.	ſarò ſtato,	ſarai ſtato,	ſarà ſtato:	ſaremo ſtati,	ſarete ſtati,	ſaranno ſtati.

Infinitivi Præſens. *eſſere*. Præter. *eſſere ſtato*. Particip. Præſentis, *eſſendo* (*ſendo*); Præteriti, *eſſendo ſtato*. Supinum. *ſtato*.

9. Tabella III Conjugationum.

		Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicativi Præſens.	1.	o	i	a:	iamo	ate	ano.
	2.	o	i	e:	iamo	ete	ono.
	3.	o (iſco)	i (iſci)	e (iſce):	iamo	ite	ono (iſcono).
Imperfect.	1.	ava (avo)	avi	ava:	avamo	avate	avano.
	2.	eva (evo)	evi	eva:	evamo	evate	evano.*
	3.	iva (ivo)	ivi	iva:	ivamo	ivate	ivano.
Præter. ſimplex.	1.	ai	aſti	ò:	ammo	aſte	arono (orono).
	2.	ei (etti)	eſti	è (ette):	emmo	eſte	erono (ettero).
	3.	ii	iſti	ì:	immo	iſte	irono.
Præt. compoſ.		ho	hai	ha:	abbiamo	avete	anno.
		1. ato.	2. uto.	3. ito.			
Plusquamperf.		avevo (aveva)	avevi	aveva:	avevamo	avevate	avevano.
		1. ato.	2. uto.	3. ito.			
Futurum.	1.	erò	erai	erà:	eremo	erete	eranno. **
	2.	erò	erai	erà:	eremo	erete	eranno. ***
	3.	irò	irai	irà:	iremo	irete	iranno.
Imperativus.			1. a:		iamo	ate.	
			2. i:		iamo	ete.	
			3. i (iſci)		iamo	ite.	
Conjunctivi Præſens.	1.	i	i	i:	iamo	iate	ino.
	2.	a	a	a:	iamo	iate	ano.
	3.	a (iſca)	a (i, iſca)	a (iſca):	iamo	iate	ano (iſcano).
Imperfect. I.	1.	aſſi	aſſi	aſſe:	aſſimo	aſte	aſſero.
	2.	eſſi	eſſi	eſſe:	eſſimo	eſte	eſſero.
	3.	iſſi	iſſi	iſſe:	iſſimo	iſte	iſſero.
Imperfect. II.	1.	erei	ereſti	erebbe:	eremmo	ereſte	erebbero } vel ebbono, aut iano.
	2.	*** erei	ereſti	erebbe (eria):	eremmo	ereſte	erebbero
	3.	irei	ireſti	irebbe:	iremmo	ireſte	irebbero

* In hoc Tempore *v* ſæpe omittitur. *credea*, credebat: *credeano*, credebant.

** Olim etiam dicebatur: *amarò*, *amarai*, *amarà* &c.

*** In duobus his connexis Temporibus *e* ante *r* frequenter ſupprimitur. *ſaprò*, ſciam. *potrà*, poterit. *potremmo*, poſſemus. *dovrebbe*, deberet.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Præteritum.	*abbia*	*abbi (abbia)*	*abbia:*	*abbiamo*	*abbiate*	*abbiano.*
		1. *ato.*	2. *uto*	3. *ito.*		
Plusquamp.	*avessi*	*avessi*	*avesse:*	*avessimo*	*aveste*	*avessero.*
		1. *ato.*	2. *uto.*	3. *ito.*		
Futurum.	*averò*	*averai*	*averà:*	*averemo*	*averete*	*averanno.*
		1. *ato.*	2. *uto.*	3. *ito.*		

Infinit. Præs.	1. *are.*	Præter. *avere*	1. *ato.*	Particip. Præs. 1. *ando.*	Particip. Præt. *avendo*	1. *ato.*
	2. *ere.*		2. *uto.*	2. *endo.*		2. *uto.*
	3. *ire.*		3. *ito.*	3. *endo.*		3. *ito.*

Supinum. 1. *ato.* 2. *uto.* 3. *ito.*

Ad hujus Tabellæ normam conjuga *Amare*, *Credere*, *Sentire*.

10. Verbum Passivum componitur ex Verbo Auxiliari *Essere*, & Supino seu Participio. e. g. *è lodato*, laudatur. *non sarà inteso*, non intelligetur.

11. Multa Verba loco Auxiliaris *Avere* construuntur cum *Essere*, ut in germanico multa pro Auxiliari Haben assumunt Seyn. Sed id sensum non mutat. *è arrivato*, er ist angelanget. *era caduto*, er war gefallen.

12. Infinitivo sæpe utuntur pro Imperativo. *Non ti voler abusare della mia bontà*, noli bonitate mea abuti.

13. *Di*, *a*, *da*, *per*, ante Infinitivos Verborum sensum efficiunt vel nostris Gerundiis parem, vel ab iis non longe recedentem. *Siamo in pericolo di cadere*, sumus in cadendi periculo. *questo è necessario a difendere la città*, est hoc necessarium ad urbem tuendam. *abbiamo da temere*, wir haben zu fürchten. *per dimostrare la verità*, ad demonstrandam veritatem.

14. Supinum seu Participium primæ conjugationis nonnunquam contrahitur, omisso *at. privo*, privatus, pro *privato. carico*, onustus, pro *caricato.*

15. Italorum Participia commode solvimus per particulas *postquam*, *cum*, *quia*, & similes. *L'avendo detto*, cum id dixisset. *vedendo lo sdegno del suo maestro*, indignationem magistri sui cum videret. *finita la guerra*, finito bello, posteaquam terminatum id bellum erat. *essendo biasimato da tutti*, quia reprehendebatur ab omnibus.

16. Verbis passim affiguntur particulæ, quæ frequentissime ultimam eorum vocalem absorbent. e. g. *voltarsi indietro*, vertere se retro, ex *voltare* & *si*. Ubi cavendum, ne ambiguitate vocabuli decipiaris: nam e. g. *auvezzati a ciò*, si primum vocabulum sit indissolubile, significat, *assuefacti ad hoc*; at si constet ex *auvezza* & *ti*, est, *assuefac te ad hoc*. Sic etiam *contentati*,

i, *guardati*, si vocabulum unum sint, respondent nostris, contenti, cu-
›diti; si cum Affixo conflata, idem sunt ac vergnüge dich, bewahre dich.
pe duo Affixa concurrunt. *voglio dirvelo*, ich will es euch sagen, ex *dire*,
:ere, *ve*, vobis, & *lo*, id. Aliquando Affixa Verbis non tantum voca-
n ultimam tollunt, sed etiam consonantem proximam e. g. *frapporsi*, se
:erponere, ex *frapporre* & *si*. *proporselo*, id sibi proponere, ex *proporre*,
& *lo*.

17. Si Affixum jungitur Verbo accentum habenti in ultima, accentus
nittitur, sed ejus loco prima Affixi litera duplicatur. *Fallo*, fac id, ex
& *lo*. *dirassi*, dicetur, ex *dirà*, wird sagen, & *si*, man. *usocci gran carità*,
ıgnam nobis caritatem exhibuit, ex *usò*, & *ci*. Imitantur hoc aliæ quæ-
m particulæ, quæ ubi cum aliis coalescunt, amisso suo accentu, eorum
imam literam geminant: ut, *neppure*, *nemmeno*, ne quidem; *siccome*, si-
t; *appena*, vix; *appunto*, omnino, prorsus; *piuttosto*, potius; ex *nè*, *sì*,
più, & *pure*, *meno*, *come*, *pena*, *punto*, *tosto*. Euphoniæ caussa dicitur *af-*
mianci, pro *affanniamoci*, *m* in *n* converso: ipsi nos fastidio implemus.

18. Officii & honoris caussa usurpant pronomina *ella* & *lei*, licet ad
ros scribant, intelligendo *Vossignoria*, *Eccellenza &c.* Vestra Dominatio
:stra Excellentia.

De usu Lexicorum, & Spicilegii nostri.

19. Apostrophus significat deesse vocalem. *anch'egli*, etiam ipse: pro
che. *dev'esser costretto*, debet cogi: pro *deve*. *un DIO fatt'uomo*, DEUS ho-
o factus; pro *fatto*. sic *l'* pro *la*, *lo*; *dell'*, *all'*, *dall'*, pro *della*, *dello*, *alla*,
'o, *dalla*, *dallo*. *gl'*, *degl'*, pro *gli*, *degli*. *d'* pro *di* aut *da*. *s'* pro *se* & *si*. Quæ
integra quærantur, in Lexicis aut Spicilegio reperientur.

20. Etiam absque Apostropho in fine vocabulorum *e* & *o* frequentis-
ne omittuntur. *Signor*, dominus; *finir*, finire; *zecchin*, nummus aureus
enetus; pro *signore*, *finire*, *zecchino*. *a* & *i* raro auferuntur. *or*, *ognor*, *'an-*
r, pro *ora*, *ognora*, *ancora*. *Questi sono i Magnati maggior di tutti*, hi sunt
roceres omnium primi, pro *maggiori*.

21. Cum ante vocalem ultimam consonantes duæ inter se similes oc-
urrunt, sæpe illarum altera simul cum vocali decerpitur. *an*, *dan*, *van*,
rvertiran, pro *anno*, habent, *danno*, dant, *vanno*, eunt, *perveriranno*, per-
ertent. *scior*, *por*, pro *sciorre*, solvere, *porre*, ponere. poetice *correm* pro
rremmo, colligeremus. Hæc ergo qui desiderat, integra inquirat neces-
; est.

22. Literam *h* passim in iisdem vocabulis alii scribunt, omittunt alii. Quare altero non invento, ad alterum recurres.

23. Sæpe trajiciunt literas *ng*, scribuntque promiscue *giungere* & *giugnere*, *spingere* & *spignere*, aliaque similia.

24. *Z* & *t* ante duas vocales item promiscue usurpabatur olim, *grazia* & *gratia*.

25. Nomina in *aro* pro arbitrio etiam per *aio* finiuntur. *Gennaro*, *Febraro*, vel *Gennaio*, *Febraio*.

26. Nomina in *a*, quæ articulus *le* præcedit, a singulari *o* proveniunt. *le dita*, *le uova* &c. a *dito*, *uovo*.

27. Vocabulis, quæ inchoantur ab *s* duro (seu a duabus consonantibus, quarum prior est *s*), euphoniæ gratia persæpe *i* præfigitur. *l'istesso*, *con istudio*. quære *stesso*, *studio*. Contra quidam initio eandem vocalem recidunt, scribuntque e. g. *gl'impieghi*, *alla'nfinta*, *tutto'l mondo*, pro *impieghi*, *infinta*, *il*.

28. Sæpissime inter *c* ac *g* & *e* vel *i* anaphoniæ servandæ gratia *h* intercedit, quod in vocabuli stirpe non reperitur. *bocche*, *laghi*, *pagherò*, *rechi*, quære *bocca*, *lago*, *pagare*, *recare*.

29. Si vocalis accentu alias notari solita, scribatur forma majore, accentus loco signatur apostropho. *O' Penitenza! O' Inferno!* Aut pœnitentiam (elige) aut inferos! nam *ò* est *aut*, *vel*.

30. Nomina Italica, quod crebro accidit, nunc incrementum, nunc diminutionem capiunt. Incrementum indicat exitus in *one*, *accio*, *accia*; imminutionem terminatio in *ino*, *ina*, *etto*, *etta*, *ello*, *ella*, *uccio*, *uccia*, *uzzo*, *uzza*, *olo*, *uolo*, *cciuolo*, *cciuola*, *onzolo*. e. g. *tronco*, stirps: *troncone*, ingens truncus. *la casa*, domus: *il casone*, magnum ædificium. *libro*, liber: *libraccio*, magnus (& malus) liber. *buco*, foramen: *bucolino*; foramen exiguum. *bugia*, mendacium: *bugietta*, mendaciolum. *laccio*, laqueus: *lacciuolo*, funiculus. *libro*, *libretto*, libellus. *medico*, medicus: *mediconzolo*, vilis medicus. &c.

31. Adverbia ab adjectivis formantur addendo *mente*, ut *manifestamente*, manifesto; *dottissimamente*, doctissime; *ottimamente*, optime; a *manifesto*, *dottissimo*, *ottimo*.

32. Si Composita in Lexico desint, quærenda Simplicia. Id quo expeditius fieri possit, Catalogum Particularum omnium, quas Verbis præfigunt, ad Spicilegii calcem reperies. Fit nonnunquam in italico, quod in latino, ut Compositum a Simplici paulum recedat, facile tamen agnoscendum. e. g *comprimere*, *deprimere*, a *premere*; *dirigere*, ab *reggere*. Ut copiæ parcerem, inusitatas quasdam stirpes in Spicilegio posui, ut *durre*,

, *sumere*, *cidere*, ne composita, quæ multa sunt, singillatim cogerer anmerare.

33. Supersedere quærendi labore licebit sæpissime, si hæc observes. tinorum *l* post *b*, *c*, *f*, & *p*, ab Italis in *i* plerumque mutatur. Sic *Bibbia*, olia: *chiave*, clavis: *fiore*, flos: *piano*, planus. Latinorum *ct* & *pt* in plex *t* convertitur. *frutto*, fructus. *scritto*, scriptus. *Ettore*, Hector. *Ph* *x* in *f* & *s* aut *ss* transeunt. *Filosofia*, Philosophia. *Orfeo*, Orpheus. *Fe*. *te*, Phaethon. *Serse*, Xerxes. *Massimo*, Maximus. Consonanti nostræ *j* eponunt *g*. *giudicare*, judicare. *Giobbe*, Job. *Giesu* vel *Gesu*, Jesus. Jam, ctor Candide, omissis ceteris omnibus, quæ hic subjicio, ad Exercitanem transgredere, quam post Spicilegium & Particularum Catalogum oes.

De vocabulis poeticis.

34. Articulum definitum poetæ veteres separabant *de la*, *de lo*, *de le*, *de ne la*; pro *della*, *dello*, *delle*, *dei*, *nella*.

35. Vocabulis, quorum ultima syllaba accentu notatur, poetæ addunt omisso accentu. *etade* pro *età*, *virtude* pro *virtù*.

36. In fine nominum pro *elli* & *egli* ponunt *ei*. *augei*, *bei*, *capei*; pro *elli*, *belli*, *capelli*. sic & *cavai*, pro *cavalli*.

37. Personam tertiam singularem Præteriti simplicis formant in *eo* & pluralem vero in *ar*, *ir*, *ur*, *aro*, *iro*, *orno*. e. g. *cadeo*, cecidit. *empio*, plevit. *morio*, mortuus est. *amar*, *amaro*, *amorno*, amarunt. *gir*, iverunt. , fuerunt.

38. Amant e diphthongis abjicere vocalem alterutram. e. g. *movo*, *o*, *core*, *fele*; pro *muovo*, *nuovo*, *cuore*, *fiele*.

SPICILEGIUM

eorum,

QUÆ IN LEXICIS

reperiri non solent.

A.

cesi, *e*, *ero*: accendi, it, erunt. ab *accendere*.

ceso, Supinum. ab eodem.

Accorsi (*m'*) *e*, *ero*, (*s'*): animadverti, it, erunt. ab *accorgersi*.

Accorto, Supinum. ab eodem.

Ad,

Ad, ante vocalem, pro *a* dativo articuli indefiniti.
Ademmo, poetice pro *avvedemmo*, animadvertimus, observavimus.
Afflissi, *e*, *ero*: vexavi, contristavi, it, erunt. ab *affliggere*.
Afflitto, Supinum. ab eod.
Aggio, habeo. *aggia*, habeam, habeat. poetice.
Alma, anima, animus. poeticum.
Altri, pro *altro*, alius.
Andrò &c. ibo &c. *Andrei* &c. irem &c. ab *andare*.
Apersi, *e*, *ero*: aperui, it, erunt. ab *aprire*.
Aperto, Supinum. ab eod.
Appaio, appareo. ab *apparire* seu *apparere*.
Apparsi, vel *Apparvi*, *e*, *ero*: apparui, it, erunt. ab eod.
Apparso, Supinum. ab eod.
Applausi, *e*, *ero*: plausi, it, erunt. ab *applaudire* seu *applaudere*.
Applauso, Supinum. ab eod.
Arrigo, Henricus.
Arsi, *e*, *ero*: ussi, combussi, it, erunt. ab *ardere*.
Arso, Supinum. ab eod.
Ascosi, *e*, *ero*: abscondi, it, erunt. ab *ascondere*.
Ascoso, *Ascosto*, Supinum. ab eod.
Ave, habet. poetice.
Avemo, habemus. poetice.

B.

Bebbi, *e*, *ero*: bibi, it, erunt. a *bevere* seu *bere*.
Bevvi, *e*, *ero*: bibi, it, erunt. a *bevere*, seu *bere*.

C.

C' ante *h*, pro *che*. e. g. *c'hai?* quid habes?
Caddi, *e*, *ero*: cecidi, it, erunt, a *cadere*.
Caggio, cado. *caggiamo*, cadimus. *caggiono*, cadunt. *Caggia* &c. cadam, as, at &c. poetice.
Calse, interfuit, es ist daran gelegen gewesen. a *calere*.
Campidoglio, Capitolium.
Ce cum Affixo, pro *ci*, nobis, nos.
Cene, respondet gallico *y en*. latine vel omnino omitte, vel expone per *aliqui*. e. g. *cene sono*, *il y en a*, sunt aliqui, sunt qui &c.
Cessi, *e*, *ero*: cessi, it, erunt. Sed hoc in Compositis: nam ipsum Verbum *cedere* Præteritum habet legitimum.
Cesso, Supinum, eorundem nempe Compositorum: ipsum enim *cedere* habet *ceduto*.
Che. 1. qui, quis? &c. 2. ut, quod, quam seu quantum, quia. 3. postquam. *parlato ch'ebbe*, ut finem loquendi fecit. 4. *il che*, id quod. 5. *non che*, nedum. 6. *che che*, quidquid.
Chi. 1. quis? &c. 2. *chi* ... *chi* ... alius ... alius ... 8. *chi che*, quisquis.
Chieggo, peto. *Chiegga* &c. petam, rogem. a *chiedere*.
Chiesi, *e*, *ero*: petii, it, ierunt. ab eodem.
Chiesto, Supinum. ab eod.
Chiusi, *e*, *ero*: clausi, it, erunt. a *chiudere*.

Chiuso,

inſo, Supinum. ab eod.

1. nobis, nos. 2. particula relativa, gallice *y*, nobis hier, da, hic. e. g. *non ci è più ſperanza*, nulla jam hic ſpes eſt. *c'è una torre*, eſt hic turris.

ſi, *e*, *ero:* cinxi, it, erunt. a *cingere*.

to, Supinum. ab eod.

è, id eſt.

', *e*, *ero:* Præteriti ſimplicis perſona prima, tertia, & ultima. ab inuſitato, ſed Compoſitorum plurium fonte, *cidere*.

), Supinum. ab eod.

ſi, *e*, *ero:* cluſi, it, erunt. in Compoſitis Verbi *chiudere*.

ſo, Supinum eorundem.

, mit den. pro *coi*, *con i*.

li, colligis, collige. a *cogliere*. Apud quosdam mit den, pro *con gli*.

, mit den. pro *con i*, *con li*.

, *collo*, mit dem. *colla*, mit der. *colle*, mit den. plur. gen. fem. *colli*, mit den. plur. gen. maſc.

ei, illa. *coloro*, illi, illæ.

go, colligo: *colgono*, colligunt: *colga* &c. colligam, as, &c. a *cogliere*.

ſi, *e*, *ero:* collegi, it, erunt. ab eodem.

to, Supinum. ab eod. Subſtantive, cultus.

nparſi, *e*, *ero:* comparui, it, erunt. a *comparire*.

mparſo, Supinum. ab eod.

mpiei, abſolvi, implevi. a *compire*, a *compiere* legitimum eſt.

mpiuto, Supinum. ab iisdem.

nceputo, Supinum. a *concepire*, concipere.

Conobbi, *e*, *ero*: cognovi, it, erunt. a *conoſcere*.

Conoſciuto, Supinum. ab eod.

Coperſi, *e*, *ero:* operui, it, erunt. a *coprire*.

Coperto, Supinum. ab eod.

Corre, pro *cogliere*, colligere, deprehendere. item, currit, a *correre*.

Corrò &c. colligam &c. *correi* &c. colligerem &c. a *cogliere*.

Corſi, *e*, *ero:* cucurri, it, erunt. a *correre*.

Corſo, Supinum. ab eod.

Coſſi, *e*, *ero:* coxi, it, erunt. a *cuocere*.

Coſtei, iſta. *coſtoro*, iſti, iſtæ.

Cotto, Supinum. a *cuocere*.

Crebbi, *e*, *ero:* crevi, it, erunt. a *creſcere*.

Creſciuto, Supinum. ab eod.

Crocifiſſi, *e*, *ero:* cruci affixi, it, erunt. a *crocifiggere*.

Crocifiſſo, Supinum. ab eod.

Cucio &c. neo: *cucia* &c. neam &c. a *cucire*.

Cui, cujus.

D.

Da. 1. articulus indefinitus ablativi. 2. apud. *da voi*, apud vos. 3. inſtar. *parla da pazzo*, loquitur inſtar ſtulti.

Dà, dat, da. a *dare*.

Dai, das. ab eod. Eſt & articulus, von den.

Danno, dant. a *dare*. Subſtantive, damnum.

Darò &c. dabo &c. *darei* &c. darem &c. a *dare*.

De', debet. poetic. Est & articulus genitivi plur. mascul.
Deano, debeant. poet.
Debba vel *debbia* &c. debeam &c. *debbe*, debet: *debbo*, debeo: *debbono*, debent. a *dovere*.
Dee, debet. poet.
Degg', *deggio*, debeo: *deggi*, debes: *deggiono*, debent: *deggia* &c. debeam &c. poet.
Dei, Dii. 2. debes, debeas. 3. articulus genitivi plur. masc.
Demmo, dedimus. a *dare*.
Denno, debent. poet. 2. olim, dederunt.
Deo, debeo: *deono*, debent. poetice.
Dessi &c. darem &c. a *dare*.
Desso, pro *esso*, ipse. (Post Verba *Essere* & *Parere*.)
Deste, dedistis: *desti*, dedisti. a *dare*.
Desti, a *destare*, excitare, legitimum est.
Detti, *e*, *ero*: dedi, it, erunt. a *dare*.
Detto, Supinum. a *dire*, dicere. Substant. dictum.
Deve, debet: *devi*, debes, debe: *devo*, debeo: *devono*, debent. a *dovere*.
Di, dic, dicis. a *dire*. item, dies.
Dia, dem, des, det. *diano*, dent. a *dare*.
Dica &c. dicam, as, at &c. a *dire*.
Dicemmo, diximus: *dicendo*, dicens. ab eod.
Dicessi &c. dicerem &c. *diceste*, dixistis: *dicesti*, & poetice *dicestu*, dixisti. ab eod.
Diceva &c. dicebam &c. ab eod.
Dico &c. dico &c. ab eod.
Diè, dedit. a *dare*.
Diedi, *e*, *ero*: dedi, it, erunt. ab eod.
Diei, dedi. (olim.) ab eod.
Diemo, dederunt. (olim.) ab eod.
Dier, *dieron*, dederunt. poet.
Difesi, *e*, *ero*: defendi, it, erunt. a *difendere*.
Difeso, Supinum. ab eod.
Diino, dent. a *dare*.
Dissi, *e*, *ero*: dixi, it, erunt. a *dire*.
Dissuasi, *e*, *ero*: dissuasi, it, erunt. a *dissuadere*.
Dissuaso, Supinum. ab eod.
Distinsi, *e*, *ero*: distinxi, it, erunt. a *distinguere*.
Distinto, Supinum. ab eod.
Divisi, *e*, *ero*: divisi, it, erunt. a *dividere*.
Diviso, Supinum. ab eod.
Dò, do. a *dare*.
Dobbiamo, debemus, debeamus: *dobbiate*, debeatis. a *dovere*.
Doglia &c. doleam, querar &c. *dogliamo*, querimur, amur. a *dolere*. Subst. dolor.
Doglio, queror: *dogliono*, dolent, queruntur. ab eod.
Dolga &c. querar &c. *dolgo*, queror: *dolgono*, queruntur, dolent. ab eod.
Dolsi, *e*, *ero*: questus sum, dolui &c. ab eod.
Dorrò &c. dolebo, querar &c. *dorrei* &c. quererer, dolerem &c. ab eod.
Dotto, Supinum. ab inusitato *ducere*, cujus tamen crebra sunt Composita. (item, doctus.)

)uole, dolet, queritur: *duoli*, quereris, querere. a *dolere*.
)urre, pro *Ducere*, in solis Compositis usitatum.
'urrò &c. ducam &c. *durrei* &c. ducerem &c. ab eod.
'ussi, *e*, *ero*: Præteritum simplex ejusdem.
'uto, *Dutto*, Supinum ejusdem.

E.

', pro *ei*, is; vel etiam il.
:co, ecce. Recipit Affixa (§ 16) instar Verborum. e. g. *eccoci*, ecce nos. *eccole*, en illas.
d, et. pro *e*, sequente vocali.
gli, is, ille. nonnunquam & ii, illi.
Eglino, ii, illi.
:, is. nonnunquam & ii.
le, vel potius *Elleno*, ipsæ, illæ.
npiuto, Supinum. ab *empire*, implere.
rigo, Henricus.
si, *e*, *ero*: erexi, it, erunt. ab *ergere*.
to, Supinum. ab eod.
co &c. exeo &c. *esca* &c. exeam &c. *escendo*, exiens, exeundo. ab *uscire*.
linsi, *e*, *ero*: extinxi, it, erunt. ab *estinguere*.
linto, Supinum. ab eod.

F.

ı, (rectius *fa*) facit, fac. a *fare*.
cci, facias. ab eod.
ccia &c. faciam, as &c. *facciamo* facimus, faciamus: *facciano* & *faccino*, faciant. ab eodem.
ccio, facio. poeticum.
ce, facit. poet.
acemmo, fecimus: *facendo*, faciens, faciendo. a *fare*.
Facessi &c. facerem &c. *faceste*, *sti*: fecistis, sti. ab eod.
Faceva &c. faciebam &c. ab eod.
Fai, facis. ab eod.
Fanno, faciunt. ab eod.
Fara, esset. poeticum.
Farò &c. faciam, es &c. *farei* &c. facerem &c. a *fare*.
Fatto, Supinum. ab eod. Substant. factum.
Fe, fecit. ab eod. *fare*. Subst. fides.
Fea, faciebat. a *fare*.
Feci, *e*, *ero*: feci, it, erunt. ab eod.
Federigo, Fridericus.
Fei, feci: *femmo*, fecimus: *fenno*, *fer*, *fero*, *ferono*, fecerunt: *feo*, fecit: *festi*, *feste*, fecisti, fecistis. poetic.
Fersi, *e*, *ero*: Præteritum simplex Compositorum ex *ferire*, quod legitimum est.
Ferto, Supinum eorundem.
Fesso, Supinum. a *fendere*, findere. Substant. fissura.
Fia, erit, fit. *fian*, erunt, sint.
Fie, erit: *fieno*, erunt: *fii*, sit. poet.
Finsi, *e*, *ero*: finxi, it, erunt. a *fingere*.
Finto, Supinum. ab eod.
Fissi, *e*, *ero*: fixi, it, erunt. a *figgere*.
Fitto, Supinum. ab eod.
Fò (rectius *fo*) facio. a *fare*.
For, *foro*, fuerunt. poet.
Fossino, essent. poet.
Fransi, *e*, *ero*: fregi, it, erunt. a *frangere*.
Franto, Supinum. ab eod.
Frissi, *e*, *ero*: frixi, it, erunt. a *friggere*.
Fritto, Supinum. ab eod.

Fue, fuit. poeticum.
Fusi, *e*, *ero:* fudi, it, erunt. a *fondere.*
Fuso, Supinum. ab eod.

G.

Geltrude, Gertrudis.
Giaccia &c. jaceam &c. *giacciamo*, jacemus, jaceamus. a *giacere.*
Giaccio, jaceo. (Subst. glacies.) *giacciono*, jacent. ab eod.
Giaciuto, Supinum. ab eod.
Giacomo, Jacobus.
Giacopo, idem.
Giacqui, *e*, *ero :* jacui, it, erunt. a *giacere.*
Gioseppe, Josephus.
Giovanni, Joannes.
Gire, ire. poet.
Girolamo, Hieronymus.
Giunsi, *e*, *ero:* perveni, assecutus sum, junxi, &c. a *giungere.*
Giunto, Supinum. ab eod.
Giuseppe, Josephus.
Gli. 1. ei, illi, ihm. 2. eos, illos. 3. cum Affixis fit *glie*, ihm, ihr. ut, *glielo dirò*, ich will es ihm (ihr) sagen.
Goffredo, Godefridus, Godefredus.
Gran, magnus, magna. nonnunquam magni, magnæ.
Guglielmo, Guilielmus.

H.

Haggio, habeo. poet.
Halmi, pro *me l'ha*, er hat mirs. e.g. *halmi concesso*, concessit id mihi. poet.
Harò &c. habebo &c. *harei*, haberem: *haria*, *harian:* haberet, ent. poet.
Have, habet. poet.

I.

I', ego. poet.
Il, pro *lo*, eum, id.
Incesi, *e*, *ero:* incendi, it, erunt. ab *incendere.*
Inceso, Supinum. ab eod.
Intrisi, *e*, *ero:* maceravi, subegi, it, erunt. ab *intridere.*
Intriso, Supinum. ab eod.
Invasi, *e*, *ero:* invasi, it, erunt. ab *invadere.*
Invaso, Supinum. ab eod.
Io, ego.
Ire, ire. poet.

L.

La. 1. articulus, die. 2. eam.
Labbia, labra. poet.
Le. 1. articulus, die. 2. ei, ipsi, ihr. 3. eas, ipsas.
Lei, ipsa, illa.
Len, pro *gliene.* v. *Gli* & *Ne.* poet.
Lessi, *e*, *ero:* legi, it, erunt. a *leggere.*
Letto, Supinum. ab eod. Substant. lectus, alveus fluminis.
Li. 1. eos, illos. 2. articulus masc. plur. die. 3. nonnunquam pro *gli*, ihm.
Lo. 1. articulus, ante *s* durum, der, den. 2. eum, id.
Loro. 1. iis, eos, eas. transit etiam in reliquos casus: *di*, *a*, *da loro.* 2. ihr, ihre. *la loro casa*, eorum (earum) domus.
Luciuto, Supinum. a *lucere*, lucere.

Lui,

Lui, ille.
Luigi, Ludovicus, Aloyſius.
Luſſi, *e*, *ero*: luxi, it, erunt. ab *lucere.*

M.

Mai, nunquam; etiam adjuncto *non.* e. g. *mai più non rivolge il paſſo indietro*, nunquam retro jam pedem refert.
Me, me: *di*, *a*, *da me*: mei, mihi, a me.
Me', melius. poeticum.
Meco, mecum.
Medemo, *medeſmo*, ipſe, idem.
Merſi, *e*, *ero*: merſi, it, erunt. a *mergere.*
Merſo, Supinum. ab eod.
Meſſi, *e*, *ero*: poſui, it, erunt. a *mettere.*
Meſſo, Supinum. ab eod.
Mi, mihi, me.
Miei, mei. pluralis a *mio*, meus.
Mila, millia.
Miſi, *e*, *ero*: poſui, it, erunt. a *mettere.*
Mogli, feminæ. pluralis a *moglie.*
Morrò &c. moriar &c. *morrei* &c. morerer &c. a *morire.*
Morto, Supinum. ab eod.
Morſi, *e*, *ero*: momordi, it, erunt. a *mordere.*
Morſo, Supinum. ab eod.
Moſſi, *e*, *ero*: movi, it, erunt. a *muovere.*
Moſſo, Supinum. ab eod.
Munſi, *e*, *ero*: mulxi, it, erunt. a *mungere.*
Munto, Supinum. ab eod.
Muoio, morior: *muoiamo*, morimur: *muoiono*, moriuntur: *muoia* &c. moriar, aris &c. a *morire.*
Muore, moritur: *muori*, moreris, morere. ab eodem.

N.

Nacqui, *e*, *ero*: natus ſum, natus eſt, nati ſunt. a *naſcere.*
Naſcoſi, *e*, *ero*: abſcondi, it, erunt. a *naſcondere.*
Naſcoſto, *Naſcoſo*, Supinum. ab eod.
Nato, Supinum. a *naſcere*, naſci.
Ne. 1. nobis, nos. 2. particula relativa, gallice *en*; nobis, inde, ejus, eorum, earum, de hoc. e. g. *ne volete?* viſne inde aliquid? *ne ſono tre giorni*, triduum inde elapſum eſt. *mene pento*, pœnitet me ejus rei. *gliene dirò*, dicam ei de hoc.
Ne', in den. e. g. *ne' pericoli*, in periculis.
Ned (olim ſcribebatur ſequente vocali) nec.
Negli, *nei*, ut *ne'*.
Nel, *nello*, in dem. *nella*, in der. *nelle*, in den. *Nel* poeticum, ex *nè*, neque, & *il.*
Niente. 1. nihil. 2. aliquid. e. g. *chi vuol niente*, *venga*: qui aliquid cupit, veniat.
Nociuto, Supinum. a *nuocere*, nocere.
Nocqui, *e*, *ero*: nocui, it, erunt. ab eod.
Noi, nos.
Nol, non eum, non id.

O.

Od (ſequente vocali, pro *o*) vel, aut.

Odo, audio: *odi*, audis, audi: *ode*, audit: *odono*, audiunt: *oda* &c. audiam, as &c. ab *udire*.

Offerrei &c. offerrem &c. ab *offerire*.

Offesi, *e*, *ero*: offendi, it, erunt. ab *offendere*.

Offeso, Supinum. ab eod.

P.

Paio, videor: *paiono*, videntur: *paiamo*, videmur, videamur: *paia* &c. videar &c. a *parere*.

Parrò &c. videbor &c. *parrei* &c. viderer &c. ab eod.

Parsi, *e*, *ero*: visus sum, visus est, visi sunt. ab eod.

Parso, Supinum. ab eod.

Parvi, *e*, *ero*: visus sum, visus est, visi sunt. ab eod.

Pasciuto, Supinum. a *pascere*, pascere.

Pè, *pei*, durch die, für die.

Pel, *pella*, *pelle*, *pello*: durch vel für den, die, den.

Per. 1. pro, per. 2. *per me*, quod ad me attinet. *per quel che vedo*, ut video. 3. *è per morire*, proximus morti est. 4. *per grande che sia*, quantumvis magnus sit.

Percossi, *e*, *ero*: percussi, it, erunt. a *percuotere*.

Percosso, Supinum. ab eod.

Persi, *e*, *ero*: amisi, it, erunt. a *perdere*.

Perso, Supinum. ab eod.

Persuasi, *e*, *ero*: persuasi, it, erunt. a *persuadere*.

Persuaso, Supinum. ab eod.

Pesi, *e*, *ero*: pendi, solvi, it, erunt. a *pendere*.

Peso, Supinum. ab eod. Substant. pondus.

Piaccio, placeo: *piacciono*, placent: *piacciamo*, placemus, placeamus: *piaccia* &c. placeam &c. a *piacere*.

Piaciuto, Supinum. ab eod.

Piacqui, *e*, *ero*: placui, it, erunt. ab eod.

Piansi, *e*, *ero*: flevi, it, erunt. a *piangere*.

Pianto, Supinum. ab eod.

Pier, *Pietro*, Petrus.

Pinsi, *e*, *ero*: pinxi, it, erunt. a *pingere*, coloribus exprimere. 2. impuli, it, erunt. a *pingere*, seu *pignere*, impellere.

Pinto, Supinum. ab iisdem.

Piobbe, *Piouve*, Præterit. a *piovere*, pluere.

Pitto, Supinum. a *pingere*, pingere.

Pongo, pono: *pongono*, ponunt: *pongbiamo*, ponimus, amus: *ponga* &c. ponam, as &c. a *ponere*.

Ponno, possunt. poeticum.

Poria, possem, posset. poeticum.

Porre, ponere. Affixa ei detrahunt ultimam syllabam § 16.

Porrò &c. ponam &c. *porrei* &c. ponerem &c. a *ponere*.

Porsi, *e*, *ero*: porrexi, it, erunt. a *porgere*.

Porto, Supinum. ab eod. Substant. portus.

Posi, *e*, *ero*: posui, it, erunt. a *ponere*.

Posso, possum: *possono*, possunt: *possiamo*, possumus, possimus: *possa* &c. possim &c. a *potere*.

Posto, Supinum. a *ponere*, ponere.

Po-

tenno, (apud antiquos) potuerunt.
esi, e, ero: cepi, accepi, it, erunt. a *prendere.*
eso, Supinum. ab eod.
essi, e, ero: pressi, it, erunt. a *premere.*
esso, Supinum Compositorum ab eod.
otessi, e, ero: protexi, it, erunt. a *proteggere.*
otetto, Supinum. ab eod.
nsi, e, ero: pupugi, it, erunt. a *pungere.*
nto, Supinum. ab eod.
ò (poetice *puote*) potest: *puoi*, potes. a *potere.*
re, tamen, quidem. Sæpe est merus pleonasmus.

Q.

ale, qualis. Si præcedat articulus definitus, qui, quæ &c.
egli, illi. item, ille.
ei, que', illi.
el, ille. nonnunquam pro *quel che*, id quod. e. g. *so quel dissero*, scio quid dixerint.
esti, hi. Sæpe, hic.

R.

si, e, ero: rasi, it, erunt. ab *radere.*
so, Supinum. ab eod.
gi, Reges. poeticum.
si, e, ero: reddidi, effeci, it, erunt. ab *rendere.*
so, Supinum. ab eod.
essi, e, ero: rexi, it, erunt. ab *reggere.*
etto, Supinum. ab eod.
dolfo, Rudolphus, Rodulphus.

Riflessi, e, ero: reflexi, perpendi, it, erunt. a *riflettere.*
Riflesso, Supinum. ab eod.
Rimango, remaneo: *rimangono*, remanent: *rimanga* &c. remaneam &c. ab *rimanere.*
Rimarrò &c. remanebo &c. *rimarrei* &c. remanerem &c. ab eod.
Rimasi, e, ero: remansi, it, erunt. ab eod.
Rimaso, Supinum. ab eod.
Risi, e, ero: risi, it, erunt. ab *ridere.*
Riso, Supinum. ab eod. Substant. risus.
Risposi, e, ero: respondi, it, erunt. a *rispondere.*
Risposto, Supinum. ab eod.
Rosi, e, ero: rosi, it, erunt. ab *rodere.*
Roso, Supinum. ab eod.
Rotto, Supinum. ab *rompere*, rumpere.
Ruggiero, Rogerius.
Ruppi, e, ero: rupi, it, erunt. a *rompere.*

S.

Sà (rectius *sa*) scit. a *sapere.*
Saglio, ascendo: *sagliono*, ascendunt: *sagliamo*, ascendimus, amus: *saglia* &c. ascendam, as &c. a *salire.*
Sai, scis. a *sapere.*
Salgo, ascendo: *salgono*, ascendunt: *salga* &c. ascendam, as &c. a *salire.*
Salsi, e, ero: ascendi, it, erunt. ab eod.
San, divus, sanctus.
Sanno, sciunt. a *sapere.*
Sappi, scito: *sappia* &c. sciam, as &c. *sappiamo*, scimus, sciamus. ab eod.

Sar-

Sarrei &c. (apud veteres) ascenderem &c. a *salire.*

Satti? vedeturne tibi? censen' tu? poeticum.

Scelsi, *e*, *ero*: selegi, it, erunt. a *scegliere.*

Scelto, Supinum. ab eod.

Scesi, *e*, *ero*: descendi, it, erunt. a *scendere.*

Sceso, Supinum. ab eod.

Sciogli, solvis, solve. ab *sciogliere.*

Sciolgo, solvo: *sciolgono*, solvunt: *sciolga* &c. solvam, as &c. ab eod.

Sciolsi, *e*, *ero*: solvi, it, erunt. ab eod.

Sciolto, Supinum. ab eod.

Sciorre, pro *sciogliere*, solvere.

Sciorrò &c. solvam, es &c. *sciorrei* &c. solverem &c. ab eod.

Scorsi, *e*, *ero*: vidi, duxi, it, erunt. a *scorgere.* 2. a *scorrere*, percurrere, populari.

Scorto, Supin. a *scorgere*, cernere, præire.

Scossi, *e*, *ero*: concussi, excussi, it, erunt. a *scuotere.*

Scosso, Supinum. ab eod.

Scrissi, *e*, *ero*: scripsi, it, erunt. a *scrivere.*

Scritto, Supinum. ab eod.

Se. 1. si. 2. pronomen sui, sibi, se. 3. man. e.g. *allora potrà giudicarsene*, alsdann wird man davon urtheilen können.

Se', es. nonnunquam pro *se i*, wann die. e.g. *se' preghi vagliono*, si preces valent.

Seco, secum, cum illo, cum illa, cum illis.

Seggo, sedeo; *seggono*, sedent. vel etiam *seggio*, *seggiono*. *seggiamo*, sedemus, sedeamus: *segga* &c. sedeam &c. a *sedere.*

Sel, si eum, si id.

Sendo, Participium Præsentis ab *essere*, esse. cum sit, cum esset &c.

Seppi, *e*, *ero*: scivi, it, erunt. a *sapere.*

Sete, estis. poet. Subst. sitis.

Si. 1. sibi, se. 2. man. *si dice*, man sagt. *un giorno potrà dirsi*, eines Tags wird man sagen können. *si cercano mezzi*, man suchet Mittel.

Siedo &c. sedeo &c. *siedi*, sede: *sieda* &c. sedeam &c. a *sedere.*

Sò (rectius *sò*) scio. a *sapere.*

Sofferrei &c. tolerarem &c. a *soffrire* vel *sofferire.*

Soglio, soleo: *sogliono*, solent: *sogliamo*, solemus, amus: *soglia* &c. soleam &c. ab *solere.* Subst. *soglia*, & *soglio*, limen.

Solito, Supinum. ab eod. *solere.*

Solsi, *e*, *ero*: solvi, it, erunt. a *solvere.*

Soluto, Supinum. ab eod.

Sorsi, *e*, *ero*: enatus sum, surrexi, it, erunt. a *sorgere.*

Sorto, Supinum. ab eod.

Sovra, supra. poeticum.

Spansi, *e*, *ero*: expandi, effudi, it, erunt. a *spandere.*

Spanto, Supinum. ab eod.

Sparsi, *e*, *ero*: fudi, it, erunt. a *spargere.*

Sparso, Supinum. ab eod.

Spene, spes. poetice.

Spensi, *e*, *ero*: extinxi, it, erunt. a *spegnere.*

Spento, Supinum. ab eod.

Spinsi, e, ero: impuli, it, erunt. a *spingere.*
Spinto, Supinum. ab eod.
Spirto, ſpiritus. poeticum.
Stà (rectius *ſta*) ſtat, ſta. a *ſtare.*
Sta, pro *queſta*, hæc. *ſta mane*, *ſta ſera*, *ſta notte*, hoc matutino tempore, hoc veſpere, hac nocte.
Stai, ſtas. a *ſtare.*
Stanno, ſtant. ab eod.
Starò &c. ſtabo &c. *ſtarei* &c. ſtarem &c. ab eod.
Ste, ſtetit. poetice.
Stemmo, ſtetimus. a *ſtare.*
Steſſi &c. ſtarem &c. *Steſti*, *ſteſte*: ſtetiſti, is. a *ſtare.*
Stetti, *e*, *ero:* ſteti, it, erunt. a *ſtare.*
Stia &c. ſtem &c. *ſtiano* & *ſtiino*, ſtent. ab eod.
Stò (rectius *ſto*). ab eod.
Stretto, Supinum. a *ſtringere*, ſtringere.
Strinſi, *e*, *ero:* ſtrinxi, it, erunt. ab eod.
Struſſi, *e*, *ero:* deſtruxi, it, erunt. a *ſtruggere.*
Strutto, Supinum. ab eod.
Su', über die.
Svelſi, *e*, *ero*: evulſi, it, erunt. a *ſvellere.*
Svelto, Supinum. ab eod.
Sul, *ſulla*, *ſulle*, *ſullo*: über den, die, den.
Sunſi, *e*, *ero:* Præteritum ſimplex ab inuſitato *ſumere*, cujus tamen plura Compoſita vigent.
Sunto, Supinum. ab eod.
Suoi, ſui &c. ejus, eorum, earum.
Suole, ſolet: *ſuoli*, ſoles, ſole. ab *ſolere.*
Surſi, *e*, *ero:* ut *ſorſi* &c.
Surto: ut *ſorto.*

T.

Taccio, taceo: *tacciono*, tacent: *tacciamo*, tacemus, amus: *taccia* &c. taceam &c. a *tacere.*
Taciuto, Supinum. ab eod.
Tacqui, *e*, *ero:* tacui, it, erunt. ab eod.
Tai, tales. poet.
Te, te. *di*, *a*, *da te:* tui, tibi, a te.
Teco, tecum.
Tengo, *ono:* teneo, tenent: *tenga* &c. teneam &c. a *tenere.*
Tenni, *e*, *ero:* tenui, it, erunt. ab eod.
Terrò &c. tenebo &c. *terrei* &c. tenerem &c. ab eod.
Terſi, *e*, *ero:* terſi, it, erunt. a *tergere.*
Terſo, Supinum. ab eod.
Teſi, *e*, *ero:* tetendi, it, erunt. a *tendere.*
Teſo, Supinum. ab eod.
Teſſi, *e*, *ero:* texui, it, erunt. a *teſſere.*
Ti, tibi, te.
Tielo, tene id, habe. ex *tieni lo.* poet.
Tiene, tenet: *tieni*, tenes, tene. a *tenere.*
Togli, tollis, tolle. a *togliere.*
Tolgo, *ono:* tollo, unt: *tolga* &c. tollam, as &c. ab eod.
Tolſi, *e*, *ero:* ſuſtuli, it, erunt. ab eod.
Tolto, Supinum. ab eod.
Tommi, tolle mihi. poet.
Torrò &c. tollam, es &c. *torrei* &c. tollerem &c. a *togliere.*
Torſi, *e*, *ero:* torſi, curvavi, it, erunt. a *torcere.*
Torto, Supinum. ab eod.

Tosi, e, ero: totondi, it, erunt. a *tondere.*

Toso, Supinum. ab eod.

Traggo &c. traho &c. *traggi,* trahe: *tragga* &c. traham, as &c. a *traere* seu *trarre.*

Traghiamo, trahimus, amus. ab eod.

Trarre, pro *traere,* trahere. unde *trarrò* &c. traham, es &c. *trarrei* &c. traherem &c.

Trassi, e, ero: traxi, it, erunt. ab eod.

Tratto, Supinum. ab eod.

Tu (apud veteres poetas *tue*) tu.

Tuoi, pluralis a *tuo,* tui.

Tutto, omnis, totus. 1. amat post se articulum definitum. e. g. *tutti gl'i uomini,* omnes homines. *tutte le case,* omnes domus. *tutta la terra,* tota regio, totus orbis terrarum. 2. *tutti e tre,* alle drey. *tutt'e dieci,* alle zehen. 3. *il tutto,* omnia, totum.

V.

V', pro *ove,* ubi. poeticum.

Và, (rectius *va*) it, i. ab *andare.*

Vado, eo: *vada* seu *vadi,* eam, eas, eat: *vadano* & *vadino,* eant. ab eod.

Vaglio, valeo: *vagliamo,* valemus, amus: *vaglia* &c. valeam &c. a *valere.*

Vai, is. ab *andare.*

Valsi, e, ero: valui, it, erunt. a *valere.*

Valso, poetice Supinum. ab eod.

Vanno, eunt. ab *andare.*

Varrò &c. valebo &c. *varrei* &c. valerem &c. a *valere.*

Uccisi, e, ero: occidi, it, erunt. ab *uccidere.*

Ucciso, Supinum. ab eod.

Ve. 1. cum Affixo, vobis, vos. e. g. *voglio darvelo,* volo id vobis dare. 2. poetice pro *ove,* ubi.

Vè, vide. poeticum.

Veddi, e, ero: vidi, it, erunt. a *vedere.*

Veggio, iono: video, ent. poetice.

Veggo, video: *veggiamo,* videmus, amus: *veggono,* vident: *vegga, vegghi* &c. videam, as &c. a *vedere.*

Veglio, senex. poeticum. item, vigilo.

Vegno, venio: *vegniamo,* venimus. a *venire.*

Velle, imo & *vel,* velle. poet.

Vene, ut *Cene.*

Vengo, ono: venio, unt: *venga, venghi* &c. veniam, as &c. a *venire.*

Venni, e, ero: veni, it, erunt. ab eod.

Venuto, Supinum. ab eod.

Ver, erga. poeticum.

Verrò &c. veniam, es &c. *verrei* &c. venirem &c. a *venire.*

Vi. 1. vobis, vos. 2. particula relativa, Gallorum *y,* ibi, eo. ut: *non v'è più grazia,* non jam ibi est gratiæ locus. *v'è una legge,* est ibi lex. *non posso andarvi,* non possum eo ire.

Vidi, e, ero: vidi, it, erunt. a *vedere.*

Viene, venit: *vieni,* venis, venito. a *venire.*

Vinsi, e, ero: vici, it, erunt. a *vincere.*

Vinto, Supinum. ab eod.

Vissi, e, ero: vixi, t, erunt. a *vivere.*

Vissuto, Supinum. ab eod.

Visto, Supinum. a *vedere,* videre.

Unsi, e, ero: unxi, it, erunt. ab *ungere.*

Unto, Supinum. ab eod.

Vo, eo. ab *andare.*

'ò, volo. poetice.
'oglio, ono: volo, unt: *vogliamo*, volumus, velimus: *voglia* &c. velim &c. a *volere.*
'oi, vos.
olli, e, ero: volui, it, erunt. a *volere.*
'olſi, e, ero: verti, it, erunt. a *volgere.* 2. apud quoſdam, volui, it, erunt.
'olto, Supinum. a *volgere*, vertere. Subſtant. vultus.
Uomini, homines.
Vorrò &c. volam &c. *vorrei* &c. vellem &c. a *volere.*
Voſco, vobiſcum. poet.
V. S. pro *Voſſignoria*, Veſtra Dominatio.
Vuò, volo. poeticum.
Vuoi, vis. a *volere.*
Vuole, vult. ab eodem.

CATALOGUS PARTICULARUM,
quæ Verbis Compoſitis præfiguntur.

- ſcrivere, adſcribere.
'b - battere, dejicere.
'c - carezzare, blandiri.
'd - domandare, petere.
f - fermare, affirmare.
g - giungere, adjungere.
l - legare, allegare.
ll - oppiare, ſopire.
'm-manſare, manſuefacere.
'n - noiare, tædio afficere.
nte - porre, anteponere.
nti - mettere, anteferre.
nzi - venire, antevenire.
p - prendere, percipere.
r - recare, afferre.
ſ - ſaggiare, guſtare.
t - torcere, contorquere.
'u - venire, accidere.
ene - dire, bene precari.
is - cantare, cantitare.
Circon - ſcrivere, circumſcribere.
Co - adunare, in unum redigere.
Cog - nominare, cognominare.
Com - muovere, commovere.
Con - durre, ducere.
*Contra * - ire*, adverſari.
Cor - reggere, corrigere.
De - creſcere, decreſcere.
Di - battere, diſcutere, collidere.
Dif - fondere, diffundere.
Dis - ubbidire, non parere.
Diſap - provare, improbare.
E - leggere, eligere.
Ec - cedere, excedere.
Eſ - agitare, exagitare.
For - fare, peccare.
Fra - porre, interponere.
Il - luſtrare, illuſtrare.
Im - mergere, immergere.
In - fingere, ſimulare.

* *Contra* in meliore orthographia geminat plerumque ſequentem literam, *contraddire*, *..traſſare*, *contrapporre*.

Infra - mettere, interponere.
Inn - alzare, (ut hodie scribunt) extollere.
Inter - cedere, intercedere.
Intra - prendere, suscipere.
Intro - durre, introducere.
Ir - rigare, irrigare.
Mal - fare, male agere.
Male - dire, maledicere.
Man - tenere, conservare, tueri.
Mis - pregiare, spernere.
Missa - venire, male evenire.
O - mettere, omittere.
Oc - correre, occurrere.
Of - ferire, offerre.
Om - mettere, omittere.
Op - primere, opprimere.
Os - servare, observare.
Ot - tenere, obtinere.
Per - venire, pervenire.
Pos - sedere, possidere.
Pre - figgere, constituere.
Presup - porre, ponere, sumere.
Pro - cacciare, procurare, parare.
Prou - vedere, prospicere.
R - intenerire, rursus emollire.
*Ra*** - sciugare*, siccare, abstergere.
Raf - forzare, denuo munire.
Ral - lentare, relaxare.
Rau - volgere, involvere.
Re - assumere, resumere.
Red - arguire, redarguere.
Retro - pignere, retrorsum impellere.
Ri - cercare, requirere.
Ria - scendere, iterum ascendere.
Rin - chiudere, includere.
S - venire, deficere animo.
Scom - porre, turbare, disjicere.
Scon - figgere, profligare, refigere.
Se - durre, a recto abducere.
*So*** - scrivere*, subscribere.
Soddis - fare, satisfacere.
Soll - alzare, aliquantum attollere.
*Sopra*** - stare*, eminere.
Sopran - tendere, præesse.
Sor - prendere, deprehendere.
Sos - tenere, sustinere.
Sotto - porre, supponere, subjicere.
Sovra - stare, eminere.
Stra - pagare, ultra debitum solvere.
*Su*** - vertire*, evertere.
Tra - gittare, transire, trajicere.
Tras - correre, transcurrere.
Vili - pendere, parvi facere.

** Etiam hæ particulæ jus idem hodie obtinent. Sic scribitur e. g. *raddomandare*, *sommergere*, *souvenire*, *soprammettere*, *supporre*.

EXERCITATIO,

ipso facto demonstrans, posse ex paucissimis his, quæ præmisi, obviam quamque libri italici partem, ope Lexici, recte explicari.

Ex Narrationibus Parnassiis Trajani Boccalini, P. 1 Narr. 88.

La[1] *specie*[2] *tutta delle*[3] *Pecore ha*[4] *mandati a*[5] *questa*[6] *Corte*[7] *quattro*[8] *suoi*[9] *Ambasciadori*,

10 11 12 13 14 15 16 17
dori, i quali questa mattina sono stati ammessi all' audienza Reale di sua Ma-
18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28
està: onde un molto grande, e ben' ornato Castron Pugliese, disse, che le
29 30 31 32 33 34 35 36 37 38
Pecore benissimo conoscevano, che quello Iddio, che aveva creato tutte le cose,
39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49
verso gli animali tutti avea usata tanta carità, così eccellente giustitia, che con
50 51 52 53 54 55 56 57
equivalenti doni di vertù aveva compensate l'imperfettioni, & i difetti loro.

Compendii gratia D. significabit *Dictionarium*, obvium qualecunque, modo non deterrimæ notæ; *Sp.* meum *Spicilegium*; § 1, § 2. &c. numerum Institutionum, quas proposui.

1) D. species. *la* articulus (§ 1.) die.

2) D. *tutto*, totus, omnis. *o* mutato in *a* femininum fit (§ 4.)

3) D. *Pecora*, Ovis. In numero plurali (§ 3) *a* femininum transit in *e*. *delle* articulus femininus in genitivo pluralis numeri (§ 1.) *ovium*.

4) D. *mandare*, mittere. Characteristica *are* (§ 6) primæ Conjugationis est: in qua (§ 9) Præteritum compositum Indicativi in tertia persona singulari habet *ha ato*: ergo, *are* Characteristica mutata in *ato*, fit *ha mandato*, & significat Misit. Cur autem scribitur *mandati*, non *mandato*? Respondeo, quia convenire Participium hoc in genere & numero debet cum suo Substantivo, mox secuturo, nimirum vocabulo *Legatos*: atqui *o* in plurali fit *i* (§ 3.)

5 & 6) D. *questo*, hic; *Corte*, Regia, Palatium. Nomen hoc femininum ex *questo* facit *questa* (§ 4.) Articulus indefinitus *a* (§ 2) Dativum indicat. Sensus ergo est: misit huic Regiæ, seu, ad hanc Regiam. De Apollinis palatio sermo est.

7) D. quatuor.

8) Sp. fui.

9) D. *Ambasciatore*, Legatus. Pluralis (§ 3) mutat *e* in *i*. *quatuor suos Legatos.*

10) Sp. *quale* cum articulo definito est relativum *qui*. *e* in *i* mutatum, ostendit (§ 3) esse pluralem, cujus & articulus *i* (§ 1) præcedit. welche, qui.

11) D. *questo*, hic. Feminino genere (§ 4.) *questa*.

68 - 72) DDD. dentibus acutis, & fine animo feu audacia mordendi. *di* ante *mordere* (§ 13) per gerundium explicandum eft.

73) Sp. *la*, eam. intellige, Leporem: nam *Lepre*, ut modo vidifti, femininum eft. 75) D. nihilominus. 74 & 76) D. *dotare*, ornare, dotare. Plusquamp. Indicativi (§ 9.) dotaverat, ornaverat. 77 - 79) DDD. pede tam celeri. 80) Sp. ut. 81) ut modo, n. 73. 82) D. *afficurare*, tutum præftare. In prima Conjug. (§ 9) Imperf. Indicativi. 83) D. a dente. 84) D. cujuslibet. 85) fignum comparativi & fuperlativi (§ 5.) 86 & 87) DD. ferocioris, vel ferociffimi, animalis. Argumentum Vervecis totum eft: *Nam etfi Divina Majeftas indiderit Lepori incredibilem timiditatem, dentesque acutos dederit; fed fine mordendi audacia: nihilominus eum pede tam veloce donavit, ut tutum eum præftaret à dente ferociffimæ cujuslibet belluæ.*

88 & 89) DD. & quod Vulpes. 90) D. ratio, jus. prudenter, jure. 91) D. non. 93) D. *potere*, poffe. Secundæ Conjug. Imperfectum Indicativi (§ 9.) poterat. 92 & 94) D. *fi dolere*, vel *dolerfi*, conqueri. 95) D. *creare*, condere, creare. Præteritum Infinitivi Paffivi, quod (§ 10) ex fupino feu participio, & auxiliari *Effere* coalefcit. *Effere ftato* (§ 8) eft *fuiffe.* itaque, Procreatam fe fuiffe. 96 & 97) DD. tardam ad curfum. 98 & 102) D. *dare*, dare. *avendo dato* (§ 9) eft Participium Præteriti: quod (§ 15) commode folvitur per *cum* aut *quia:* quia Deus ei dedit, cum Deus ei dederit &c. Affixum (§ 16) *le*, Sp. ei, ipfi. 99 - 101) DDD. fua Divina Majeftas. 103 - 109) DDD. calliditatem talem ingenii, ut multa cum facilitate. 110) D. *fchivare*, evitare. Primæ Conjug. (§ 9) Imperf. Indicat. 111 - 113) DDD. infidias cujuslibet feræ. *Et Vulpem* (pergebat Vervex) *jure queri non poffe, procreatam fe fuiffe tardam ad curfum; cum Divina Majeftas largita ei fit calliditatem ingenii talem, ut facile admodum evitet infidias cujuslibet feræ.*

114 115 116 117 118 119 120
Solo le Pecore effendo ftate create d'una indicibile ftupidezza d'ingegno, fenza
121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131
cuore, fenza velocità di piedi, e fenza quei denti da mordere, parea loro da quella
132 133 134 135 136 137 138 139
Divina carità effere ftate abbandonate, che aveva moftrata fomma dilettione anco
140 141 142 143
verfo le fiere folo dannofe.

114 & 115) DD. Tantummodo Oves. 116) D. *creare*, condere, creare. *effendo ftate*, Participium Præteriti (§ 8.) folvatur (§ 15) per *cum*, *quia* &c. cum fuerint. *create*, procreatæ. 117 - 128) DDD. ineffabili ftupiditate

tate ingenii, fine animo, fine pedum velocitate, & fine illis (Sp. *quei*) dentibus ad mordendum. nam *da* ante *mordere* (13) per gerundium exponitur.

129) D. *parere*, videri. *eva* (§ 9) Imperf. Indicativi: fed, ut ad finem ejus Tabellæ monui, *v* fæpe omittitur. *videbatur*. 130) Sp. iis. 131-133) DDD. ab illa Divina caritate. 134) D. *abbandonare*, derelinquere. ut n. 95. derelictas fe fuiffe.

135) Sp. quæ. 136) D. *moſtrare*, oftendere. Plusquamp. Indicat. (§ 9.) oftenderat. 137-143) fummum amorem etiam erga feras tantum perniciofas.

144 145 146 147 148 149 150 151 152
Onde la ſpecie tutta delle Pecore, per non eſſere più lungo tempo la calamita di tutte
153 154 155 156 157 158 159 160
le oppreſſioni più lagrimevoli, inſtantemente chiedeva denti lunghi, e corna acute,
161 162
per farſi riſpettare.

144) D. unde, quamobrem. 145-147) ut n. 1-3. 148) *per* (§ 13) inftar gerundii explicandum eft: um nicht zu feyn. 149) D. *lungo*, longus. *più* fignum comparativi (§ 5.) 150) D. tempus. längere Zeit, diutius. 151) D. magnes. 152-154) DDD. oppreffionum omnium maxime lacrymabilium. *tutte* poft fe pofcit articulum definitum. (Sp. *Tutto.*) *più*, præcedente *le*, nota fuperlativi (§ 5.) 155) D. impenfe, enixe. 156) D. *chiedere*, petere. Secundæ Conjug. (§ 9) Imperf. *petebat*. 157) D. dentes. 158) D. *lungo*, longus. *h* anaphoniæ gratia interponitur (§ 28) nulla fenfus mutatione. 159) D. *corno*, cornu. Pluralis in *a* (§ 26), ubi, licet hic non præeat articulus *le*, dignofci tamen poteft ex fequente vocabulo feminino. 160) D. acuta. 161 & 162) *per* ut n. 148. D. *fare*, facere. affixum (§ 16) facere fe. D. *riſpettare*, revereri. um fich in Ehren halten zu machen. *Quamobrem tota Ovium gens, ne diutius magnes eſſet oppreſſionum omnium maxime flebilium, enixe petebat dentes longos, & acuta cornua, ut reverentiam ſibi compararet.*

163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173
Riſpoſe Apollo, che le Pecore non conoſcevano, che tra tutti i quadrupedi, che vivo-
174 175 176 177 178 179 180 181 182
no ſopra la terra, non altro animale ſi trovava più privilegiato e favorito da Dio
183 184 185 186 187 188 189 190 191 192
di eſſi: perche ove gli altri con mille ſtenti, & infiniti pericoli erano forzati pro-

cacciarſi

193 194 195 196 197 198 199 200
cacciarſi il cibo, alle ſole pecore dagli ſteſſi huomini, ſignori di tutte le fiere,
201 202 203 204 205 206 207 208
padroni della terra, erano riſerbati e fino a gran prezzo comperati i paſcoli; e
209 210 211 212 213 214 215 216
che la notte con carità e diligenza eſquiſita erano guardate e difeſe nelle mandre,
217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227
da' nemici loro. E che per le doti tanto ſingolari di molti beni, che le Pecore
228 229 230 231 232 233 234
apportano agli huomini, eſſendo riputate la delitia e la ricchezza del genere humano,
235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245
accadeva, ch' eſſe erano la più numeroſa ſpecie di animali, che viva ſopra la terra.

163) Sp. reſpondit. 164) Apollo. 165) Sp. quod. 166) D. Oves. 167) ut n. 31. non cognoſcebant. 168) Sp. quod. 169 - 171) DDD. inter omnes quadrupedes. 172) Sp. qui. 173) D. *vivere*, latine idem. Præſens Indicat. (§ 9.) vivunt. 174 & 175) DD. ſuper terram. 176 - 178) DDD. non aliud animal. 179) Sp. *ſi*, ſe. D. *trovare*, reperire. Primæ Conjugat. (§ 9) Indicativi Imperfect. ſich befände. 180 & 181) DD. magis (§ 5) eximium & amatum. 182) D. a Deo. 183) quam ipſas, nimirum Oves. D. *eſſo*, is, ipſe. *di* ideo, quia comparativus (§ 5) genitivum regit. *Reſpondit Apollo, non agnoſcere Oves, inter omnes quadrupedes, quæ ſuper terram vivunt, non aliud animal inveniri magis ipſis eximium, magisve a Deo amatum.*

184) D. quia. 185) D. ubi, dum. 186 - 190) alia (animalia) per mille labores & infinita pericula. 191) D. *forzare*, cogere. Ex *era*, erat, (§ 8), & ſupino ſeu participio *forzato* (§ 9) naſcitur Paſſivum (§ 10.) cogebantur. 192) D. procurare ſibi. 193) D. cibum. 194 - 202) DDD. ſolis Ovibus ab ipſis hominibus, dominis omnium ferarum, dominatoribus terræ. Si *huomo* & *huomini* in D. non invenias, quærendum *uomo* & *uomini*, (§ 22.) Sp. *uomini*, homines. 203) D. *riſerbare*, reſervare. Imperfect. Paſſiv. ut n. 191. reſervabantur. 204 - 208) DDD. imo & magno pretio emebantur. D. *comperare*, jungendum n. 203) paſcua. *Nam dum alia* (animalia) *per mille labores & infinita pericula coguntur ſibi cibum procurare, ſolis Ovibus ab ipſis hominibus, dominis ferarum omnium, dominatoribus terræ, reſervari, imo & magno pretio emi paſcua.*

209) Sp. quod. 210 - 213) noctu, amore & induſtria ſingulari. 214 & 215) D. *guardare*, cuſtodire. Sp. *difeſo*, Supinum a *difendere*, protegere, defendere. cuſtodiebantur, & defendebantur. ut n. 191. 216) Sp. *nelle*, in

in ben. D. *mandra*, ſtabulum. in ſtabulis. 217) D. ab hoſtibus. 218) Sp. ſuis. *Et noctu, amore ac induſtria ſingulari, cuſtodiri eas & protegi in ſtabulis adverſus hoſtes.*

219) Sp. quod. 220-225) propter dotes adeo ſingulares multorum bonorum. 226) Sp. quæ. 227) D. Oves. 228) D. *apportare*, afferre. Primæ Conjug. (§ 9) Indicat. Præſens. afferunt. 229) Sp. hominibus. 230) D. *riputare*, exiſtimare. Participium Præſentis Paſſivi, quod (§ 10) ex *eſſendo* (§ 8), & ſupino ſeu participio *riputato* conſtat. Solvitur (§ 15) per *cum*. cum exiſtimentur. 231-234) DDD. deliciæ ac divitiæ generis humani. 235) D. *accadere*, evenire. Secundæ Conjug. Imperfectum Indicat. (§ 9.) eveniebat. 236) Sp. ut. 237) D. illæ. 238) *erano* (§ 8.) erant. 239) D. *numeroſo*, frequens. ſuperlativus (§ 5.) frequentiſſima. 240 & 241) DD. ſpecies animalium. 242) Sp. quæ. 243) D. *vivere*, vivere. Secundæ Conjugat. (§ 9) Præſens Conjunctivi. vivat. 244 & 245) DD. ſuper terram. *Denique propter dona tam ſingularia multorum bonorum, quæ Oves hominibus afferunt, cum deliciæ divitiæque generis humani exiſtimentur, id evenire, ut frequentiſſima ſit animalium ſtirps, quæcunque in terra degunt.*

EXERCITATIO ALTERA, POETICA.

Torquatus Taſſus Hieroſolymam Liberatam ita inchoat:

1 2 3 4
Canto l'arme pietoſe, e 'l Capitano,
5 6 7 8 9
Che 'l gran ſepolcro liberò di Criſto:
10 11 12 13 14
Molto egli oprò col ſenno, e con la mano,
15 16 17 18 19
Molto ſoffrì nel glorioſo acquiſto:
20 21 22 23
E in van l' inferno vi s' oppoſe, e in vano
24 25 26 27 28
S' armò d' Aſia e di Libia il popol miſto,
29 30 31 32 33
Che favorillo il Cielo: e ſotto a i ſanti
34 35 36 37 38
Segni riduſſe i ſuoi compagni erranti.

 1) D.

1) D. *cantare*, canere. Primæ Conjug. Indicat. Præsens (§ 9.) cano. 2 - 4) DDD. arma pia, & ducem. *'l* pro *il* (§ 27) reciso *i*. 5) Sp. qui. 6 & 7) Sp. magnum. D. sepulcrum. *'l* ut modo n. 4. 8) D. *liberare*, liberare. Primæ Conjug. Præteritum simplex (§ 9.) liberavit. 9) Christi. *Cano arma religiosa, eumque ducem, qui magnum Christi sepulcrum liberavit.*

10 & 11) DD. Multum ille. 12) D. *operare* & *oprare*, agere. ut n. 8. egit. 13 & 14) Sp. *col*, mit dem, pro *con il*. DD. consilio, & manu. 15) D. Multum. 16) D. *soffrire*, pati. Tertiæ Conjug. Præteritum simplex (§ 9.) passus est. 17) Sp. in dem. 18 & 19) in gloriosa adeptione. *Multa ille fecit, consilio, & manu, multa tulit in gloriosa hac expeditione.*

20 & 23) D. incassum. 21) D. Styx. 22) Compositum *op-pose*. (v. Catalogum Particularum.) Sp. *pose*, posuit, a *ponere*. D. *opponere*, latine idem. Ergo, opposuit. *s'* pro *si*. Sp. se. Sp. *vi*, particula relativa. darwider. 24) D. *armare*, latine idem. ut n. 8. se armavit. 25 - 28) DD. Asiæ & Libyæ populus mixtus. 29) Sp. quia. 30) D. *favorire*, favore prosequi. ut n. 16. *favorì*, favit. Affixum *lo* Sp. eum. duplex *l* (§ 17) ob accentum Verbi absorptum. 31) D. Cœlum. *Incassum se illi Styx opposuit, incassum armavit se mixta Asiæ & Africæ gens: Cœlum favebat.*

32 - 34) DDD. & sub sancta signa. *a i* pro *ai* (§ 34.) 35) Compositum (v. Catal. Partic.) *ri-dusse*. Sp. *dusse*, Præteritum simplex ab inusitato *durre* seu *ducere*. D. *ridurre*, *riducere*, reducere. Ergo, reduxit. 36) Sp. suos. 37 & 38) DD. socios errantes. *Et sub sancta signa errantes socios reduxit.*

39 40 41 42 43
O Musa tu, che di caduchi allori
44 45 46 47
Non circondi la fronte in Helicona:
48 49 50 51 52 53 54
Ma su nel cielo infra i beati Cori
55 56 57 58 59
Hai di stelle immortali aurea corona:
60 61 62 63 64 65
Tu spira al petto mio celesti ardori,
66 67 68 69 70 71
Tu rischiara il mio canto, e tu perdona,
72 73 74 75 76 77 78
S' intesso fregi al ver, s' adorno in parte
79 80 81 82 83
D' altri diletti, che de' tuoi, le carte.

39) O

39) O Musa. 40 & 41) tu, quæ. 42-44) DDD. non caducis laureis. *caducbi* (§ 28) inter *c* & *i* interponit *b* anaphonicum. 45) D. *circondare*, circumdare. Primæ Conjug. Præsens Indicat. (§ 9.) circumdas. 46-54) DDD. frontem in Helicone: sed supra in (Sp. *nel*, in bem) cœlo inter beatos Choros. 55) ab auxiliari *avere* (§ 7.) habes. 56-59) DDD. ex stellis immortalibus auream coronam.

60) Sp. Tu. 61) D. *spirare*, aspirare. Imperat. primæ (§ 9.) aspira. 62-65) DD. pectori meo cœlestes ardores. 66) Sp. tu. 67) D. *rischiarare*, illustrare. Imperat. primæ (§ 9.) illustra. 68 & 69) DD. meum carmen. 70 & 71) D. *perdonare*, ignoscere. ut n. 67. & tu ignosce. 72) Sp. *se*, si. 73) D. *intessere*, intexere. ut n. 1. intexo. 74 & 75) ornamenta veritati. 76) Sp. *se*, si. 77) D. *adornare*, latine idem. ut n. 1. adorno. 78) D. ex aliqua parte. 79-83) DDD. aliis oblectamentis, quam tuis, meas has chartas.

84 85 86 87 88 89 90 91
Sai, che là corre il mondo, ove più versi
92 93 94 95
Di sue dolcezze il lusinghier Parnaso,
96 97 98 99 100
E che 'l vero condito in molli versi
101 102 103
I più schivi allettando ha persuaso.
104 105 106 107 108
Così a l' egro fanciul porgiamo aspersi
109 110 111 112
Di soave licor gli orli del vaso:
113 114 115 116 117 118
Succhi amari ingannato in tanto ei beve,
119 120 121 122
E da l' inganno suo vita riceve.

84) Sp. scis. 85) Sp. quod. 86) D. eo. 87) D. *correre*, currere. Secundæ Conjug. Præsens Indicat. (§ 9.) currit. 88) D. mundus. 89 & 90) DD. ubi plus. 91) D. *versare*, fundere. Præsens Conjunctivi primæ (§ 9.) fundat. 92-95) DDD. suarum suavitatum, blandiens Parnassus. *Scis*, o Musa, *eo currere plerosque, ubi plus illecebrarum suarum blandiens Parnassus profundit.*

96) Sp. quod. Proximum i eliditur (§ 27.) 97-100) veritas condita mollibus versibus. 101) D. fastidiens. Superlativus (§ 5.) fastidiosissimos.

 102)

102) D. *allettare*, allicere. alliciendo. 103) D. *persuadere*, persuadere. Sp. *persuaso*, ejus supinum. *ha* cum supino (§ 9) est Præteritum Indicativi. ergo, persuasit. *Et* (scis) *veritatem molli versu conditam, etiam fastidiosissimos quosque alliciendo, persuasisse.*

104-106) DDD. sic ægroto infanti. *fanciullo* ex gemino *l* (§ 21) per aphæresin alterum amittit. 107) D. *porgere*, porrigere. Præsens Indicat. primæ (§ 9.) porrigimus. 108-112) DDD. aspersa dulci liquore labra vasis.

113) D. *succo*, succus. Anaphonicum *h* (§ 28) inter *c* & *i*. 114) D. amaros. 115) D. *ingannare*, decipere. Supinum (seu Participium) primæ (§ 9.) deceptus. 116) D. interea. 117) Sp. is, ille. 118) D. *bevere*, bibere. Præsens Indicat. secundæ (§ 9.) bibit. 119 & 120) DD. & ex fraude sua. 121) D. vitam. 122) D. *ricevere*, recipere. ut. n. 118. recipit. *Succos amaros deceptus bibit ille interea, suaque ex fraude vitam haurit.*

APPENDIX

De Pronunciatione

Linguæ Italicæ,

quatenus a latina differt.

1. *Ce*, *ci*, pronunciantur ut tsche, tschi. *Cicerone*, Cicero. lege Tschitscherone. Si post *ci* sequatur alia vocalis, *i* obscure auditur. *ciancie*, nugæ; *laccio*, laqueus; *ciurma*, turba; l. tschiantschie, latschio, tschiurma, vocali i pæne suppressa.

2. *Che*, *chi*, ut ke, ki. *cheto*, quietus; *chitarra*, cithara; l. keto, kitarra.

3. *Ge*, *gi*, ut dsche, dschi, sed quam lenissime. *gente*, gens, natio; *girasole*, heliotropium; l. dschente, dschirasole. Etiam hic, si post *gi* sequatur vocalis, *i* vix auditur. *giacere*, jacere; *leggiamo*, legimus; *giudice*, judex; l. dschiatschere, ledschiamo, dschiuditsche, ita ut i post g obscure tantum sonet.

4. *Ghe*, *ghi*, ut ge, gi, sine aspiratione. *piaghe*, vulnera; *ghirlanda*, corolla; l. piage, girlanda.

5. *Gl* ut hispanicum *ll*, aut lusitanicum *lh*; seu ut *ll* gallicum post *ai*, *ei*, *œi*, & *oui* sonat. Auditur nimirum, ante literam l, quoddam g blæ-

blæſum ſeu imperfectum', a me deinceps per *g curſivum* indicandum. Si autem illud *i*, quod poſt *gl* reperitur, aliam poſt ſe vocalem habet, in eandem cum ea ſyllabam coaleſcit. *foglio*, pagina; *moglie*, uxor; l. foglio, moglie.

6. *Gn* ut in gallico; ſeu ut hiſpanicum *n con tilde*, vel *nb* luſitanicum: videlicet ante literam n ſonat *g* blæſum ſeu imperfectum, poſt eam autem j conſonans. *ragno*, araneus; *ſognare*, ſomniare; l. ragnjo, ſognjare. Si poſt *gn* occurrat *i* vocalis, j conſonans non auditur. *degni*, digni; l. degni.

7. *H* nunquam ſonat. *bo*, habeo; *bai*, habes; *ba*, habet; l. o, ai, a.

8. *S* poſt aliam conſonantem pronunciatur paulo durius, ita ut quodammodo ad ſch germanicum accedat. Id per *s curſivum* deſignabo. *manſo*, manſuetus; *corſo*, curſus; l. manſo, corſo. *Così*, ſic; l. coſsì.

9. *Sce*, *ſci*, ut ſche, ſchi. *diſcepolo*, diſcipulus; *ſcienza*, ſcientia; l. diſchepolo, ſchiendſa.

10. *Ti*, ſequente vocali, ut ci, ſeu lene zi, in iis vocabulis, in quibus Latini eadem pronunciatione utuntur. *natione*, natio; *gratia*, gratia; lege, imo ad normam emendatæ orthographiæ etiam ſcribe, *nazione*, *grazia*.

11. *V* conſonans, ut apud Gallos, Hiſpanos, Luſitanos; id eſt, non ut v vel f germanicum, ſed ſono inter f & w medio. *va*, it; *verità*, veritas; non *fa*, *ferità*.

12. Diphthongus *uo* ut *o*. *buono*, bonus; *uomo*, homo; l. bono, omo. *Tuo*, tuus; *ſuo*, ſuus; *virtuoſo*, virtute præditus; *duoi* (quod tamen rarius eſt) duo; l. tuo, ſuo, virtuoſo, duoi.

13. In *uv* ſeu *vv* muta eſt prima litera, & tantum ſimplex v conſonans auditur. *auvelenare* ſeu *avvelenare*, veneno inficere; *ſouvenire* aut *ſovvenire*, ſubvenire; l. avelenare, ſovenire.

14. *Z* leniter, ut ds. *zefiro*, zephyrus; l. dſefiro.

EXEMPLUM.

Celeber Veneronius paucis his verbis regulas omnes complexus eſt:

Ciaſcheduno ſa, che, come non v'è coſa, che più diſpiaccia a Dio, che
Tſchiaskeduno ſa, ke, come non v'è coſa, ke più diſpiatſchia a Dio, ke

l'in-

Tosi, e, ero: totondi, it, erunt. a *tondere.*

Toso, Supinum. ab eod.

Traggo &c. traho &c. *traggi*, trahe: *tragga* &c. traham, as &c. a *traere* seu *trarre.*

Traghiamo, trahimus, amus. ab eod.

Trarre, pro *traere*, trahere. unde *trarrò* &c. traham, es &c. *trarrei* &c. traherem &c.

Trassi, e, ero: traxi, it, erunt. ab eod.

Tratto, Supinum. ab eod.

Tu (apud veteres poetas *tue*) tu.

Tuoi, pluralis a *tuo*, tui.

Tutto, omnis, totus. 1. amat post se articulum definitum. e. g. *tutti gl'i uomini*, omnes homines. *tutte le case*, omnes domus. *tutta la terra*, tota regio, totus orbis terrarum. 2. *tutti e tre*, alle drey. *tutt'e dieci*, alle zehen. 3. *il tutto*, omnia, totum.

V.

V', pro *ove*, ubi. poeticum.

Và, (rectius *va*) it, i. ab *andare.*

Vado, eo: *vada* seu *vadi*, eam, eas, eat: *vadano* & *vadino*, eant. ab eod.

Vaglio, valeo: *vagliamo*, valemus, amus: *vaglia* &c. valeam &c. a *valere.*

Vai, is. ab *andare.*

Valsi, e, ero: valui, it, erunt. a *valere.*

Valso, poetice Supinum. ab eod.

Vanno, eunt. ab *andare.*

Varrò &c. valebo &c. *varrei* &c. valerem &c. a *valere.*

Uccisi, e, ero: occidi, it, erunt. ab *uccidere.*

Ucciso, Supinum. ab eod.

Ve. 1. cum Affixo, vobis, vos. e. g. *voglio darvelo*, volo id vobis dare. 2. poetice pro *ove*, ubi.

Vè, vide. poeticum.

Veddi, e, ero: vidi, it, erunt. a *vedere.*

Veggio, iono: video, ent. poetice.

Veggo, video: *veggiamo*, videmus, amus: *veggono*, vident: *vegga*, *vegghi* &c. videam, as &c. a *vedere.*

Veglio, senex. poeticum. item, vigilo.

Vegno, venio: *vegniamo*, venimus. a *venire.*

Velle, imo & *vel*, velle. poet.

Vene, ut *Cene.*

Vengo, ono: venio, unt: *venga, venghi* &c. veniam, as &c. a *venire.*

Venni, e, ero: veni, it, erunt. ab eod.

Venuto, Supinum. ab eod.

Ver, erga. poeticum.

Verrò &c. veniam, es &c. *verrei* &c. venirem &c. a *venire.*

Vi. 1. vobis, vos. 2. particula relativa, Gallorum *y*, ibi, eo. ut: *non v'è più grazia*, non jam ibi est gratiæ locus. *v'è una legge*, est ibi lex. *non posso andarvi*, non possum eo ire.

Vidi, e, ero: vidi, it, erunt. a *vedere.*

Viene, venit: *vieni*, venis, venito. a *venire.*

Vinsi, e, ero: vici, it, erunt. a *vincere.*

Vinto, Supinum. ab eod.

Vissi, e, ero: vixi, it, erunt. a *vivere.*

Vissuto, Supinum. ab eod.

Visto, Supinum. a *vedere*, videre.

Unsi, e, ero: unxi, it, erunt. ab *ungere.*

Unto, Supinum. ab eod.

Vo, eo. ab *andare.*

Vo',

Vò, volo. poetice.
Voglio, ono: volo, unt: *vogliamo*, volumus, velimus: *voglia* &c. velim &c. a *volere.*
Voi, vos.
Volli, e, ero: volui, it, erunt. a *volere.*
Volsi, e, ero: verti, it, erunt. a *volgere.* 2. apud quosdam, volui, it, erunt.
Volto, Supinum. a *volgere*, vertere. Substant. vultus.
Uomini, homines.
Vorrò &c. volam &c. *vorrei* &c. vellem &c. a *volere.*
Vosco, vobiscum. poet.
V. S. pro *Vossignoria*, Vestra Dominatio.
Vuò, volo. poeticum.
Vuoi, vis. a *volere.*
Vuole, vult. ab eodem.

CATALOGUS PARTICULARUM,

quæ Verbis Compositis præfiguntur.

A - scrivere, adscribere.
Ab - battere, dejicere.
Ac - carezzare, blandiri.
Ad - domandare, petere.
Af - fermare, affirmare.
Ag - giungere, adjungere.
Al - legare, allegare.
All - oppiare, sopire.
Am-mansare, mansuefacere.
An - noiare, tædio afficere.
Ante - porre, anteponere.
Anti - mettere, anteferre.
Anzi - venire, antevenire.
Ap - prendere, percipere.
Ar - recare, afferre.
As - saggiare, gustare.
At - torcere, contorquere.
Au - venire, accidere.
Bene - dire, bene precari.
Bis - cantare, cantitare.
Circon - scrivere, circumscribere.
Co - adunare, in unum redigere.
Cog - nominare, cognominare.
Com - muovere, commovere.
Con - durre, ducere.
Contra * *- ire*, adversari.
Cor - reggere, corrigere.
De - crescere, decrescere.
Di - battere, discutere, collidere.
Dif - fondere, diffundere.
Dis - ubbidire, non parere.
Disap - provare, improbare.
E - leggere, eligere.
Ec - cedere, excedere.
Es - agitare, exagitare.
For - fare, peccare.
Fra - porre, interponere.
Il - lustrare, illustrare.
Im - mergere, immergere.
In - fingere, simulare.

* *Contra* in meliore orthographia geminat plerumque sequentem literam, *contraddire*, *contraffare*, *contrapporre*.

Infra - mettere, interponere.
Inn - alzare, (ut hodie scribunt) extollere.
Inter - cedere, intercedere.
Intra - prendere, suscipere.
Intro - durre, introducere.
Ir - rigare, irrigare.
Mal - fare, male agere.
Male - dire, maledicere.
Man - tenere, conservare, tueri.
Mis - pregiare, spernere.
Misav - venire, male evenire.
O - mettere, omittere.
Oc - correre, occurrere.
Of - ferire, offerre.
Om - mettere, omittere.
Op - primere, opprimere.
Os - servare, observare.
Ot - tenere, obtinere.
Per - venire, pervenire.
Pos - sedere, possidere.
Pre - figgere, constituere.
Presup - porre, ponere, sumere.
Pro - cacciare, procurare, parare.
Prov - vedere, prospicere.
R - intenerire, rursus emollire.
*Ra*** - sciugare*, siccare, abstergere.
Raf - forzare, denuo munire.
Ral - lentare, relaxare.
Rav - volgere, involvere.
Re - assumere, resumere.
Red - arguire, redarguere.
Retro - pignere, retrorsum impellere.
Ri - cercare, requirere.
Ria - scendere, iterum ascendere.
Rin - chiudere, includere.
S - venire, deficere animo.
Scom - porre, turbare, disjicere.
Scon - figgere, profligare, refigere.
Se - durre, a recto abducere.
*So*** - scrivere*, subscribere.
Soddis - fare, satisfacere.
Soll - alzare, aliquantum attollere.
*Sopra*** - stare*, eminere.
Sopran - tendere, præesse.
Sor - prendere, deprehendere.
Sos - tenere, sustinere.
Sotto - porre, supponere, subjicere.
Sovra - stare, eminere.
Stra - pagare, ultra debitum solvere.
*Su*** - vertire*, evertere.
Tra - gittare, transire, trajicere.
Tras - correre, transcurrere.
Vili - pendere, parvi facere.

** Etiam hæ particulæ jus idem hodie obtinent. Sic scribitur e. g. *raddomandare*, *sommergere*, *sovvenire*, *soprammettere*, *supporre*.

EXERCITATIO,

ipso facto demonstrans, posse ex paucissimis his, quæ præmisi, obviam quamque libri italici partem, ope Lexici, recte explicari.

Ex Narrationibus Parnassiis Trajani Boccalini, P. I Narr. 88.

La[1] *specie*[2] *tutta delle Pecore*[3] *ha*[4] *mandati a questa*[5] *Corte*[6] *quattro*[7] *suoi*[8] *Ambascia-*[9] *dori*,

10 11 12 13 14 15 16 17
dori, i quali questa mattina sono stati ammessi all' audienza Reale di sua Ma-
18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28
està: onde un molto grande, e ben' ornato Castron Pugliese, disse, che le
29 30 31 32 33 34 35 36 37 38
Pecore benissimo conoscevano, che quello Iddio, che aveva creato tutte le cose,
39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49
verso gli animali tutti avea usata tanta carità, così eccellente giustitia, che con
50 51 52 53 54 55 56 57
equivalenti doni di vertù aveva compensate l'imperfettioni, & i difetti loro.

Compendii gratia D. significabit *Dictionarium*, obvium qualecunque, modo non deterrimæ notæ; *Sp.* meum *Spicilegium*; § 1, § 2. &c. numerum Institutionum, quas proposui.

1) D. species. *la* articulus (§ 1.) die.

2) D. *tutto*, totus, omnis. *o* mutato in *a* femininum fit (§ 4.)

3) D. *Pecora*, Ovis. In numero plurali (§ 3) *a* femininum transit in *e*. *delle* articulus femininus in genitivo pluralis numeri (§ 1.) *ovium*.

4) D. *mandare*, mittere. Characteristica *are* (§ 6) primæ Conjugationis est: in qua (§ 9) Præteritum compositum Indicativi in tertia persona singulari habet *ha ato:* ergo, *are* Characteristica mutata in *ato*, fit *ha mandato*, & significat Misit. Cur autem scribitur *mandati*, non *mandato?* Respondeo, quia convenire Participium hoc in genere & numero debet cum suo Substantivo, mox secuturo, nimirum vocabulo *Legatos*: atqui *o* in plurali fit *i* (§ 3.)

5 & 6) D. *questo*, hic; *Corte*, Regia, Palatium. Nomen hoc femininum ex *questo* facit *questa* (§ 4.) Articulus indefinitus *a* (§ 2) Dativum indicat. Sensus ergo est: misit huic Regiæ, seu, ad hanc Regiam. De Apollinis palatio sermo est.

7) D. quatuor.

8) Sp. sui.

9) D. *Ambasciatore*, Legatus. Pluralis (§ 3) mutat *e* in *i*. *quatuor suos Legatos.*

10) Sp. *quale* cum articulo definito est relativum *qui*. *e* in *i* mutatum, ostendit (§ 3) esse pluralem, cujus & articulus *i* (§ 1) præcedit. welche, qui.

11) D. *questo*, hic. Feminino genere (§ 4.) *questa*.

12) D. tempus matutinum. diesen Morgen: hodie mane. Sed Itali, ut Germani, per accusativum efferunt.

13) Paulo majore hic attentione opus est. Participium *ammessi* cum non sit legitimum seu regulare, a me in Spicilegio præstandum est, quippe in quo anomala omnia me explanaturum professus sim. Atqui abest, inquies. Fateor, si Compositum quæris: sed simplex respiciendum est. Si Catalogum Particularum consulis, vides, vocabulum hoc ex *am* & *messi* conflatum esse debere: neque enim est particula alia, quæ huc trahi ullo modo possit. *Messo* vero (unde pluralis *messi* nascitur) in Spicilegio Supinum esse dicitur Verbi *mettere*: *ammessi* ergo ab *ammettere* profluit, quod, si e Dictionario petis, idem est ac Admittere. Habemus igitur participium sive supinum *admissi*. Memento, Passivum apud Italos (§ 10) componi ex supino seu participio & Verbo *Essere*. hujus forma (§ 8) ostendit, *sono stati* respondere nostro Fuerunt, utpote personam ultimam Præteriti compositi in Indicativo. Quare, conjuncto Verbo auxiliari cum primario, sensus prodit, *fuerunt admissi*.

14 & 15) DD. alloquium regium. Apostrophus articuli (§ 19) *alla* indicat, quæ Dativi nota est (§ 1), & latino more exponitur, *ad alloquium regium*.

16) D. *suo*. Femininum (§ 4.) *sua*. articulus indefinitus (§ 2) genitivi signum est. seiner, suæ.

17) D. Majestas. Suæ Majestatis, Apollinis. Tota sententia hæc est: *Gens seu species tota Ovium misit ad hanc* (Apollinis) *Regiam quatuor suos Legatos, qui hodie mane admissi sunt ad regium suæ Majestatis alloquium.*

18) D. unde, quapropter. 19) D. *uno*, unus, quidam. *o* (§ 20) per aphæresin omittitur. 20 & 21) DD. valde magnus. 22) D. &. 23) D. *bene*, bene. Apostrophus (§ 19) locum implet literæ *e*. 24 - 26) DD. ornatus Vervex Apulus. 27) Sp. dixit.

28) Sp. quod. 29) ut 3. sed nominativo casu: ejus enim proprius est articulus *le* (§ 1.) 30) D. *bene*, bene. unde superlativus (§ 5) optime. 31) D. *conoscere*, cognoscere. Characteristica *ere* (§ 6) secundæ Conjug. in qua (§ 9) terminatio *evano* in Indicativo persona ultima est Imperfecti. *cognoscebant*. Proinde connecte sententiam: *quapropter ingens quidam & bellè ornatus Vervex Apulus dixit, Oves probe agnoscere*, &c. seu, *quod Oves probe agnoscerent*, &c.

32) Sp. quod. 33 - 35) DDD. ille Deus, qui. 36) D. *creare*, condere, creare. Characteristica (§ 6) primæ Conjug. in qua *aveva ato* (§ 9) est Plus-

Plusquamperfectum Indicativi. creaverat. 37) D. *tutto*, omnis. femininum *tutta* (§ 4), & hujus numerus pluralis *tutte* (§ 3.) Requirit poſt ſe articulum definitum (Sp. *Tutto*) qui hic eſt *le*. 38) D. *coſa*, res. pluralis, quia *a* femininum (§ 3) in *e*.

39) D. erga. 40) D. *animale*, animans. pluralis (§ 3.), quia *e* in *i*. *gli* (§ 1) articulus. 41) D. *tutto*, omnis. pluralis (§ 3.) *o* in *i*. *erga animantes omnes*. 42) D. *uſare*, uti. Characteriſtica *are* (§ 6) primæ Conjug. in cujus Indicativo Plusquamperfectum (§ 9) habet *aveva ato*. *avea* idem eſt ac *aveva*, ut habes (§ 7) ad calcem. & participium fit generis feminini (*ato* mutando in *ata*) ut conſentiat cum ſequente ſuo ſubſtantivo *carità*. itaque, *uſus fuerat*. 43 & 44) DD. tanta benevolentia. 45-47) DDD. tam eximia juſtitia. Conjungamus hoc modo: *quod ille Deus, qui res omnes condidit, erga omnes animantes tanta uſus ſit benevolentia, tam eximia juſtitia, ut* &c.

48) Sp. ut. 49) D. cum. 50) D. æqualis, æquus, ejusdem pretii. pluralis (§ 3.) *e* in *i*. 51) D. *dono*, donum. pluralis, quia *o* in *i*. 52) D. virtus. articulus *di*. (§ 2) genitivum efficit. æqualibus donis virtutis, ſeu pretii naturalis. 53) D. *compenſare*, latine idem. ut n. 36 & n. 42. *compenſaverat*. 54-56) DDD. infirmitates & defectus. 57) Sp. earum. *ut æqualibus naturæ donis infirmitates defectusque earum compenſarit*.

58 59 60 61 62 63 64 65 66
Perciocchè ſebbene la Divina Maeſtà aveva creata la Lepre con indicibil timidità,
67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77
co' denti acuti, e ſenza cuor di mordere, l' aveva nondimeno dotata di un piede
78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88
tanto veloce, che l' aſſicurava dal dente di qualſivoglia più feroce animale: e che
89 90 91 92 93 94 95 96 97
la Volpe di ragione non ſi poteva dolere di eſſere ſtata creata tarda al corſo,
98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109
avendole ſua Divina Maeſtà dato una ſagacità tale d'ingegno, che con molta facilità
110 111 112 113
ſchivava l'inſidie di qualſivoglia fiera.

58 & 59) DD. nam quamvis. 60) D. *Divino*, Divinus. femininum (§ 4) mutato *o* in *a*. *la* articulus (§ 1) nominativo caſu. Articulos, & generis ac numeri mutationes deinceps omitto. 61) D. Majeſtas. 62) ut n. 36, & n. 42. creaverat, condiderat. 63-66) DDD. Leporem cum inenarrabili timiditate. *indicibil* per aphæreſin (§ 20) literæ *e*. 67) Sp. mit den.

68-72)

68-72) DDD. dentibus acutis, & sine animo seu audacia mordendi. *di* ante *mordere* (§ 13) per gerundium explicandum est.

73) Sp. *la*, eam. intellige, Leporem: nam *Lepre*, ut modo vidisti, femininum est. 75) D. nihilominus. 74 & 76) D. *dotare*, ornare, dotare. Plusquamp. Indicativi (§ 9.) dotaverat, ornaverat. 77-79) DDD. pede tam celeri. 80) Sp. ut. 81) ut modo, n. 73. 82) D. *assicurare*, tutum præstare. In prima Conjug. (§ 9) Imperf. Indicativi. 83) D. a dente. 84) D. cujuslibet. 85) signum comparativi & superlativi (§ 5.) 86 & 87) DD. ferocioris, vel ferocissimi, animalis. Argumentum Vervecis totum est: *Nam etsi Divina Majestas indiderit Lepori incredibilem timiditatem, dentesque acutos dederit; sed sine mordendi audacia: nihilominus eum pede tam veloce donavit, ut tutum eum præstaret a dente ferocissimæ cujuslibet belluæ.*

88 & 89) DD. & quod Vulpes. 90) D. ratio, jus. prudenter, jure. 91) D. non. 93) D. *potere*, posse. Secundæ Conjug. Imperfectum Indicativi (§ 9.) poterat. 92 & 94) D. *si dolere*, vel *dolersi*, conqueri. 95) D. *creare*, condere, creare. Præteritum Infinitivi Passivi, quod (§ 10) ex supino seu participio, & auxiliari *Essere* coalescit. *Essere stato* (§ 8) est *fuisse*. itaque, Procreatam se fuisse. 96 & 97) DD. tardam ad cursum. 98 & 102) D. *dare*, dare. *avendo dato* (§ 9) est Participium Præteriti: quod (§ 15) commode solvitur per *cum* aut *quia*: quia Deus ei dedit, cum Deus ei dederit &c. Affixum (§ 16) *le*, Sp. ei, ipsi. 99-101) DDD. sua Divina Majestas. 103-109) DDD. calliditatem talem ingenii, ut multa cum facilitate. 110) D. *schivare*, evitare. Primæ Conjug. (§ 9) Imperf. Indicat. 111-113) DDD. insidias cujuslibet feræ. *Et Vulpem* (pergebat Vervex) *jure queri non posse, procreatam se fuisse tardam ad cursum, cum Divina Majestas largita ei sit calliditatem ingenii talem, ut facile admodum evitet insidias cujuslibet feræ.*

114 115 116 117 118 119 120
Solo le Pecore essendo state create d'una indicibile stupidezza d'ingegno, senza
121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131
cuore, senza velocità di piedi, e senza quei denti da mordere, parea loro da quella
132 133 134 135 136 137 138 139
Divina carità essere state abbandonate, che aveva mostrata somma dilettione anco
140 141 142 143
verso le fiere solo dannose.

114 & 115) DD. Tantummodo Oves. 116) D. *creare*, condere, creare. *essendo state*, Participium Præteriti (§ 8.) solvatur (§ 15) per *cum*, *quia* &c. cum fuerint. *create*, procreatæ. 117-128) DDD. ineffabili stupiditate

tate ingenii, fine animo, fine pedum velocitate, & fine illis (Sp. quei) dentibus ad mordendum. nam *da* ante *mordere* (13) per gerundium exponitur.

129) D. *parere*, videri. *eva* (§ 9) Imperf. Indicativi: fed, ut ad finem ejus Tabellæ monui, *v* fæpe omittitur. *videbatur*. 130) Sp. iis. 131-133) DDD. ab illa Divina caritate. 134) D. *abbandonare*, derelinquere. ut n. 95. dereliĉtas fe fuiffe.

135) Sp. quæ. 136) D. *moſtrare*, oftendere. Plusquamp. Indicat. (§ 9.) oftenderat. 137-143) fummum amorem etiam erga feras tantum perniciofas.

144 145 146 147 148 149 150 151 152
Onde la ſpecie tutta delle Pecore, per non eſſere più lungo tempo la calamita di tutte
153 154 155 156 157 158 159 160
le oppreſſioni più lagrimevoli, inſtantemente chiedeva denti lunghi, e corna acute,
161 162
per farſi riſpettare.

144) D. unde, quamobrem. 145-147) ut n. 1-3. 148) *per* (§ 13) inftar gerundii explicandum eft: um nicht zu feyn. 149) D. *lungo*, longus. *più* fignum comparativi (§ 5.) 150) D. tempus. längere Zeit, diutius. 151) D. magnes. 152-154) DDD. oppreffionum omnium maxime lacrymabilium. *tutte* poft fe pofcit articulum definitum. (Sp. *Tutto.*) *più*, præcedente *le*, nota fuperlativi (§ 5.) 155) D. impenfe, enixe. 156) D. *chiedere*, petere. Secundæ Conjug. (§ 9) Imperf. *petebat*. 157) D. dentes. 158) D. *lungo*, longus. *h* anaphoniæ gratia interponitur (§ 28) nulla fenfus mutatione. 159) D. *corno*, cornu. Pluralis in *a* (§ 26), ubi, licet hic non præeat articulus *le*, dignofci tamen poteft ex fequente vocabulo feminino. 160) D. acuta. 161 & 162) *per* ut n. 148. D. *fare*, facere. affixum (§ 16) facere fe. D. *riſpettare*, revereri. um ſich in Ehren halten zu machen. *Quamobrem tota Ovium gens, ne diutius magnes eſſet oppreſſionum omnium maxime flebilium, enixe petebat dentes longos, & acuta cornua, ut reverentiam ſibi compararet.*

163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173
Riſpoſe Apollo, che le Pecore non conoſcevano, che tra tutti i quadrupedi, che vivo-
174 175 176 177 178 179 180 181 182
no ſopra la terra, non altro animale ſi trovava più privilegiato e favorito da Dio
183 184 185 186 187 188 189 190 191 192
di eſſe: perche ove gli altri con mille ſtenti, & infiniti pericoli erano forzati pro-

 cacciarſi

193 194 195 196 197 198 199 200
cacciarsi il cibo, alle sole pecore dagli stessi huomini, signori di tutte le fiere,
201 202 203 204 205 206 207 208
padroni della terra, erano riserbati e fino a gran prezzo comperati i pascoli; e
209 210 211 212 213 214 215 216
che la notte con carità e diligenza esquisita erano guardate e difese nelle mandre,
217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227
da' nemici loro. E che per le doti tanto singolari di molti beni, che le Pecore
228 229 230 231 232 233 234
apportano agli huomini, essendo riputate la delitia e la ricchezza del genere humano,
235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245
accadeva, ch' esse erano la più numerosa specie di animali, che viva sopra la terra.

163) Sp. respondit. 164) Apollo. 165) Sp. quod. 166) D. Oves. 167) ut n. 31. non cognoscebant. 168) Sp. quod. 169 - 171) DDD. inter omnes quadrupedes. 172) Sp. qui. 173) D. *vivere*, latine idem. Præsens Indicat. (§ 9.) vivunt. 174 & 175) DD. super terram. 176 - 178) DDD. non aliud animal. 179) Sp. *si*, se. D. *trovare*, reperire. Primæ Conjugat. (§ 9) Indicativi Imperfect. sich befände. 180 & 181) DD. magis (§ 5) eximium & amatum. 182) D. a Deo. 183) quam ipsas, nimirum Oves. D. *esso*, is, ipse. *di* ideo, quia comparativus (§ 5) genitivum regit. *Respondit Apollo, non agnoscere Oves, inter omnes quadrupedes, quæ super terram vivunt, non aliud animal inveniri magis ipsis eximium, magisve a Deo amatum.*

184) D. quia. 185) D. ubi, dum. 186 - 190) alia (animalia) per mille labores & infinita pericula. 191) D. *forzare*, cogere. Ex *era*, erat, (§ 8), & supino seu participio *forzato* (§ 9) nascitur Passivum (§ 10.) cogebantur. 192) D. procurare sibi. 193) D. cibum. 194 - 202) DDD. solis Ovibus ab ipsis hominibus, dominis omnium ferarum, dominatoribus terræ. Si *huomo* & *huomini* in D. non invenias, quærendum *uomo* & *uomini*, (§ 22.) Sp. *uomini*, homines. 203) D. *riserbare*, reservare. Imperfect. Passiv. ut n. 191. reservabantur. 204 - 208) DDD. imo & magno pretio emebantur. D. *comperare*, jungendum n. 203) pascua. *Nam dum alia* (animalia) *per mille labores & infinita pericula coguntur sibi cibum procurare, solis Ovibus ab ipsis hominibus, dominis ferarum omnium, dominatoribus terræ, reservari, imo & magno pretio emi pascua.*

209) Sp. quod. 210 - 213) noctu, amore & industria singulari. 214 & 215) D. *guardare*, custodire. Sp. *difeso*, Supinum a *difendere*, protegere, defendere. custodiebantur, & defendebantur. ut n. 191. 216) Sp. *nelle*, in

in ben. D. *mandra*, ſtabulum. in ſtabulis. 217) D. ab hoſtibus. 218) Sp. ſuis. *Et noctu, amore ac induſtria ſingulari, cuſtodiri eas & protegi in ſtabulis adverſus hoſtes.*

219) Sp. quod. 220-225) propter dotes adeo ſingulares multorum bonorum. 226) Sp. quæ. 227) D. Oves. 228) D. *apportare*, afferre. Primæ Conjug. (§ 9) Indicat. Præſens. afferunt. 229) Sp. hominibus. 230) D. *riputare*, exiſtimare. Participium Præſentis Paſſivi, quod (§ 10) ex *eſſendo* (§ 8), & ſupino ſeu participio *riputato* conſtat. Solvitur (§ 15) per *cum*. cum exiſtimentur. 231-234) DDD. deliciæ ac divitiæ generis humani. 235) D. *accadere*, evenire. Secundæ Conjug. Imperfectum Indicat. (§ 9.) eveniebat. 236) Sp. ut. 237) D. illæ. 238) *erano* (§ 8.) erant. 239) D. *numeroſo*, frequens. ſuperlativus (§ 5.) frequentiſſima. 240 & 241) DD. ſpecies animalium. 242) Sp. quæ. 243) D. *vivere*, vivere. Secundæ Conjugat. (§ 9) Præſens Conjunctivi. vivat. 244 & 245) DD. ſuper terram. *Denique propter dona tam ſingularia multorum bonorum, quæ Oves hominibus afferunt, cum deliciæ divitiæque generis humani exiſtimentur, id evenire, ut frequentiſſima ſit animalium ſtirps, quæcunque in terra degunt.*

EXERCITATIO ALTERA, POETICA.

Torquatus Taſſus Hieroſolymam Liberatam ita inchoat:

1 2 3 4
Canto l'arme pietoſe, e'l Capitano,
5 6 7 8 9
Che 'l gran ſepolcro liberò di Criſto:
10 11 12 13 14
Molto egli oprò col ſenno, e con la mano,
15 16 17 18 19
Molto ſoffrì nel glorioſo acquiſto:
20 21 22 23
E in van l' inferno vi s' oppoſe, e in vano
24 25 26 27 28
S' armò d' Aſia e di Libia il popol miſto,
29 30 31 32 33
Che favorillo il Cielo: e ſotto a i ſanti
34 35 36 37 38
Segni riduſſe i ſuoi compagni erranti.

1) D. *cantare*, canere. Primæ Conjug. Indicat. Præsens (§ 9.) cano. 2 - 4) DDD. arma pia, & ducem. *'l* pro *il* (§ 27) reciso *i*. 5) Sp. qui. 6 & 7) Sp. magnum. D. sepulcrum. *'l* ut modo n. 4. 8) D. *liberare*, liberare. Primæ Conjug. Præteritum simplex (§ 9.) liberavit. 9) Christi. *Cano arma religiosa, eumque ducem, qui magnum Christi sepulcrum liberavit.*

10 & 11) DD. Multum ille. 12) D. *operare* & *oprare*, agere. ut n. 8. egit. 13 & 14) Sp. *col*, mit dem, pro *con il.* DD. consilio, & manu. 15) D. Multum. 16) D. *soffrire*, pati. Tertiæ Conjug. Præteritum simplex (§ 9.) passus est. 17) Sp. in dem. 18 & 19) in gloriosa adeptione. *Multa ille fecit, consilio, & manu, multa tulit in gloriosa hac expeditione.*

20 & 23) D. incassum. 21) D. Styx. 22) Compositum *op-pose.* (v. Catalogum Particularum.) Sp. *pose*, posuit, a *ponere*. D. *opponere*, latine idem. Ergo, opposuit. *s'* pro *si*. Sp. se. Sp. *vi*, particula relativa. dawider. 24) D. *armare*, latine idem. ut n. 8. se armavit. 25 - 28) DD. Asiæ & Libyæ populus mixtus. 29) Sp. quia. 30) D. *favorire*, favore prosequi. ut n. 16. *favori*, favit. Affixum *lo* Sp. eum. duplex *l* (§ 17) ob accentum Verbi absorptum. 31) D. Cœlum. *Incassum se illi Styx opposuit, incassum armavit se mixta Asiæ & Africæ gens : Cœlum favebat.*

32 - 34) DDD. & sub sancta signa. *ai* pro *ai* (§ 34.) 35) Compositum (v. Catal. Partic.) *ri-dusse*. Sp. *dusse*, Præteritum simplex ab inusitato *durre* seu *ducere*. D. *ridurre*, *riducere*, reducere. Ergo, reduxit. 36) Sp. suos. 37 & 38) DD. socios errantes. *Et sub sancta signa errantes socios reduxit.*

39 40 41 42 43
O Musa tu, che di caduchi allori
44 45 46 47
Non circondi la fronte in Helicona:
48 49 50 51 52 53 54
Ma su nel cielo infra i beati Cori
55 56 57 58 59
Hai di stelle immortali aurea corona:
60 61 62 63 64 65
Tu spira al petto mio celesti ardori,
66 67 68 69 70 71
Tu rischiara il mio canto, e tu perdona,
72 73 74 75 76 77 78
S' intesso fregi al ver, s' adorno in parte
79 80 81 82 83
D' altri diletti, che de' tuoi, le carte.

39) O Musa. 40 & 41) tu, quæ. 42 - 44) DDD. non caducis laureis. *caducbi* (§ 28) inter *c* & *i* interponit *b* anaphonicum. 45) D. *circondare*, circumdare. Primæ Conjug. Præsens Indicat. (§ 9.) circumdas. 46 - 54) DDD. frontem in Helicone: sed supra in (Sp. *nel*, in dem) cœlo inter beatos Choros. 55) ab auxiliari *avere* (§ 7.) habes. 56 - 59) DDD. ex stellis immortalibus auream coronam.

60) Sp. Tu. 61) D. *spirare*, aspirare. Imperat. primæ (§ 9.) aspira. 62-65) DD. pectori meo cœlestes ardores. 66) Sp. tu. 67) D. *rischiarare*, illustrare. Imperat. primæ (§ 9.) illustra. 68 & 69) DD. meum carmen. 70 & 71) D. *perdonare*, ignoscere. ut n. 67. & tu ignosce. 72) Sp. *se*, si. 73) D. *intessere*, intexere. ut n. 1. intexo. 74 & 75) ornamenta veritati. 76) Sp. *se*, si. 77) D. *adornare*, latine idem. ut n. 1. adorno. 78) D. ex aliqua parte. 79 - 83) DDD. aliis oblectamentis, quam tuis, meas has chartas.

84 85 86 87 88 89 90 91
Sai, che là corre il mondo, ove più versi
92 93 94 95
Di sue dolcezze il lusinghier Parnaso,
96 97 98 99 100
E che 'l vero condito in molli versi
101 102 103
I più schivi allettando ha persuaso.
104 105 106 107 108
Così a l' egro fanciul porgiamo aspersi
109 110 111 112
Di soave licor gli orli del vaso:
113 114 115 116 117 118
Succhi amari ingannato in tanto ei beve,
119 120 121 122
E da l' inganno suo vita riceve.

84) Sp. scis. 85) Sp. quod. 86) D. eo. 87) D. *correre*, currere. Secundæ Conjug. Præsens Indicat. (§ 9.) currit. 88) D. mundus. 89 & 90) DD. ubi plus. 91) D. *versare*, fundere. Præsens Conjunctivi primæ (§ 9.) fundat. 92 - 95) DDD. suarum suavitatum, blandiens Parnassus. *Scis*, o Musa, *eo currere plerosque, ubi plus illecebrarum suarum blandiens Parnassus profundit.*

96) Sp. quod. Proximum *i* eliditur (§ 27.) 97 - 100) veritas condita mollibus versibus. 101) D. fastidiens. Superlativus (§ 5.) fastidiosissimos.

102) D. *allettare*, allicere. alliciendo. 103) D. *persuadere*, persuadere. Sp. *persuaso*, ejus supinum. *ba* cum supino (§ 9) est Præteritum Indicativi. ergo, persuasit. *Et* (scis) *veritatem molli versu conditam, etiam fastidiosissimos quosque alliciendo, persuasisse.*

104-106) DDD. sic ægroto infanti. *fanciullo* ex gemino *l* (§ 21) per aphæresin alterum amittit. 107) D. *porgere*, porrigere. Præsens Indicat. primæ (§ 9.) porrigimus. 108-112) DDD. aspersa dulci liquore labra vasis.

113) D. *succo*, succus. Anaphonicum *b* (§ 28) inter *c* & *i*. 114) D. amaros. 115) D. *ingannare*, decipere. Supinum (seu Participium) primæ (§ 9.) deceptus. 116) D. interea. 117) Sp. is, ille. 118) D. *bevere*, bibere. Præsens Indicat. secundæ (§ 9.) bibit. 119 & 120) DD. & ex fraude sua. 121) D. vitam. 122) D. *ricevere*, recipere. ut. n. 118. recipit. *Succos amaros deceptus bibit ille interea, suaque ex fraude vitam haurit.*

APPENDIX

De Pronunciatione

Linguæ Italicæ,

quatenus a latina differt.

1. *Ce*, *ci*, pronunciantur ut tsche, tschi. *Cicerone*, Cicero. lege Tsitscherone. Si post *ci* sequatur alia vocalis, *i* obscure auditur. *ciancie*, nugæ; *laccio*, laqueus; *ciurma*, turba; l. tschiantschie, latschio, tschiurma, vocali i pæne suppressa.

2. *Che*, *chi*, ut ke, ki. *cheto*, quietus; *chitarra*, cithara; l. keto, kitarra.

3. *Ge*, *gi*, ut dsche, dschi, sed quam lenissime. *gente*, gens, natio; *girasole*, heliotropium; l. dschente, dschirasole. Etiam hic, si post *gi* sequatur vocalis, *i* vix auditur. *giacere*, jacere; *leggiamo*, legimus; *giudice*, judex; l. dschiatschere, ledschiamo, dschiuditsche, ita ut i post g obscure tantum sonet.

4. *Ghe*, *ghi*, ut ge, gi, sine aspiratione. *piaghe*, vulnera; *ghirlanda*, corolla; l. piage, girlanda.

5. *Gl* ut hispanicum *ll*, aut lusitanicum *lh*; seu ut *ll* gallicum post *ai*, *ei*, *œi*, & *oui* sonat. Auditur nimirum, ante literam l, quoddam g blæ-

blæſum ſeu imperfectum', a me deinceps per *g curſivum* indicandum. Si autem illud *i*, quod poſt *gl* reperitur, aliam poſt ſe vocalem habet, in eandem cum ea ſyllabam coaleſcit. *foglio*, pagina; *moglie*, uxor; l. foglio, moglie.

6. *Gn* ut in gallico; ſeu ut hiſpanicum *n con tilde*, vel *nh* luſitanicum: videlicet ante literam n ſonat *g* blæſum ſeu imperfectum, poſt eam autem j conſonans. *ragno*, araneus; *ſognare*, ſomniare; l. ragnjo, ſognjare. Si poſt *gn* occurrat *i* vocalis, j conſonans non auditur. *degni*, digni; l. degni.

7. *H* nunquam ſonat. *ho*, habeo; *hai*, habes; *ha*, habet; l. o, ai, a.

8. *S* poſt aliam conſonantem pronunciatur paulo durius, ita ut quodammodo ad ſch germanicum accedat. Id per *s curſivum* deſignabo. *manſo*, manſuetus; *corſo*, curſus; l. manſo, corſo. *Così*, ſic; l. coſi.

9. *Sce*, *ſci*, ut ſche, ſchi. *diſcepolo*, diſcipulus; *ſcienza*, ſcientia; l. diſchepolo, ſchiendſa.

10. *Ti*, ſequente vocali, ut ci, ſeu lene zi, in iis vocabulis, in quibus Latini eadem pronunciatione utuntur. *natione*, natio; *gratia*, gratia; lege, imo ad normam emendatæ orthographiæ etiam ſcribe, *nazione*, *grazia*.

11. *V* conſonans, ut apud Gallos, Hiſpanos, Luſitanos; id eſt, non ut v vel f germanicum, ſed ſono inter f & w medio. *va*, it; *verità*, veritas; non *fa*, *ferità*.

12. Diphthongus *uo* ut *o*. *buono*, bonus; *uomo*, homo; l. bono, omo. *Tuo*, tuus; *ſuo*, ſuus; *virtuoſo*, virtute præditus; *duoi* (quod tamen rarius eſt) duo; l. tuo, ſuo, virtuoſo, duoi.

13. In *uv* ſeu *vv* muta eſt prima litera, & tantum ſimplex v conſonans auditur. *auvelenare* ſeu *avvelenare*, veneno inficere; *ſouvenire* aut *ſovvenire*, ſubvenire; l. avelenare, ſovenire.

14. *Z* leniter, ut ds. *zefiro*, zephyrus; l. dſefiro.

EXEMPLUM.

Celeber Veneronius paucis his verbis regulas omnes complexus eſt:

Ciaſcheduno ſa, che, come non v'è coſa, che più diſpiaccia a Dio, che
Tſchiaskeduno ſa, ke, come non v'è coſa, ke più diſpiatſchia a Dio, ke
l'in-

l'ingratitudine, ed inosservanza de' suoi precetti; così non v'è niente che
l'ingratitudine, ed inosservandsa de' suoi pretschetti; cosi non v'è niente ke
cagioni maggiormente la desolatione di questo Universo, che la cecità
cadschioni madschiormẽte la desolacione di questo univer*so*, ke la tschetschità
e superbia degli huomini, la (negbittosa inavvertenza e) pazzia de' gentili,
e superbia degli omini, la negittosa inavertendsa e padssia de' dschentili,
l'ignoranza ed ostinatione de' Giudei e Scismatici.
l'ignjorandsa ed ostinacione de' Dschiudći e Schismátitschi.

Quilibet scit, quemadmodum non est res ulla, quæ Deo magis displiceat, quam ingratus animus suorumque præceptorum violatio; ita nihil esse, quod magis promoveat orbis terrarum ruinam, quam cæcitatem & superbiam hominum, oscitantem negligentiam & stultitiam Ethnicorum, ignorantiam denique & pervicaciam Judæorum atque Schismaticorum.

INSTI-

INSTITUTIONES
HISPANICÆ.

1. Articulus definitus, Germanis der & die, Hispanis est hujusmodi:

	Masculini Singularis.	Pluralis.	Feminini Singularis.	Pluralis.
Nom. & Acc.	*el*, der, den.	*los*, die.	*la*, die.	*las*, die.
Genit. & Abl.	*del*, *de el*, des, von dem.	*de los*, der, von den.	*de la*, der, von der.	*de las*, der, von den.
Dativ.	*al*, *a el*, dem.	*a los*, den.	*a la*, der.	*a las*, den.

Ante feminina, quæ primam literam habent *a*, non ponitur *la*, sed *el*. e.g. *el alma*, anima: *del alma*, animæ.

2. Articulus indefinitus est *de* & *a*, quorum hoc Dativi signum, illud Genitivi & Ablativi. Servit nominibus propriis, pronominibus, articulo unitatis, ein, eine, & fere iis, in quibus Germani articulum der, die, das, omittunt.

3. Pluralis fit addito *s* vel *es*. e.g. *cabeça*, caput: *cabeças*. *espiritu*, spiritus: *espiritus*. *ley*, lex: *leyes*. *verdad*, veritas: *verdades*. *carcax*, pharetra; *relox*, herologium; *carcages*, *reloges*, literis cognatis.

4. Adjectiva in *o* femininum faciunt in *a*. ut *poderoso*, *poderosa*, potens. Cetera sunt generis communis.

5. Comparativus fit, præponendo *mas*; superlativus in *issimo*, vel præmittendo *muy*, aut *mas* cum articulo definito. *doto*, doctus: *mas doto*, doctior: *dotissimo*, *muy doto*, valde doctus: *el mas doto*, omnium doctissimus.

6. Verborum tres sunt Conjugationes, quæ terminatione Infinitivi tanquam Characteristica discerni possunt. Primæ Infinitivus in *ar*, secundæ in *er*, tertiæ in *ir* definit. Antequam Conjugationum Tabella exhibeatur, Verba auxiliaria *Habere* & *Esse* proponam, e quibus Hispani, ut Germani, Galli, Itali, aliique, Verborum tempora conficiunt. Habere significat *Aver* seu *Haver*, & *Tener*; Esse, *Ser*, & *Estar*. Verum ne copia lectorem obruam, solo *Aver* & *Ser* contentus, duo reliqua in Spicilegium differo, suo tempore illic facile reperienda. In Tabella Conjugationum, ut in

Gallicis & Italicis feci, solas pono terminationes, in quarum locum si Characteristicam Verbi (perfecti, seu regularis) substituas, ejusdem significationem interprete Lexico deprehendere proclive est. Sic si e. g. legas *pintaredes*, in Conjugationum Tabella terminatio *aredes* quærenti se offeret in Futuro Conjunctivi, sub persona secunda pluralis numeri, in serie 1, seu Conjugatione prima. Hujus ergo Characteristicam *ar* loco *aredes* animo concipe, & habebis *pintar*. Lexicon quodvis docebit, *pintar* esse nostrum *pingere*. Unde nullo negotio efficitur, vocabulo *pintaredes* respondere ex Futuro Conjunctivi latinum *pinxeritis*. Eodem modo invenies, *juzgad* esse nostrum *judicate*: quoniam *ad* secunda persona pluralis est in Imperativo Conjugationis primæ, & *ad* in *ar* Characteristicam mutato, prodit *juzgar*, quod *judicare* significat.

7. Conjugatio Verbi *Aver*, Habere.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicat. Præs.	*he*,	*has*,	*ha*:	*avemos* (*hemos*)	*aveis* (*heis*)	*han*.
Imperfect.	*avia*	*avias*,	*avia*:	*aviamos*,	*aviades*,	*avian*.
Præt. simpl.	*uve*	*uviste*,	*uvo*:	*uvimos*,	*uvistes*,	*uvieron*.
Præt. Comp.	*he avido*,	*has avido*,	*ha avido*:	*avemos* (*hemos*) *avido*,	*aveis* (*heis*) *avido*,	*han avido*.
Plusquamp.	*avia avido*,	*avias avido*,	*avia avido*:	*aviamos avido*,	*aviades avido*,	*avian avido*.
Futurum.	*avrè*,	*avràs*,	*avrà*:	*avremos*,	*avreis*,	*avràn*.
Imperativ.		*ave*:		*ayamos*,	*aved*.	
Conj. Præs.	*aya*,	*ayas*,	*aya*:	*ayamos*,	*ayais*,	*ayan*.
Imperf. I.	*uvieſſe*,	*uvieſſes*,	*avieſſe*:	*uvieſſemos*,	*uvieſſedes*,	*uvieſſen*.
Imperfect. II.	*uviera* (*avria*)	*uvieras* (*avrias*)	*uviera* (*avria*):	*uvieramos* (*avriamos*)	*uvierades* (*avriades*)	*uvieran* (*avrian*).
Præteritum.	*aya avido*,	*ayas avido*,	*aya avido*:	*ayamos avido*,	*ayais avido*,	*ayan avido*.
Plusquamp.	*uvieſſe*,	*uviera* &c. ut Imperf. I & II, addito ubique *avido*.				
Futurum.	*uviere*,	*uvieres*,	*uviere*:	*uvieremos*,	*uvieredes*,	*uvieren*.

Infinitivi Præsens. *aver*. Præterit. *aver avido*. Particip. Præsentis. *aviendo*; Præteriti. *aviendo avido*. Supinum. *avido*.

8. Con-

8. Conjugatio Verbi *Ser*, Esse.

	Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicat. Praes.	*soy,*	*eres,*	*es:*	*somos,*	*sois,*	*son.*
Imperfect.	*era,*	*eras,*	*era:*	*eramos,*	*erades,*	*eran.*
Praeter.simpl.	*fui,*	*fuiste,*	*fue:*	*fuimos,*	*fuistes,*	*fueron.*
Praet. Comp.	*he sido,*	*has sido,*	*ha sido:*	*avemos sido,*	*aveis sido,*	*han sido.*
Plusquamp.	*avia sido,*	*avias sido,*	*avia sido:*	*aviamos sido,*	*aviades sido,*	*avian sido.*
Futurum.	*serè,*	*seràs,*	*serà:*	*seremos,*	*sereis,*	*seràn.*
Imperativus.		*sei (se):*		*seamos,*	*sed.*	
Conjunct. Praes.	*sea,*	*seas,*	*sea:*	*seamos,*	*seais,*	*sean.*
Imperfect. I.	*fuesse,*	*fuesses,*	*fuesse:*	*fuessemos,*	*fuessedes,*	*fuessen.*
Imperfect. II.	*fuera (seria)*	*fueras (serias)*	*fuera (seria):*	*fueramos (seriamos)*	*fuerades (seriades)*	*fueran (serian).*
Praeteritum.	*aya sido,*	*ayas sido,*	*aya sido:*	*ayamos sido,*	*ayais sido,*	*ayan sido.*
Plusquamp.	*uviesse,*	*uviera* &c. ut Imperf. I & II § 7, addito ubique *sido.*				
Futurum.	*fuere,*	*fueres,*	*fuere:*	*fueremos,*	*fueredes,*	*fueren.*

Infinitivi Praesens. *ser.* Praeterit. *aver sido.* Particip. Praesentis. *siendo;* Praeteriti. *aviendo sido.* Supinum. *sido.*

9. Tabella III Conjugationum.

		Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Indicativi Praesens.	1.	*o*	*as*	*a:*	*amos*	*ais*	*an.*
	2.	*o*	*es*	*e:*	*emos*	*eis*	*en.*
	3.	*o*	*es*	*e:*	*imos*	*is*	*en.*
Imperfect.	1.	*ava*	*avas*	*ava:*	*avamos*	*avades*	*avan.*
	2.	*ia*	*ias*	*ia:*	*iamos*	*iades,*	*ian.*
	3.	*ia*	*ias*	*ia:*	*iamos*	*iades*	*ian.*
Praeter. simplex.	1.	*è*	*aste*	*ò:*	*amos*	*astes*	*aron.*
	2.	*ì*	*iste*	*iò:*	*imos*	*istes*	*ieron.*
	3.	*ì.*	*iste*	*iò:*	*imos*	*istes*	*ieron.*
Praet. compos.		*he*	*has*	*ha*	*avemos (bemos)*	*aveis (beis)*	*han.*
		1. *ado.*	2. *ido.*	3. *ido.*			
Plusquamperf.		*avia*	*avias*	*avia*	*aviamos*	*aviades*	*avian.*
		1. *ado.*	2. *ido.*	3. *ido.*			
Futurum.	1.	*arè*	*aràs*	*arà:*	*aremos*	*areis*	*aràn.*
	2.	*erè*	*eràs*	*erà:*	*eremos*	*ereis*	*eràn.*
	3.	*irè*	*iràs*	*irà:*	*iremos*	*ireis*	*iràn.*
Imperativus.			1. *a:*		*emos*	*ad.*	
			2. *e:*		*amos*	*ed.*	
			3. *e:*		*amos*	*id.*	

		Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Conjunctivi Præsens.	1.	*e*	*es*	*e:*	*emos*	*eis*	*en.*
	2.	*a*	*as*	*a:*	*amos*	*ais*	*an.*
	3.	*a*	*as*	*a:*	*amos*	*ais*	*an.*
Imperfect. I.	1.	*asse*	*asses*	*asse:*	*assemos*	*assedes*	*assen.*
	2.	*iesse*	*iesses*	*iesse:*	*iessemos*	*iessedes*	*iessen.*
	3.	*iesse*	*iesses*	*iesse:*	*iessemos*	*iessedes*	*iessen.*
Imperfect. II.	1.	*ara*	*aras*	*ara*	*aramos*	*arades*	*aran*
		(*aria*)	(*arias*)	(*aria*):	(*ariamos*)	(*ariades*)	(*arian*).
	2.	*iera*	*ieras*	*iera*	*ieramos*	*ierades*	*ieran*
		(*eria*)	(*erias*)	(*eria*):	(*eriamos*)	(*eriades*)	(*erian*).
	3.	*iera*	*ieras*	*iera*	*ieramos*	*ierades*	*ieran*
		(*iria*)	(*irias*)	(*iria*):	(*iriamos*)	(*iriades*)	(*irian*).
Præteritum.		*aya*	*ayas*	*aya*	*ayamos*	*ayais*	*ayan.*
			1. *ado.*	2. *ido.*	3. *ido.*		

Plusquamperf. *uviesse*, *uviera* &c. ut Imperf. I & II § 7, addito ubique 1. *ado.* 2. *ido.* 3. *ido.*

		Ego.	Tu.	Ille.	Nos.	Vos.	Illi.
Futurum.	1.	*are*	*ares*	*are:*	*aremos*	*aredes*	*aren.*
	2.	*iere*	*ieres*	*iere:*	*ieremos*	*ieredes*	*ieren.*
	3.	*iere*	*ieres*	*iere:*	*ieremos*	*ieredes*	*ieren.*

Infinitivi Præsens.	1. *ar.* Præter. *aver*	1. *ado.*	Particip. Præsentis.	1. *ando.*
	2. *er.*	2. *ido.*		2. *iendo.*
	3. *ir.*	3. *ido.*		3. *iendo.*

Præteriti. *aviendo* 1. *ado.* 2. *ido.* 3. *ido.*
Supinum. 1. *ado.* 2. *ido.* 3. *ido.*

Ad hujus Tabellæ normam conjuga *Hablar*, loqui, *Responder*, respondere, *Añadir*, adjungere.

10. Passivum fit, cum ante supinum seu participium Verbi ponitur auxiliare *Ser*, ut *es amado*, amatur; *somos amados*, amamur.

11. Quod multa Verba loco auxiliaris *Aver* construantur cum *Ser*, in interpretanda sententia nihil impedit.

12. Quorum Infinitivus terminatur syllaba *scer*, seu quod idem est, *cer*, in prima persona Præsentis Indicativi habent *sco* seu *zco*; in Præsenti autem Conjunctivi personas singularis numeri formant in *sca* vel *zca*, *scas* vel *zcas*, *sca* vel *zca;* pluralis, in *scamos*, *scais*, *scan*, vel *zcamos*, *zcais*, *zcan*. e. g. *paresca*, appareat, videatur, vel *parezca*, a *parecer*. *se reconozcan* vel *reconoscan*, agnoscant se, a *reconocer* seu *reconoscer*. *merezco* vel *meresco*, mereor, a *merecer* seu *merescer*.

13. Quorum Infinitivus in *zir* desinit, primam personam singularem Præsentis Indicativi, & totum Præsens Conjunctivum per *zg* flectunt. *intro-*

troduzir, introducere: *introduzgo*, introduco: *introduzga*, *as*, *a*; introducam, as, at: *introduzgamos*, *ais*, *an*; introducamus, atis, ant.

14. *De*, *a*, *por*, *para*, ante Infinitivos Verborum ſenſum gignunt noſtris Gerundiis vel parem, vel affinem. *el motivo de creer*, ratio credendi. *eſto es para cenar*, hoc ad cœnandum ſervatur. *por impedir mi deſſeo*, ad impediendum deſiderium meum.

15. Verba *Aver* & *Tener* ante Infinitivos, vel nudos, vel particula *de* munitos, eandem vim habent, quam noſtrum Futurum. *he de ir*, *tengo de ir*, ibo. *no ha de ſer quanto eſperas*, non erit (tantum) quantum expectas. *ten cuidado de los pobres*, *y tener lo ha de ti Dios:* ſuſcipe curam pauperum, & curam tui habebit DEus.

16. Participia explicare licet per particulas *dum*, *cum*, *quia*, *poſtquam* &c. e.g. *no podiendo acabar*, *paſsè a*... cum finire non poſſem, tranſii ad.... *promulgada la ley*, *dixo el Emperador*.... promulgata lege, dixit Cæſar &c.

17. Participia Præſentis *do* in *te* mutato fiunt nomina. *amante*, *filoſofante*, *governante*, amator, philoſophus, gubernator; ex *amando*, *filoſofando*, *governando*.

18. Sæpe Verbis adduntur Affixa, ita ut ex Verbo & Pronomine unum vocabulum conflетur. *lealos*, legat illos: ex *lea* & *los*. Affixis accedentibus, ultima Verbi litera nonnunquam abjicitur, mutatur, transfertur. abjicitur *d* & *s* in Imperativis: *acordaos*, erinneret euch, pro *acordad*. *andemonos*, auferamus nos, abeamus, pro *andemos*. mutatur *r* Infinitivi in *l*: *vello*, videre illum vel illud; *hazello*, id facere; *dezille*, ei dicere; pro *veer*, *hazer*, *dezir*. transfertur poſt primam Affixi literam in Imperativo: *veeldos*, videte illos; *dezilde*, dicite ei; *hazeldo*, id facite; pro *veedlos*, *dezidle*, *hazedlo*.

19. Pronomina emphaſis cauſſa geminant. *no ſe buſca a ſi*, non quærit ſe ipſum. *a ſi meſmo ſi condena*, ſe ipſe damnat. *grande es*, *a quien ni la felicidad le deſvanece*, *ni la adverſidad le deſluſtra*, magnus eſt, quem nec felicitas extollit, nec infelicitas obſcurat. ubi pronomini relativo *quien* additur *le*. Cum aliis quoque nominibus reperitur pronomen, ſolius elegantiæ, non ſenſus gratia appoſitum. e. g. *mandole Dios a Moyſes eſta ceremonia*, ritum hunc DEus Moyſi mandavit. *ſe quieres ſaber la razon*, *el Autor ſe la diò al Letor*, rationem ſi noſſe cupis, eam Auctor Lectori expoſuit. Vides etiam ex his exemplis (*a ſi*, *a quien*), id quod Hiſpanis eſt frequentiſſimum, particulam *a*, Dativo (§ 1 & 2) per ſe debitam, Accuſativo quoque jungi ſolere.

20. Adverbia paſſim fiunt ex adjectivis, addendo *mente*. *ſabiamente*, ſapienter; a *ſabio*, ſapiens. *delgadamente*, delicate; a *delgado*, delicatus.

De usu Lexicorum, & Spicilegii nostri.

21. *De* sæpe coalescit cum pronominibus, quorum prima litera est *e*. ut *deste*, hujus: *dessos*, horum: *del*, ejus (hominis): *dello*, ejus (rei): pro *de este*, *de essos*, *de el*, *de ello*.

22. Litera *h* in multis promiscue usurpatur vel omittitur, in ipso adeo Verbo auxiliari *Aver*, & *Haver*, *uviere* & *huviere* &c. Sic & promiscue sunt in non paucis literæ *b* & *v*, *z* & *c*, *i* & *y*, e. g. *bolver* aut *volver*, *cubrir* & *cuvrir*, *placer* & *plazer*, *leido* aut *leydo* &c. Itaque si horum alterum non reperias, alterum investigabis.

23. Ex *ct*, *pt*, *sc*, prior litera sæpe omittitur. Ita scribitur *docto* & *doto*, *Escriptura* & *Escritura*, *acontecer* & *acontescer*.

24. O & *ue*, *e* & *ie*, *i* & *e*, apud Hispanos cognatæ sunt literæ. Igitur si eorum alterum non occurret, altero utere, quod innumeris hæsitationibus te expediet. Sic si legas *duermo*, dormio, *contiendo*, contendo, *sigue*, sequitur: in Lexico non reperies verba hæc, nisi cognatas substitueris, & *dormir*, *contender*, *seguir*, quæsieris.

25. In Nominibus & Verbis anaphoniæ gratia sæpe litera *c* in *qu*, & *g* in *gu* mutatur. *rico*, dives: *riquissimo*, ditissimus. *sacar*, protrahere: *saquè*, protraxi. *negar*, negare: *neguemos*, negemus.

26. Hispanorum Diminutiva in *illo*, *ico*, *uelo*, *ejo*, *ito*, & *eta* desinunt. e. g. *muchacho*, puer: *muchachillo*, puerulus. *cosa*, res: *cosilla*, res exigui momenti. *asno*, asinus: *asnico*, asellus. *hijo*, filius: *hijuelo*, filiolus, *hijuela*, filiola. *baril*, dolium: *barilejo*, dolium minoris formæ. *pequeño*, parvus: *pequeñito*, parvulus. *camara*, cubiculum: *camareta*, cubiculum angustum. Nonnunquam intercedit levis aliqua accessio, aut mutatio. e. g. *Rey*, Rex. *Reyezuelo*, Regulus. *cuerpo*, corpus. *cuerpezuelo*, corpusculum. *necio*, hebes, obtusus: *nequelo*. *loco*, delirus: *loquillo*, *loquilla*.

27. Si Composita in Lexico non reperiantur, ad Simplicia converti necesse erit: quæ ut agnoscantur citius, attexam Spicilegio Catalogum Particularum, unde sua Hispani Composita ordiuntur.

28. Ingenti vocabulorum numero ut Spicilegium meum exonerem, Tabellam hanc præmitto, quæ certorum Temporum affinitatem docebit, constituta veluti stirpis loco secunda persona singulari Præteriti simplicis. ea in *ste* desinit, ac tria Conjunctivi Tempora sic progenerat.

Muta-

Mutato *ſte* in *ſſe* vel *eſſe*, oritur Imperfectum I Conjunctivi.
— — *ra* vel *era*, — Imperfectum II ejusdem.
— — *re* vel *ere*, — Futurum Conjunctivi.

Sic ex *hablaſte*, locutus es, naſcuntur *hablaſſe* ac *hablara*, loquerer, & *hablare*, locutus fuero; ex *leiſte*, legiſti, *leieſſe* ac *leiera*, legerem, & *leiere*, legero. Jam, Lector Benevole, brevitatis ergo Spicilegium cum Particularum Catalogo tranſili, & ad ipſam Exercitationem accede.

SPICILEGIUM

eorum, QUÆ IN LEXICIS reperiri non ſolent.

A.

A. 1. articulus indefinitus dativi. § 2. 2. ante Infinitivos Verborum. § 14. eo revocari poteſt hic loquendi modus: *a no ſaber yo ſu ſciencia, le tuviera por necio:* niſi ſcirem doctrinam hominis, imperitum eum exiſtimarem. 3. pro *ha*, habet.

Abierto, Supinum. ab *abrir*, aperire.

Abſorto, Supinum. ab *abſorber*, abſorbere.

Abſuelto, Supinum. ab *abſolver*, abſolvere.

Anduve, *anduviſte*, *anduvo*: *imos*, *iſtes*, *ieron*. ivi, iviſti, ivit: ivimus, iiſtis, ierunt. ab *andar*.

Aquella, illa, illam. *aquellos*, illi, illos. *aquello*, illud.

Aquelotro, alter ille, alterum illum; alterum illud.

Aqueſſa, hæc, iſta; hanc, iſtam. *aqueſſos*, hi, iſti; hos, iſtos. *aqueſſo*, hoc, iſtud.

Aqueſta, iſta, iſtam. *aqueſtos*, iſti, iſtos. *aqueſto*, iſtud.

Ay, eſt, ſunt; adeſt, adſunt. e. g. *ay buenas nuevas*, adſunt bona nova. *no ay otro remedio*, non eſt remedium aliud.

B.

Benito, Benedictus.

B. L. M. in epiſtolarum clauſulis; pro *Beſo Las Manos*, oſculor manus.

Buelto, Supinum. a *bolver*, vertere.

C.

Cabrè &c. Futurum. *Cabria* &c. Imperfect. Conjunctivi. a *caber*, capere, obtingere, capere ſe, capi.

Catalina, Catharina.

Caygo, cado: *cayga*, &c. cadam, as, at &c. a *caer*.

Cien,

Cien, centum.
Cojo, colligo: *coja* &c. colligam, as, at &c. a *coger*.
Colijo ſeu *Collijo*, colligo, conjicio: *colija* &c. ſeu *collija* &c. colligam, conjiciam &c. a *coligir*, *colligir*, ſeu *colegir*.
Comigo, mecum.
Con ſigo, ſecum: *con tigo*, tecum.
Cubierto, Supinum. a *cubrir*, tegere.
Cupe, *cupiſte*, *cupo*: *cupimos*, *iſtes*, *ieron*: Præterit. ſimplex. a *caber*, de quo ſupra.

D.

Dè, *des*, *dè*: *demos*, *deis*, *den*. dem, des, det: demus, detis, dent. a *dar*.
Depreſſo, Supinum. a *deprimir*, deprimere.
Deſpierto, Supinum. a *deſpertar*, excitare.
Di, dic. a *dezir*. *Di*, *diſte*, *diò*: *dimos*, *diſtes*, *dieron*. dedi, dediſti, &c. a *dar*.
Dicho, Supinum. a *dezir*, dicere.
Diego, Didacus, Jacobus.
Dificilimo, difficillimus.
Digo, dico. *digamos*, dicamus. *diga* &c. dicam, as, at &c. a *dezir*.
Dirè &c. dicam, dices &c. *diria* &c. dicerem &c. ab eodem.
Dixe, *dixiſte*, *dixo*: *diximos*, *dixiſtes*, *dixeron*. dixi, dixiſti &c. ab eod.
Doy, do. a *dar*.
Durmamos, dormiamus. *durmiendo*, dormiens, dormiendo. *durmieſſe* &c. dormirem &c. a *dormir*: quod & in aliis Temporibus aliquoties *o* in *u* mutat.
Duxe, *duxiſte*, *duxo*: *duximos*, *duxiſtes*, *duxeron*. Præteritum ſimplex. a *duzir*, in ſe inuſitato, ſed in Compoſitis frequente.

E.

El, is, ille.
Elijo, eligo. *elija* &c. eligâm, as, at &c. ab *eligir* ſeu *elegir*.
Ella, ea, illa. *ellos*, ii, illi. *ello*, id, illud.
Elotro, alter ille, alterum illum; alterum illud.
En, ante Infinitivos Verborum, cum, dum &c. *en eſcrivir yo eſte librillo*, cum libellum hunc ſcriberem.
Enrique, Henricus.
Eſcrito, Supinum. ab *eſcrivir*, ſcribere.
Eſpreſſo, Supinum. ab *eſprimir*, exprimere.
Eſſa, ipſa, ipſam. *eſſos*, ipſi, ipſos. *eſſo*, ipſum, id.
Eſſotro, *eſſotra*: alter hic, altera hæc; alterum hunc, alteram hanc.
Eſta, hæc, hanc. *eſtos*, hi, hos. *eſto*, hoc.
Eſtà, ſtat, ſta; eſt, eſto. *eſtàs*, ſtas; es. *eſtàn*, ſtant; ſunt. ab *eſtar*.
Eſtè, ſtem, ſtet; ſim, ſit. *eſtès*, ſtes; ſis. *eſtèn*, ſtent; ſint. ab eod.
Eſtevan, Stephanus.
Eſtotro, *eſtotra*, alter hic, altera hæc; alterum hunc, alteram hanc.
Eſtoy, ſum; ſto. ab *eſtar*.
Eſtuve, *eſtuviſte*, *eſtuvo*: *eſtuvimos*, *iſtes*, *ieron*. ſteti &c. fui &c. ab eodem.
Expreſſo, Supinum. ab *exprimir*, exprimere.

Fa-

F.

Fadrique, Federicus, Fridericus.
Felipe, Philippus.
Fue, fuit. nonnunquam, fui.
Fuemos, *fueste*, *fuestes*: fuimus, fuisti, fuistis.

G.

Geronimo, Hieronymus.
Gil, Ægidius.
Gran, magnus, magna.

H.

Hago, facio. *hagamos*, faciamus. *haga* &c. faciam, as, at &c. ab *hazer*.
Harè &c. faciam, es, et &c. *haria* &c. facerem &c. ab eod.
Haz, fac. ab eod.
Hecho, Supinum. ab eod. Substantive, factum.
Hia, *hias*, *hia*, cum Infinitivis usurpantur hoc modo: *escrivirte hia*, scripsissem tibi: *dezirme hias*, dixisses mihi: *hazerte hia injuria*, injuriam tibi intulisset.
Hize, *heziste*, *hizo*: *hezimos*, *hezistes*, *hizieron*. feci &c. ab *hazer*.
Hiziera &c. facerem &c. *hiziere* &c. fecero. *hiziesse* &c. facerem &c. ab eod.

I.

Jago, rectius *Yago*, Jacobus.
Jamas, nunquam. si cum *siempre* conjungitur, semper.
Impresso, Supinum. ab *imprimir*, imprimere.
Jorge, Georgius.
Isabel, Isabella, Elisabetha.
Juan, Joannes.

L.

La. 1. articulus femininus, die. 2. eam.
Las. 1. articulus femininus pluralis numeri, die. 2. eas.
Le, ei (ihm, ihr), eum, eam.
Les, iis.
Lo. 1. eum. 2. ante adjectiva, *lo bueno*, das gute; *lo malo*, das böse; *lo qual*, id quod. 3. es. e. g. *no lo sabe*, er weis es nicht. 4. *lo que*, quod, id quod. *yo sè lo que diràs*, scio id quod dicturus es.
Los. 1. articulus masc. plur. die, 2. ii, illi; eos, illos.
Luys, Ludovicus.
Luzbel, Lucifer, Satanas.

M.

Mayor, major. *el mayor*, maximus: *la mayor*, maxima.
Me, mihi, me.
Mi. 1. mihi, me. 2. meus, mea; meum, meam.
Miguel, Michael.
Mis, mei, meæ; meos, meas.
Muerto, Supinum. a *morir*, mori.
Muramos, moriamur. *muriendo*, moriendo, moriens. *muriesse* &c. morerer &c. ab eod. *morir*, quod & in aliis Temporibus sæpius *u* pro *o* habet.

N.

Nos, nos, nobis, nos.
Nosotros, *nosotras*, nos.

O.

Opresso, Supinum. ab *oprimir*, opprimere.
Os, vobis, vos.
Oya &c. audiam, as, at &c ab *oir*.
Oye, audit, audi. *oyen*, audiunt. *oyes*, audis. ab eod.
Oygo, audio. *oyga* &c. audiam, as, at &c. ab eod.

P.

Pablo, Paulus.
Para con, erga.
Pedro, Petrus.
Plego, placeo. *plega* &c. placeam &c. a *plazer*.
Pluge, *plugiste*, *plugo*: *plugimos*, *istes*, *ieron*, placui &c. ab eod.
Podrè &c. potero &c. a *poder*.
Pou, pone. a *poner*.
Pondrè &c. ponam &c. ab eod.
Pongo, pono. *ponga* &c. ponam, as, at &c. ab eod.
Por. 1. per, pro. 2 *por . . . que*, quantumvis. e. g. *por justo que sea*, quantumvis justus sit. 3. cum Infinitivis Verborum, propter, quia &c. *por ser tan marañoso pleito*, eo quod caussa tam implicata sit. *por aver sido hombre deshonesto*, quod is homo inhonestus fuisset. eodem modo dicitur, omisso *ser*: *ensoberve-cerse por poderoso*, superbire potentiæ caussa.
Pornè &c. ponam, es, et &c. a *poner*.
Preso, Supinum. a *prender*, arripere, capere.
Pude, *pudiste*, *pudo*: *pudimos*, *istes*, *ieron*, potui &c. a *poder*.
Puesto, Supinum. a *poner*, ponere.
Puse, *pusiste*, *puso*: *pusimos* &c. posui &c. ab eod.

Q.

Qualesquiera, qualescunque, quicunque.
Quando menos, minimum, saltem. e. g. *passaron quando menos cinco meses*, effluxere minimum quinque menses.
Que. 1. ut, quod, quam, quia. 2. qui, quis? &c. 3. *que tal*, pro *qual*, qualis. 4. nonnunquam est pleonasmus.
Quepo, capio, capio me &c. *quepa* &c. capiam, capiar, capiam me &c. a *caber*.
Querrè &c. volam &c. *querria* &c. vellem &c. a *querer*.
Quesimos, voluimus. *quesiste*, *istes*: voluisti, stis. ab eod.
Quien, qui, quis? &c. *por quien*, pro quibus.
Quier, fac velis. Imperativus. a *querer*.
Quise, volui. *quiso*, voluit. *quisieron*, voluerunt. ab eod.
Quisiera &c. vellem &c. *quisiere* &c. voluero &c. *quisiesse* &c. vellem &c. ab eod.

R.

Ramon, Raymundus.
Represso, Supinum. ab *reprimir*, reprimere.
Rijo, rego. *rija* &c. regam, as, at &c. ab *regir*.

S.

Saber, scire. *es a saber*, nimirum, videlicet.

Sabete, nonnunquam pro *sabe*, ſcito.
Sabrè &c. ſciam, es, et &c. a *saber*.
Saldrè &c. exibo &c. a *salir*.
Salgo, exeo. *salga* &c. exeam &c. ab eod.
Se. 1. ſibi, ſe. 2. ante aliud pronomen, ei, iis. e. g. *se lo mandè*, imperavi id ei, vel eis. 3. man. *se verá todo*, apparebunt omnia, man wird alles ſehen. *se tratan cosas notables*, aguntur res memorabiles. *notese la diferencia*, obſervetur differentia. 4. ab auxiliari *Ser* (§ 8), es, ſeu eſto.
Sè, ſcio. a *saber*.
Sepa &c. ſciam, as, at &c. ab eod.
Si. 1. ſui, ſibi, ſe. 2. ſi. 3. reſponſio affirmantis, ita, equidem.
Similimo, ſimillimus.
Suelto, Supinum. a *soltar*, ſolvere, laxare,
Supe, *supiste*, *supo*: *supimos*, *istes*, *ieron*, ſcivi &c. a *saber*.
Supresso, Supinum. a *suprimir*, ſupprimere.
Sus, ſui, ſuæ; ſuos, ſuas; ejus, eorum, earum. Interjectio, eja! age!

T.

Te, tibi, te.
Ten, habe, tene. a *tener*.
Tendrè &c. tenebo, habebo &c. *tendria* &c. tenerem, haberem &c. ab eod.
Tengo, teneo, habeo. *tengamos*, teneamus, habeamus. *tenga* &c. teneam, habeam &c. ab eod.
Ternè &c. habebo, tenebo &c. *ternia* &c. tenerem, haberem &c. ab eod.
Ti, tibi, te.
Todo, totus, omnis. relinquit nomini ſequenti articulum definitum. e. g. *todos los siglos*, omnia ſecula. *todo el mundo*, totus mundus.
Traxe, *traxiste*, *traxo*: *traximos*, *istes*, *eron*, geſſi, tuli &c. a *traer*.
Traygo, gero. *trayga* &c. geram, feram, as, at &c. ab eod.
Truxe, *truxiste*, *truxo*: *truximos*, *istes*, *eron*, tuli, geſſi &c. ab eod.
Tu, tu.
Tus, tui, tuæ; tuos, tuas.
Tuve, *tuviste*, *tuvo*: *tuvimos*, *istes*, *ieron*, tenui, habui &c. a *tener*.

U.

U, ſeu *ù*, pro *ò*, vel *o*, aut, ſeu.
Va, it. *vamos*, imus, eamus. *van*, eunt. *vas*, is. *vays*, itis. ab *andar*.
Valgo, valeo, juvo. *valga* &c. valeam, juvem &c. a *valer*.
Vaya, *as*, *a*: *vamos*, *vays*, *vayan*. eam &c. ab *andar*.
Ve, i, apage. ab *andar*.
Vè, videt, vide. a *ver* ſeu *veer*.
Vèn, veni. a *venir*.
Vèn, vident. a *ver* ſeu *veer*.
Vendrè &c. veniam, es, et &c. *vendria* &c. venirem &c. a *venir*.
Vengo, venio. *venga* &c. veniam, as, at &c. ab eod.
Vernè &c. veniam, es, et &c. *vernia* &c. venirem &c. ab eod.
Vès, vides. a *ver* ſeu *veer*.
Vete, apage. ex *ve* & *te*.

Vide, vidi. *vido*, vidit. a *ver* seu *veer*.
Vine, veni. *vino*, *ieron*, venit, venerunt. a *venir*.
V. M. pro *Vuestra Merced*, seu, ut pronunciatur, *Vuestéd*, Vestra Dominatio.
Vos, vos, vobis, vos.
Vosotros, *vosotras*, vos.
Voy, eo. ab *andar*.

Y.

Yago, Jacobus.
Yo, ego.

CATALOGUS PARTICULARUM,

quæ Verbis Compositis præfiguntur.

A - guardar, expectare.
Ab - usar, abuti.
Ad-ministrar, administrare.
Ante - poner, anteferre.
Ar - rebañar, coacervare.
As - saltar, invadere.
Ben - dezir, bene precari.
Bien - aventurar, fortunare.
Co - mover, commovere.
Com - partir, dispertire.
Con - turbar, perturbare.
Contra - hazer, imitando exprimere.
Cor - regir, corrigere.
D - escrivir, describere, exscribere.
De - terminar, determinare.
Des cubrir, detegere.
Di - fundir, diffundere.
Dis - poner, disponere.
E - negrecer, nigrum fieri.
Em - bolver, involvere.
En - torcer, torquere, distorquere.
Entre - cortar, bifariam secare.
Es - coger, eligere.
Ex - heredar, exhæredare.
Im - poner, imponere.
In - formar, edocere.
Inter - romper, interrumpere.
Intro - duzir, introducere.
Mal - usar, abuti.
Man - tener, tueri, servare.
Menos - preciar, parvi facere.
O - poner, opponere.
Per - jurar, pejerare.
Pos - poner, postponere.
Pre - destinar, destinare &c.
Presu - poner, ponere, sumere.
Pro - meter, promittere.
R - escrivir, rescribere.
Re - quemar, iterum comburere.
So - llevar, sublevare.
Sob - ornar, subornare.
Sobre - cargar, nimis onerare.
Su - poner, ponere, sumere.
Super - abundar, abundare.
Sus - pender, suspendere.
Tra - luzir, lucem transmittere.
Tras - trocar, invertere.

EXER-

EXERCITATIO,

ipſo facto demonſtrans, poſſe ex pauciſſimis his, quæ præmiſi, obviam quamque libri hiſpanici partem, ope Lexici, recte explicari.

Ex Hieronymi Curitæ Hiſtoria Aragoniæ, l. 20 Annal. c. 92.

Deſta[1] *ſuerte*[2] *quedò*[3] *el*[4] *Rey*[5] *tan*[6] *bienaventurado*[7] *y*[8] *vitorioſo*[9] *con*[10] *triunpho*[11] *de*[12] *immortal*[13] *memoria*[14], *y*[15] *diò*[16] *fin*[17] *a*[18] *tan*[19] *ſanta*[20] *empreſa*[21], *y*[22] *conquiſta*[23].

Compendii gratia D. ſignificabit *Dictionarium*, obvium qualecunque, modo non deterrimæ notæ; *Sp.* meum *Spicilegium*; § 1, § 2, &c. numerum Inſtitutionum, quas propoſui.

1) *Deſta* coaleſcit (§ 21) ex *de* & *eſta.* Sp. *eſta*, hæc. *de* ſignum genitivi & ablativi, ſeu articulus indefinitus (§ 2) ante pronomen demonſtrativum.

2) D. ſors, eventus, ratio, modus. *hac ratione, hoc modo.* Eſt hic epilogus narrationis de Granatenſi urbe & regno, Maurorum poteſtati a Ferdinando II Rege extortis.

3) D. *quedar*, manere, perſiſtere. Characteriſtica *ar* (§ 6) primæ Conjugationis eſt: in qua (§ 9) *ò* eſt terminatio perſonæ tertiæ ſingularis in Præterito ſimplici Indicativi. *permanſit.*

4) articulus definitus (§ 1.) der.

5) D. Rex.

6) D. tam.

7) D. felix.

8) D. &.

9) D. victor.

10) D. cum.

11) D. triumphus. *cum triumpho.* Latino more dicimus: perſtitit Rex.. potitus triumpho..

12) articulus indefinitus (§ 2) genitivi nota.

13) D. immortalis.

14) D. memoria. Collige omnia in hanc ſententiam: *Hac ratione perſtitit Rex, tam felix, & victor, triumphi compos immortalis memoriæ.*

15) D. &.

16) Sp. *Di....* *diò.* dedit.

17) D. finis. impoſuit finem.

18) articulus indefinitus (§ 2) indicium dativi.

19) D. tam.

20) D. *ſanto*, ſanctus. femininum (§ 4) *o* in *a* mutato.

21) D. actio, cœptum, negotium.

22 & 23) DD. & victoria. *Et finem impoſuit actioni & victoriæ tam ſanctæ.*

24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35
Y vieron ſus ojos lo que tantos Reyes y Principes deſſearon, de ſojuzgar un reyno
36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47
de tantas ciudades, y de infinita muchedumbre de lugares, pueſtos en tan fuertes
48 49 50 51 52 53 54 55 56
y fragoſas montañas, de cuya poſſeſſion reſultava perpetua paz, y ſeguridad a todas
57 58 59 60
las provincias de Eſpaña.

24) D. *ver*, videre. Characteriſtica *er* (§ 6) ſecundæ Conjugationis: in qua *ieron* eſt terminatio perſonæ ultimæ in Præterito ſimplici. *viderunt.*

25) Sp. ſui, ejus. 26) D. *ojo*, oculus. pluralis (§ 3) addito *s*.

27) Sp. *lo que*, id quod.

28 - 30) DDD. tot Reges ac Principes. pluralis (§ 3) addito *s* vel *es*.

31) D. *deſſear*, deſiderare. Characteriſtica *ar* (§ 6) primæ Conjug. in qua (§ 9) *aron* finit Præteritum ſimplex. *deſiderarunt.*

32) gerundium zu (§ 14.) ſie haben gewunſchen dieſes Reich zu bezwingen.

33) D. ſubigere.

34) D. ein. articulus unitatis. 35 - 43) DDD. regnum tot urbium, & infinitæ multitudinis locorum. *de* articulus indefinitus (§ 2). femininum, *o* in *a* (§ 4.) pluralis, addito *s* aut *es* (§ 3.) Verum hæc deinceps omitto.

44) Sp. ſupinum a *poner*, ponere. intelligit Auctor munitiones & caſtella, *poſita* in montibus, ut mox ſubjicit. 45 - 49) DD. in tam editis & confragoſis montibus.

50) D.

50) D. cujus. refertur ad ſubſtantivum ſingulare femininum *muchedumbre.* 51) D. poſſeſſio. *ex cujus poſſeſſione.* 52) D. *reſultar*, oriri, naſci. Imperfectum Indicativi primæ Conjug. (§ 9.) *naſcebatur.* 53-60) DDD. perpetua pax & ſecuritas omnibus Hiſpaniæ provinciis. *todas* poſt ſe amat articulum definitum. Sp. *Todo.* Senſus ita contexitur: *Et viderunt oculi ejus id quod tot Reges & Principes deſiderarant, ſubigere nimirum regnum tot urbium, & infinitæ multitudinis arcium, in tam editis & confragoſis montibus poſitarum: e cujus* (multitudinis) *poſſeſſione pax & ſecuritas omnibus Hiſpaniæ provinciis naſcebatur.*

61 62 63 64 65 66 67 68 69 70
Fue la fama deſto muy celebrada por todos los reynos y ſeñorios de la Chriſtiandad:
71 72 73 74 75 76 77 78 79
y fueſe eſtendiendo haſta las mas ultimas y remotas tierras del Turco y del Soldan,
80 81 82 83 84 85 86 87 88
con grande admiracion de la excelencia y poder de un Principe, que avia pueſto
89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
fin a una guerra tan continua y cruel, que por tantos ſiglos avia durado con una
101 102 103 104 105 106 107
nacion tan barbara y fiera, y tan enemiga y infiel.

61 & 65) D. *celebrar*, celebrare. Præteritum Paſſivi (§ 10), quod ex ſupino primæ (§ 9) & auxiliari *fue* (§ 8) conſtat. *celebrata eſt.* 62) D. fama. 63) Sp. *Eſta ... eſto*, hoc. *de eſto*, hujus (rei), coaleſcit (§ 21) in *deſto.* 64) D. valde.

66 - 70) DDD. per omnia regna & ditiones chriſtianæ gentis. *todos* cum articulo ſequente, ut n. 56.

71) & 72) *fue*, fuit. (§ 8.) Affixum (18) *ſe* pronomen. Sp. *ſe*, ſe. D. *eſtender*, extendere. Secundæ Conjug. (§ 9) Participium Præſentis. *extendens. fuit ſe extendens*, id eſt, *extendit ſe.* 73 - 79) DDD. uſque ad ultimas omnino & remotiſſimas Turcæ & Sultani regiones.

80 - 85) DDD. cum ingenti admiratione excellentiæ potentiæque Principis.

86) Sp. qui. 87 & 88) Sp. *pueſto*, Supinum a *poner*, ponere, imponere. *avia* cum Supino (§ 9) eſt Pluſquamperfectum Indicativi. *impoſuerat.* 89) D. finem. 90 - 93) DDD. bello tam continuo & crudeli.

94) Sp. quod. videlicet, bellum. 95 - 97) DDD. per tot ſecula. 98 & 99) D. *durar*, durare, perſeverare. Pluſquamperfectum, ut n. 87 & 88.

88. 100 - 107) DDD. cum gente tam barbara & fera, tamque inimica & infideli. Summa ergo hæc eſt: *Valde celebrata eſt ejus rei fama per regna omnia ac ditiones chriſtiani orbis: extenditque ſe ad ultimas omnino & remotiſſimas Turci ac Sultani provincias, ingenti cum admiratione de excellentia potentiaque Regis, qui finem impoſuiſſet bello tam diuturno & crudeli, quod per tot ſecula geſtum erat cum gente tam barbara & fera, tamque inimica & infideli.*

EXERCITATIO ALTERA, POETICA.

Don Quevedo, Calliopes ſeu Muſæ VIII Sylva ſeptima.

1 2
El Relox de arena.

3 4 5 6 7 8
Que tienes que contar, Relox moleſto,
9 10 11 12
En un ſoplo de vida desdichada,
13 14 15 16
Que ſe paſſa tan preſto?
17 18 19 20 21
En un camino, que es una jornada
22 23 24 25 26
Breve, y deſtrecha de eſte al otro polo,
27 28 29 30 31 32
Siendo jornada, que es un paſſo ſolo?

1 & 2) DD. Horologium ex arena. Die Sanduhr.

3) Sp. quid. 4) D. *tener*, habere: nam quia *tiener* non reperitur, pro diphthongo ſumenda eſt vocalis cognata *e*. (§ 24.) Secundæ Conjug. (§ 9) Indicativi Præſens. *habes*. 5) Sp. eſt pleonaſmus. germanice explicari poſſet per zu. 6) D. numerare. Quid habes numerare? Was haſt du zu zählen? 7 & 8) DD. horologium moleſtum! 9 - 12) DDD. in uno halitu, flatu, vitæ infelicis. 13) Sp. quæ. 14) D. *paſſar*, & *paſſarſe*, præterire. Primæ Conjug. (§ 9) Præſens Indicat. *præterit*. 15 & 16) DD. tam cito.

17 & 18) DD. in itinere. Intellige, quid numeras? quid metiris? 19) Sp. quod. 20) eſt. (§ 8.) 21) D. profectio unius diei. eine Tagreiſe. 22-26) DDD.

DDD. brevis, & angusta, ab hoc ad alterum polum. 27) Verbi auxiliaris *Ser* (§ 8) Participium Præsentis. quare solvitur (§ 16), *cum sit.* 28) ut n. 21. 29 & 30) ut n. 19 & 20. *quæ est.* 31 & 32) DD. unus solum passus. *Quid babes metiri, Horologium molestum, in uno halitu vitæ misera, quæ tam celeriter præterit? in itinere, quod unius diei profectio est, brevis & angusta, ab hoc ad illum polum, cum profectio sit, quæ uno solum passu continetur?*

33 34 35 36 37 38 39
Que si son mis trabajos y mis penas,
40 41 42 43 44 45
No alcançaràs allà, si capaz vaso
46 47
Fuesses de las arenas,
48 49 50 51 52
Endonde el alto mar detiene el passo:
53 54 55 56 57
Dexa passar las horas sin sentirlas,
58 59 60 61
Que no quiero medirlas.

33 & 34) Sp. Sp. quod si, si vero. 35) sunt, (§ 8.) 36 & 38) Sp. mei, meæ. 37 & 39) DD. labores, & pœnæ. Id est: si autem labores mei & arumnæ sunt id, quod metiris.

40) D. non. 41) D. *alcançar*, pertingere. Primæ Conjug. (§ 9) Futurum Indicativi. *pertinges.* 42) D. eo, illuc. 43) D. si, etsi. 46) esses, (§ 8.) 45, 44, 47) DDD. vas capax arenarum. 48) D. ubi. 49 & 50) DD. altum mare. 51) D. *detener* pro *detiener*, mutando cognatas, (§ 24.) cohibere, sistere. Secundæ Conjug. (§ 9) Indicat. Præsens. *cohibet.* 52) D. passum. *Quod si labores mei meæque ærumnæ sunt*, quod metiris, *eo non pertinges, etsi vas fores illarum arenarum capax, ad quas altum mare suum passum* (impetum) *sistit.*

53) D. *dexar*, sinere. Primæ Conjug. (§ 9) Imperativus. *sine.* 54-57) DDD. præterire horas, quin sentiam illas. *sin*, sine. Sp. *las*, eas. affixum (§ 18.) ohne sie zu empfinden.

58) Sp. quia. 59) D non. 60) D. *querer* (permutando cognatas (§ 24.) nam *quierer* non invenies) velle. Secundæ Conjug. (§ 9) Indicat. Præsens. *volo.* 61) D. *medir*, metiri. affixum, ut n. 57. *Sine elabi horas non sentienti: neque enim metiri eas placet.*

62 63 64 65 66 67
Ni que me notifiques di essa suerte
68 69 70
Los terminos forçosos de la muerte:
71 72 73 74 75
No me bagas mas guerra,
76 77 78 79
Dexame, y nombre de piadosa cobra,
80 81 82 83 84
Que barto tiempo me sobra,
85 86 87 88
Para dormir debaxo de la tierra.

62) D. neque. Intellige ex versu proxime superiore *quiero:* neque volo. 63 & 64) Sp. Sp. ut mihi. 65) D. *notificar*, denunciare. Primæ Conjug. (§ 9) Conjunctivi Præsens : denuncies. *qu* pro *c* (§ 25) anaphoniæ gratia. 66 & 67) DD. hac ratione, hoc modo. 68 - 70) DDD. fines inevitabiles mortis. *Neque* volo, *ut hac ratione mibi significes fines* (limites) *mortis inevitabiles.*

71) D. Non. 72 & 73) Sp. Sp. mihi facias. 74) D. amplius, ultra, mehr. 75) D. bellum. *Ne mibi amplius bellum inferas.* ne molestiam mihi porro exhibeas.

76) sine me. *dexa*, ut n. 53. Sp. *me*, me. affixum (§ 18.) 77 & 78) DD. & nomen misericordis. 79) D. *cobrar*, adipisci. Primæ Conjug. (§ 9) Imperativus. *Sine me, & nomen misericordis tibi compara.*

80) Sp. nam. 81 & 82) DD. satis temporis. 83) Sp. mihi. 84) D. *sobrar*, superesse. Primæ Conjug. (§ 9) Indicat. Præsens. superest. 85 - 88) DDD. ad (§ 14) dormiendum sub terra. *Nam satis mibi temporis superest, antequam sub terra dormiam.*

89 90 91 92
No solo me apresura
93 94 95 96
La muerte, pero abreviame el camino:
97 98 99 100
Pues con pie doloroso,
101 102
Misero peregrino,
103 104 105 106
Doy cercos a la negra sepultura.

107 108 109 110 111 112
Bien sè, que soy aliento fugitivo:
113 114 115 116 117 118 119
Ya sè, ya temo, ya tambien espero,
120 121 122 123 124 125 126
Que he de ser polvo, como tu, si muero;
127 128 129 130 131 132 133
Y que soy vidro, como tu, si vivo.

89 & 90) DD. non solum. 91) Sp. me. 92) D. *apresurar*, urgere. urget, ut n. 84. 93) D. mors. 94) D. verum etiam. 95) D. *abreviar*, contrahere, breviorem facere. ut n. 84. cum Affixo (§ 18.) Sp. *me*, mihi. breviorem mihi facit. 96) D. viam. *Non solum urget me mors, verum etiam breviorem mihi viam efficit.*

97) D. ergo. 98) D. cum. 99 - 102) DDD. pede mœsto, infelix peregrinator. 103) Sp. do. a *dar.* 104) D. *dar cercos*, circuire, circum errare. 105 & 106) DD. nigrum tumulum. *Itaque tristi pede miser viator circa nigrum tumulum erro.*

107) D. bene. 108) Sp. scio. 109) Sp. quod. 110) sum, (§ 8.) 111 & 112) DD. halitus fugiens. 113, 115, 117) D. jam. 114) Sp. scio. 116) D. *temer*, timere. Secundæ Conjug. (§ 9) Indicativi Præsens: timeo. 118) D. etiam. 119) D. *esperar*, sperare. Primæ Conjug. (§ 9) Indicat. Præsens: spero. 120) Sp. quod. 121) *he*, habeo, (§ 7.) *ser*, esse, (§ 8.) Modus loquendi (§ 15) Futurum significans: ero. 122 - 124) DDD. pulvis, sicut tu. 125) D. si. 126) D. *morir* (§ 24), mori. Tertiæ Conjug. (§ 9) Indicativi Præsens: morior. 127) & quod. 128) sum, (§ 8.) 129 - 131) D. vitrum, sicut tu. 132) D. si. 133) D. *vivir*, vivere. ut n. 126. vivo. *Sat scio, esse me halitum fugientem: Scio jam, jam timeo, jam etiam spero, fore me pulverem, ut tu es, si morior; & esse me vitrum, ut tu es, si vivo.*

APPENDIX
De Pronunciatione Linguæ Hispanicæ, quatenus a latina differt.

1. *B* ante vocales pronunciatur ut v, id est, sono inter f & w medico, *biuda*, vidua; *acabado*, finitus; lege viuda, acavado. Ante consonantes sonat ut nostrum b. *blanco*, albus; *hablo*, loquor; l. blanco, hablo.

2. *C* cum exigua cauda, seu *ç*, ut s. *çapato*, calceus; *lança*, lancea; l. sapato, lansa.

3. *Ce*, *ci*, ut se, si. *cedro*, cedrus; *ciego*, cæcus; *accion*, actio; l. sedro, siego, acsion.

4. *Ch* ut tsch. *dichoso*, felix; *muchacho*, puer; l. ditschoso, mutschatscho.

5. *Ge*, *gi*, ut robustum che & chi germanicum. *genero*, genus; *fragilidad*, fragilitas; l. chenero, frachilidád.

6. *Gue*, *güi*, ut ge, gi. *guerra*, bellum; *neguemos*, negemus; *guia*, viæ dux; l. gerra, negemos, gia. Excipe *antiguedad*, antiquitas; *unguento*, unguentum; *verguença*, pudor; *arguir*, arguere; cum aliquot aliis parum usitatis; l. antigwedád, ungwento, vergwensa, arguír.

7. *H* plerumque mutum est. *hombre*, homo; *honesto*, honestus; l. ombre, onesto. Aspiratio tum fit, cum hispanicum *h* ex latino *f* oritur, quod in vocabulis non paucis contingit. *hambre*, fames; *hierro*, ferrum; *hermoso*, formosus; *hablo*, loquor, a latino fabulor; *hijo*, filius; l. hambre, hierro, hermoso, hablo, hicho. Densa etiam est aspiratio in iis, quæ inchoantur ab *hue*. *huevo*, ovum; *huelgo me*, lætor; l. pleno ore, huevo, huelgo me.

8. Consonans *j* ut validum ch germanicum. *jardin*, hortus; *mejor*, melior, melius; l. chardín, mechór.

9. Duplex *l*, seu *ll*, ut *gl* Italorum, *lh* Lusitanorum, & *ll* Gallorum post *ai*, *ei*, & similes diphthongos: auditur scilicet g blæsum seu imperfectum (quod per *g* cursivum indico) tum l simplex, cum j consonante. *llama*, flamma; *lleno*, plenus; *cuchillo*, culter; gljama, gljeno, cutschigljo; vel pro j consonante pronuncia i vocalem, sed ita, ut cum vocali sequente in unam syllabam coeat; gliama & glieno dissyllaba; cutschiglio trisyllabum. *Illustre*, illustris, & similia latini generis, lege, atque etiam scribe, ilustre, per simplex *l*.

10. *N* cum signo *tilde*, id est *ñ*, ut *gn* Gallorum & Italorum, aut *nh* Lusitanorum: sonat nimirum g imperfectum seu blæsum ante literam n, & post illam j consonans. *ñudo*, nodus; *añadido*, adjunctus; *señor*, dominus, domine; gnjudo, agnjadido, segnjór; vel etiam per i vocalem, sed gniudo & segnior dissyllaba, & agniadido quatuor syllabarum.

11. *Que*, *qui*, ut ke, ki. *quemado*, ustus, combustus; *maquina*, machina; l. kemádo, mákina. Antiqua illa *quasi*, quasi; *qualidad*, qualitas; *quotidiano*, quotidianus; legenda sunt, uti & pridem scribuntur, casi, calidád, cotidiano.

12. *R*

12. *R* aspere, propemodum ut rr. *rabia*, rabies; *arrancar*, avellere, evellere; l. fere ut rrávia, arrancárr.

13. *X* ut ch austerum, quemadmodum de litera *j* & de syllabis *ge gi* dictum est. *xavali*, aper; *roxo*, ruber; *relox*, horologium; chavalí, rocho, relóch. sic & *exercito*, exercitus; *exemplo*, exemplum; *luxuria*, luxuria; l. echersito, echemplo, luchuria. In aliis autem originis latinæ vocabulis *ex* ante consonantem sonat ut es, ante vocalem ut egs vel ecs. *extenuado*, extenuatus; *examen*, examen; l. estenuado, egsamen seu ecsamen.

14. *Z* ut s. *bazer*, facere; l. haserr.

E X E M P L U M.

Guerra in Vita Serenissimæ Reginæ Mariannæ Austriacæ, Viduæ Joannis V Regis Lusitaniæ, c. 10.

Que podria yo (verba sunt ipsius Reginæ) *responder a mi Dios, y*
Ke podría yo respondér a mi Diós, y
mi Señor, que me ba llenado de bonor, y colmado de riquezas, si de aquellos,
mi Segnjor, ke me a gljenádo de onor, y colmádo de rikesas, si de akegljos,
a quienes por vassallos debo serles util, retirasse yo mi mano, y quando im-
a kienes por vassagljos devo serles útil, retirasse yo mi mano, y quando im-
ploran mi piedad, y carecen de todo socorro, ò los arrojasse de mi, desti-
ploran mi piedád, y caresen de todo socorro, ò los arrochasse de mi, desti-
tuidos del alivio que piden, ò de la esperança de conseguirle? . . . .
tuidos del alivio ke piden, ò de la esperansa de consegirle?
Que cosa mas digna de la Magestad, que bacer bien a los infelices? Por
Ke cosa mas digna de la Machestád, ke hasér vien a los infelices? Por
lo menos esto me enseñan muchos exemplos de Santos Reyes, y sin-
lo menos esto me ensegnjan mutschos echemplos de Santos Reyes, y sin-
gularmente Reynas, cuyo nombre y fama vivirán siempre en la eterni-
gularmente Reynas, cujo nombre y fama vivirán siempre en la eterni-
dad; no por el adorno mugeril, y lo precioso de sus joyas; no por el
dád; no por el adorno mucheríl, y lo presioso de sus chojas; no por el
luxo, y las delicias; sino por las obras de piedad, y misericordia.
lucho, y las delisias; sino por las obras de piedád, y misericordia.

Quid possem ego respondere DEO ac Domino meo, qui me implevit honoribus, & opibus cumulavit, si ab illis, quibus utpote subditis prodesse debeo, manum averterem, cumque meam pietatem implorent, & omni auxilio careant, eos a me repellerem, destitutos vel petito subsidio, vel etiam spe ejusdem consequendi? . . . . . . Quæ demum res est Majestate regia dignior, quam bene de infelicibus mereri? Certe hoc me docent multa Sanctorum Regum, & præsertim Reginarum exempla, quarum nomen & fama semper in æternitate vivent; non propter mundum muliebrem, aut gemmas pretiosas; non luxus aut deliciarum ergo; sed ob pietatis & misericordiæ opera.

HEXA-

HEXAGLOTTI PRIMI

PARS II,

QUÆ

LIBROS

GRÆCOS, HEBRAICOS,

ET

CHALDAICOS,

INTRA DIEM UNUM,

SI VELIS,

INTELLIGERE ET EXPLICARE DOCET.

PRÆFATIO.

Priore bujus Bidui Parte linguas tres latinæ filias, gallicam, italicam, bispanicam, non multis paginis executus; Partem tibi alteram offero, Lector Candide, priore illa etiam breviorem, qua tres alias, græcam, bebraicam, chaldaicamque complector. Nota inter eruditos est Bobuslai nostri Balbini brevitas, qui seculo proximo græcæ linguæ præceptis ita feliciter multos imbuit, ut uno die græce scribere non tantum emendate, verum etiam ornate & copiose discerent. Id ille in suis Humaniorum Disciplinarum Verisimilibus sic narravit, ut modum tamen, quo rem effecerat, silentio præteriret. Incessit me pridem cupido experiundæ ejusdem aleæ, & compositis mecum rationibus, ipsa re docui, non intra diem unum, sed intra sextam boram perveniri eo posse, quo Balbinus deduxit, quin etiam tantillo temporis intervallo condendorum versuum artem adjeci. At nunc alia proposita meta est: non jam græce scribendi, quod pauci cupiunt; sed intelligendi celeritatem promitto, cujus rei utilitas latissime patet, sive eloquentiæ omnisque eruditionis bumanæ fontes, sive Divinos Libros, Concilia, & antiquissimorum Patrum monumenta spectamus. Hujus ego scopi memor, plurimas grammaticorum minutias sciens effugio, sine quarum plena notitia græce scribi pure non potest, legi commode & utiliter potest. Hac parsimonia factum, ut rem multi laboris ac temporis ad duas tresve boras restringerem, certissimaque teste experientia fastidium in desiderium apud multos converterem. De Hebraicis & Chaldaicis quid sit mei consilii, suo loco aptius, quam bic in limine profitebor.

Salve, Lector Optime, & quæsitam tuo solum commodo brevitatem experire.

INSTI-

INSTITUTIONES GRÆCÆ.

1. Græcarum literarum hæc eſt forma:

Αα.	Ββϐ.	Γγ.	Δδ.	Εε.	Ζζ.	Ηη.	Θϑθ.	Ιι.	Κκ.	Λλ.	Μμ.	Νν.	Ξξ.	Οο.	Ππ.	Ρϱ.	Σσς.
a.	b.	g.	d.	ĕ	z.	ē, vulgo i.	th.	i.	k.	l.	m.	n.	x.	ŏ	p.	r.	ſ.
Ττ.	Υυ.						Φφ.	Χχ.	Ψψ.	Ωω.							
t.	hebraicum, ſive *u* gallicum. vulgo y.						ph.	ch.	pſ.	ō.							

2. Spiritus aſper (ʽ) reſpondet noſtro *h.* e. g. ἁμα legitur *hama.* Spiritu leni (ʼ) & accentibus in univerſum abſtineo: quod pace illorum dictum ſit, qui tuentur. Liceat illis, arbitratu ſuo frui; & mihi, meo. Diſputandi neque locum feſtinatio, neque voluntatem rei parvitas mihi permittit.

Articulus. Nomen. Pronomen.

3. Græcorum articulus germanico der, die, das, eſt ſimilis. Tam ille, quam Nomina, & Verba, præter numerum ſingularem & pluralem etiam dualem habent, cum de duobus ſermo eſt, eum ego, nequid integritati deſit, addo quidem: Lector prudens rem uſus rariſſimi, quoties in Inſtitutionibus his occurret, tuto tranſiliat.

	Sing. Nom.	Gen.	Dat.	Acc.	Voc.	Dual. N. & A.	G. & D.	Plur. Nom.	Gen.	Dat.	Acc.	Voc.
Maſculin.	ὁ	τȣ	τῳ	τον	ω	τω	τοιν	οἱ	των	τοις	τȣς	ω
Feminin.	ἡ	της	τῃ	την	ω	τα	ταιν	αἱ	των	ταις	τας	ω
Neutr.	το	τȣ	τῳ	το	ω	τω	τοιν	τα	των	τοις	τα	ω

Ablativo Græci carent.

4. Declinationes ſimplices quinque ſunt. IV pariſyllabæ, quinta incrementum capit.

	S. n.	g.	d.	a.	v.	D. n. a. v.	g. & d.	P. n.	g.	d.	a.	v.
I.	ας, ης.	ȣ, α.	ᾳ, ῃ.	αν, ην.	α, η.	α.	αιν.	αι.	ων.	αις.	ας.	αι.
II.	α, η.	ης, ας.	ῃ, ᾳ.	ην, αν.	η, α.	α.	αιν.	αι.	ων.	αις.	ας.	αι.
III.	ος, ον.	ȣ.	ῳ.	ον.	ε, ον.	ω.	οιν.	οι, α.	ων.	οις.	ȣς, α.	οι, α.
IV.	ως, ων.	ω.	ῳ.	ων.	ως, ων.	ω.	ῳν.	ῳ, ω.	ων.	ῳς.	ως, ῳ.	ῳ. ω.
V.	multiplex.	-ος.	-ι	-α, ν neutris ut n.	multiplex.	-ε.	-οιν.	-ες, -α.	ων.	σι, -ξι, -ψι, εσι, ȣσι.	-ας, -α.	-ες, -α.

Explico

Explico Tabellæ usum. Legis e. g. των γλωσσων, in Lexico reperis: Γλωσσα, *lingua.* των articulus, & ων terminatio tui nominis; geminum sunt judicium genitivi pluralis. sensus est ergo *linguarum.* Fac, legere te absque articulo χαρα. In Lexico χαρα est gaudium. Tabella ostendit, α nominativi singularis esse secundæ declinationis, in eaque ᾳ pertinere ad dativum singularem. habes igitur sensum, *gaudio.* Quod si reperias γλαυκωπα οφιν, Lexicon tibi suggerit γλαυκωψ, *cæsios habens oculos*, & οφις, *serpens.* Γλαυκωψ habet incrementum, quia casus obliqui sunt una syllaba nominativo longiores: est igitur quintæ declinationis, cujus incrementa in Tabella designo per virgulam transversam terminationi præpositam. In ea autem declinatione -α est accusativus singularis. Idemque casus est ν sine virgula, seu sine incremento: ac proinde & οφιν accusativus est singularis in eadem declinatione quinta. Sensus ergo est, *cæsium serpentem.*

5. Declinationes quinque contractæ, meræ propagines declinationis quintæ simplicium. Tabellæ sequentis idem usus est, qui præcedentis.

	S. n.	g.	d.	a.	v.	D. n. a. v.	g. & d.	P. n.	g.	d.	a.	v.
I.	ης, ες.	εος, ους.	εϊ, ει.	εα, η, ην.	ες.	εε, η.	εοιν, οιν.	εες, εις, εα, η.	εων, ων.	εσι.	εας, εις, εα, η.	εες, εις, εα, η.
II.	ις, ι.	εως, εος.	εϊ, ει, ιι, ι.	ιν.	ι.	εε, η.	εοιν, εῷν.	εες, εις, εες, εις.	εων, εων.	εσι, εσι.	εας, εις, εας, εις.	εες, εις, εες, εις.
III.	υς.	εος, εως.	εϊ, ει.	υν.	υ.	εε, η.	εοιν.	εες, εις.	εων.	εσι.	εας, εις.	εες, εις.
IV.	ω.	οος, ους.	οϊ, οι. οα, ω.	οι.	ω.		οιν.	οι.	ων.	οις.	ους.	οι.
V.	ας.	ατος, αος, ως.	ατι, αϊ, α.	ας.	ας.	ατε, αε, α.	ατοιν, αοιν, ῳν.	ατα, αα, α.	ατων, αων, ων.	ασι.	ατα, αα, α.	ατα, αα, α.

6. Desinentia in υς, gen. υος, in plurali nom. & voc. faciunt υες, υς acc. υας, υς.

7. Adjectiva trium terminationum sic flectuntur:

Masc.	ας.	εις.	ην.	ος.	υς.	ως.
Fem.	αινα.	εσσα.	[illegible]	η vel α.	εια.	υια.
Neutr.	αν.	εν.	εν.	ον.	υ.	ος.

duarum vero sic:

Masc. & Fem.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
Neutr.	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

8. Comparativi desinunt in τερος, Superlativi in τατος.

9. Pronomina, *Ego*, *Tu*, *Sui*, *Hic*, ita declinantur:

	S. n.	g.	d.	a.	D. n. & a.	g. & d.	P. n.	g.	d.	a.
Ego.	εγω.	εμȣ, μȣ.	εμοι, μοι.	εμε, με.	νω.	νῷν.	ἡμεις.	ἡμων.	ἡμιν	ἡμας.
Tu.	συ.	σȣ.	σοι.	σε.	σφω.	σφῷν.	ὑμεις.	ὑμων.	ὑμιν.	ὑμας.
Sui.		ȣ̔.	οἱ.	ἑ.	σφε.	σφιν.	σφεις.	σφων.	σφισι.	σφας.
Hic.	ȣ̔τος.	τȣτȣ.	τȣτῳ.	τȣτον.	τȣτω.	τȣτοιν.	ȣ̔τοι.	τȣτων.	τȣτοις.	τȣτȣς.
Hæc.	αὑτη.	ταυτης.	ταυτῃ.	ταυτην.	ταυτα.	ταυταιν.	αὑται.	τȣτων.	ταυταις.	ταυτας.
Hoc.	τȣτο.	τȣτȣ.	τȣτῳ.	τȣτο.	τȣτω.	τȣτοιν.	ταυτα.	τȣτων.	τȣτοις.	ταυτα.

Verbum.

10. Verba præter Vocem Activam & Passivam habent Mediam, latinis Deponentibus non absimilem. Ultra latina Tempora addunt Aoristos, quos loco Præteriti, Imperfecti, & Præsentis usurpant. Aoristus Aeolicus propemodum Modo nostro Potentiali respondet. In Verbis consideranda sunt quatuor, Terminatio, Augmentum, Characteristica, & Penultima. Terminationem docebit Tabella Conjugationum: post quam de Penultimis dicam.

11. Augmentum Verba recipiunt sui initio in Imperfecto, Præterito, Plusquamperfecto, Aoristis, & Paulo post Futuro. Aliud est syllabicum, aliud temporale: quorum illud Verbis a consonante, istud a vocali initium sumentibus adhibetur. Augmentum syllabicum est ε, cui in Præterito & Paulo post Futuro præponitur plerumque prima Verbi litera. e. g. τυπτω, *verbero:* ετυπτον, *verberabam:* τετυφα, *verberavi.* Si prima litera sit ϱ, duplicatur id post ε ubique; si ϑ, φ, χ, præponitur literæ ε in Præterito τ, π, κ. e. g. ϱεω, *fluo:* εϱϱευσα, *fluxi.* ϑελω, *volo:* τεϑεληκα, *volui.* φαινω, *ostendo:* πεφαγκα, *ostendi.* χαϱασσω, *imprimo:* κεχαϱαχα, *impressi.* Plusquamperfecto ultra consonantem Præteriti additur ε alterum: τετυφα, *verberavi:* ετετυφειν, *verberaveram.* Augmentum temporale mutat α & ε in η, ο in ω, αι in ῃ, οι in ῳ, αυ in ηυ, in quibusdam ε in ει, ευ in ηυ, ει in ῃ. Extra Indicativum jure ordinario solum Præteritum retinet augmentum. Composita plerumque augentur in medio, id est, post particulam præfixam, quæ si in vocalem desinat, ea ab ε sequente persæpe eliditur. ut καταπινω, *absorbeo:* κατεπινον, *absorbebam.*

12. Pinax seu Tabella omnium Characteristicarum pro Voce activa & passiva: nam Tempora Verbi medii cum activis fere consentiunt. Dividuntur in sex classes.

Præs.

	Præs. Imp. Aor. 2, & Fut. 2 act. & pass.	*Fut. 1 act. Aor. 1 act. & Aor. Æol.*	*Præt. Perf. & Plusq. act.*	*Præt. Perf. & Plusq. pass.*	*Aor. 1 pass. & Fut. 1 pass.*
I.	β. π. πτ. φ.	ψ.	φ.	μμ. ψ. πτ. φθ.	φθ.
II.	γ. κ. κτ. χ.	ξ.	χ.	γμ. ξ. κτ. χθ.	χθ.
III.	δ. τ. θ.	σ.	κ.	σμ. σ. στ. σθ.	σθ.
IV.	ζ. σσ. ττ.	ξ. σ.	χ. κ.	γμ. ξ. κτ. χθ vel σμ. σ. στ, σθ.	χθ. σθ.
V.	λ. μ. μν. ν. ρ.	λ. μ. ν. ρ.	κ. λκ. ρκ. γκ. μκ.	μ. στ. θ. vel λμ. λσ. λτ. λθ. vel ρμ. ρσ. ρτ. ρθ. &c.	νθ. λθ. ρθ. ρ.
VI.	*omnes vocales & diphthongi.*	σ.	κ.	μ. σ. τ. θ. vel σμ. σ. στ. σθ.	θ. vel σθ.

13. Tabula Conjugationis Verbi Activi.

		S. Ego.	Tu.	Ille.	D. Nos duo.	Vos duo.	Illi duo.	P. Nos.	Vos.	Illi.
Indicativi	Præsens.	ω	εις	ει.	—	ετον	ετον.	ομεν	ετε	ουσι.
	Imperf.	ον	ες	ε.	—	ετον	ετην.	ομεν	ετε	ον.
	Præter.	α	ας	ε.	—	ατον	ατον.	αμεν	ατε	ασι.
	Plusq.	ειν	εις	ει.	—	ειτον	ειτην.	ειμεν	ειτε	εισαν.
	Aor. I.	α	ας	ε.	—	ατον	ατην.	αμεν	ατε	αν.
	Aor. II.	ον	ες	ε.	—	ετον	ετην.	ομεν	ετε	ον.
	Futur. I.	ω	εις	ει.	—	ετον	ετον.	ομεν	ετε	ουσι.
	Futur. II.	ω	εις	ει.	—	ειτον	ειτον.	ουμεν	ειτε	ουσι.
Imperat.	Præsens.	—	ε	ετω.	—	ετον	ετων.	—	ετε	ετωσαν.
	Præter.	—	ε	ετω.	—	ετον	ετων.	—	ετε	ετωσαν.
	Aor. I.	—	ον	ατω.	—	ατον	ατων.	—	ατε	ατωσαν.
	Aor. II.	—	ε	ετω.	—	ετον	ετων.	—	ετε	ετωσαν.
Optativi	Præsens.	οιμι	οις	οι.	—	οιτον	οιτην.	οιμεν	οιτε	οιεν.
	Præter.	οιμι	οις	οι.	—	οιτον	οιτην.	οιμεν	οιτε	οιεν.
	Aor. I.	αιμι	αις	αι.	—	αιτον	αιτην.	αιμεν	αιτε	αιεν.
	Aor. II.	οιμι	οις	οι.	—	οιτον	οιτην.	οιμεν	οιτε	οιεν.
	Aor. Æol.	εια	ειας	ειε.	—	ειατον	ειατην.	ειαμεν	ειατε	ειαν.
	Futur. I.	οιμι	οις	οι.	—	οιτον	οιτην.	οιμεν	οιτε	οιεν.
	Futur. II.	οιμι	οις	οι.	—	οιτον	οιτην.	οιμεν	οιτε	οιεν.
Conjunct.	Præsens.	ω	ῃς	ῃ.	—	ητον	ητον.	ωμεν	ητε	ωσι.
	Præter.	ω	ῃς	ῃ.	—	ητον	ητον.	ωμεν	ητε	ωσι.

Aor. I & II, ejusdem terminationis cum Præsente & præterito.

Infinitiv. Præs. ειν. Præt. εναι. Aor. I. αι. Aor. II. ειν. Futur. I. ειν. Fut. II. ειν.

Particip. Præs. ων, οντος. ουσα. ον, οντος. Præt. ως, οτος. υια. ος, οτος. Aor. I. ας, αντος. ασα. αν, αντος. Aor. II. ων, οντος. ουσα. ον, οντος. Fut. I. ων, οντος. ουσα. ον, οντος. Fut. II. ων, ουντος. ουσα. ουν, ουντος.

14. Tabu-

14. Tabula Conjugationis Verbi Passivi.

	S. Ego.	Tu.	Ille.	D. Nos duo.	Vos duo.	Illi duo.	P. Nos.	Vos.	Illi.
Indicativi Præs.	ομαι	ῃ	εται.	ομεθον	εσθον	εσθον.	ομεθα	εσθε	ονται.
Imperfect.	ομην	ου	ετο.	ομεθον	εσθον	εσθην.	ομεθα	εσθε	οντο.
Præterit.	αι	αι	αι.	εθον	ον	ον.	εθα	ε	νται.
Plusquamperf.	ην	ο	ο.	εθον	ον	ην.	εθα	ε	ντο.
Aor. I.	ην	ης	η.	——	ητον	ητην.	ημεν	ητε	ησαν.
Aor. II.	ην	ης	η.	——	ητον	ητην.	ημεν	ητε	ησαν.
Futur. I.	ησομαι	ησῃ	ησεται.	ησομεθον	ησεσθον	ησεσθον.	ησομεθα	ησεσθε	ησονται.
Futur. II.	ησομαι	ησῃ	ησεται.	ησομεθον	ησεσθον	ησεσθον.	ησομεθα	ησεσθε	ησονται.
Paulo post Fut.	ομαι	ῃ	εται.	ομεθον	εσθον	εσθον.	ομεθα	εσθε	ονται.
Imperativi Præs.	——	ου	εσθω.	——	εσθον	εσθων.	——	εσθε	εσθωσαν.
Præterit.	——	ο	ω.	——	ον	ων.	——	ε	ωσαν.
Aor. I.	——	ητι	ητω.	——	ητον	ητων.	——	ητε	ητωσαν.
Aor. II.	——	ηθι	ητω.	——	ητον	ητων.	——	ητε	ητωσαν.
Optativi Præs.	οιμην	οιο	οιτο.	οιμεθον	οισθον	οισθην.	οιμεθα	οισθε	οιντο.
Præterit.	ημην	ηο	ητο.	ημεθον	ησθον	ησθην.	ημεθα	ησθε	ηντο.
Aor. I & II.	ειην	ειης	ειη.	——	ειητον	ειητην.	ειημεν	ειητε	ειησαν.
Fut. I & II.	ησοιμην	ησοιο	ησοιτο.	ησοιμεθον	ησοισθον	ησοισθην.	ησοιμεθα	ησοισθε	ησοιντο.
Paulo post Fut.	οιμην	οιο	οιτο.	οιμεθον	οισθον	οισθην.	οιμεθα	οισθε	οιντο.
Conjunct. Præs.	ωμαι	ῃ	ηται.	ωμεθον	ησθον	ησθον.	ωμεθα	ησθε	ωνται.
Præterit.	ωμαι	ῃ	ηται.	ωμεθον	ησθον	ησθον.	ωμεθα	ησθε	ωνται.
Aor. I & II.	ω	ῃς	ῃ.	——	ητον	ητον.	ωμεν	ητε	ωσι.

Infinitivi Præs. εσθαι. Præt. αι. Aor. I. ηναι. Aor. II. ηναι. Fut. I. ησεσθαι. Fut. II. ησεσθαι. Paulo post Fut. εσθαι.

Particip. Præs. ομενος. ομενη. ομενον. Præt. ενος. ενη. ενον. Aor. I & II. εις, εντος. εισα. εν, εντος. Fut. I & II. ησομενος. ησομενη. ησομενον. Paulo post Fut. ομενος, ομενη, ομενον.

15. Tabula Conjugationis Verbi Medii.

	S. Ego.	Tu.	Ille.	D. Nos duo.	Vos duo.	Illi duo.	P. Nos.	Vos.	Illi.
Indicativi Præsens.	ομαι	ῃ	εται.	ομεθον	εσθον	εσθον.	ομεθα	εσθε	ονται.
Imperfect.	ομην	ου	ετο.	ομεθον	εσθον	εσθην.	ομεθα	εσθε	οντο.
Præterit.	α	ας	ε.	——	ατον	ατον.	αμεν	ατε	ασι.
Plusquamp.	ειν	εις	ει.	——	ειτον	ειτην.	ειμεν	ειτε	εισαν.
Aor. I.	αμην	ω	ατο.	αμεθον	ασθον	ασθην.	αμεθα	ασθε	αντο.
Aor. II.	ομην	ου	ετο.	ομεθον	εσθον	εσθην.	ομεθα	εσθε	οντο.
Fut. I.	ομαι	ῃ	εται.	ομεθον	εσθον	εσθον.	ομεθα	εσθε	ονται.
Fut. II.	ουμαι	ῃ	ειται.	ουμεθον	εισθον	εισθον.	ουμεθα	εισθε	ουνται.
Imperativi Præs.	——	ου	εσθω.	——	εσθον	εσθων.	——	εσθε	εσθωσαν.
Præter.	——	ε	ετω.	——	ετον	ετων.	——	ετε	ετωσαν.
Aor. I.	——	αι	ασθω.	——	ασθον	ασθων.	——	ασθε	ασθωσαν.
Aor. II.	——	ου	εσθω.	——	εσθον	εσθων.	——	εσθε	εσθωσαν.

	S. Ego.	Tu.	Ille.	D. Nos duo.	Vos duo.	Illi duo.	P. Nos.	Vos.	Illi.
Optativi Præs.	οιμην	οιο	οιτο.	οιμεθον	οισθον	οισθην.	οιμεθα	οισθε	οιντο.
Præterit.	οιμι	οις	οι.	——	οιτον	οιτην.	οιμεν	οιτε	οιεν.
Aor. I.	αιμην	αιο	αιτο.	αιμεθον	αισθον	αισθην.	αιμεθα	αισθε	αιντο.
Aor. II.	οιμην	οιο	οιτο.	οιμεθον	οισθον	οισθην.	οιμεθα	οισθε	οιντο.
Fut. I. & II.	οιμην	οιο	οιτο.	οιμεθον	οισθον	οισθην.	οιμεθα	οισθε	οιντο.
Conjunctivi Præs.	ωμαι	ῃ	ηται.	ωμεθον	ησθον	ησθον.	ωμεθα	ησθε	ωνται.
Præterit.	ω	ῃς	ῃ.	——	ητον	ητον.	ωμεν	ητε	ωσι.
Aor. I. & II.	ωμαι	ῃ	ηται.	ωμεθον	ησθον	ησθον.	ωμεθα	ησθε	ωνται.

Infinit. Præs. εσθαι. Præt. εναι. Aor. I. ασθαι. Aor. II. εσθαι. Fut. I. εσθαι. Fut. II. εισθαι.

Particip. Præs. ομενος. ομενη. ομενον. Præt. ως, οτος. υια. ος, οτος. Aor. I. αμενος. αμενη. αμενον. Aor. II. ομενος. ομενη. ομενον. Fut. I. ομενος. ομενη. ομενον. Fut. II. ουμενος. ουμενη. ουμενον.

Vides, Præsens & Imperfectum Medii, etsi sensu Activa, terminatione ubique cum Passivo convenire.

16. Penultima nonnunquam mutatur, hoc modo:

In Præterito Verborum quintæ Classis Penultima Thematis ε vel ει mutatur in α.

In Aoristo primo eorundem α & αι in η, αι in α.

In Aoristo secundo αι, αυ, ε, ει, ω, in α, nonnunquam ει in ι, ευ in υ, ου in ο. Si sequantur duæ consonantes, omittitur altera, ut τυπτω, ετυπον. Adde in IV Classe Verba illa, quæ Characteristicam Futuri habent, ξ, hic ejus loco acquirere γ, quæ vero σ, hic habere δ.

In Futuro primo Verborum quintæ Classis αι fit α, ει fit ε. In Verbis sextæ Classis α & ε plerumque in η transit, idque etiam in Præteritis, Plusquamperfectis, & Aoristis primis omnium Vocum servat.

In Passivo Præterito & Aoristo primo ρε sæpe in ρα mutatur.

In Præterito Medii αι in η vel η, ει in οι, item ε & ει in ο. Observa, Characteristicam hujus Præteriti eandem esse, quæ Aoristi secundi.

17. Verba VI Classis in αω, εω, & οω, contrahi solent in Præsenti & Imperfecto per omnes Modos, hac ratione:

αο & αω contrahitur in ω.
α cum alia quacunque vocali, in α.
εε in ει, εο in ου, ante alias vocales abjicitur.
ι subscrib tur. e. g. τιμαοιμι, τιμῳμι, *bonorem.*
οε, οο, οου, in ου.
οη, & οω, in ω.
οῃ, οοι, & οει, in οι, sed in Infinitivo οειν in ουν.
ν semper abjicitur.

18. Laboriosis ambagibus Verborum in μι torquere te, Lector, nolo: quæ ex illis inusitata sunt, sine dispendio ignorare te patior; quæ usitata, ope Lexici, de quo postea, & facili conjectura assequi licebit.

Constructio.

19. Apostrophus (') est signum omissæ vocalis aut diphthongi in fine vocabuli, cum sequens a vocali vel diphthongo inchoatur. βȣλομ' εγω, pro βȣλομαι, *volo ego.* Si sequens vocabulum notetur spiritu aspero, & vox apostropho elisa desinat in π, κ, τ, mutatur π in φ, κ in χ, & τ in ϑ. νυχϑ' ὁλην, pro νυκτα, *totam noctem.*

20. Interpunctio cum latina convenit, nisi quod nostrum colon (:) aut hypocolon (;) per punctum supra lineam exprimunt, & pro nostro interrogandi signo (?) usurpant id, quod nobis hypocolon est.

21. Quæ literis ι & ε finiuntur, euphoniæ gratia sæpe ν recipiunt, si vocalis aut interpunctio major sequatur.

22. Articulus sæpe sumitur substantive. τα Πλατωνος, *Platonis libri.* τα εμȣ, *res meæ.* ὁ Φιλιππȣ, *Philippi filius.* οἱ εξω, *externi, qui foris sunt.* τα εφ' ημιν, *quæ in nostra sunt potestate, quæ in nobis sita sunt.*

23. Nominativus pro Vocativo, Atticismus est.

24. Substantiva nonnunquam omittuntur. καϑ' ἑκαϛην, *quotidie, unaquaque*, nimirum *die.* τη αυριον, *cras*; τη σημερον, *hodie*; τη χϑες, *heri*; intellige ἡμερα, *die* crastino, præsente, hesterno.

25. Ablativum nostrum absolute positum fere Genitivo efferunt; Ablativum Instrumenti, Caussæ, ac Modi, plerumque Dativo. Tempus, sive per *quando*, sive per *quamdiu* interrogetur, Accusativum, Genitivum, Dativum admittit. Locum aliquando syllabis Substantivo affixis designant. e. g. ab ȣρανος, *cælum*, fit ȣρανοϑεν, ȣρανοϑε, *de cælo*, ȣρανοϑι, *in cælo.* sic αϑηνησι, *Athenis*, αϑηναζε, *Athenas.*

26. Adjectivum neutrum cum articulo sæpe substantive accipiendum est. το αληϑες, *veritas.* Adjectivum vero neutrum sine articulo pro adverbio sæpissime ponitur. καλον, *belle, bene.* ταχιϛα, *celerrime.* desinunt & in ακις, sicque in adverbium transeunt. πλειϛακις, *sæpissime.*

27. Adjectiva, quæ scientiam, dignitatem, copiam, communionem, desiderium, curam, & his contraria significant; itemque comparativa, & quæ principio α privativum habent, aut in κος desinunt, vel pretium, diversitatem, & ordinem numeri denotant, Genitivo junguntur. οινȣ μεϛος, *vino plenus.* αναξιος αινȣ, *indignus laude.* μειζων μȣ δακτυλῳ, *major me, uno digito.*

gito. επιθυμιων ακρατης, *cupiditatibus haud imperans.* ουδενος δευτερος, *nulli secundus.*

28. Composita ex συν & ὁμου Dativum poscunt.

29. Ubi Latini Pronomina ponunt possessiva, *meus*, *tuus*, *suus*, *noster*, *vester*, Græci fere primitiva & demonstrativum usurpant. πατηρ ἡμων, *pater noster.* ὁ οικος σου, *domus tua.* εν ταις καρδιαις αυτων, vel αὑτων, *in cordibus suis.*

30. Relativa nonnunquam Substantivi sui præcedentis casum sequuntur. περι παντων, ὡν (pro ἁ) ηρξατο Ιησους ποιειν τε και διδασκειν. *de omnibus, quæ cœpit Jesus facere & docere.*

31. Verba aliquando geminantur. εστι γραφων, *est scribens*, id est, *scribit.* sic & τυγχανω, γινομαι, ὑπαρχω, & φυω Verbis adduntur. εχω γραφειν, *scripsi.* μελλω γραφειν, *scribam.*

32. Verbum singularis numeri passim jungitur Nominativo plurali.

33. Verba sentiendi, & omnium sensuum, accusandi, absolvendi, admirandi, aberrandi, appetendi, æstimandi, abundandi & egendi: abstinendi, cedendi, consequendi & privandi, contemnendi & negligendi, curandi, desinendi & incipiendi, dimittendi & parcendi, discrepandi & distandi, dominandi, excellendi, & superandi, emendi, fruendi, liberandi, participandi, petendi, prohibendi, separandi, & Composita ex απο, εκ, & μετα Genitivo gaudent.

34. Verba adorandi, conservandi, hortandi, jubendi, occurrendi, precandi, pugnandi, reprehendendi, sequendi, utendi, & Composita ex αντι, εν, επι, παρα, περι, προς, συν & ὑπο, Dativum poscunt.

35. Verba adulandi, benefaciendi, miserendi, nocendi, Accusativo junguntur.

36. Passiva cum Dativo construuntur, vel beneficio præpositionis cum Genitivo.

37. Infinitivus cum articulo servit instar Gerundii, vel Substantivi. του τυγχανειν, *potiundi gratia.* εν τῳ λαλειν, *in medio sermone.* μετα το δειπνειν, *post cœnam.*

38. Particulas ὡστε & ὡς, *ita ut*, sequitur Infinitivus.

39. Participia sæpe latini Infinitivi loco adhibentur. παυε δακρυων, *desine flens*, id est, *flere.*

40. Latinorum *dus*, *da*, *dum*, supplent Verbalia in τεον, oriunda á Præterito passivo, rejecto ejus augmento. γραπτεον μοι λογον, *scribenda*

est

est mihi oratio, a γεγραπται. Declinantur etiam Verbalia in modum Adjectivorum, τεος, τεα, τεον.

41. In quos casus Verba beneficio Præpositionum transeant, dicere non est necesse, cum Præpositionum omnium regimina satis indicentur in Lexico, de quo jam memorandum est.

De Usu Lexici.

42. Ad finem, qui a nobis hic quæritur, idoneum præ cæteris est Lexicon Cornelii Schrevelii, quippe quod vocabulis formatis plenum, linguæ græcæ tirones innumeris difficultatibus expedit, multoque magis legentibus, quam componentibus scriptum est. Quoniam tamen petere nemo sanus potest, ut libro tantillo copiosissimi illius sermonis græci vocabula singula contineantur: admonebo breviter, qua ratione ex iis, quæ recenset, perveniri ad omissorum notitiam possit.

43. Composita, quibus præ populis aliis abundant Græci, quoties desiderabuntur, redeundum ad simplicia erit: quæ ut apte secerni ab incipientibus possint, Catalogus deinde Particularum addetur, a quibus initium fieri Compositorum solet. Multa vero Composita non particulam aliquam, sed Substantivum aut Adjectivum priore sui parte collocatum habent, ut λογοδαιδαλος. earum vocum utramque si seorsum indages, sensus nullo negotio innotescet. λογος *verbum* est, Δαιδαλος artifex: λογοδαιδαλος ergo *verborum faber*.

44. Si Verbum, quale petis, non reperias, præfige vel detrahe augmentum (§ 11), sive syllabicum, sive temporale e. g. γεγραφα non occurret, sed γραφω invenies. ησιμωκα non habet Schrevelius: at αισιμοω, *insumo*, *impendo*, habet.

45. Sæpe facilis est divinatio ex cognatis. Non exponit Schrevelius, quid sit πυρσευω, αναβασις, συνεχες. sed Πυρσος, inquit, *fax* est, Αναβας *ascendens*, Συνεχεως *assidue*. Proclive est hinc sentire, quid superiora illa sibi velint, nempe, *facem præfero*, *ascensio*, *assiduum* sive *assidue*. Si post hæc omnia unum aliquando vocabulum e sexcentis non deprehendas, græcæ linguæ ubertati id condonandum erit, sensui non admodum obfuturum, &, si res mereri videbitur, e Lexico abundantiore petendum.

46. Numeri arithmetici sunt ipsæ literæ alphabeti, quarum valorem ad cujusque literæ initium Schrevelius docet. Adde tantum signa ς & ϟ, quorum illud 6, hoc 90 significat. Jam satis comparatus, Amice Lector, ad Exercitationem transgredere, omissis, quæ hic interjicio.

Poetica.

Poetica.

47. Mira est poetarum licentia in literis mutandis, recidendis, addendis. Passim diphthongos solvunt, α pro η, η pro α, ω pro ο, imo & pro ε scribunt, augmenta Verborum revellunt, literas metri caussa duplicant, ε vocabulis præfigunt aut interponunt; eadem audacia ab Lectore exponendi, qua scripsere.

48. In Declinationibus Nominum parisyllabis Genitivum singularem sæpe formant in ω, αω, εω, οιο, pluralem in αων & εων, Dativum pluralem in αισι, ησι, οισι. Syllabam φι casibus omnibus assuunt. Dativum pluralem quintæ in εσι & εσσι finiunt. Incrementum ε per totam tertiam Contractarum in η mutant.

49. In Pronominibus, præter usitatas formas (§ 9), & eas, quas suo loco Schrevelius explicat, etiam has sibi finxere:

Ego. εμειο, μευ, μειο, *mei.* μιν, εμοιγε, *mibi.* ἄμμες, *nos.* ἀμμεων, *nostri.* ἡμειας, ἡμμιας, *nos.* *Tu.* σειο, *tui.* ὑμμες, ὕμμεες, *vos.* sic & in ceteris casibus. In singulari ubique additur γε. *Sui.* ἑο, ἑοθεν, *sui.* ἑε, *se.* σφωϊν, *sibi duobus.* σφωε, *se duos.* σφεες, σφεις, *ipsi.* σφω, *sibi ipsis.*

In Possessivis eadem libertas, quæ in Primitivis, unde nascuntur. Demonstrativo ὅτος ubique ι adjiciunt.

50. Verborum Imperfecta & Aoristos formant in σκον. σκες, σκε &c. Augmentum Præteriti alienis etiam Temporibus & omnibus Modis addunt. κ, σ, τ, ante incrementa & ultimas syllabas omittunt. Pro Imperativo Genitivum pluralem Participii usurpant. Terminationes ειν, εσθα, ου, ησαν, mutant in εν, εσθα, εο, εν. Interponunt α ante ultimas syllabas. Verba in μι fingunt, præfixo ι, & ante ι reduplicatione primæ literæ facta.

51. CATALOGUS PARTICULARUM,

quæ græcis vocabulis præfiguntur.

Α - βαρης, non onerosus.
αμφ - επω, circumcirca persequor.
αμφι - βαινω, circumeo.
αν - αιρεω, tollo.
ανα - πνεω, respiro.
ανθ - ιστημι, resisto.
αντ - αξιος, æqualis pretii.
αντι - κειμαι, opponor.
απ - ερχομαι, abeo, exeo.
απο - θνησκω, morior.
αφ - αιρεω, aufero.
δι - ερχομαι, transeo. δι - πους, bipes.
δια - συρω, distrabo.
δυς - εργος, piger ad opus.

εγ - γλυφω, *insculpo.*
εις - αγω, *introduco.*
εκ - χεω, *effundo.*
ελ - λειπω, *relinquo.*
εμ - παιζω, *illudo.*
εν - τελλομαι, *jubeo.*
εξ - ωθεω, *expello.*
επ - αγειρω, *congrego.*
ευ - οδοω, *prosperum iter præbeo.*
ἡμι - ωριον, *semihora.*
καθ - ευδω, *dormio.*
κατ - αρκεω, *sufficio.*
κατα - στελλω, *reprimo,*
μεθ - επω, *investigo.*
μετ - αλλαττω, *transmuto.*
μετα - στρεφω, *converto.*
ὁμο - θρονος, *particeps solii.*
παρ - αιθυσσω, *quatefacio.*
παρα - κλαιω, *juxta fleo.*
περι - ζωννυμι, *præcingo.*
προ - φθανω, *prævenio.*
προσ - πηγνυμι, *affigo.*
συ - ζητεω, *disputo.*
συγ - καθιζω, *una colloco.*
συλ - λεγω, *colligo.*
συμ - πορευομαι, *una proficiscor.*
συν - θλιβω, *comprimo.*
συρ - ραπτω, *consuo.*
τρι - κεφαλος, *triceps.*
ὑπ - ακουω, *obedio.*
ὑπερ - νικαω, *plusquam vinco.*
ὑπο - πιπτω, *decido, delabor.*
ὑφ - οραομαι, *suspectum habeo.*

EXERCITATIO,

Diogenis Apophthegmata,

Ex Diogene Laertio in Vita.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
Αλους και πωλουμενος ηρωτηθη τι οιδε ποιειν· απεκρινετο, Ανδρων αρχειν. και
12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22
προς τον κηρυκα, Κηρυσσε, εφη, ει τις εθελοι δεσποτην ἁυτῳ πριασθαι.
23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34
Κωλυθεις καθιζεσθαι, ουδεν εφη διαφερειν, και γαρ τους ιχθυς, ὁπως αν κεοιντο,
35
πιπρασκεσθαι.

1) L. (ita brevitatis ergo Schrevelii Lexicon indicabo) *captus.*

2) L. *et.*

3) L. Πωλεω, *vendo.* Participium Præsentis Passivi (§ 14.) πωλεομενος. Verba in εω (§ 17) contrahunt εο in ου. ergo πωλουμενος, *dum venditur.*

4) L. ηρωτα ab ερωταω, *interrogo.* θ est Characteristica sextæ Classis, ad quam Ver-

Verbum hoc pertinet (§ 12) in Aor. 1. Passivo. hujus tertia persona singularis (§ 14) in Indicativo desinit in η. ergo, *interrogatus est.*

5) L. *quid?*

6) L. *novi*, *nosti*, *novit.*

7) L. ποιει, *facit*, a ποιεω. Id in Infinitivi activi Tempore Præsenti (§ 13) facit ποιεειν, & (§ 17) ε abjicitur ante ει. ergo ποιειν, *facere.* Punctum supra lineam (§ 20) est colon.

8) L. απεκρινατο, 3 sing. Aor. I med. ab *respondeo.* Ut Aoristus primus (§ 15) in ατο, ita proximus ei Aoristus secundus desinit in ετο, estque sensus utriusque idem. *respondit.*

9) L. ανδρος, gen. sing. ab ανηρ, *vir.* terminatio ων (§ 4) est nota Genitivi pluralis. ergo, *virorum.*

10) L. in Αρχει, αρχειν præs. inf. act. ab αρχω, *impero.* Itaque narrationis hæc est series: *Cum esset captus, & venderetur, interrogatus est, quid opificii nosset.* (nam Conjunctivus noster sæpissime Græcis fit Indicativus.) *respondit, Hominibus imperare.* Verba dominandi (§ 33) Genitivum regunt.

11 & 12) L. *&*, *ad.*

13) articulus mascul. (§ 3) accus. sing.

14) L. Κηρυξ, υκος, *præco.* Est quintæ simplicium, quia incrementum habet (§ 4.) ac proin accusativum singularem indicat, qui in ea Declinatione per α terminatur. *præconem.*

15) L. Κηρυσσω, *prædico*, *publico.* Imperativi act. Præs. (§ 13) in ε. *prædica*, *proclama.* 16) L. *dixit.*

17) L. *si.* 18) L. *aliquis.* 19) L. *velit.* 20) L. Δεσποτης, dominus. Primæ simpl. (§ 4) accus. sing. *dominum.* 21) L. *sibi ipsi.* 22) L. in Πριαμαι, *emere.* *Et ad præconem, Clama, inquit, numquis velit sibi dominum emere.*

23) L. in Κωλυω, *prohibeo*, εκωλυθην, Aor. I pass. rejecto augmento ε, quia extra Indicativum (§ 11) & terminatione εις (§ 14) ex Particip. Aor. I assumpta, prodit κωλυθεις, *prohibitus.* 24) L. Καθιζω, *sedeo.* εσθαι (§ 15) Præs. Inf. Medii. *sedere.*

25) L. *nullum.* sive *nihil.* 26) ut n. 16. 27) L. Διαφερει, *interest*, *refert.* ειν (§ 13) Præs. Inf. Act. *interesse.*

28 & 29) L. *nam &.* 30) articulus masc. (§ 3) accus. plur. 31) L. *piscis.* υς pro υας contractum (§ 6) accus. plur. *pisces.* 32) L. *quomodo.* 33) L. conjunctio expletiva. Latino more dicas, *quomodocunque.* 34) L. in Κειται, κεοιτο, *jacuerit.* nimirum ex Præsenti Opt. Med. (§ 15), cujus ultima

 per-

perſona in *οντο.* ergo, *jacuerint.* 35) L. Πιπρασκω, *vendo.* εϑαι (§ 14) Præſ. Inf. Paſſ. *vendi. Prohibitus ſedere, nihil ajebat intereſſe: nam & piſces, quomodocunque jacuerint, vendi.*

36 37 38 39 40 41 42 43 44 45
Εισαγαγοντος τινος αυτον εις οικον πολυτελη και κωλυοντος πτυσαι, επειδη
46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56
εχρεμψατο, εις την οψιν αυτȣ επτυσεν, ειπων, χειρονα τοπον μη ευρηκεναι.

36) L. in εισαγαγη, eſſe hunc Aor. II Conj. Act. ab *introduco.* οντος (§ 13) Genitivus Participii ab eodem Aoriſto. Genitivus hic abſolute poſitus (§ 25) eſt noſter Ablativus. ergo, *introducente.* 37) L. Τις, τινος, *aliquis, quidam. quodam.* 38) L. αυτος, *ipſe.* Tertiæ ſimpl. (§ 4) acc. ſing. *ipſum.* 39) L. *in.* 40) οικος, *domus.* Tertiæ ſimpl. (§ 4) accuſ. ſing. *domum.* 41) L. πολυτελης, *pretioſus.* Primæ Contractarum (§ 5) accuſ. ſing. *perornatam.*

42) L. &. 43) L. Κωλυω, *prohibeo.* οντος (§ 13) Particip. Præſ. Act. in Genitivo (§ 25) abſolute poſito. *prohibente.* 44) L. Πτυω, *exſpuo.* σ in Verbis ſextæ Claſſis (§ 12) eſt Characteriſtica Aoriſti primi, qui (§ 13) αι habet in Inf. *exſpuere.* 45) L. *poſtquam.* 46) L. Χρεμπτομαι, *ſcreo,* πτ, Characteriſtica Verborum primæ Claſſis (§ 12) in Aor. primo facit ψ. *ατο* (§ 15) Aor. I Med. *ſcreaverat.*

47) L. *in.* 48) articulus fem. (§ 3) accuſ. ſing. Articulos, ſatis jam notos, deinceps omitto. 49) L. Οψις, *vultus, facies.* Secundæ Contr. (§ 5) accuſ. ſing. *faciem.* 50) L. αυτος, *ipſa.* Tertiæ ſimpl. (§ 4) gen. ſing. *ipſius.* 51) Si ε augmentum rejeceris (§ 44), invenies Πτυω, de cujus Aoriſto I dictum eſt n. 44. ε (§ 13) terminatio Aor. I Ind. Act. ν euphonicum (§ 21.) *exſpuit.*

52) L. in Ειπω, *dicens.* 53) L. in χειρον, χειρονος, *pejoris.* accuſ. ſing. quintæ ſimplicium (§ 4), quæ ex incremento agnoſcitur. 54) L. Τοπος, *locus.* Tertiæ ſimpl. (§ 4) acc. ſing. *locum.* 55) L. *non.* 56) L. *reperire.* Collige: *Introducente eum quodam in domum perornatam, & vetante ſpuere, cum ſcreaſſet, in os hominis exſpuit, dicens, pejorem ſe locum haud reperiſſe.*

57 58 59 60 61 62 63 64
Φωνησας ποτε, Ιω ανθρωποι', συνελθοντων καθικετο τη βακτηρια, ειπων,
65 66 67 68
ανθρωπȣς εκαλεσα, ȣ καθαρματα.

57) L. Aor. I part. act. a *voco. cum vocaſſet, cum clamaſſet.* 58) L. *aliquando.* 59) L. *heu!* Narratio ipſa docet, hic interpretandum eſſe *heus.* 59) L. Ανθρωπος, *homo.* Tertiæ ſimpl. (§ 4) Voc. plur. *homines!*

61) L.

61) L. in *συνελθειν*, gen. plur. Aor. II part. act. a *convenio*. *cum convenissent*. 62) L. *percussit*. 63) L. *baculus*. Secundæ simpl. (§ 4) dat. sing. Dativus Instrumenti (§ 25). *baculo*.

64) ut n. 52. 65) ut n. 60. accus. pl. *homines*. 66) L. in *εκαλεσσε*, *vocavit*. Sed hic prima persona, quia in *α* (§ 13). *vocavi*. 67) L. *non*. 68) L. non habet. sed ex cognato *Καθαρμος*, *purgatio*, facile intelligitur, *purgamenta* dici. *Cum exclamasset, Heus homines! convenientes baculo percussit dicens, Homines vocavi, non purgamenta.*

69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81
Προς τους ειποντας, Γερων ει, και λοιπον ανες, Τι δε, εφη, ει δολιχον εδραμον,
82 83 84 85 86 87 88 89 90
προς τῳ τελει εδει με ανειναι, και μη μαλλον επιτειναι;

69) L. *προς* cum accusativo, *ad*. 70) ut n. 52. sed hic accusativus plur. (§ 4) ab genitivo Participii *οντος*, (§ 13). *dicentes*. 71) L. *senex*. 72) L. *es*. 73 & 74) L. *& quod superest*, *& deinceps*. 75) L. *remitte*.

76 & 77) L. *Quid autem?* 78) L. *dixit*. 79) L. *si*. 80) L. *spatium* 12 *aut* 24 *stadiorum*. acc. sing. 81) L. *cucurri*. 82) L. *προς* cum dativo, *ad*, *apud*. 83) L. dat. a *finis*. *ad finem*. 84) L. *oportebat*. Indicativus græcus pro latino Conjunctivo. 85) *me*. (§ 9.) 86) L. *remisisse*. 87-89) L. *& non magis*. 90) L. *Επιτεινω*, *intendo*. Characteristica Verbi quintæ Classis (§ 12) in Aor. I Act. qui terminationem *αι* (§ 13) habet in Inf. *intendere*. Signum (;) interrogandi (§ 20.) *Ad dicentes, senex es, remitte jam aliquando. Quid enim, inquit, si in stadio cucurissem, ad finem oportebatne me remittere, an non potius contendere?*

91 92 93 94 95 96 97 98 99 100
Προς τους ἑρπυσαντας επι την τραπεζαν μυς, Ιδου, φησι, και Διογενης παρασιτους
101
τρεφει.

91) L. *προς* cum accusativo, *ad*. 92) L. *Ερπυζω*, *serpo*, *repo*, *vado*. *σ* in Verbo quartæ Classis (§ 12) Characteristica Aoristi primi, qui (§ 13) *αντος* habet in ejusdem Aoristi Participio. *ας* (§ 4) in quinta simpl. est accus. plur. *adrepentes*, *accedentes*. 93) L. *επι* cum accus. *adversus*. 94) L. *mensa*. Secundæ simpl. (§ 4) acc. sing. *mensam*. 95) L. *mus*. Contractus accusativus pl. (§ 6) *mures*.

96) L. *Ecce*. 97) L. *dicit*. 98 & 99) L. *& Diogenes*. 100) L. non habet. Divide ergo (§ 43) & in *Σιτος* reperies *παρασιτος*, *adulator*, seu *parasitus*

Tertiæ fimpl. (§ 4) acc. pl. *parasitos.* 101) L. Τρεφω, *nutrio.* ει (§ 13) Præf. Ind. Act. *Ad accedentes contra mensam* fuam *mures*, *Hem*, *inquit*, *&* *Diogenes parasitos alit.*

102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112
Εκ τȣ βαλανειȣ εξιων, τῳ μεν πυθομενῳ ει πολλοι ανθρωποι λȣνται, ηρνησατο·
113 114 115 116 117 118
τῳ δε, ει πολυς οχλος, ὡμολογησε.

102) L. *ex.* 103) L. *balneum* εκ regit genitivum, ut habet L. in εκ. 104) L. non habet. Divide (§ 43) & L. in ιων docebit, efle id Part. Aor. II. ab *eo.* εξ (§ 51) eft *e* vel *ex. exiens.* 106) L. *quidem.* 105 & 107) L. πυθομενος. *quærens* Tertiæ fimpl. (§ 4) dat. fing *quærenti.* 108) L. *an.* 109) L. in πολυς, gen. a *multus.* πολλοις, *multis.* fic & πολλοι (§ 4) *multi.* 110) ut n. 60 & 65. Nom. plur. (§ 4.) *homines.* 111) L. Λȣμαι, pro Λȣομαι, *lavor.* fic & λȣνται, pro λȣονται, Præf. Ind. Paff. (§ 14). *lavantur.* More græco Indicativus pro Conjunctivo. 112) L. non habet. Rejice (§ 44) augmentum temporale, & (§ 11) pro η quære α. L. in Αρνεομαι, *negavit.*

114) L. *autem.* 113) intellige, *quærenti*, ex n. 105 & 107. 115) L. *an.* 116) L. *multus.* 117) L. *turba. multa turba.* 118) L. *confessus est. E balneo exiens*, *quærenti*, *an multi homines lavarentur*, *negavit*; *at roganti*, *multane turba*, *confessus est.*

119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130
Προς τον πυθομενον, ποιᾳ ὡρᾳ δει αριςαν, Ει μεν πλȣσιος, εφη, όταν θελῃ·
131 132 133 134 135
ει δε πενης, όνταν εχῃ.

119) ut n. 69. 120) ut n. 107. accuf. fing. 121) L. qualis. Secundæ fimpl. (§ 4) dat. fing. Eft autem Dativus Temporis (§ 25.) 122) L. *hora.* Dativus, ut n. præcedente. *qua hora.* 123) L. *oportet.* 124) L. Αριςαω, *prandeo.* Inf. Act. Præf. ειν (§ 13) facit αριςαειν. contractum (§ 17) αριςᾳν, quia ι fubfcribitur. *prandere.*

125-128) L. *si quidem dives*, *dixit.* 129) L. *cum.* 130) L. Θελω, *volo.* η (§ 13) Præf. Conj. Act. *vult*, *voluerit*, *velit.* Punctum fupra lineam (§ 20) pro noftro hypocolo. 131-134) L. *si vero pauper*, *cum.* 135) L. Εχω, *habeo.* ut n. 130. *Ad interrogantem*, *qua hora oporteret prandere*, *si quidem dives*, *inquit*, *cum voluerit*; *sin pauper*, *cum habuerit.*

136 137 138 139 140 141 142 143
Τον κιθαρῳδον αει καταλειπομενον ὑπο των ακροατων ησπασατο, Χαιρε αλεκτωρ·
144 145 146 147 148 149 150 151 152
τε δε ειποντος, δια τι; ὁτι, εφη, αδων παντας εγειρεις.

136) L. *citharœdus.* Tertiæ ſimpl. (§ 4) acc. ſing. 137) L. *ſemper.* 138) L. Καταλειπω, *relinquo.* ομενος (§ 14) Particip. Præſ. Paſſ. Caſus (§ 4) eſt accuſ. ſing. *eum qui relinquebatur.* 139) L. α, cum genit. 140) L. in Ακροατηριον, *auditor.* Primæ ſimpl. (§ 4) gen. pl. *ab auditoribus.* 141) L. non habet. Quære, ut n. 112. L. Ασπαζομαι, *ſaluto. ſalutavit.* 142) L. in Χαιρω, *ſalve.* 143) L. *gallus.* 144) *vero.* 145) L. ut n. 70. ſed gen. ſing. isque abſolute poſitus (§ 25). *eo autem dicente.* 146 - 149) L. *propter quid?* (§ 20.) *quia, dixit.* 150) L. αδω, *cano.* ων (§ 13) Particip. Præſ. Act. *canens.* 151) L. παντος, παντι, *omnis, omni.* ſic & accuſ. plur. (§ 4) quintæ ſimpl. *omnes.* 152) L. Εγειρω, *excito.* εις (§ 13) Præſ. Ind. Act. *excitas.* *Citharœdum, qui ſemper ab auditoribus deſerebatur, ſalutavit, Ave galle. illo autem dicente, quid ita? quia, inquit, canens omnes excitas.*

153 154 155 156 157 158 159
Ερωτηθεις, ποιον οινον ἡδεως πινει, εφη, τον αλλοτριον.

153) L. *interrogatus.* 154) L ποιος, *qualis.* Tertiæ ſimpl. (§ 4) accuſ. ſing. 155) L. *vinum.* accuſ. ſing. *quale vinum.* 156) L. *libenter.* 157) L. Πεινω, *bibo.* ει (§ 13) Præſ. Ind. Act. *bibit.* Latino more Conjunctivus, *biberet.* 158) L. *dixit.* 159) L. *alienus.* Tertiæ ſimpl. (§ 4) accuſ. ſing. *alienum.* *Rogatus, quod vinum* præ cæteris *libenter biberet, reſpondit, alienum.*

160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171
Ονειδιζομενος ποτε, ὁτι εν αγορᾳ εφαγεν, εν αγορᾳ γαρ, εφη, και επεινησα.

160) L. Ονειδιζω, *exprobro, convicior.* ομενος (§ 14) Particip. Præſ. Paſſ. *reprehenſus.* 161) L. *aliquando.* 162) L. *quod, quia.* 163) L. *in*, regit dativum. 164) L. *forum.* Secundæ ſimpl. (§ 4) dat. ſing. *in foro.* 165) L. εφαγε, *comedebat.* in Εφαγον additur ν euphonicum (§ 21).

166 & 167) *in foro.* ut n. 163 & 164. 168) L. *enim.* 169) L. *dixit.* 170) L. *&.* 171) L. in Πεινωντες (rejiciendum eſt enim augmentum ε ut dixi § 44) πεινωω, *eſurio.* Cum Verbum ſit ſextæ Claſſis (§ 12), σ eſt Characteriſtica Aoriſti I act. Penultima vero α (§ 16), ut in Futuro, ita in Aoriſto primo in η convertitur, tametſi in hoc Verbo πεινωω eadem Tempora etiam per α ſint uſitata. *Reprehenſus aliquando, quod in foro comederet, in foro enim, inquit, & eſurii.*

Αλεξανδρε

172 173 174 175 176 177 178 179 180 181
Αλεξανδρȣ ποτε επιϛαντος αυτῳ, και ειποντος, Εγω ειμι Αλεξανδρος ὁ μεγας
182 183 184 185 186
βασιλευς· Καγω, φησι, Διογενης ὁ κυων.

172) L. *Alexandri.* 173) L. *aliquando.* 174) L. *instantis*, ab εφιϛημι, *insto*, *supervenio.* Genitivus absolute positus (§ 25.) *Alexandro superveniente.* 175) L. *ipsi.* 176) L &. 177) ut n. 145. *dicentis.* Genitivus cum priore connexus. *dicente.* 178 - 182) L. *Ego sum Alexander ille, rex magnus.* Punctum supra lineam (§ 20) hypocolon nostrum est. 183 - 186) L. *Et ego, inquit, Diogenes canis.*

187 188 189 190 191
Ερωτηθεις ποθεν ειη, Κοσμοπολιτης, εφη.

187) L. *interrogatus.* 188) L. *unde.* 189) L. in Ειμι, *esset.* 190) L. non habet. Sed si dividas (§ 43), occurret in Lexico nostro Κοσμος, *mundus*, & Πολιτης, *civis.* unde *mundi civis*, seu *mundanus.* quod & Socratis responsum fuit, rogantibus, cujas esset, reponere soliti, mundanum se esse, ut Cicero in Tusculanis narrat. 191) L. *dixit.*

192 193 194 195 196 197 198 199 200 201
Ιδων ευπρεπη νεανισκον απρεπως λαλȣντα, Ουκ αισχυνη, εφη, εξ ελεφαντινȣ
202 203 204 205
κολεȣ μολιβδινην ἑλκων μαχαιραν;

192) L. *intuens.* 193) L. *excellens.* Primæ Contr. (§ 5) accus. sing. 194) L. *juvenis.* Tertiæ simpl. (§ 4) accus. sing. 195) L. in Απρεπες, *indecore.* 196) L. Λαλεω, *loquor.* ων, οντος, seu λαλεων, λαλεοντος (§ 13) Part. Præs. Act. quia Verbum est in εω (§ 17.) εο in ȣ contrahitur, λαλȣντος. a quo (§ 4) accus. singul. quintæ simpl. *loquentem.*

197) L. *Non.* 198) L. αισχυνω, *pudefacio.* η (§ 14) persona secunda sing. Præs. Ind. Pass. *pudore afficeris*, *erubescis* 199) L. *dixit.* 200) L. *ex.* cum genit. 201) L. in Ελεφας, *eburneus.* Tertiæ simpl. (§ 4) gen. sing. 202) L. *vagina* Tertiæ simpl. idem casus. 203) L. in Μολιβδος, μολιβδινος, *plumbeus.* unde femininum μολιβδινη (§ 7) ος in η. quod in accus. sing. (§ 4) ην facit. *plumbeam* 204) L. Ελκω, *traho.* ων (§ 13) Part. Præs. Act. *trahens.* 205) L. *gladius, culter.* αν (§ 4) accus. sing. Signum interrogandi (§ 20.) *Videns decorum adolescentem indecore loqui. Non erubescis, inquit, e vagina eburnea plumbeum ensem seu cultrum educere?* Pro Infinitivo (§ 39) Participium *educens.*

EXER-

EXERCITATIO ALTERA, POETICA.

Carmen Ariſtotelis in Hermian,

quod extat apud Athenæum *l.* 15 Δειπνοσοφιςων, & Diogenem Laertium *in Vita Ariſtot.*

1 2
Αρετα πολυμοχθε

3 4
Γενει βροτειῳ,

5 6 7
Θηραμα καλλιςον βιῳ,

8 9 10 11
Σας περι παρθενε μορφας,

12 13 14 15 16
Και θανειν ζηλωτος Ελλαδι ποτμος,

17 18 19 20
Και πονους τληναι μαλερους

21 22
Ακαμαντας. τοιον

23 24 25
Επι φρενα βαλλεις

26 27 28
Καρπον τ' αθανατον,

29 30 31 32 33
Χρυσου τε κρεσσω, και γονεων,

34 35 36
Μαλακαυγητοιο θ' ὑπνου.

1) L. Αρετη, *virtus.* η (§ 47) in α. 2) L. *laboriosus.* vocativus ſing. (§ 4) tertiæ ſimpl. 3) L. *generi.* 4) L. *mortalis*, *humanus.* dat. ſing. (§ 4) tertiæ ſimpl. *humano.* 5) L. non habet. Sed ex Θηραν, *venari*, haud difficulter conjicies, ſignificari *venationem*, *indaginem*, *inquiſitionem.* 6) L. καλλιςος, *pulcerrimus.* unde neutrum (§ 7) in ον, quia θηραμα neutrius eſt generis. 7) L. Βιος, *vita.* dat. ſing. (§ 4) tertiæ ſimpl. *vitæ.* *O Virtus laborioſa generi humano, inquiſitio vitæ pulcerrima!*

8) L. Σας, *tuas.* a σος, *tuus.* Eſt vero & alterum τεος, ab eodem σος oriun-

dum : nam σος (§ 7) in feminino genere fit ση, cujus genitivus sing. (§ 4) est σης, & poetice (§ 47) η in α mutato, σας, *tuæ*. Sequentia ostendent, posterius hoc congruere præsenti loco. 9) L. *propter*, cum genit. 10) L. Παρθενος, *virgo*. ε (§ 4) voc. sing. tertiæ simpl. 11) L. Μορφη, dorice μορφα, *forma*. inde (§ 4) gen. sing. in ας. *Tuam propter, Virgo, formam.*

12) L. &. 13) L. *mori*. 14 & 16) L. *æmulanda sors*. 15) L. Ελλαδος, gen. ab Ελλας, *Græcia*. dat. sing. (§ 4) quintæ simpl. *Græciæ*. 17) L. &. 18) L. Πονος, *labor*. Tertiæ simpl. (§ 4) accus. plur. *labores*. 19) L. *passum esse*, seu *pati*, Aor. II. 20) L. *perniciosos, graves*. casus idem qui n. 18. 21) L. *indefessos*. ας (§ 4) accus. plur. quintæ simplic. *Propter tuam, Virgo, pulcritudinem, vel mori æmulanda sors est Græciæ, & labores exantlare graves atque assiduos.*

22) L. *talem*. accus. sing. (§ 4) tertiæ simpl. 23) L. επι cum accus. *super*. 24) L. Φρενας, accus. plur. a Φρην, *mens*. α (§ 4) accus. sing. ejusdem. *mentem, animum*. 25) L. Βαλλω, *jacio, immitto*. εις (§ 13) Præs. Ind. Act. *immittis*. 26) L. *fructum*. accus. sing. (§ 4) tertiæ simpl. 27) L. τε, *que*, &. ε (§ 19) per Apostrophum reciditur. 28) L. *immortalem*. casus idem qui n. 26.

29) L. *auri*. genitivum hunc regit comparativus (§ 27) mox secuturus. quapropter latino more flectendum *auro*, videlicet *meliorem*, ut dicetur. 30) ut n. 27. 31) L. in Κρεσσονες, κρεσσων, *præstantior*. κρεσσω, *præstantiorem, meliorem*; scilicet fructum: neque enim referri alio potest. 32) L. &. 33) L. in Γονευς, *parentum*. latine *parentibus*, quia (§ 27) genitivus comparativi. 34) L. non habet: ac ne in magnis quidem Dictionariis reperitur. Sed adjumento est cognatum Μαλακος, *mollis*. οιο est poetica terminatio (§ 48) genitivi singularis. 35) L. θ' pro τε, &, sequente aspiratione. propter eam enim (§ 19) τ in θ mutatur. 36) L. *somni*. genitivus, ut n. 29, 33 & 34. *Tantum animo immittis fructum, qui & immortalis est, & auro, ac parentibus, mollique somno amabilior.*

37 38 39 40 41
Σευ δ' ἑνεκεν ὁ διος Ηρακλης,
42 43 44 45 46
Ληδας τε κȣροι πολλ' ανετλασαν
47 48 49 50
Εργοις σαν αγρευοντες δυναμιν.
51 52 53 54
Σοις δε ποθοις Αχιλλευς,
55 56 57 58 59
Αιας τ' αιδαο δομȣς ηλθον.'

37-41)

37 - 41) L. *Tui vero caussa divinus Hercules.* 42) Nomen proprium, *Ledæ.* nam Græcorum η, quod vulgo ut ι pronunciatur, re vera latino *e* longo (§ 1) respondet. innumera id exempla docent. 43) L. *que.* 44) L. *juvenes*, filii. α (§ 4) nomin. plur. tertiæ simpl. 45) L. πολλα, *multa.* Apostrophus (§ 19) α haurit. 46) L. non habet. Dividatur (§ 43) & separata particula ανα seu αν (§ 51) investigetur quod superest. L. Ετλην, *sustinui*, ab stirpe τλαω seu ταλαω. Aoristus in ην quærendus (§ 14), quia, etsi passiva non est significatio, passiva tamen est terminatio. ησαν (§ 14) in utroque Aor. Ind. est persona ultima. unde, si poetice (§ 47) mutes η in α, provenit ετλασαν, & ανετλασαν, *sustinuerunt.* L. in Ανατλας, ανατλαω, *perfero.*

47) L. Εργον, *opus.* Dativus Modi (§ 25) nobis ablativus, *operibus.* 48) pro σην, ut n. 8. σας pro σης. *tuam.* 49) L. in Αγρευτης, αγρευω, *venor.* ων, οντες (§ 13) Particip. Præs. ες (§ 4) nom. plur. quintæ simpl. *venantes*, *aucupantes.* 50) L. in Δυναμει, δυναμις, *potentia.* Secundæ Contract. (§ 5) accus. sing. *Tui autem amore divinus Hercules*, *Ledæque filii* (Castor & Pollux) *multa pertulere*, *factis tuam aucupantes vim.*

51) L. in Σαισι, *tuis.* 52) L. *vero.* 53) L. *desideriis.* græce Dativus Modi (§ 25) nobis Ablativus. 54 - 56) L. *Achilles Ajaxque.* 57) L. *orci*, *mortis.* 58) L. *domos.* acc. pl. 59) L. *veni*, Aor. II Ind. Act. Atqui hujus (§ 13) persona ultima est similis primæ. *venerunt.* *Tui vero desiderio* (ardentes) *& Achilles*, *& Ajax*, *ad Ditis limina pervenere.*

60 61 62 63 64
Σας δ' ἑνεκε Φιλιυ μορφας
65 66 67
Και Αταρνεως εντροφος
68 69 70
Ηελιυ χηρωσεν αυγας,
71 72 73 74
Τοι γαρ αοιδιμος εργοις,
75 76 77 78 79
Αθανατον τε μιν αυξησυσι Μυσαι
80 81
Μνημοσυνης θυγατερες
82 83 84 85
Διος ξενιυ σεβας αυξυσαι
86 87 88 89 90
Φιλιας τε γερας (*seu* γηρας) βεβαιας.

60) ut n. 8. *tua*. 61) L. *vero*. 62) L. *propter*, *caussa*, cum genitivo. est enim idem, quod ἕνεκα & ἕνεκεν. 63) L. φιλιος, *amicus*. adjectivum generis communis. genitivus sing. 64) ut n. 11. 65) L. &. 66) Nomen proprium. Atarnensis ditionis regulus fuerat Hermias, quem mortuum Aristoteles carmine hoc laudat. 67) *alumnus*. nam L. Εντρεφω, *innutrio*; τρεφω, *alo*; præt. med. τετροφα, & εντετροφα. unde, dempto augmento, substantivum εντροφος. 68) L. *solis*. gen. sing. tertiæ simpl. 69) L. *desolavit*, *viduavit*. latine hoc loco omnium commodissime dixeris *caruit*. 70) L. *lucis*. poetice (§ 47) α pro η. *Tuam vero ob amabilem speciem & Atarnensis alumnus caruit solis lumine*. nam Verba egendi & privandi (§ 33) Genitivum amant.

71 - 73) L. *tibi enim decantatus*. 74) ut n. 47. Dativus Caussæ (§ 25.) *propter opera*. 75) ut n. 28. 76) L. *que*. 77) L. *ipsum*. 78) L. in Αυξησαι, αυξησω, *augebo*. ουσι (§ 13) persona ultima Futuri I Ind. Act. *augebunt*. 79) L. Musæ. 80) L. Mnemosynes, Deæ memoriæ. 81) L. *filiæ*. nomin. plur. 82) L. *Jovis*. 83) L. in Ξενιος, *hospitalis*. Hospitium enim Aristoteli cum Hermia erat. 84) L. *reverentiam*, *venerationem*. 85) L. in Αυξανω, αυξω, *augeo*. ουσα (§ 13) femininum Partic. Præs. Act. cujus nominativus plur. (§ 4) in secunda simpl. est in αι. *augentes*. 86 & 87) L. *amicitiæque*. 88 & 89) L. *præmium*, *munus*, seu *senectutem*. 90) L. *stabilis*, *firmæ*. *Tibi enim ob res gestas decantatus* est, *immortalemque ipsum augebunt Musæ, Mnemosynes filiæ, Jovis hospitalis reverentiam & firmæ amicitiæ præmium ac diuturnitatem augentes*. Hoc est nobile illud carmen, de quo acer criticus Julius Cæsar Scaliger, l. 1 Poetic. c. 44 inquit: *ut etiam perpendas, quantus vir ille fuerit in poesi: neque ipso Pindaro minor*.

APPENDIX

De Pronunciatione

Linguæ Græcæ.

1. Γ ante γ, ξ, aut χ, pronunciatur ut *n*, γκ vero ut *ng*. αγγελλω, nuncio; σφιγξ, Sphinx; ρεγχω, sterto; πεφαγκα, apparui; lege, *angello*, *sphinx*, *rencho*, *pephanga*.

2. Η hodie quidem a pluribus ut *i* pronunciatur: sed verum ejus sonum fuisse *e* longum, quamdiu lingua græca in vivarum numero fuit, vestigia clarissima & plurima ostendunt. Oves a balando μηλα dictas, locu-

ples

testis est Varro: sonus autem balantum non *mi* est, sed *mé*. Innu-
a sunt Latinorum vocabula, a græco η orta, quæ constanter *e* longum
en:: ρητορικη, rhetorice; ποιησις, poesis; αυλητης, auletes; αλφαβη-
alphabetum, quod quis unquam *alphabitum* dixit? aliaque ejusdem ra-
is sexcenta. Vicissim Græci *e* longum Latinorum, quoties id græce
endum esset, constanter per η transtulere: *Cornelius*, Κορνηλιος, *Felix*,
ιξ, *legatus*, ληγατος, *Velabrum* & *velum* apud Plutarchum Βηλαυρον & βη-
Severus Imperator Σευηρος aut Σεβηρος in omnibus nummis. Parem ha-
t vim hebraica nomina, quorum *dseré* seu *e* longum semper a Græcis in
rursumque semper a Latinis e græco η in longum *e* nostrum mutatum
Talia sunt αμην, *amen*; Εμμανυηλ, *Emmanuel*; Ισραηλ, *Israel*; Μι-
λ, *Michael*; Γαβριηλ, *Gabriel*; Ιωσηφ, *Joseph*; Βηθλεεμ, *Bethlehem*: in
ius aliisque similibus, qualia invenerunt apud Hebræos Græci, apud
cos Latini, talia acceperunt: cum ergo & apud Hebræos, & apud
nos *e* longum sit, tale & apud Græcos fuisse patet, quippe utrisque in
re communes. Certum est, hanc pronunciationem durasse usque ad
m D. Augustini: cum ille l. II de Doctrina Christiana c. 24 dicat: *Beta
eodemque sono apud Græcos literæ, apud Latinos oleris nomen est.* Imo nono
ıc seculo idem sonus *e* vocali η tribuebatur: scimus enim, Carolum M.
æcis Legatis dictum esse Αυγυστον, Augustum, cum ceterorum Princi-
maximus quisque tantummodo Ρηξ, id est more nostro *Rex*, ab eis
aretur, ut est apud Mamburgum in Hist. Iconoclast. l. IV.

3. Υ sonat ut *u* gallicum; aut u breve hebraicum, seu *kibbúds*. μυς,
; l. mus.

4. Φ & Χ non aspirationem solum, sed & asperitatem quandam po-
t. ταφος, *sepulcrum*; χθες, *heri*; propemodum ut *taffos*, *cchtes*.

5. In diphthongis utramque vocalem audiri debere quidam rati sunt,
mentum ex nomine ipso ducentes: διφθογγος enim est *bis sonans*. Sed
:it, id in quibusdam accidere, ut in αυ, ευ, ηυ, ωυ. in omnibus non est
sse: nam nec in aliis linguis id obtinet. αι sonat ut *æ*, ει ut *i*; sicut ni-
ım gallicum *ai* ut *æ*, *ei* ut é; latinum *æ* vel *œ* ut e, germanicum *ä* ut é.
corum οι ut *i* proferri solet; λογοι, *logi*; φιλοσοφοις, *philosophis*. tametsi
ıbulorum initio, & in medio, οι in *œ* transit; οικονομια, *œconomia*; σο-
τμος, *solœcismus*. Diphthongi αυ & ευ ante vocalem commodius pro-
ciantur ut *av* & *ev*, ante consonantem ut *au* & *eu*. certe in latinis quo-
d cimus *Evaristus*, *Evergeta*, *Evodius*; contra vero *Eugenius*, *eulogiæ*,
enides, non *Evgenius*, *evlogiæ*, *Evmenides*.

6. De accentibus disputare operose non juvat. Antiquæ Græciæ ignotos fuisse, inter eruditos constat. Quandocunque inventi sunt, *toni* gratia inventi sunt, ut ipsa nomina docent, *barytonum*, *oxytonum*, *paroxytonum*, *proparoxytonum*. Sed ars hæc *tonorum* ita interiit, ut nemo jam supersit, qui ejus se peritum glorietur. *Quantitatis* autem, quæ a *tono* longissime abest, regula esse accentus non possunt: quod tum ipsarum vocalium græcarum natura, tum præsertim universa carminis ratio luculenter ostendit: de quibus l. de Difficill. Genere Epistolarum satis dictum est epist. 15.

7 Quam igitur, inquiet aliquis, quantitatis regulam in pronunciando sequemur? Eam, quam in latinis: syllaba ultimæ proxima, si longa erit, producetur; sin minus, corripietur. Multo tamen faciliora in græco omnia, quam apud Latinos: utrisque enim diphthongi omnes longæ sunt; & consonans duplex, nisi muta & liquida concurrat, vocalem quamcunque antecedentem producit: sed Græci præterea η & ω natura longas habent, ε & ο natura breves. Supersunt igitur dubiæ tantum tres, α, ι, & υ. de quibus admirabili brevitate Gretserus Instit. Ling. Græc. l. III c. 22-25

EXEMPLUM.

Versus duo græci, quorum quilibet omnes alphabeti literas continet: eorum auctor est Tzetzes: leguntur in fragmentis Heraclidis, & l. I Anthologiæ.

Αβροχιτων δ' ὁ φυλαξ, θηροζυγοκαμψιμετωπος,
abrochiton d' ho phulax, therozugocampsimetopos,
Αβρος δ' εν προχοαις κυκλωψ φθογγαζετο μυρμηξ.
abros d' en prochoæs kyclops phthongazeto murmex.

id est:

Molli autem amictus tunica custos, fera & instar jugi flexa frontis,
Humidus in alveis Cyclops perstrepebat discurrens ceu *formica.*

HORA

HORA HEBRAICA.

Horam unam, Lector Benevole, ſi mihi ſpondes, viam tibi oſtendam uſque adeo brevem, ut Divinorum Librorum partes omnes, utique ope Lexici, ſed ſine alio magiſtro, ſine labore alio novo, ſine temporis diſpendio ullo, per te ipſe interpretari tibi aliisve poſſis. Tantillæ operæ pretium non putas, DEI verbum ex ipſo fonte haurire? Ego vero, inquis, ne pronunciandi quidem modum tam peregrinum intra unius horæ intervallum didicero. Aſſentior hoc tibi, Lector: ſed tantum non peto. Sine pronunciandi notitia, intelliges tamen omnia & explicabis. Sed ne ipſa brevitatis pollicitatio moram injiciat, rem ipſam aggredior, & expeditiſſimas compendii leges profero. Profero, inquam, de alieno, non de meo: inventi gloria pertinet ad V. C. Franciſcum Haſelbauerum S. J. cujus laborioſiſſimum Lexicon Hebraicum ita poſteritati conſuluit, ut nihil in eo genere commodius vel unquam antea viſum ſit, vel deinceps optari poſſit. Hoc volumine celeritas iſta nititur, atque hoc unum intelligo, cum Lexicon in hac mea Hora Hebraica nomino: Lexicorum ſermonis hebraici ceterorum omnium, ut longe diverſa ratio, ita alius omnino uſus eſt. Illis utetur, qui uſitata via ad Grammaticæ leges addiſcere hebraicas literas cupiet: ego iis loquor, qui labori parcere ſic deſiderant, ut intelligere tamen Divinum Codicem Hebraicum univerſum poſſint, abunde futuri contenti, & viarum diverticula libenter ignoraturi, cum absque his ad terminum optatum pervenerint.

Alphabetum.

א	ב	ג	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	כ vel ך	ל	מ
Aleph	Beth	Gimel	Daleth	He	Vav	Zain	Cheth	Thet	Jod	Caph	Lamed	Mem
נ vel ן	ס	ע	פ vel ף	צ vel ץ	ק	ר	ש	ת				
Nun	Samech	Ajin	Pe	Tſade	Koph	Reſch	Schin	Tav.				

Quædam ex his literis elegantiæ gratia dilatantur, ſignificandi tamen vim eandem retinent. Itaque idem valet א & ﬡ Aleph, ה & ﬣ He, ל & ﬥ Lamed, ם & ﬦ Mem, ר & ﬧ Reſch, ת & ﬨ Tav.

Lite-

Literarum aliæ ſemper certæ ſunt, aliæ ſemper dubiæ, aliæ alibi certæ, alibi dubiæ. Enumerabo deinde ſingulas, ubi eas prius verſiculis illigavero, quos in memoria hærere felicius, quam literas ſingillatim, omnes propemodum mei teſtati ſunt.

ג ז ח ט ר צ פ ע ס
GiZaChT & SAPTſaR Certæ ſerventur ubique
מ ש ק ל ד ב
Mem media: at BDaLKoSch principio metue.
ה א ת נ כ
HAleph & CaNuTh Dubiæ timeantur ubique:
י ו
Jod & Vav dubias, ſæpe nec eſſe, puta.

Verſuum hæc eſt ſententia:

א ſemper eſt dubia.
ב initio dubia, alibi certa.
ג ubique certa.
ד initio dubia, alibi certa.
ה ſemper dubia.
ו ſemper dubia; imo initio & medio omnino nulla. Si vocabulum tres tantum habeat literas, earumque media ſit ו, numeretur pro litera, ſed ſolum dubia.
ז ח & ט ubique certæ.
י ubique dubia; imo in medio omnino nulla. Si vocabulum ſit trium duntaxat literarum, earumque media ſit י, numeratur pro litera, ſed dubia. Item ſi literam י in medio vocabulo poſitam præcedat vel ſequatur ו, numerabitur י pro litera, ſed dubia tantum.
כ ſemper dubia.
ל initio dubia, alibi certa.
מ initio & fine dubia, in medio certa.
נ ubique dubia.
ס ע פ & צ ſemper certæ.
ק initio dubia, alibi certa.

ר ubi-

ר ubique certa.
ש initio dubia, alibi certa.
ת ubique dubia.

Hoc literarum discrimine posito, facillimis tribus regulis omnia continentur.

Regula I. Duarum triumve literarum vocabula sub his ipsis in Lexico quære. Sic e.g. בֵּן indagandum est priore litera ב, altera ן: retrorsum enim legunt Hebræi, a dextera ad sinistram. Atque ita reperies, significari *filius*. Sic עָלַץ quære ע, tum ל, & ץ. occurret *exultavit.* Sic יָבוֹא quod trium literarum esse censebis, eo quod ו in medio litera non sit. quære igitur י, tum ב, & א. sub his tribus literis invenies יָבוֹא *veniet.*

Regula II. In quatuor literarum vocabulis, si ultima sit certa, quære tres ultimas; si dubia, quære tres anteriores. יִצְלַח quia ח semper certa est, quære sub צלח & invenies *prosperabitur.* At אַשְׁרֵי quia י est dubia, vide אשר, sub quo אַשְׁרֵי cum explicationibus diversis reperies: e quibus ut veram deprehendas, illud vocabulum e similibus elige, quod puncta & virgulas tuo quam simillimas habet. Atqui א & שׁ ac demum ר in Lexico nostro *beatus* & *beatitudines* exponitur.

Regula III. Si vocabulum excedat quatuor literas, rursus habenda est ratio ultimæ, quæ si certa sit, cum duabus proximis indagetur; si dubia, procedatur ad literam proximam, eadem lege; nimirum ut, si certa sit, cum duabus anterioribus quæratur in Lexico: si dubia, denuo ad antecedentem prodeatur, conditione eadem. Quod si hæc quoque dubia fuerit, pergatur modo eodem. Cum vero non nisi tres literæ supererunt, qualescunque eæ fuerint, in illis acquiescatur. תִּתְבַּלַּע ultimam habet certam: quære igitur בלע & invenies *absorbebitur.* מְבֹרֶכֶת duas ultimas cum habeat dubias, reliquæ tres, seu primæ tres vocabuli literæ, quærendæ sunt, מבר. ubi sub his punctis significatio indicatur, *benedicta.*

Si forte, adhibitis his Regulis, vocabulum tamen non occurrat, abjice primam ejus literam, præsertim si ea sit una servilium בכלם *Baclam* aut השדו *Heschdu*, maxime ו quod initio plerumque significat *&*, ac Verbis præfixum mutat sensum Præteriti in sensum Futuri, & vicissim.

Si vero inventi vocabuli explicatio talis sit, quæ cum reliqua sententia non cohæreat, Radicem inquire, quæ derivatis vocabulis omnibus sub litera *R* in Lexico nostro additur: ibi sensus omnes cujusque vocis occurrent, e quibus aptiorem deligere non erit difficile. Jam ad Exercitationem ipsam progrediamur.

PSALMUS CXXX.

hebraice 131.

3 2 1
שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד

10 9 8 7 6 5 4
יְהוָה לֹא־גָבַהּ לִבִּי וְלֹא־רָמוּ עֵינַי

1) Quæritur totum, quia trium duntaxat literarum. (*Regul. I.*) In Lexico reperies quinque diversas hujus vocabuli notiones. Ex iis ut apte eligas, attende ad puncta literæ שׁ. eo modo scripta vox significat *Canticum*.

2) ת est dubia, ו nulla, ל in medio certa: ergo ל cum duabus antecedentibus indaganda. (*Reg. III.*) Jam vero sub titulo מעל longissima congeritur series multo plus quam centum vocabulorum, an tota hæc legenda? Neutiquam: sed ut parcatur labori ac tempori, seriei illius ordinem considera, qui in toto Lexico talis est, ut initio quidem ponatur vocabulum Tituli purum, tum a principio auctum ordine alphabetico, denique & a fine auctum item ordine alphabetico. Videndum igitur, purumne sit vocabulum, an & ubi auctum: ac neglectis ceteris, ad eum e dictis tribus ordinibus decurrendum, eique loco adjiciendus oculus, quem vocabuli tui & alphabeti ratio poscit. Præsens nostrum מעל non tantum a principio, sed etiam a fine auctum est, & quidem per literam ת (nam ו nulla est). atqui ת est litera alphabeti ultima, ergo in tota illa serie omitte omnia cetera, & ad extremam statim aciem evola, ubi loco sexto a fine הַמַּעֲלוֹת tuum deprehendes. En ut perpauculis passibus, evitatis centum, perventum est quo volebamus! Significatio est *gradus*. Si more latino jungas priori vocabulo, habebis *Canticum Graduum*. vulgo *Psalmus Gradualis*.

3) Est

3) Eſt trium literarum: quia ו nulla eſt, ergo (*Reg. I.*) totum לדד quæritur. *Davidi.*

4) Hoc quoque trium eſt literarum, ו expuncto. Sub יהוה primo loco vocabulum ſacroſanctum invenies, *Jehova* (quod ſyllabam mediam non brevem, ſed natura longam habet) *nomen Dei.*

5) *Non.*

6) Quæritur totum. (*Reg. I.*) *extulit ſe.*

7) Quæritur item totum. Rationem habe punctorum, & elige *cor meum.*

8) ut n. 5. nam ו, quæ prima eſt litera, ut monui poſt Regulam tertiam, mera eſt conjunctio &, ad vocabulum ipſum non pertinens. *Et non.*

9) Quæritur denuo totum. Spectatis punctis, *excelſi ſunt.*

10) Medium י cum non ſit litera, quæritur עיני. ſub quo Titulo occurrit loco viceſimo noſtrum vocabulum *oculi mei.* Colligamus jam: *Domine Deus, non extulit ſe cor meum, neque excelſi ſunt oculi mei.*

11 12 13 14 15

וְלֹא־הִלַּכְתִּי בִּגְדֹלוֹת וּבְנִפְלָאוֹת מִמֶּנִּי׃

11) ut n. 8. *Et non.*

12) Rejectis י & ה dubiis (*Reg. III.*) quæri neceſſe eſt tres, quæ ſolæ ſuperſunt. Sub Titulo הלך (memento ex Alphabeto, כ & ך eandem literam eſſe) ſeries eſt bene longa, inter cujus extrema vocabula ſitum eſt noſtrum: cum enim a fine auctum ſit, ad tertium ſeriei ordinem pertinet, & quidem ad ejus finem, quia interior ſeu prior augmenti litera eſt ת alphabeti ultima. *ambulavi.*

13) Dubiæ ה & ו omittuntur (*Reg. III.*) & quia ל in medio certa eſt, hæc cum duabus prioribus inveſtigatur. Series Tituli גדל prælonga negotium non faceſſet, ſi, quod ſemel & iterum monui, tertium ordinem, & ת literam reſpexcris. Verum cum per literam ת aucta ad finem vocabula recenſeantur eo loco quadraginta propemodum, juverit obſervare, illa nequaquam temere accumulata, ſed alphabetico præfixorum ordine digeſta eſſe. Præfixum noſtri vocabuli eſt ב ſecunda alphabeti litera: ergo inter illa per ſuffixum ת aucta initio ſtatim inquirendum eſt. *in magnis.*

14) Vox hæc longiuſcula fiet brevior, & facilior, ſi elementa duo prima ſeparaverimus. ו eſt &, ב una ex *Baclam*, de quibus poſt Regulam III ſervilium illarum quæ ſit poteſtas, ſingillatim ad uniuſcujusque literæ

 initium

initium docet Lexicon noſtrum: in quo ſi ב quæſieris, invenies, literam hanc præfixam exponi per particulas *in, inter* &c. Jam ex reſiduis ſex vocabuli noſtri literis cum tres poſtremæ ſint dubiæ, ת, י, & א, neceſſario (*Reg. III.*) res ad priores tres tota redit. In ſerie autem Tituli נפל, ejusque tertio ordine, non jam ad ſuffixum ת deſcendendum eſt, ut in ſuperioribus ſuaſi; ſed conſiſtendum in limine tertii ordinis ad literam ſuffixam א, quippe quæ interior ſive prior eſt in vocabulo noſtro, quam ת. ſic invenies notionem *mirabilia:* cui ſi junxeris, quæ ſepoſuimus, ו & ב, prodit ſenſus, *& inter mirabilia, & in mirabilibus.*

15) Reciſa י dubia (*Reg. II.*) quæritur ממן: nam נ & ן eadem ſunt alphabeti litera. Delabere ſtatim, omiſſis prioribus, ad ſuffixum י, ubi vox noſtra explicatur *a me.* Tota ergo ſententia eſt: *Neque ambulavi in magnis & in mirabilibus a me*, ſive *ſuper me*, a me ſurſum elatis.

20 19 18 17 16
אם־לא שויתי ודוממתי נפשי

16) *Si.*
17) *non.*
18) Cum in hoc vocabulo ו non numeretur pro litera, & י ultimum rejiciendum ſit, utpote litera dubia (*Reg. II.*) quæres שית, in cujus ſerie inter ſuffixa י explicatio occurret, *poſui, conſtitui.*
19) י & ת ad inquiſitionem inutiles, quia dubiæ. מ media certa, cum duabus præcedentibus (*Reg. III.*) Titulum דמם efficit: nam ו nulla eſt. In ejus ſerie vocabulum noſtrum eſt ultimum. *ſilere feci.* ו præfixum, *&.*
20) י dubia: quæritur ergo, quod ſupereſt. Omiſſis ceteris, tranſi ad ſuffixum י, ubi legis, *anima mea.* cui, quoniam caſibus Hebræi carent, tu ipſe caſum idoneum tribue, atque ita conſtrue: *Si non poſui*, depoſui, ad modeſtiam compoſui, *& ſilere juſſi animam meam.*

26 25 24 23 22 21
כגמל עלי אמו כגמל עלי נפשי׃

21) ל certa hoc loco, cum מ & ג (*Reg. II.*) quæritur. In ejus ſerie vide ordine ſecundo præfixum כ, & invenies ſenſum *ſicut ablactatus.*
22) Quæritur totum. (*Reg. I.*) *ad, ſuper.*
23) Et hoc totum quære. *mater ejus.* Conſtrue, *ad* ſeu apud *matrem ſuam, ſuper matre ſua.*

24) ut

24) ut n. 21, uno mutato puncto, eodem sensu. *sicut*, seu sic, *ablactatus.*
25) ut n. 22, sed mutatis punctis: *ad*, *super me.*
26) ut n. 20. *anima mea.* Contexe hæc cum superioribus: *Si non demisi, & silere jussi animam meam: sicut ablactatus* (intellige *est*, quod passim omittunt Hebræi) *super matre sua, ita ablactata* sit *super me anima mea.*

33 32 31 30 29 28 27

יַחֵל יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם׃

27) *Exspecta.* sive, ut in ipsa Radice seu Titulo additur, *spera.*
28) ל hoc loco est certa: ergo (*Reg. III.*) quæritur ראל, inter cujus præfixa suo ordine legitur *Israel.*
29) *ad*, *apud*, *ante*, *prope*, *circa*, *contra*, *erga*, *in* &c. pro natura orationis. aptissimum hic est *in.*
30) ut n. 4. *in Domino*, *in Deo.*
31) ה dubia seponitur: proinde (*Reg. II.*) ceteræ investigantur. *ex nunc.*
32) ו *&*. עד *usque*, *usque ad.*
33) Cum ו hic nulla sit, reliquum quæritur totum. *seculum. Spera Israel in Domino ex nunc usque in seculum.* Per occasionem vocabuli hujus ultimi observo, idem esse, sive inter literas hebraicas occurrat ו, sive omissa litera ו solum ejus punctum supra lineam appareat. Sic in præsente exemplo עוֹלָם & עֹלָם idem sunt, & in Lexico quoque nostro eandem explicationem habent. Similis casus si inciderit, vel utrumque vocabulum, vel certe alterutrum quærenti tibi in Lexico satisfaciet.

Hæc explicandi ratio sicui minus probabitur, quod nullam penitus rationem reddere doceat, & expertem universæ grammaticæ tironem relinquat: habet meum Trifolium Hebraicum, quod Ulmæ primum separatim, deinde Augustæ Vindelicorum cum Hierolexico meo conjunctum prodiit. Hujus Methodi & Lexici ope intra paucissimas horas ita explicare disces locum quemlibet Hebraici Canonis, ut etiam grammaticæ rationem afferre, tibique & aliis satisfacere possis. Id experimentis plurimis per annos aliquot comprobatum, tam multos jam testes habet, ut nullus dubitandi locus relictus sit. Qui Methodi brevitatem suis ipse oculis & clepsydra metiri voluerit, ad finem Hexaglotti Alterius occasionem nanciscetur: ubi Hora Syriaca, Hebraico meo Trifolio simillima, membratim in quadrantes suos divisa occurret.

 APPEN-

APPENDIX

De Pronunciatione

Linguæ Hebraicæ.

1. א nullum habet ſonum, ſed ſemper eſt mutum.
2. ב pronunciabatur olim ut *bh*, nunc facilius ut *v*. בּ ut *b*.
3. ג & ד olim ut *gh* & *dh*; nunc facilius ſine aſpiratione, ut *g* & *d*.
4. ה initio & medio ut *h*; in fine mutum eſt, niſi ſcribatur הּ cum puncto *mappic* in ventre.
5. ו ut *v*.
6. ז ut *z* ſeu *ts*.
7. ח & כ ambo ut *ch*, ſed illud lenius, iſtud aſperius: nam ſoni prorſus ejusdem duas excogitare figuras ſeu literas inutile fuiſſet. Eſſe autem ח mitius, כ ſeu ך aſperius, inde apparet, quod in nominibus propriis hominum & locorum græce latineque verſis כ in χ & *ch*, ח autem in ſpiritum aſperum & literam *h* tranſit, vel etiam omnino expirat. Sic *Michæas*, *Malachias*, *Zacharias*, *Melchiſedec*, *Machmas* urbs, ex hebraico כ naſcuntur; *Nahum*, *Bethlehem*, *Heva* ſeu *Eva*, *Joannes* ſive *Johannes*, *Noe*, *Core*, *Tare*, ex ח oriunda ſunt. Duplicem vero ſonum literæ *ch* appoſitiſſime ad rem præſentem nobis lingua germanica ſubminiſtrat: aſperum enim eſt *ch* in verbis *machen*, *lachen*, *wachen*, lene in *nach und nach*, *nacheilen*, *nachahmen*. imo in eodem vocabulo diſcrimen hoc ſentias: nam *weich*, ſi mollem ſignificat, & ipſum molle eſt; ſi cedere jubet, duritiem habet græco χ perſimilem. Quapropter ſonum leniorem per *ch*, aſperum per χ in dicabo.
8. ט ut *t*.
9. י ut j conſonans.
10. כ (in fine ך) modo explicatum eſt § 7. כּ ut *c* vel *k*.
11. ל ut *l*. מ (in fine ם) ut *m*. נ (in fine ן) ut *n*. ס ut *s*.
12. ע non eſt litera muta, ſed proprium ſibi ſonum habet, qui aſpiratio eſt, minus tamen denſa, quam in noſtro *h* auditur. Diuturna experientia didici, auditores hunc ſonum haud difficulter agnoſcere, ſed ægre imitari, præſertim exteros, qui aſpirationi minus aſſuevere. Ego ſonum hunc, quem h imperfectum appellare ſoleo, per *h curſivum* deſignabo.

פ (in fine ף) ut *ph.* פּ ut *p.*

צ (in fine ץ) ut *ds*: ne penitus cum ז conveniat. Lenius autem esse צ seu ץ, docent nomina propria in græcum latinumque translata, quæ literam ז per ζ & *z*, צ autem per simplex σ & *s* nobis repræsentant. Sic *Zacharias*, *Zabulon*, *Eliphaz*, in hebraico per ז scribuntur: *Sophonias*, *Sedecias*, *Sadoc*, *Sidon*, *Sarepta*, a litera צ proveniunt.

ק ut *k*. ר ut *r*. שׁ ut *sch*, שׂ ut *s* protractum, quale in italico sermone post consonantes auditur; & hic quoque, ut ibi, per *s cursivum* a me significabitur. Est nimirum sonus inter ס & שׁ medius, propior tamen huic, cujus & figuram habet.

6. ת ut *th*, תּ ut *t*, cum quodam tamen sibilo, qui literis exprimi nostris non potest.

17. Puncta vocalia longa quinque sunt: ָ a, ֵ e, ִי i, ֹ vel וֹ o, וּ u. Itaque lege שָׁ *schá*, שֵׁ *schê*, שִׁי *schi*, שׁוֹ vel שֹׁ *schó*, שׁוּ *schú*. Particula tamen וּ &, initio vocabulorum, brevis censetur.

18. Totidem sunt puncta vocalia brevia: ַ a, ֶ e, ִ i, ָ o, ֻ *u* gallicum, seu *υ* græcum, quod etiam ideo sæpe per *y* latinum repræsentatur. לַ *la*, לֶ *le*, לִ *li*, לָ *lo*, לֻ *lu* aut *lv*.

19. Tria puncta brevissima: Schevá simplex ְ e, & compositum geminum, ֲ a, & ֱ e. מְ *me*, מֲ *ma*, מֱ *me*.

20. O breve ָ sæpe scribitur ֳ, tumque ab *a* longo (ָ) dignoscitur, si sequatur Schevá, nec ullus inter ea accentus intercedat. קָרְבָּן *korbán*, חָכְמָה *chochmá*. contra legitur חָכְמָה *chachemá*, quia accentus ָ & ְ separat. Attendendum est autem ad Schevá occultum, quod non scribitur, sed tantum intelligitur; videlicet sub omnibus literis finalibus non mutis, & in medio cujusque literæ per immissum Dagésch (de quo mox § 23) geminatæ. Sic וַיָּקָם *vaijákom*, non *vaijákam*: quia sub ם finali intelligitur Schevá, nec a præcedente ָ per accentum dirimitur. Sic רָנּוּ *ronnú*, non *rannú*: quia Nun per punctum Dagésch geminatur, & ideo sonat ut duo N, inter quæ intelligitur Schevá mutum. Præterea ָ legitur ut *o*, si sequatur aliud ejusmodi o non finale. הָאָמָר *boomár*, non *baomár*. Excipitur

cipitur initio vocabulorum כָּ, בָּ, לָ, וָ, & הָ nominibus præfixum, quæ semper ut *a* longum sonant.

21. Accentus, cujuscunque formæ seu figuræ sit, si sit unicus vel ultimus in vocabulo, dicitur tonicus sive grammaticus, & syllabam acuit. Ceteri appellantur rhetorici seu musici, solius euphoniæ gratia olim inventi, nobis haud necessarii.

22. Schevá (ְ)

Post longam imbellem, geminatarumque priorem,
Post socium, & Dagésch, principioque sonat.

Alibi mutum est, nominatim in fine, etiam si duplex Schevá in fine vocis occurrat. Exempla rem declarabunt. מֵרְצוֹנוֹ *meredsonó:* sonat ideo, quia *post longam imbellem*, id est, non armatam accentu tonico: nam sub מ e longum est, nec accentu armatum. אֹמְרִים *omerim:* quia o longum, post quod sequitur Schevá, habet quidem accentum, sed tantum rhetoricum & imbellem: tonicus enim ultimam syllabam acuit & armat. הַלְלוּ *halelú:* quia est post *geminatarum priorem*, seu sub priore ex geminis literis ל. נִרְדְּפָה *nirdephá:* ubi pronunciatur ְ sub ד, quia est *post socium*, seu post aliud ְ sub litera ר præcedens. רִדְּפָה *riddephá:* quia ְ est post *Dagésch*, forte nimirum (de quo § sequente) id enim solum hic intelligo. שְׁמוֹ *schemó:* quia *principio sonat.* Si nulla harum caussarum adsit, Schevá mutum est. אִשְׁתּוֹ *eschté.*

23. Dagésch, punctum in ventre, aspirationem literis tollit, & ב in *b* mutat, cum sine Dagésch ut *v* sonaret. Initio vocum, & post ְ mutum, est lene; alibi forte, cujus officium est literam duplicare. דָּבָר *davár*, בַּר *bar*, דִּבֵּר *dabbér*, מִדְבָּר *midbár*.

24. Litera י muta est post post post & post sequente ו. רִיק *rik*, שָׂרַי *saré*, non *sarái*, אָחִיךָ *achéχa*, non *acheiχa*, דְּבָרָיו *devárav*, non *devaraiv*.

25. Vides ex hactenus allatis, legi hebraice a dextera ad sinistram, & consonantem sonare ante vocalem. Solum excipitur furtivum, quod sub fina-

finalibus literis ח, ע, aut הּ ponitur: id enim ſonat ante illas, & cum **præcedente** vocali in unam ſyllabam coaleſcit. מָשִׁיחַ *Ma-ſchiach* diſſyllabum, non *Maſchicha*; אֱלוֹהַּ *E-lóah* diſſyllabum, non *Elóha*.

EXEMPLUM,

quo non tantum omnes hebraicæ literæ ſub omnibus figuris, omniaque puncta vocalia, ſed omnes etiam difficultates continentur, quæcunque occurrere hebraice legentibus poſſunt.

Verſiculus prior, *Sophoniæ III* 8.

לָכֵן חַכּוּ־לִי נְאֻם־יְהוָה לְיוֹם קוּמִי לְעַד

:lebád kumí lejóm Jehová - neum li - chaccu Laχén

:perpetuum in ſurgam qua diem in, DEUS dicit, me expectate Quapropter

כִּי מִשְׁפָּטִי לֶאֱסֹף גּוֹיִם לְקָבְצִי מַמְלָכוֹת

mamlaχóth lekovdſí gojím leeſóph miſchpatí kí

, regna colligam ut , gentes congregem ut , meum judicium quia

לִשְׁפֹּךְ עֲלֵיהֶם זַעְמִי כֹּל חֲרוֹן אַפִּי כִּי

kí appí charón col zabmí balehém liſchpóch

quia ; meæ iræ æſtum omnem , meam indignationem eos ſuper effundam ut

בְּאֵשׁ קִנְאָתִי תֵּאָכֵל כָּל־הָאָרֶץ:

haáreds . col teaχél kinathí beéſch

.terra omnis devorabitur mei zeli igne in

Chaccu - li. Virgula hæc transverſa, quæ Maccaph dicitur, copulat voces, ita ut uno tractu ſimul pronuncientur, & accentus in vocabulum poſterius differatur. non *chaccú*, ſed *chaccu - li*; & ſtatim poſtea, non neúm, ſed neum - Jehová: pro quo tamen, ob nominis hujus Divini reverentiam, pronunciari ſolet *Adonáj*.

Lebad. Accentus hujus vocabuli (֑) dicitur *Athnách* ſeu reſpiratio: & eandem fere vim habet, quam apud nos duo puncta ſive colon. Supra hoc vocabulum (lebád) in melioribus hebraicis exemplaribus cernitur exiguus

R cir-

circulus, instar latini *o*, aut zeri arithmetici. Nota hæc, quæ *Keri ketbiv* dicitur, indicio est, vocabulum aliter scriptum esse, quam pronunciandnm sit; vel a communi lege pronunciandi aut scribendi recedere. In margine brevissime docetur, quid arcani lateat. Ad præsentem Sophoniæ locum monetur in margine, legi hic præter morem *a* breve cum accentu *Atbnách*, qui jure suo ordinario vocalem longam posceret.

Leesóph. Duplicem habet accentum, quorum prior rhetoricus seu euphonicus tantum; alter tonicus, qui syllabam suam acuit, ac proinde facit, ut ultima producatur.

Gojim. non *goim.* Jod enim, ut § 24 hujus Appendicis habes, mutum quidem est, si post punctum i (.) sequatur: hic vero *i* vocalis (.) post consonantem ׳ sequitur, eique sonum suum naturalem relinquit.

Lekovdsi. Punctum ׳ non est hoc loco *a*, sed *o*: quia sequitur : nullo intercedente accentu. (§ 20 Append.)

Lischpóch. Utrumque : mutum est; primum, quia nullam habet caussam sonandi ex illis quinque, quæ disticho (§ 22) comprehenduntur; alterum, quia in fine nunquam sonat, vel si bis continenter ponatur.

Halebém. non *baleibem*: quia ׳ post ׳ (§ 24) mutum est.

Ieachél. Rursum accentus duplex; quorum posterior tonicus, ut paulo ante in vocabulo *leesóph.*

Col-badreds. *Col*, non *cal*: quia (§ 20) litera finalis ך sub se habet : occultum, quod a puncto ׳ per nullum intercedentem accentum separatur. *Hadreds* est *Millel*, cum cetera omnia fuerint *Milrá.* *Millel* appellatur, quod accentum in penultima habet; *Milrá* quod in ultima: sunt autem multo plura *Milrá* Hebræis, quam *Millel.* Duo nodi seu puncta crassiora signum sunt, sententiam esse finitam, uti apud nos per punctum majus fit.

Versiculus posterior, ex toto Sophonia collectus.

חַרְבִּי	חַלְלֵי	נִכְרְתוּ	קָדְשִׁי	וּבְנֵי
, charbí	chalelé	nixrethú	kodschí	Uvné
. meo gladio	interfecti	perierunt	mea sanctitatis	filii Et

אֶהְפֹּךְ

אהפך השרים ובתיהם קראיו

keruáv ; uvottehém hassarím ehpóch

ejus vocati ; eorum domicilia & , principes evertam

יבוזום וישם יהוה צבאות

Dsevaóth Jehová vejasém jevozzúm

Exercituum Dominus ponet & : eos diripient

על־ירושלם ועל שפטיה ביום ההוא

hahú bajjóm schophetehá vebal Jeruschaláim bal

illa die in ejus judices super & Jerusalem super

חשך בצהרים יעשה משפטיך צרח

; dsoréah mischpatájiχ jabasé , badssohorájim chóschεχ

; clamans ira in tuum judicium faciet , meridie in tenebras

שמעה מפני אדני שאה בלבבה׃

.bilvaváh schoá , Adonáj mippené schamebá.

.ejus corde in anxietas, Domini facie a audivit

Uvné. non *uvené* : quia ו initio vocabulorum (§ 17 hujus Appendicis) censetur vocalis brevis: unde fit, ut sequens ְ nullum sonandi jus habeat.

Kodschí. non *kadschí* : quia ָ & ְ nullo accentu distinguuntur.

Niχrethú. Schevá sub Resch sonat, quia *post socium*, id est, post aliud ְ praecedens. (§ 22.)

Chalelé. Schevá auditur, quia post *geminatarum priorem* (§ 22) seu post primum e duobus ל.

Uvottehém. non *uvattehém* : nam occultum illud ְ (§ 20) quod in ת latet, necessario mutum est, cum ne quidem scribatur: ante ְ mutum autem vocalis ָ semper est *o*, etiamsi accentum proxime post se habeat.

Keryáv. י quiescit, seu mutum est, quia post ָ ponitur, sequente Vav. (§ 24.)

Jevozzúm. per *o*, non per *a*, ob Dagésch literæ Zájin infixum: ut paulo ante *uvottehém*. Accentus *Athnách* nostrum colon seu duo puncta significat.

Jeruſchaláim. Vox Millel: in qua ׳ ante *i* vocalem omittitur, brevitatis gratia, quoniam vocabulum hoc frequentiſſime redit.

Schophetebá. ׳ quieſcit, præcedente. (§ 24.) Tres accentus in eodem vocabulo, duo rhetorici, unus tonicus.

Chóſchex. Punctum, quod in cornu literæ Schin ponitur, ſervit hic ſimul pro *o* longo: alioqui ח nullam haberet vocalem, nec pronunciari poſſet. Schevá finale mutum eſt.

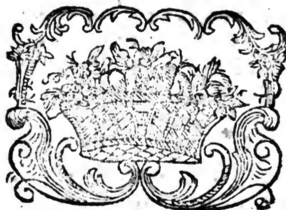
Badſſobordájim. Legitur *dſſo*, non *dſſa*: quia proxime ſequitur aliud *o* breve non finale. (§ 20.)

Djoréach. furtivum, quia ſub ח finali. (§ 25.) Ideo non eſt vox trium, ſed duarum ſyllabarum; nec Millel, ſed Milrá.

Schamebá non ſchomebá: quia inter & intercedit accentus. (§ 20.)

Mippené. Schevá ſonat, quia poſt Dagéſch forte. (§ 22.)

Schoá. ח finale mutum, quia ſine *mapp'c* (§ 4.) Contra *Bilvavâh*, quia ח ſcribitur. Duo nodi finem verſiculo & exemplo imponunt.

HORA

HORA CHALDAICA.

uæcunque in Hora Hebraica dixi, in Chaldaica repeto: adeo enim communia sunt iis omnia, ut, qui illius præceptiones didicit, huoque, etsi inscius & aliud agens, legibus omnibus se imbuerit. Idem iicis chaldaicisque literis alphabetum est: eadem utrisque dubiarum & rum distinctio: eædem tres Regulæ, quibus hic quoque omnia abintur. Præclarum idem Lexicon, quod in hebraicis veluti Cynosuoropofui, chaldaica quoque complectitur, & eandem propemodum :atem etiam horum tironibus præbet. Ne omnino eandem præberet, editionum, tum dialectorum varietas prohibuit: nam & editiones liis punctis persæpe utuntur, & ipsæ dialecti sermonis chaldaici non : quidem, frequenter tamen, levi quodam vocabulorum flexu inter crepant. Non est igitur, studiose Lector, cur turberis, si alia se uncta in Lexico offerant, alia in editione tua legantur, vel si etiam la nonnunquam abludat. Contigua ejusdem stirpis vocabula in Leatque ipsius etiam orationis contextus, siquid erit dubii, facile ilbunt. Tu, si Hebraica nostra legisti, recole; sin minus, lege: ego xercitationem progredior, ex ipso Codicis Divini initio eam peti-

LIBRI GENESEOS

principium.

7 6 5 4 3 2 1

בְּקַדְמִין בְּרָא יְיָ יָת שְׁמַיָּא וְיָת אַרְעָא׃

litera dubia est, י in medio vocabulo nulla, מ in medio certa. Itae (*Reg. III.*) מ cum duabus proxime prioribus quæratur in Lexico. ulus קדם (nam מ & ם in alphabeto idem sunt) habet seriem centum mino ac triginta vocabulorum. Ut operæ ac tempori consulatur *xerc. Hebr. n.* 2.) prætermitte cetera omnia, & in tertio ordine adi

suffixa ך, ubi vocabulum præsens reperies cum explanatione: *in principio.*

2) Quæritur totum. (*Reg. I.*) *creavit.*

3) Idem est ac יְהוָה, de quo in Exerc. Hebr. n. 4. In Chaldaico Targum ubique tria י scribuntur, more Hebræorum veterum: hodierni Judæi, fortassis odio Divinarum trium Personarum, antiquam illam formam ad duo י contraxere: quem morem & Lexici nostri Auctor secutus, Titulum יי posuit.

4) Quære suo loco, & intelliges, esse articulum accusativi casus: cum enim Chaldæi juxta ac Hebræi casibus nominum careant, præfixis articulis eorum loco utuntur.

5) Vocabulum est trium literarum (י enim nulla est) ac proinde indagandum totum. *cæli.* atque ob articulum accusativi præcedentem, *cælos.*

6) ו &. ut monui post Regulam III. Tum articulus accusativi, ut n. 4.

7) Cum א sit dubia (*Reg. II.*) tres priores quæruntur. In ejus Tituli serie statim initio tertii ordinis vocabulum nostrum se offert, quippe cujus suffixa litera sit א, omnium prima. *terra.* *In principio creavit Deus cælos & terram.*

8 וְאַרְעָא 9 הֲוָת 10 צַדְיָא 11 וְרֵקָנְיָא 12 וַחֲשׁוֹכָא 13 עַל־ 14 אַפֵּי 15 תְהוֹמָא

8) ut n. 7. ו præfixum, &. *Et terra.*

9) *Fuit.*

10) Vocabulum trium literarum, quoniam י nulla est, quæritur totum. (*Reg. I.*) *vasta, desolata.*

11) ו præfixum, &. a fine rejicitur א dubia. י nulla est. relinquitur רקנ seu רקן, sub quo Titulo reperies ריקניא (nam & hoc modo scribitur) *vacua.*

12) ו &. ו alterum cum pro litera non numeretur, & א sit dubia, quærendum restat חשב seu חשך, *& tenebræ.*

13) *Super.*

14) *Facies. super faciem.* Additur in Lexico *constr.* quod ubi sit, indicio est, eam vocem esse *in statu regiminis*, sive *constructo*, id est, latino more loquendo, regere sequentem genitivum.

15) Vo-

15) Vocabulum quatuor literarum, quia ו nulla est. א dubia. quare (*Reg. II.*) quærendus Titulus תהם seu תהם. *abyssus.* Fit genitivus, quia præcedens vocabulum est in statu constructo. *Et terra fuit vasta, & vacua: & tenebræ,* (erant) *super faciem abyssi.*

21 20 19 18 17 16

ורוחא דיי מנשבא על אפי מיא:

16) ו &. ו alterum non numeratur pro litera. itaque (*Reg. I.*) quod superest, quæritur totum. *spiritus, ventus.*

17) Quære דיי, & invenies *Domini.* יי ut n. 3. ד nomini præfixum in chaldaicis nota est genitivi, ut Lexicon nostrum observat in ipso vestibulo literæ ד.

18) Præterita litera א dubia, ב hoc loco certa cum duabus prioribus (*Reg. III.*) si quæratur, ostendet sensum, *flans, perflans.*

19) ut n. 13. *super.*

20) ut n. 14. *super faciem.*

21) Quæratur totum (*Reg. I.*) *aquæ.* fit genitivus *aquarum* ob præcedens vocabulum in statu constructo positum, ut n. 15. Collige sententiam: *Et spiritus Domini flans super faciem aquarum.* intellige *erat*: nam Verbo *sum* Chaldæi & Hebræi parce utuntur.

27 26 25 24 23 22

ואמר יי יהא נהורא והוה נהורא:

22) ו &. *dixit.*

23) *Deus.* ut n. 3.

24) *erit.* Futurum pro Imperativo, more hebraico. *fit.*

25) Vox quatuor literarum, quia ו nulla. Recisa dubia א, quære נהר, in cujus serie ad ipsum initium tertii ordinis occurrit vocabulum nostrum. *lux.*

26) ו &. Reliquum quæritur totum. *fuit.*

27) ut n. 25. *Et dixit DEUS, fit lux. & fuit lux.*

36 35 34 33 32 31 30 29 28

וחזא ײ ית נהורא ארי טב ואפרש ײ בין

39 38 37

נהורא ובין חשוכא׃

28) *vidit.* ו præfixum, &.
29) ut n. 3. *DEUS.*
30) ut n. 4.
31) *lucem*, ut n. 25.
32) *quod.*
33) *bonus, bona.*
34) ו &. ש certa hoc loco, proinde cum anterioribus duabus quærenda. Sub Titulo פרש ſecundo ordine primum occurrit *ſeparavit.*
35) ut n. 3. *DEUS.*
36) *inter.*
37) *lucem.* ut n. 25.
38) ut n. 36. ו præfixum, &.
39) ut n. 12. *tenebras. Et vidit DEUS lucem, quod* eſſet *bona : & ſeparavit DEUS inter lucem & inter tenebras.*

APPENDIX

De Pronunciatione Linguæ Chaldaicæ.

Cum apud nos Chaldaica non aliis literis, punctisque excudantur, quam Hebraica: non aliæ hic ſunt pronunciandi leges, quam quæ paulo ante in Appendice Hebraica memoratæ ſunt.

EXEMPLUM.

ex Danielis Capite VII, verſus 19, continens omnes alphabeti literas, & puncta vocalia pleraque.

אדין צבית ליצבא על־חיותא רביעיתא די־הות שניה

ſchanejá havâth - di, revibajethá chevethá - bal lejaddſivá dſevíth Edájin

diverſa erat quæ, quarta beſtia de notitiam certam volui Tunc

מן־